Rendőrségi Krónika
1900 – 1945.

Válogatás a Bűnügyi és Rendőrség-történeti Múzeum újságcikk-archívumából

2000

Rendőrségi Krónika 1900–1945.

Válogatás a Bűnügyi és Rendőrség-történeti Múzeum újságcikk-archívumából

A kiadványt szerkesztette: Dr. Sági Zoltán r. alezredes, múzeumigazgató
Szerkesztésben közreműködött: Dr. Szepes Gézáné
Kiadja: az Országos Rendőr-főkapitányság

Tisztelt Olvasó!

Ön a Bűnügyi és Rendőrség-történeti Múzeum első kiadványát tartja kezében, mellyel betekintést kívánunk biztosítani a magyar rendőrség történetének egy meghatározó korszakába.
Válogatásunk egyaránt érdekes lehet a média szakemberei és a „civil" olvasó számára.
Reméljük, az Ön részére is olyan „lebilincselő" és tanulságos olvasmány lesz, mint amilyen az a szerkesztők számára volt.

Kiadványunk megjelenését az

ÁLLAMI NYOMDA RT.
RINGIER KFT., BLIKK
MALÉV RT.
ERICSSON MAGYARORSZÁG KFT.
SZENT GYÖRGY-ALAPÍTVÁNY
KÉKKÚTI ÁSVÁNYVÍZ RT.
ORSZÁGOS BŰNMEGELŐZÉSI TANÁCS
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
ATLASZ BIZTOSÍTÓ RT.
COMBAT ZSARU BOLT

támogatta.

Segítségüket köszönjük.

Budapest, 2000. szeptember 27.

Dr. Sági Zoltán r. alezredes
igazgató

GONOSZTEVŐK MUZEUMA.

Irta TÁBORI KORNÉL.

ABBAN a küzdelemben, a melyet a rend őrei a gonosztevők ellen folytatnak, nem csekély fontossága van a bűnjelgyüjteménynek s általában a bűnösökre vonatkozó adatok és tárgyak kollekcziójának. A rendőrségnek ismernie kell azokat, a kik a közbiztonságot veszélyeztetik, ki kell fürkésznie a módszereiket és eszközeiket, életük és működésük titkos utjait.

A budapesti rendőrség ebben a tekintetben vetekedik a legtöbb külföldivel; csak a londoni és párisi bűnügyi múzeum nagyobb és értékesebb a mienknél. De viszont több olyan «műkincs» van a Zrínyi-utczai palotában, a melyet a policeman-ek és a commissaire-ek egyaránt irigyelhetnek tőlünk. Pedig a budapesti államrendőrség múzeuma még nagyon fiatal. Bűnjelgyüjteményének alapját ugyan már évekkel ezelőtt megvetették, de csak a mult esztendő végén fejlődhetett múzeummá, a mikor a főkapitánysági épületet kibővítették, csaknem egészen ujjáalakították és a múzeum is külön helyiséget kapott.

A bűnügyi osztály vezetőjének, dr. Farkas Lajos tanácsosnak engedelmével megtekintettem az érdekes múzeumot, a melynek dr. Nagy Károly rendőrfogalmazó a vezetője. — A fogalmazó volt a ciceroném a bűn pantheon-jában.

Tíz főosztálya van a bűnügyi múzeumnak. Az első az emberélet ellen irányuló bűncselekedetekké s magában foglalja a reájuk vonatkozó tárgyakat, valamint a helyszinek, tettesek és tárgyak fényképeit. A második a lopásokra, rablásokra vonatkozó tárgyakat és fotografiákat tartalmazza. A harmadik a hamisítások és csalások osztálya; leginkább hamisított pénz, okirat, közhitelpapir van benne. A negyedik a szemérem elleni gaztettek tárgyainak és képeinek csoportja. Aztán az öngyilkosságok és balesetek csoportja következik. A hatodik osztály a külföldön elkövetett bűnesetekké. A hetedikben kézírások, névtelen följelentések stb. van-

nak. A nyolczadikban érdekesebb bűnesetek és nyomozások leírásai, szakértői vélemények, birói itéletek és körözések. A kilenczedik vegyes csoport, a melyben minden, a többi osztályban el nem helyezett tárgy van csoportosítva; például tetoválás, rendőrségre vonatkozó tárgyak és fényképek. Az utolsó főosztály a könyvtár.

A helyiség «díszhelyén», a középső falon nagy keretben egy tuczat arczkép látható. Csupa súlyos emberé. Nem tehetek róla, Napoleonnak a piramisoknál mondott szavai jutottak eszembe, a mikor vezetőm legelőször a képcsoport elé kalauzolva, a büszkeség egy nemével jelentette ki:

— Hat kivégzés s száznál több évi fegyház tekint le reánk innen!

A fotografiák csupa világszerte hirhedt gyilkost, sikkasztót s más efféle nagyszabású gonosztevőt ábrázolnak. A sort Pitély János, Spanga Pál és Berecz János kezdik meg, a kik Majláth országbirót megölték és kirabolták annak idején. Tizenhétéves rablógyilkos a következő: Szmihál János, a kinek egy Stern Lajos nevü tízesztendős fiú lett az áldozata 1896 június 29-én. Mellette Tanaszkovics Száva arczképe van: ez Wolf Leib Hász órást ölte meg és rabolta ki népszinház-utczai boltjában 1897 február 24-ikén. A következő Hradil Alfonz, 1897 január 5-én Koch Józsefnét ölte meg s fosztotta ki Dob-utcza 102. sz. alatt. Hradil Bécsbe menekült, ott Szlavik Máriával végzett, úgy mint a budapesti matrónával s aztán visszatért hazájába. Máramarosmegyében fogták el. Vetekedett Hradillal Figár Kázmér, a ki Grenedics Auguszta utcai leányon követett el rablógyilkosságot az Alsó-Erdősoron. Ugyanezt tette még 1885-ben Balentics Imre a Haris-bazárban; áldozata Pesek Verona volt. Gelber Baruch három évvel ezelőtt szintén egy utczai leányt gyilkolt meg — Müller Terézt — a Dob-utczában. Szenzácziós eset szereplői voltak Marosi Sándor, Horváth József, Kovács János és Szabó Sándor is, a kik 1895 november 14-én a Mester-utczában megölték és kirabolták Velkovics Gitán gazdag szerb marhakereskedőt. Ott van Wagner Ferencz kőfaragósegéd, a ki 1897 november 21-én az Iv-utcza 14. számu házban megfojtotta és kifosztotta Peitl Karolin munkásnőt. Rendkívül izgalmas hajsza után deczember 2-án került kézre. A legrémesebb gyilkosság volt eddig a fővárosban az, a melyet Mészáros István követett el 1894 szeptember 15-én a Kőbánya és Kispest között levő erdőben Ötvenegy késszúrást ejtett Mattausch Jánosné napszámosnőn. Iszonyúan kegyetlen ember vol Czibula Márton Manó — álnéven Pöttös Mihály — is, a kinek Vitéz Mihály tejeskocsis volt az áldozata 1901 október 7-ikén, továbbá Kubik József tót napszámos, a ki 1901 április 5-ikén egy kalapácscsal ütötte le Blass Zsigmond pálinkaméröt a Városház-utczában.

A női gyilkosoknak két rettenetes példányáról van képe és több tárgya a múzeumnak. Az egyik Kotász Zsófia cselédleány, a ki 1900 márczius 27-én a Váczi-körut 35. száma alatt megfojtotta Braun Juliát. A másik

Petró Gyuláné, egy asztalos felesége, a ki egy évvel később Aradi-utczai lakásán Erdei Sándor ékszerészt ölte meg. Le van fotografálva az a gyermekkocsi is, a melyen a földarabolt holttestet a Sziget-utczába vitte, hogy az elhagyott helyre rejtse.

Az uri rablógyilkosoknak szintén két hirhedt példánya látható: Hegyi Károly és Fuchs Mátyás. Az athléta-gavallérok 1897 június 3-ikán kicsalták a Gellérthegyre Appel Lajos ékszerészt s ott megölték és kirabolták.

Külföldön bűnbeesett magyarokról is érdekes dolgai vannak a múzeumnak: a többi között Gönczy Józsefről, a ki feleségével együtt Berlinben követett el rablógyilkosságot néhány esztendővel ezelőtt.

Néhány balsiker is meg van örökítve a múzeumban. Igy például 1898 június 24-dikén borzalmas kéjgyilkosság történt a vizivárosi temetőben. Egy nőt öltek és csonkitottak meg, a kinek még a fényképe is iszonyú. A tettest maig sem tudták kinyomozni.

Legrégibb tárgya a múzeumnak az a fotografia, a mely Savanyu Józsit, «az utolsó betyár»-t ábrázolja.

A különféle bűnjelek között talán legérdekesebbek azok a betörő-szerszámok, a melyeket a kontinens legügyesebb kasszafúróitól, a Papakoszta féle betörőbanda tagjaitól vettek el. Valóságos remekei a betörők művészetének — mert hiszen még ez is művészet a maga nemében — s büszke is reájuk a rendőrség. Külföldiek is megcsodálják a finom és erős szerszámokat, a mikor tavaly a bécsi Polizei-Direktion kölcsönkérte a kiállítására. A szerszámok szintén keretbe foglalva láthatók a falon, ép úgy, mint a bűnszövetkezet tagjainak arczképe: Papakoszta, igazi nevén Hamura K. Demeter, Risztics, igazi nevén Simics Olisó, továbbá Affendakisz, Periklesz és Stálió Mateo.

Velük egyazon keretbe foglalták Csombor Imre, az elhúnyt postatolvaj, dr. Takács Zoltán, az egykori ifjúsági vezér, dr. Korotnai Árpád, a halottrabló orvos, dr. Lenkei Béla, a képtolvaj szigorló-orvos és Kecskeméty Győző, a főváros fiatal sikkasztójának arczképét.

Néhány furcsa bűnjel látható a padozaton. Kézi kintornához hasonló fa- vagy vasládák, a melyeknek látszólag nagyon komplikált a szerkezete. Ezekkel a vidéki jómódú parasztokat szokták becsapni. Azt mondják nekik, hogy pénzgyártó gépek; egyik nyilásukon bedobják a preparált papirost, a másikon kijön a bankó. Mikor mutatják, hogyan készül, persze jó pénzt tesznek bele s aztán forgatják az oldalt levő csavart, míg ki nem potyog abból a papirpénz. Száz pengőért ötszáz forintnyit igérnek így. Elmés szerkezetű az a láda, a melyet 1900-ban vettek el Rosinger Ármin ismert parasztcsalótól, valamint az, a melyiket 1898 áprilisban Böcze Gyula hirhedt szélhámosnál találtak meg.

Szemléltető dokumentálása látható annak is, hogy fúrják ki a betörők a pénzszekrényeket. Egy kis kéziszekrényt, a mely a múzeumban van, a saját gazdája fúrt ki. Ez Lantay István belvárosi füszerkereskedő, a ki álbetörést követett el — a mint dr. Tomka Samu fülorvos is — aztán fölgyújtotta üzletét, hogy a biztosítás összegét fölvehesse.

Nagyon gazdag a pénzhamisításra vonatkozó gyűjtemény, a melynél teljesebb Párisban is aligha van. Tömérdek ezüstpénz-utánzaton kívül kisebb és nagyobb bankók s lemezek láthatók. A többi közt a Takács Zoltán százasa, a Schwalbe Lipót angol

tízforintosa s a Manquette Antal lemezei, a melyeket Schwalbe a gyártásnál használt. A hamisított pénzek közt legtökéletesebb a Kerekes (Balog) Kálmán festőművész tízforintosa, a melyért 1894-ben tíz évi fegyházat kapott. Van egy példány az Országos Földhitel-intézet záloglevél-szelvényeiből is, a melyeknek hamisításával Keller Antal mintegy százezer forintnyi kárt okozott. Mellettük vannak a Farkas Antal hires lottó-csalásánál használt tokocskák s egyéb tárgyak.

Sok bankót utánzó reklám-czédula is van.

Álkulcsokon, lakatokon és sok e féle szerszámon kívül három koszorúszalag van az egyik szekrényben. Az egyik Martinovicsnak volt szánva s nagy botrányok után jutott hozzá a rendőrség. A másik Gloria in excelsis Deo felirással — a Lepsényi páter mellén diszlett, a mikor a fővárosba bevonult. Az utolsó a Hentzi sirjáról került a muzeumba s ennek a fölirása: Es ist vollbracht!

Csak nemrég kezdték a bűnügytörténeti iratok, kéziratok, körözvények és itéletek gyüjtését. Ezekből még kevés van. Annál több a pikár azaz inkább trágár kép, a melyekn legtöbbje élő személyekről készí fölvétel.

A rendőrség most már mind fontosabb esetről — például gyilko ságról — helyszíni felvételeket c náltat Fischer rendőrségi fényképés szel. Meglehetősen gazdag már ez gyüjtemény. Balesetekről, szerencs lenségekről is készülnek fölvétel Érdekes köztük az, a melyet a zu ligeti villamoskatasztrófáról csinált

A múzeum fejlődésének, sajn nagy akadálya van. A rendőrs tudvalevőleg mindig átküldi a bű jeleket a bírósághoz, a törvénysz azonban nem ad vissza semmit, l nem túlságos szigorral ragaszkod s törvény betűihez, valamennyit me semmisíti. Mintha attól félne, hog rendőrség visszaél velük — a kissé komikus. Az érdekes és sz hamispénz-gyüjteményhez is c úgy juthatott hozzá a rendőrség, ho az osztrák-magyar bank átengedte bár nem véglegesen. A törvénysz ket hiába kéri erre, állandóan elu sító a válasz, pedig erre nincs bíróságnak méltányolni való alap

Tizéves a budapesti rendőrség világhirü bünügyi muzeuma

A MAI NAP munkatársának látogatása a szörnyü emlékeket és hasznos tanulságokat rejtő termekben

Ritka és a nyilvánosság előtt ismeretlen jubileum zajlott le: *most ünnepli fennállásának tizéves fordulóját a rendőrség bünügyi muzeuma, amely 1929-ben talált először méltó hajlékot és otthont.* Nem zajlott le nyilvános ünnepség a tizéves jubileum **alkalmából, aminthogy a magyar rendőrmuzeum nem készült a nagy nyilvánosság számára, a közönség nem láthatja a kiállitott tárgyakat, inkább a szemléltető rendőri szakképzés uj állomáshelye akart és akar** lenni ez az érdekes és nagy szakképzett**séggel összeállitott kiállitás.**

Valójában több mint negyvenesztendős a budapesti rendőrség bünügyi muzeumának gyüjteménye és *a főkapitányság épületének tulzsufoltsága miatt hosszu éveken keresztül a főkapitányság pincéjében, szük helyre összezsufolva huzódtak meg a bün és bünhődés nagy drámájának rekvizitumai.* **Alapjait tehát még 1898-ban,** *Rudnay Béla* **főkapitánysága idején vetették meg és már az ezeréves milleniumi kiállitás idejére összeállitottak egy kezdetleges gyüjteményt.** De az 1900-iki párizsi világkiállitás nemzetközi rendőri muzeumán

már nagy feltünést keltett a magyar rendőrség kiállitása.

Lelkes, fáradhatatlan rendőrtisztviselők ugyanis müvészi tökéletességgel állitották össze az eredetileg tizenkét darabból álló *bomba- és pokolgép-gyüjteményt.* **Ez a gyüjtemény most is szerepel a muzeum anyagá**ban és ugyszólván tökéletesen felöleli a szörnyü politikai merényletek arzenáljának sötét eszközeit.

Érdekes, hogy annakidején ez a gyüjtemény nem kapott helyet az óriási nyilvánosságu párizsi világkiállitáson, mert a rendezőségnek az volt a véleménye, hogy

valóságos mintagyüjteményt tálalnának a forradalmi anarchisták és nihilisták elé,

de a Budapesten átutazó külföldi bünügyi szakértők és rendőrtisztviselők gyakran csodálták meg a világszerte páratlan szakgyüjteményt.

A kivégzett bankrablók eszközei

Tiz esztendeje folyt már a magyar bünügyi muzeum anyagának gyüjtése — 1909-ben — a bünügyi nyilvántartó hivatalba került dr. *Kelety* Géza, a későbbi főkapitányhelyettes, akkor még fiatal rendőrkapitány, aki *Schiffler* Ferenc dr. rendőrfőtanácsossal együtt tökéletesitette és 1929-ben dr. *Bezegh-Huszágh* Miklós főkapitánysága idején hajlékot is talált és kapott a magyar rendőrmuban ott kisértenek *a papirbakancsok, a posztócsalók anyaga, a fürészporból készült kávé, a hamisitott kakaópor, téglaporból készült paprika és az élelmiszerhamisitók többi portékája.*

A bünügyi kutatók számára ugyszólván tökéletes ez a gyüjtemény. Mert nem hiányoznak ebből a muzeumból *a kuruzslás, kártyavetés, hamiskártyázás* eszközei sem, amint hogy nem hiányzik az öngyilkosságok elkövetési módjának ezerféle találékony arzenálja, *a bizonyitványhamisitók és okmánygyárak eszközei sem.*

A magyar rendőrmuzeumnak történelmi szempontból a legértékesebb anyaga a tizezernél több darabból álló fényképgyüjtemény, amely

az utolsó negyven esztendő bünesetelnek, katasztrófáinak, nagy rendőri eseményeinek külső képét, a tetteseinek és áldozatainak arcvonásait örökitik meg.

A magyar rendőrmuzeum tizéves jubileuma alkalmából csak büszkén lehet gondolni azokra a lelkes, verejtékes, fáradságot nem kimélő, kitünően képzett rendőrtisztviselőkre, akik megteremtették a Magyar Pitavalt, hogy *a bün és bünhődés nagy csatájában tanitóeszközei legyenek az uj rendőrtisztviselői és detektivgenerációnak.*

Ahol a legnagyobb bünügyek „emlékeit" őrzik...

Spanga Pál, Somoskeöy Géza, Kecskeméthy Győző fényképe, III. Napoleon merénylőjének modellje, Mágnás Elza kosara és egy hires nadrággomb a rendőrség bünügyi muzeumában

Budapestnek van egy muzeuma, amelyet csak kivételes személyek látogathatnak. A főkapitányság Ferenc József-téri üvegtetős udvarán huzódik meg ez a muzeum, a rendőrség bünügyi gyüjteménye. Nem nyilvános muzeum ez, mert gyenge erkölcsüek, bünözési hajlamuak, vagy éppen bünöző emberek számára sok veszedelmes ösztönzést, vagy éppen „okulást" nyujthatna. Éppen ezért csak indokolt esetben, tanulmányi, kutatási célból adnak engedélyt orvosoknak, ügyvédeknek, büntetőjogászoknak a muzeum megtekintésére. A budapesti bünügyi muzeum anyaga már külföldi kiállításokon is szerepelt.

Régi bünjelek a muzeumban

Körülbelül félszázaddal ezelőtt rakták le a budapesti bünügyi muzeum alapjait olymódon, hogy a főkapitányság előadói a 90-es években egyéni elhatározásból gyüjteni kezdték az érdekesebb bünjeleket. 1908-ban igazságügyi rendelet jelent meg, amely kötelezte a biróságokat, hogy a muzeális értékü bünjeleket az eljárás után küldjék be a bünügyi gyüjtemény számára. *Kelety Géza* főkapitányhelyettes 1914-ben állitotta össze az Országos Bünügyi Muzeum anyagát, amely azóta folyton gyarapodik.

A legrégibb fénykép Magyarország utolsó országbirájának egyik gyilkosát, *Spanga Pált* ábrázolja, aki 1882-ben *Berecz Jánossal* és *Pitéli Mihállyal* együtt gyilkolta meg *Majláth Györgyöt. A gyilkos csikósruhában, fején árvalányhajas pörge kalappal, kezében fokossal* látható a fényképen. Régibb hires bünügyek szereplőinek fényképein fölismerhetjük a mult század hirhedt kalandorát, *Somoskeöy Gézát, Kecskeméthy Győzőt,* a félmilliós sikkasztás után nyomtalanul örökre eltünt fővárosi dijnokot, *Micsinai Mihályt,* a sikkasztó postaaltisztet, *Haverda-bűnpör* szereplőit.

Öngyilkosságok, balesetek és bűnesetek grafikonjai függenek az egyik falon, a nyomozás műszaki segédeszközei és a bünügyi laboratorium fényképei között. Képsorozat mutatja be a zsebtolvajlás fogásait és módszereit. *Itt látjuk az ujjlenyomat-rendszer eszközeit, az ujjnyom, lábnyom, vérnyom* megörökitési módszereit.

Egy gyászjelentés, egy sirdomb és egy fejfa története

A muzeum látszólag jelentéktelen, de mégis egyik legérdekesebb darabja egy — *gyászjelentés.* A világháborut megelőző időkben *egy élő fiatalember nyomatta önmagáról — hitelezői számára.* Postára adta a cimükre, hadd higyjék, hogy ő, az adós meghalt és eltemették. Ám jól tudta, hogy a kereskedők, iparosok és más hitelezők nem éppen hiszékeny emberek, nem elégedett meg tehát a gyászjelentéssel. Éjnek idején sirdombot emelt a *budafoki* temetőben és fejfát tüzött föléje ezzel a felirással:

„Itt nyugszik . . . . élt 28 évet"

A temetőőr másnap észrevéve az uj fejfát és jelentette a temetői irodában, hogy — uj sir van a temetőben. Mivel nyoma nem volt az irodai feljegyzések között, elrendelték a titokzatos sir felbontását. Fel is ásták, de a hantok alatt nem találtak halottat. A rendőrség aztán kinyomozta, hogy a budafoki temető uj lakója — él.

A hamispénzgyártás eszközei régi pénzhamisitási esetek bűnjelei közül kerültek a bűnügyi muzeumba. *Itt látható az az ötven koronás hamis bankjegy, amelyet Wekerle Sándor akkori pénzügyminiszter is valódinak nézett.* Üveg alatt hamis pénzek tarka gyüjteményét őrzik. Ezeket ugylátszik *örök időre* „őrizetbe vette" a rendőrség.

Bombák, pokolgépek — vitrinben

A bombagyüjtemény darabjai sem mindennapi muzeumi tárgyak. Vitrinek üvegei mögött nem vázák, porcellánok és más iparművészeti ritkaságok, hanem régimódszerü *bombák, pokolgépek és robbantókészülékek sorakoznak.* Érdekes látnivalók a merényletek eszközeinek rekonstruált modelljei. Köztük Orsinié, aki merényletet kisérelt meg *III. Napoleon* ellen.

A pozsonyi *Nobel*-dinamitgyár készitette e modelleket 1900-ban a *párisi* világkiállitásra. Nem merték azonban ott kiállitani, nehogy az akkoriban még anynyira rettegett „tevékenykedő" anarchisták és nihilisták tanuljanak belőlük. 1926-ban Berlinben, a nemzetközi rendőrkiállitás magyar osztályán kerültek a nyilvánosság elé. Ekkor a *hamis bankókkal együtt kiállitották a pozsonyi modelleket is.* Amióta a bűnügyi muzeum tulajdonába mentek át, a közönség nem szemlélheti meg a régi bűnügyi szenzációnak ezeket az idejétmult eszközeit.

Koporsó és lapát

Más robbantók „műszereit" is kiállították ebben a különös gyüjteményben. Ezek a szerek azonban nem dörrennek, nem robbannak, hanem halkan peregnek, a zöld posztóra simulnak és — *bankot robbantanak.* Vagyonokat vetnek fel és gazdájuk koldusbotra jutva, elmélkedhetik a *szerencsekerék* forgandóságán. Itt vannak ugyanis *a leleplezett kártyabarlangok elkobzott játékszerei:* a bakkasztalok ártalmatlanná tett eszközei, a „koporsó", amely elnyeli és a „lapát", amely besöpri a pénzt. Játékpénzek (zsetonok), rulettgépek és rulettgolyók — egykor vagyonok robbantak szét a szines golyók pergése közben.

Helyszin — a muzeumban

Megszólal a telefon és a rendőr jelenti, hogy halottra bukkant az utcán, gyilkosságot vagy betörést fedezett fel. Rendőri bizottság robog oda gépkocsin és *helyszini szemlén* megveti a nyomozás alapját. Mindez itt szemlélhető a muzeumban. Fényképek és modellek mutatják be, hogy az első telefonjelentéstől kezdve a szemle befejezéséig milyen mozzanatok között, mi módon és miféle eszközökkel pereg le az első felderités munkája, amely *gyakran talál bűnjeleket a helyszinen.* Ime, egy régi bűnügy szinhelye: fényüzően berendezett szoba fényképe. *Nick Gusztáv* és *Kóbori Rózsi itt fojtották meg Mágnás Elzát.* Itt a bűnjel is: *a vesszőből font kosár — 1914 farsangján fogták ki a Dunából. A meggyilkolt Mágnás Elza holtteste volt benne.*

Fényképek mutatják be, hogy egy Rákóczi-uti szállodában történt gyilkosság tettesét a dulakodás közben leszakadt „Angol szabóság" feliratu nadrággomja alapján nyomozták ki. *Futó Imre* detektivfőfelügyelő nagyhirü nyomozási esete volt ez, amely példaként szerepel a budapesti rendőrség történetében.

Ujabb bűncselekmények „emlékei"

Már az ujabb bűncselekmények borzadályt keltő bűnjelei és más emlékeztetői is kiállitásra kerültek a bűnügyi muzeumban. Szerényen huzódik meg itt *egy kopott vulkánfiber-bőrönd.* Ebbe gyömöszölte *Schreiber Tamás a meggyilkolt Nagy Mária holttestét.* A bőröndöt egy vidéki vasutállomáson találták meg.

A pénzszekrényfurások bűnjelei között láthatjuk egy páncélszekrény átfurt oldalát. Idekerült *J. G.* betörő több szerszámja is: *furógép, harapófogó, rákfogó, kesztyű, olajos rongy és körfürész, amelyeket mind páncélszekrények megfurásához használt.*

Egy üvegburában aprólékosan kidolgozott helyszin: a magyar rendőri krónika legnagyobb szabásu, szörnyü esetének emlékeztetője, a *biatorbágyi vasuti hid, ahol Matuska Szilveszter ekrazittal felrobbantott egy robogó gyorsvonatot.* Fényképek mellett a bomba mintája és a *robbantóeszköz repeszdarabjai láthatók.* A biatorbágyi-rém szörnyü tettének bűnjelei mellé kerülnek a *legujabb bűncselekmények bűnügyi emlékei,* amelyeket most dolgoznak fel a rendőrség muzeumában.

A bűn világa

— Gavallérok a lejtőn —

A magyar kriminalisztikának speciális osztálya ez, amelyben „urak, urfiak, válogatott cigánylegények" szerepelnek. Jórészt nagyszáju gavallérok, akik eleinte csak a napot lopják s egyetlen munkájuk a stréberkedés. Szőrnyen vigyáznak — másra és melldüllesztő becsületbirói pózban állnak a naiv tömeg előtt, amig egy-egyről ki nem derül, hogy csak a jól vasalt nadrágja tiszta, csupán a frakkingje fehéren ragyogó, de ott a plasztron mögött belül annál kevésbbé comme il faut.

Ilyen alak volt dr. *Takács* Zoltán, az egyetemi ifjuság vezére, akinek nevét dalba is foglalták. Valamikor páratlanul népszerü strófa volt ez a pesti utcán :

Abcug Tisza, abcug Csáky,
Abcug báró Fejérváry,
Abcug Török főkapitány,
Éljen doktor Takács Zoltán !

A dicsőség zenitjén volt a fiatal ügyvéd, amikor suttogni kezdték, hogy baj van a krétája körül. Hivei azt hirdették, hogy galád vádakat gyárt a rendőrség, amelynek Takács sok borsot tört az orra alá. De aztán bebizonyult, hogy Takács csalt, sikkasztott, bűntársa volt egy banksikkasztónak s később nagyszabásu pénzhamisitó is lett belőle. A budapesti törvényszék hét évi börtönre itélte s a fegyházból mint bősz Coriolanus távozott, elhatározta, hogy külföldön keres uj hazát. Voltaképp azért, hogy zavartalanul gyárthassa a hamis bankót. Először Svájcban telepedett meg s onnan azt iratta haza, hogy dusgazdag ember lett, egy francia grófnő jegyese. Majd Párisba és Angliába utazott, de közben néhányszor haza is lopózott és üzlettársakat keresett, akik e vállalkozását pénzzel segitsék. Ebben a kezére járt egy urinő is, aki nagyon közel állt Takácshoz és rá is beszélte Péter József budapesti tüzoltót, hogy tegye készpénzzé a vagyonát és utazzék ki Takácshoz. A züllött fiskális már akkor összeszürte a levet Albrecht Kálmán kaposvári mérnökkel és együtt várták Londonban a tüzoltót. Takács mindakettőt becsapta és miután összevesztek, megszökött az angol fővárosból. Két honfitársa a Scotland Yardra került s Albrechtet elitélték másfélévi börtönre, mig a szerencsétlen, kibolonditott Pétert fölmentették.

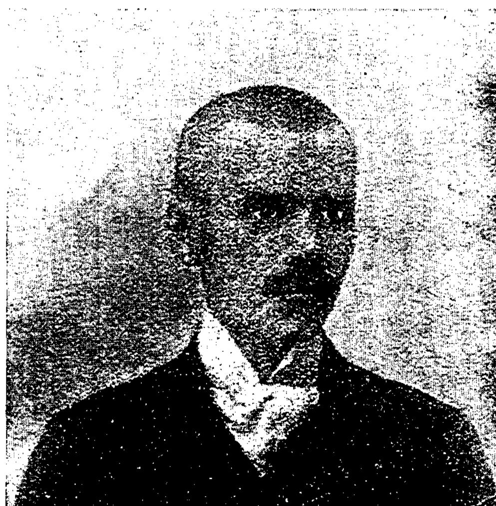
Dr. Takács Zoltán

Takács Svájcból uj magyar cinkos után nézett és sikerült is találnia egy Rékássy István nevü turkevei birtokos személyében, aki hónapokig nála volt a Zürich melletti Kilchbergben. A vagyona jórészét Takácsra bizta ez a Rékássy s folyt a bankógyártás a rejtelmes Ernavillában. A főmester ott vétette el a dolgát, hogy beavatta uj titkába Noszlopy Tivadar megyei aljegyzőt, aki persze csak szinleg vállalkozott a közösmunkára s értesitette Varga Lajos rendőrkapitányt. Rékássv hamar

fogságba került, de csak három hónapra itélték, mert különben is eléggé megbűnhődött, egészen tönkrement szegény. Takácsot a svájci hatóság tartóztatta le s bár csak a kisérletet tudták megállapitani, ujabb másfél esztendei fogságra itélték Zürichben.

A legendás hirü Takácshoz sok tekintetben frappánsul hasonló alak egri *Kecskeméthy* Győző, a magyar kriminalisztika *Bolygó hollandi*-ja.

A hires *kurucbrigád* vezére, 1901. november 14-ikén sikkasztotta el a főváros 558000 koronáját. A IV. kerületi elüljáróságnál dolgozott, amelynek adóhivatalában fizeti sok pénzintézet az adóit s ezeket a központi adófőpénztárba szállitják. A novemberi délelőttön Szimély Ede pénztáros 777000 koronát számolt le s tett egy bőrtáskába, amelyet Győry István szolgának adott át, mig a kulcsot Kecskeméthynek adta. Egyfogatun indultak el s a Magyar-utca 2. száma előtt Kecskeméthy fölküldte Győryt egy levéllel dr. Dirscher orvoshoz. Amig fönt járt, „vigyázott a nehéz táskára", ami csak öt-hat percig tartott, de a Zsibárus-utcában megint megállitotta a kocsit, mert „sürgős levelet kellett föladnia" a főpostán. Győry várt egy ideig, aztán fölvitte a táskát a központi városházára Hoffmann Sándor főpénztároshoz s bejelentette, hogy a tekintetes Kecskeméthy ur mindjárt jön, ő nem akart evvel a ménkű sok pénzzel az utcán várni. Hoffmann gyanut fogott s értesitette Szimély pénztárost, meg Leopold ellenőrt, akik előtt másodkulcscsal kinyitotta a táskát. Tableau: 293 darab ezres és nagy csomó tizkoronás hiányzott. Csak ezek után, negyednégy órakor értesitették a rendőrséget, — Kecskeméthy pedig egy óra tájban indult el a IV. kerületi hivatalból. A főpostáról egyenest a keleti pályaudvarra s jegyváltás nélkül fölugrott az épp induló fiumei gyorsvonat egyik kocsijára. Az első nyomozólevélben még azt irták, hogy csak magyarul tud, de utóbb kiderült, hogy németül és angolul is tanult nagy titokban. Minthogy elkérte Csollán Károly joghallgató indexét, arra számitottak, hogy Csollán nevét fogja használni s ezen a néven keresték, — csak azt nem tudták, hol keressék. Az elpackázott, megkésetten indult nyomozás sikertelen maradt, „pedig" másnap reggel 68 detektiv utazott el a szélrózsa minden irányába. Csupán annyit állapitottak meg kétségtelenül, hogy Zsebő rendőr látta a pályaudvaron, ahová Erdélyi fiakkeres vitte ki a Hungária-szálló elől. Ujabb baklövés történt Dombóvárott, ahol az állomásfőnök Kecskeméthyt le akarta tartóztatni, de a sikkasztó félre tudta vezetni a Csollán-féle index segitségével. *Elfelejtették* megtelegrafálni a vasuti állomásoknak, hogy álnevet „igazolhat." Legkönynebben Pragerhofnál lehetett volna elcsipni. De a pesti rendőrség távirata, amely órákkal el is késett — a prágerhofi Stadtpolizei-nek küldte s ott *ilyen nincs*, Prágerhof csupán vasuti állomás, — a távirat kézbesithetetlen volt.

Kecskeméthy Győző

Csaknem egy év mult el a szökés után, amikor a Pesti Hirlap levelet kapott Cincinnatiból Kecskeméthy Győzőtől. A rendőrség pozitiv bizonyitékhoz jutott más felől is arra nézve, hogy Kecskeméthy Amerikában van s kiküldte legügyesebb embereit — hasztalanul.

Kecskeméthy végleg eltünt. Megölték-e „bűntársai", amint zavaros hirek jelentették, vagy nyugodtan élvezi a félmillió gyönyöreit: máig se tudni biztosan.

ɕ ɕ ɕ

RENDŐRI LAPOK

A CSENDŐRSÉG ÉS RENDŐRSÉG LAPJA

A MAGYARORSZÁGI RENDŐRHATÓSÁGOK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ára

hatóságok részere:		Magánosoknak:	
Egész évre	14 korona.	Egész évre	20 korona.
Fél évre	7 korona.	Fél évre	10 korona.
Negyed évre	4 korona.	Negyed évre	5 korona.

Külföldre postabélyeggel több. — Egyes szám ára 40 fillér.

Fényképek reprodukálása és külön kiadások megegyezés szerint.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Andrássy-ut 64.

IX. évfolyam. — 8. szám. | KIADÓ-TULAJDONOS: MEZEI SÁNDOR. * FELELŐS SZERKESZTŐ: GUTHI IMRE. | Budapest, 1902. február 16-án.

Budapest kriminálitása 1901-ben.

(A BP. második éve.)

(*,*) A BP. második évéről lapunkban megjelent czikkeink kiegészitéseül — közzéteszszük *Rudnay Béla* államrendőrségi főkapitánynak *hivatalos évi jelentését*, a melyet a keddi ülésben terjesztett a közigazgatási bizottság elé.

Közzéteszszük ugy a mint van, szó szerint.

Minden sora mellettünk szól. A hivatalos kifejezések mögül kicsillanó igazság az, hogy a rendőrség hivatalosan is elismeri, hogy a BP. alkotta mai állapotok mellett a rendőrség müködésének eredményességét a legnagyobb veszedelem fenyegeti.

Ime a főkapitány jelentése:

A bünügyi osztály ügyforgalma az elmult évben 77404 ügyszám volt és 20255 bünügy nyomozását fejezte be 1901-ben a rendőrség.

1899-ben 67059 ügyszám volt a bünügyi osztály ügyforgalma, 1900-ban 71556 (mert, mint az 1900. évről szóló jelentésemben kimutattam, az 1900. évnek 88556-ra menő ügyszámából 17000 a bünügyi nyilvántartásban előjegyzett körözések rendezésére esett).

A mi pedig a befejezést nyert nyomozások s ebből következtetve az elkövetett büneselekmények számát illeti, 1899-ben hozzávetőleg 16965 volt az elkövetett büneselekmények száma, 1900-ban, ismét hozzávetőleg — 18000 s ha az elmult évben befejezést nyert nyomozások számából levonjuk azon megközelitőleg 3000 nyomozást, a minek befejezése az 1900. évről szóló jelentésem szerint 1900-ról hátralékképen elmaradt az elmult évre s viszont hozzáadjuk azon megközelitőleg 3500—4000 nyomozást (az elmult év végén 6418 bünügyi ügyszám maradt elintézetlenül s ebből 3500—4000 lehet nyomozás), a mi hátralékképen a folyó évre maradt megközelitőleg 20000-re tehetjük az elmult évben elkövetett büneselekmények számát.

Az előző évekkel szemben tehát ugy az ügyforgalom, mint a büneselekmények száma emelkedést mutat, s ez az emelkedés látszólag az mutatja, hogy a közbiztonság az előző évekkel szemben hanyatlott.

Ha azonban figyelembe veszszük azt, hogy a fő- és székváros lakossága évről-évre szaporodik, az emelkedést nem rendellenes, hanem természetes jelenségnek kell tartanunk s ha szem előtt tartjuk azon kereset- és munkahiányt, a mely a gazdasági pangás következtében az elmult évben a fő- és székvárosban uralkodott, a nagy emelkedést is megmagyarázhatónak találjuk, de aligha csalódunk akkor, ha ezen emelkedést az 1900. év január 1-én életbe lépett uj „Bünvádi Perrendtartás"-sal is összeköttetésbe hozzuk.

Ismeretes tény, hogy a fő- és székváros lakosságának leginkább azon része gyarapodik rohamosan, a melyben, a müveltség alacsony fokánál fogva a bünözési hajlam nagy.

Az országban uralkodó gazdasági válság számtalan embert hajt a fő- és székvárosba, a mely helyhez a megélhetést illetőleg utolsó reményüket füzik. Ezen emberek — a kik ellen közbiztonsági tekintetekből nehéz is a védekezés, mert a rendőrség előtt teljesen ismeretlenek — a nyomor kényszeritése alatt hajlandók a büneselekmények elkövetésére s másrészt a nagyvárosi életben való teljes járatlanságuk hiszékenynyé teszi őket s igen könynyen áldozataivá lesznek azon büntetteseknek, akik azon ürügy alatt, hogy megélhetési módot szereznek nekik, nagyon gyakran utolsó filléreiktől fosztják meg őket. Elég utalnom e tekintetben arra, hogy — a mint később számszerüleg is kimutatom — az elkövetett büneselekmények tulnyomó része kisebb kár okozásával járt, a tettesek tehát igen sok esetben azok sorából kerültek ki, a kik épen csak a kinálkozó alkalmat használták fel arra, hogy állapotukon segitsenek s nem a hivatásos bünösök adták a büntettesek zömét. Mert ezek tudvalevőleg rendszerint a sulyosabb természetü, de több hasznot hajtó büneselekményeket követik el. De elég utalnom másrészt arra, hogy az elmult évben szokatlanul nagy volt — bár a rendőrség lépten-nyomon felhivta a nagy közönség figyelmét ezen büntettesekre — az óvadékszédelgők száma, kikkel szemben pedig közbiztonsági tekintetekből ugyis nehéz a rendőrség helyzete, mert csak magán vádinditványra vonhatók felelősségre — s akadt köztük olyan is, a ki egymaga 61 ember óvadékát forditotta a maga czéljaira

A mi pedig az uj „Bünvádi Perrendtartás"-t illeti, már az 1900. évről szóló jelentésemben rámutattam részletesen arra, hogy az a nyomozó rendőrség munkáját nagyon megszaporitotta. Ezt igazolja az is, hogy a bünügyi osztály ügyforgalma az 1900. évvel szemben 5848-al emelkedett. Rámutattam az 1900. évről szóló jelentésemben arra is, hogy az ezen törvény által előidézett munkaszaporulattal egyáltalán nem áll arányban az a személyszaporitás, a mit a bünügyi rendőrség épen ezen törvényre való tekintettel nyert s e véleményemet igazolja azon körülmény, hogy még a törvény hatályának első évében mintegy 3000 bünügy nyomozása maradt az év végén elintézetlenül, a második év végén ez a szám már mintegy 4000-re emelkedett. Pedig a bünügyi osztály tisztviselői és közegei az elmult évben is önfeláldozó buzgalommal munkálkodtak — a mit legjobban bizonyit az, hogy az elmult évben majdnem ugyanannyi ügydarabot dolgoztak fel, a mennyi az 1900. év öszszes ügyforgalma volt s mig 1900-ban 16994 nyomozást fejeztek be, az elmult évben 20255-öt s ezen buzgalmuknak tudható be, hogy a befejezést nem nyert nyomozások között igazán nagy jelentőségü alig van, s hogy a mult év első feléről ez idő szerint megközelitőleg csak, vagy 50 nyomozás nem nyert befejezést.

S ámbár igazán nagy jelentőségü ügy ezen 3500- 4000 nyomozás között kevés van, mindazonáltal ezen jelentékeny hátralék ugy az ügyekre, mint a felek érdekeire nézve káros, mert akadálya annak, hogy ezen ügyek kellő gyorsasággal az illetékes biróság elé kerüljenek.

A bünügyi rendőrség sikeres müködésének ugyanis egyik alapfeltételét a gyors intézkedés képezvén, az ügyeknek késedelmes elintézése nem egyszer az eredménytelenségot idézi elő s ez által egyrészt a károsult feleknek jogtalan uton okozott kára meg nem térül, másrészt a büntetés elől megmenekült büntettes — legközelebbi alkalommal sem riad vissza a büntetlenség reményében — uj büneselekmény elkövetésétől.

Hangsulyozom, hogy ezen veszedelmet nem maga az uj bünvádi perrendtartás rejtegeti magában, hanem az, miszerint alapos az aggodalom, hogy a nyomozó rendőrség jelenlegi létszáma mellett képes lesz-e a közbiztonsági állapotok hanyatlása nélkül feladatának állandóan megfelelni?

A mostani körülmények között ugyanis a halasztást nem türő s a foglyos ügyek elintézése köti le leginkább a müködését de még a foglyos ügyeknél is a nyomozás kizárólagos czéljaira szolgáló 36—48 óra alatt alig van ideje és módja a rendőrségnek arra, hogy az ügyre részletesen kiterjeszkedjék. Hogy különösen a szokásos büntettesek ellen, azoknak teljes bünösségét feltüntető bizonyitékot gyüjthessen, hogy az eltulajdonitott dolgokból, minél többet előkerithessen — s félő, hogy a mostani állapot fennmaradása előbb-utóbb éreztetni fogja káros hatását a közbiztonság terén. Ezen állapot egyik következményeként jelölhetjük meg azt is, hogy az orgazdák üldözésére nincs ideje, módja a rendőrségnek — 1901-ben csak 62 orgazdasági ügyben nyert a nyomozás befejezést — s hogy ez mennyire megnehezíti a büntettesek sikeres üldözését, nem is tartom szükségesnek bővebben fejtegetni. S bár ennyi nehézségekkel kellett a nyomozó rendőrségnek megküzdeni, mondhat-

juk, hogy az elmult év jelentősebb büncsetoit majdnem mind felderitette a rendőrség s mondhatjuk, hogy az elmult évben a közbiztonsági állapotok kielégitők voltak.

Ennek igazolására a mult év büncseteinek számszerü adatait mutatom be.

A 20255 befejezett nyomozásból 12793 volt vétség s csak 7462 a büntett.

A fenti számból 1934 irányult az ember élete és testi épsége ellen. Ezek közül 1594 volt vétség, 340 büntett s 1765-öt tett ki a testi sértések száma, vagyis az e csoportba tartozó büncselekmények tulnyomó részét a verekedésekből származó sérülések adják s ezen esetek a nagy számu alsóbb néposztály természetében lelik magyarázatukat. 19 volt a gyilkosságok száma (1900-ban 23 s nem szabad felednünk, hogy ezen számokban a szerelemféltésből elkövetett gyilkosságok s azon esetek is benfoglaltatnak, a midőn az eset vidéken történt s a nyomozás itt vezetett eredményre). 69 a magzatelhajtási esetek száma (1900-ban 52 s az itt mutatkozó emelkedés mutatja legjobban, hogy a büncselekmények emelkedése mennyire összefügg a nyomorral, mert az élet terheit már magukban alig elviselni képes szülők már előre iparkodnak megszabadulni a tehertől, a mi megélhetésöket még jobban megneheziti) s 14 a gyermeköléseké (1900-ban 6).

A vagyon ellen irányuló 16684 eset közül 9945 volt vétség s csak 6739 büntett.

11561 volt a lopások száma (1900-ban 9318), ebből 6289 volt vétség. 5272 büntett s 2718 esetben 40-, 3528 esetben 20 koronán alul volt a kár nagysága, tehát 6246 esetben, vagyis az összes lopási eseteknek több mint felében csekély volt a kár nagysága.

2159 volt a sikkasztások, 1314 a csalások s 80 a rablások száma. A rablások száma 1900-ban 75 volt s igy nagy emelkedés nincs, de meg kell ezen adatokhoz jegyeznem, hogy az idesorolt esetek nem mind tulajdonképeni rablások, hanem lopások, a melyek csak azért szerepelnek itt, mert ezen czimen folyt a nyomozás s mert ittas embereken követtettek el s meg kell meg azt is jegyeznem, hogy az okozott kár ez eseteknél csekély volt; az esetek legnagyobb része éjjel, a külső városrészekben történt, a hol a rendőrség, a fő- és székváros igen nagy terjedelménél s az őrszemélyzet létszáma elégtelenségénél fogva, kellő felügyeletet nem igen gyakorolhat.

Ez adatok kiegészitéseül felemlitem, hogy a fogház- és tolonczügyosztályban az elmult évben 24595 egyén került közigazgatási elbánás alá. Ezek közül kihágási büntetésének elszenvedése után szabadult 12077 személy, javitó intézetekben nyert elhelyezést 12, a fővárosi elüljáróságokhoz kisértetett 179, más hatóságnak 2243, tolonczra került 5541, kötött utlevelet kapott 2079, átkelési toloncz volt 2464. Az eltolonczoltak közül kitiltatott 1404 egyén.

Ugyan e helyütt emlitem meg, hogy csavargásért 4188 egyén, tiltott visszatérésért 2342, vagyis összesen 6530 egyén, koldulásért pedig 2418 egyén lett büntetve elzárással.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK

A betörők világából.

A „Pesti Napló" ez évi január hó 4-iki számában egy rendkivül érdekes és tanulságos czikket közöl, melyből a következőket veszszük át:

Fél Európa rendőrsége fáradozik most egy betörő-szövetkezet kézrekeritésén, a melynek titkos fészke itt Budapesten van. A bandának tizenöt-húsz tagja van, a kik a tolvajlásnak mindenféle fajtáját rendszeresen üzik.

A jól szervezett banda tanyája nem is egy helyen van.

A betörő-szövetkezet „ügynöke" egy Hittli János nevü negyvenéves ember, a kinek egész életén át az volt a foglalkozása, hogy a betörők lopott holmiját értékesitette. A minap csak tolvajszerencséjének köszönhette, hogy a rendőrség kezébe nem került. A mult héten ugyanis egy rendőr észrevette, hogy egy gyanus külsejü ember, hátán nagy batyuval a Klauzál-utczán át iparkodik valahová. Igazolásra szólitotta föl, az idegen azonban erre batyuját eldobva magától, futásnak eredt. A Klauzál-utczán végighajszolta a rendőr a menekülőt, a mi nagy népcsődületet támasztott s a mit arra használt föl az idegen, hogy eltünjék a rendőr szemei elől. Annak a háznak a kapuján, a hol az Amerika-vendéglő van, beosont az udvarra, onnan a hátsó vendégszobába, a hol betörőtársai ültek, kik gyorsan egy prémes bundát adtak reá, hogy föl ne ismerje senki és igy a rendőr elől menekülhessen. Bátran ment az első vendégszobán keresztül az utczára, a nélkül, hogy valaki visszatartotta volna. A rendőr, mikorra odaérkezett, a vendéglőssel azonnal átkutatta az egész házat, pinczét, de a tolvajnak csak hült helyét találták.

Népszava 1905. június 14.

FŐVÁROS.

A főváros közbiztonsága.

Budapest, junius 13.

Ha a főváros urai tudni akarják, hogy milyen a főváros közbiztonsági állapota, akkor magukhoz rendelik a főkapitányt és felolvastatnak vele egy jelentést arról, hogy hány „bünöst“ sikerült elfognia. Ha Rudnay ur büszkén odaveti, hogy a vagyon elleni büntettesek tulnyomó százalékát elfogta, akkor a város urai nyugodtan alszanak, mert ilyenkor a közbiztonság jó lábon áll. Mennél több szerencsétlen ember kerül a börtönök falai közé, mennél több embert sikerül néhány napra a kapitányságok börtönében és a toloncházban elhelyezni, annál inkább javul — a jóllakott burzsoa fölfogása szerint — a közbiztonsági állapot.

Mi a rendőrfőkapitány jelentéséből, amelyet ma a főváros közigazgatási bizottsága elé terjesztett, egészen mást olvastunk ki. A vagyonat féltő nyárspolgárok és velük mindazok, akik hivatást éreznek magukban arra, hogy ennek a dicső társadalmi rendnek fönmaradását védjék, a büntettekben és elkövetőiben rosszlelkü, rosszhajlamu emberek cselekedetét látják. Pedig nem feltünő nekik az, hogy egy hónap 1748 bünelekményéből — a polgári felfogás meghatározásait használjuk — 1352 a vagyon ellen irányult? Ezek között is 833 lopás volt. Hát az emberek azért lopnak, mert nem akarnak dolgozni? Nézzék csak meg a pocakos burzsoák a gyárak kapui előtt álló tömeget olyankor, amikor a kiéhezett munkások nem sztrájkolnak. Százan és százan kopogtatnak be hiába. Munka nincsen sehol. Vajjon a mi dicsőséges termelési rendszerünkben mindenki kaphat munkát, aki dolgozni akar? Igy mondják a jóllakottak, de a proletárok egészen másként tudják ezt. A termelés anarchiája bizonyos időközökben az utcára dobja a munkást. Menjen talán ingyentejet inni? Jóllakhatik-e ebből nyomorgó, éhező családja?

Vajjon tudják-e a bölcs urak azt, hogy a vagyon ellen elkövetett bűntettek száma csökken, illetve apad a munkanélküliek számával? Tudják-e, hogy az éhező, nyomorgó ember nem tudja és nem akarja a magántulajdon szentségét elismerni?

Nem a bebörtönzés, nem az eltoloncolás segit ezeken a bajokon. Nem a prédikációk, nem a papok hazug, de kenetteljes szavai tartják vissza az éheseket attól, hogy a magántulajdon szentsége ellen ne vétsenek. Adják meg minden embernek a módját annak, hogy becsületes munkájával becsületesen tarthassa el magát. Vegyék ki a termelő eszközöket a spekulánsok kezéből és adják oda a társadalomnak, amely majd gondoskodik arról, hogy a herék miatt ne éhezzenek a dolgozók!

Népszava 1906. augusztus 14.

FŐVÁROS.

× **A főváros közbiztonsága.** A munkásnyuzó **nyárspolgár minden** hónapban **legalább egyszer szükségét** érzi **annak,** hogy a „**bünös társadalom**“ fölött lelke mélyéből **megbotránkozzék. Olyankor esik ez, amikor a** rendőrség **hivatalosan számol be arról,** hogy **egy hónapban hányan vétettek a magántulajdon szentsége ellen, hányat kergetett a kétségbeesés, a nyomor, az éhinség, a bün lejtőjére. A számok szinte hónapról-hónapra szaporodnak, aránylagosan a kizsákmányolás folytonos növekedésével. A rendőrség persze a maga társadalommentő munkája közepette nem igen törődik azzal, hogy a „bünösök“ szaporodásának okait fürkéssze, ő megelégszik azzal, ha a kapitalista** társadalomnak beszámolhat arról, hogy hány „gonosztevőt“ juttatott az osztálybiróság kezére.

A főváros közigazgatási bizottságának mai ülésén a rendőrség a főváros julius hónapi közbiztonsági állapotáról a következő jelentést terjesztette elő:

„A mult hónapban a rendőrség 1741 bűneset nyomozását fejezte be. Ezekből 617 volt a büntett, 1124 a vétség; 203 irányult az ember élete és testi épsége ellen, 1393 a vagyon ellen; 145 egyéb kisebb jelentőségű bűneset volt. Az ember élete és testi épsége ellen irányuló bűneselekményekből 23 volt a büntett, 178 volt a vétség; 167 volt a testi sértések száma. — A vagyon ellen irányuló bűneselekményekből 361 volt a büntett, 832 a vétség; 180 volt a sikkasztások, 94 a csalások és 905 a lopások száma. Ez utóbbiakból 97 volt a büntett és 177 a vétség; 173 esetben 40 koronán, 212 esetben 20 koronán aluli volt az ellopott tárgyak értéke. A büntettesek közül a rendőrség 194 embert tartóztatott le. Ezekből 176-ot az illetékes biróságnak adtak át, 1 közigazgatási elbánás alá került, 10-et a nyomozás során szabadlábra helyeztek, 1 ellen a hónap végéig nem fejezték be a nyomozást. A fogház- és toloncügyosztályban 1500 ember került közigazgatási elbánás alá. Ezekből 697 kihágási büntetését töltötte ki, 12-öt a kerületi elöljáróságokhoz kisérték, 194-et egyéb hatóságoknak adtak át, 128-at kényszerutlevéllel kiutasitottak, 366-ot eltoloncoltak, 103 átkelési tolonc volt. Az elbánásban részesültek között 459 nő volt. Az eltoloncoltak között 18 honost 1—5 évig, 19 honost 5—10 évig kitiltottak a fővárosból. *Koldulás miatt 98 ember volt elzárva.*“

A dánosi rablógyilkosság

1907 júliusában egy cigánykaraván kegyetlen rablógyilkosságok sorozatát követte el a dánosi Szarvas-csárda korcsmárosának és családjának lemészárlásával. A Surányi Ignác néven szerepelt, a cigányok előtt azonban Bihar néven ismert cigányvajdának körülbelül 40 tagból állott kóbor csapata. 1907 július 17-én felkerekedett és gyalog elment Gyón községbe, ahol egy Rafael nevű ismerős cigány házánál pihent meg és éjféltájban a szőlők közé ment zsákmányolni. A zsákmány azonban fölöttébb csekély volt, mert csak kevés készpénzt és ruhát találtak mindenütt.

Gyónról való menekülésük közben *elhatározták, hogy megölik és kirabolják Szarvas István dánosi korcsmárost, aki gazdag ember hírében állott.* A megállapodáshoz képest az öreg *Surányi* Ignác és a sánta *Surányi* Márton Tuba az idősebb nőkkel, az asszonyokkal és a kis gyermekekkel együtt Nagykörös irányában folytatták útjukat a matkói tanya felé, ellenben az összes erőteljes férfiak, úgymint: *Lakatos* Lajos Dolár, *Lakatos-Balog* János, *Párnó-Lakatos* János Bajkó, *Kolompár-Balog* Tuta és *Lakatos* János Kuna, a kémkedésben járatos *Német* Vranával, *Lakatos* Julcsával és *Surányi* Csoroszlyával együtt eltérve a többitől, *Dánosra indultak.* Magukkal vitték a tizenhét éves *Lakatos Murzsát is, akinek a kutyák elkergetését tették feladatává.*

Szarvas István csárdája az alsódánosi Rakovszky-féle major szomszédságában, egy kis erdő szélén állott, gazdasági épületekkel körülvéve. A cigányok kisebb csoportokra oszolva, előbb kikémlelték a vidéket, majd *július 19-én alkonyat tájon, a csárda melletti kis erdőben találkoztak.* A fejszével és forgópisztollyal felfegyverkezett férfiak ezután *Német* Vranával együtt bementek a csárda ivószobájába; *Lakatos* Julcsa, *Surányi* Csoroszlya és *Lakatos* Murzsa pedig a csárda körül állottak őrt.

A csárdában a cigányok az ivóban verekedést kezdtek a korcsmárossal, aki a túlerővel szemben egymaga védekezni nem tudván, a balra nyíló lakószobába menekült, *az ajtót pedig magára zárta. Menekülése közben a cigányok két lövést tettek rá, de a lövések nem találtak, hanem az ajtóba fúródtak. Azután a cigányok a zárt ajtót fejszecsapásokkal betörték, elhajlítván a zárt ajtó erős vasát is. Odabent Szarvas Istvánt fejszecsapásokkal agyonverték, feleségének nyakára egy trikóinget hurkoltak és azzal megfojtották. Maczejkó Teréz cselédlányt pedig késszurásokkal megölték.*

Erre azután megkezdődött a ház kifosztása. *Felforgattak minden helyet, ahol valami pénzt vagy értéktárgyat sejtettek, magukhoz vették Szarvas Istvánnak minden pénzét, a lakásban volt értékesebb tárgyakat, kifosztották a halottakat is és azután borzalmas munkájukat elvégezvén, egyenként a csárda elé jöttek ki. Még a rablás egyre tartott és csak egy-két cigány hagyta el a csárda helyiségeit, mikor a szomszéd Rakovszky-féle major egyik kocsisa: Tabányi Pál, a csárda mellett vezető úton hazafelé ment.*

Az őrszem gyanánt kiállított cigányok hírt adtak a csárdában voltaknak a magános ember közeledtéről, mire *Lakatos Balog Tuta Tabányi Pálra forgópisztolyból rálőtt.* Tabányi Pál e támadástól megijedve, beszaladt a csárdába, hogy ott védelmet találjon, mire Lakatos Balog Tuta és Lakatos János utána mentek és *odabenn az ivó mellett levő bolthelyiségben társaikkal együtt késszurással, baltacsapással és pisztolylövéssel megölték.* Mikor aztán a fosztogatás véget ért, *a cigánycsapat mindkét szobában tüzet gyujtott, majd a csárda tetejét minden oldalról felgyujtották, hogy ekként a bűncselekmény nyomait megsemmisítsék.* Azután zsákmányaikkal megrakodva kisebb csoportokban különböző irányban Matkón várakozó társaik felkeresésére indultak.

A tűz következtében csakhamar a helyszínére sietett a környék lakossága és az oltáshoz fogott. *A tüzet azonban csak nagysokára lehetett megfékezni, mert az összes melléképületek is tüzet fogtak és leégtek. A csárda mennyezete azonban ellenállt a tűznek és így a borzalmas gyilkosság és rablás színhelye sértetlen maradt.*

Amikor a csendőrség a cigányokat elfogta, valamennyien tagadták, hogy ők gyilkolták meg a korcsmárost, sőt azt is tagadták, hogy Dános és Gyón környékén valaha megfordultak. Személyazonosságukat azonban kétségtelenül megállapították több tanuval, közöttük a kirabolt Fabók-család tagjaival, akik a leghatározottabban rájuk ismertek. Megdönthetetlen bizonyíték volt arra is, hogy ők voltak a gyilkosok. Bizonyították azt elsősorban a cigányoknál talált bűnjelek. *Így megtalálták náluk a korcsmáros forgópisztolyát és ezüstóráját, megtalálták náluk a rablott ékszert s a pénzt, amelyet menekülésük közben egy fa tövében elrejtettek.*

Mégegyszer az ujpesti bankrablás.

Bár a mult havi számunkban már foglalkoztunk ezen párját ritkitó vakmerő bankrablással, néhány tudomásunkra jutott ujabb adat arra indit bennünket, hogy különösen biztositási szempontból az ügyre ujra visszatérjünk.

Alkalmunk volt a kereskedelmi bank ujpesti fiókjának pénztárnokával az állam rendőrségnél felvett jegyzőkönyvbe betekintést szereznünk. Abból azt láttuk, hogy a halálra ijedt hivatalnoknak volt annyi lélekjelenléte, hogy a veszedelmes pillanatban a pénzszekrény ajtaját becsapja és a kulcsokat iróasztala fiókjába rejtse.

A pénztárnok ezen cselekedetével nagy szolgálatot tett a banknak, mert csak ez okozta azt, hogy a kár a betöréseslopás elleni biztositás kriteriuma alá esett.

A betöréseslopás elleni biztositásnak főfeltétele ugyanis az, hogy a biztositott tárgyak elzárt helyiségből, vagy elzárt tartályból távolittassanak el betöréseslopás útján.

Betöréseslopás ugyan Ujpesten nem történt, mert a rablók nappal, nyitott ajtókon át hatoltak be az irodahelyiségbe, de a bank kára a „Bank biztositási pótfeltételek" alapján mégis megtéritendő.

Hivatott feltételek u. i. az általános biztositási feltételek megváltoztatásában megállapitják, hogy a társaság az esetben is kártéritésre van kötelezve, ha a lopás akként történt, hogy a biztositott helyiségek, avagy az azokba vezető bejáratok vagy az azok belsejében lévő ajtók vagy *tartályok felnyitásához az eredeti kulcsok használtattak*, előrebocsájtva azonban, hogy bebizonyitatott, hogy egy ezen kulcsok használatára fel nem jogositott személy, ezeknek jogos tulajdonosa ellen alkalmazott *erőszak* által jutott a kulcsok birtokába.

Miután időközben a bank végleges kára megállapittatott, a kifizetésnek nem volt semmi akadálya és ez a következő levél tanusága szerint meg is történt :

Budapest, 1908. november 13.

III.

Érzékeny betörők.

Tichler V. Ó-utcza 37. szám alatt levő papirzacskó műhelyében a mult napokban éjjel betörők jártak. A betörést az udvarból követték el és bent a helyiségben fenekestül felfordult minden. A kár nem nagy, mindössze 70—80 korona, ennyit vihettek csak el a betörők, akik egész éjjel vesződhettek a kutatással.

A gyenge eredményt azonban kedélyes betörő czinizmussal vették a tettesek, akik arra is ráértek, hogy levelet irjanak a tulajdonosnak, amelyet az össze-visszahányt helyiségben hagytak. A levélben felháborodásuknak adtak kifejezést, hogy a tulajdonos sem készpénzt, sem valami értékes holmit nem hagyott a műhelyben és igy hiába fáradoztak.

IV.

A jósnő betörője.

A Dohány-utczában lakik egy Vidók Antalné nevü öreg asszony, aki titokban kártyavetéssel és jóslással foglalkozik. Egy este betörők jártak nála és elvittek körülbelül ötszáz koronát érő ékszert.

Vidóknénak, aki mindjárt a rendőrségen emelt panaszt, harmadnap nagy bámulatára egy postás csomagot hozott, amelyben az összes ékszerek meg voltak. Egy levél is volt benne, amely hiányos ortografiával igy szólt:

„Tisztelt asszonysák! Csak ma tuttam meg, hogy egy jósnő lakására betörtem. Mivel tutom, hogy a jósoló asszonyok nagyon tudnak elátkozzni és bizonyosan tisztelt josoló asszonysák is eládkozz, azért van szerencsém visszaküldeni önnek aszt kérem, hogy ne ádkozzon meg."

III. évfolyam. 1908. szeptember 21. 38. szam.

FÜGGETLEN BUDAPEST

Budapest székesfőváros egyetemes érdekeit felölelő város-politikai és társadalmi lap.

Budapesti függetlenségi és 48-as pártkörök HIVATALOS LAPJA.

Krónika.

Közerkölcsök. — Mulatók. — Zugszállók.

Hipokréta szemforgatással nem tehetjük magunkat tul azokon a jelenségeken, amelyek egy nagyváros életének elmaradhatlan kisérői. Budapest erkölcsi hire tudvalevőleg igen gyenge és a külföldön ugy beszélnek fővárosunkról, mint egy ujkori Sodomáról. Pedig ez a város sem rosszabb, sőt sok részben jobb egyébb nagy városoknál. E részben is ugy áll a dolog, hogy a magunk hirét mi magunk rontjuk le, a mikor csodadolgokat mesélünk az idegeneknek Budapest éjjeli életéről, arról az életről, a mely, valljuk meg, nincsen. Nem igaz és százszor nem igaz, hogy Budapest az éjjeli lumpok és a ledér nők városa. Egész Budapesten csak annyi éjjeli tivornyaház van, a mennyit a két kezed ujjain elszámlálhatsz és ezek nagy része is kong az ürességtől. Ha valamelyikbe betéved az idegen, a ki tudvalevőleg oly ritkán forog ebben a városban, csodálkozással kérdi, hol van hát az a hires budapesti éjjeli élet? A melyet a pesti helyi muzsa dicsekedve ekként énekel meg: «Látta-e már Budapestet éjjel?» E kérdésre a legtalálóbb válasz az volna, hogy nem láttuk, mert Budapesten éjjel nagyon sötét van. Ez legyen a mulatozás, tivornyázás és erkölcstelenség hazája, ez a sötét város, kora éjjeli órákban, üres utczáival, bezárt boltjaival, éjfélkor teljesen megakadt közlekedésével? Valóban, ne dicsekedjünk ezzel a bűnünkkel, amelyben nem vagyunk vétkesek. A rendőrség buzgó, néha tulbuzgó működése az éjjeli pilléket leszoritotta az utcza járdájáról és a főbb utvonalokon éjfél körül is alig repkes egy-egy pillangó. Azokban az éjjeli kávéházakban, a melyek a szerelem papnőinek hadmiveleti szerepül vannak kijelölve, csendes, szerény, szinte félénk élet folyik. Közel van a kapitányság és a kávés, pinczér, leány egyaránt pontosan betartják e szigoru rend szabályait.

Csak két dolog van, a mit mint az éjjeli életet fitogtató allürt mutogat ez az alapjában véve nyárspolgárias város. Az egyik a mulatók folyton szaporodó száma. A másik a garniszállodák nagy elharapódzása. Pedig mind a kettő a nyomoruság félreismerhetlen jegyében szaporodik és tengődik. A mulatók sokasodása arra vezethető vissza, hogy sok ember bizakodik az annyit kürtölt budapesti lumpolási hajlandóságban, legtöbbje azonban tévesen és helytelenül. Ha széjjelnézünk, az összes mulatók közt alig akad kettő-három, a melyik valahogyan meg tud élni. A többi csak teng-leng, folyton változtatva tulajdonosaikat és küzdve a fizetésképtelenséggel. Most ismét egy ilyen mulatóalapitási korszakot élünk, de ha mélyebben belepillantunk e vállalatok kulissza mögötti dolgaiba, hát igen furcsa dolgokat látunk. Az egyik nagy mulató kaucziós alkalmazottakat keres. Pedig a kaucziós emberre tapasztalat szerint Budapesten csak annak van szüksége, a kinek pénzre van szüksége. Már az üzlet berendezése is részben a kaucziókból kerül ki, a többi tőkét pedig hitelbe adják: a sörös, a pezsgős, a boros, szóval mindazok, a kik az uj mulatóban a maguk czikkét akarják fogyasztatni. Valamennyi pesti mulató csaknem kivétel nélkül ily gyenge pénzügyi alapokon nyugszik. Egy másik épülőfélben levő mulató a születés folyamán megakadt. A terem vasváza meredezik két magas kőfal között és az épités megszünt, mert az építtetőnek elfogyott az aprópénze és még nem talált elegendő kaucziós embert és pezsgőst, söröst, meg borost. A reális tőke tehát nem tartja egészséges vállalkozásnak Budapesten az ilyen mulatóhelyeket, a mint hogy nem is azok, holott, ha Budapes igazi lumpváros volna, nem két három, hanem 25—30 mulató boldogulna és virágzana.

Más lapra tartozik a zugszállodák nagy elszaporodása. Tény, hogy ezek egytől-egyik a rejtett vagy nyilt erkölcstelenség melegágyai. Tudunk akárhány ily szállodást, a kik fiatal, csaknem gyerekleányokat küldenek ki az utczára, hogy légyottra csábitsák a járó-kelőket. Egynémelyik ily szálloda rengeteg forgalmat bonyolit le naponta, a melylyel nagyság dolgában legfeljebb annak a Rákóczi-ut közelében levő nagy fürdőnek a szerelmi üzlete vetekedhetik. Valóban meglepő dolog, hogy a főkapitány türi Vénusnak azt a közelségét Therapiához Hiszen ugyanakkor, amikor buzgó detektivek összefogdosták a Rákóczi-uton a tisztességes, de nekik gyanusnak látszó varrólányokat, saját szemeinkkel láttuk a fürdő- és szálloda többnyire igen kevéssé teszetős tündéreit szabadon sétálni a Rákóczi-útnak ugyanazon a részén. És rejtély még ma is, hogy ezt az útrészt miért kerüli el *Boda* Dezső jótékony seprője? A zugszá lodák egytől-egyig olyan pásztorórák szinhelyei, a melyek nem a poézis, hanem a rendőrség hatáskörébe tartoznak és valóban nem ártana ezekre az üzletekre rendőrségi határozattal kimondani a numerus clausust. Legalább tiz esztendeig nem lenne szabad ilyen zugszálloda nyilására engedélyt adni. A jóból ugyis annyi van már, hogy ennél több biztosan megárt.

Budapest erkölcsi krónikájának legfeketébb lapjaiban ezuttal böngészni nem akarunk. A Kragujevics-féle tipusok eddigelé fővárosunkban csak kivételek, a mit az is bizonyit, hogy működésének szinterét az év nagy részén Berlinbe és egyébb nagy német városokba tette át a beteges szerelem e kizsákmányolója. A rendőrség e tekintetben igen éber és eredményes munkát folytat, ugy, hogy a sötét bűnök e legsötétebb fajtája a teljes diszkréczió árnyékában huzódik meg.

Az egész elmélkedésnek pedig az a veleje, hogy ne csináljunk minden áron oly rossz hirt saját magunknak, a mikor nem is vagyunk olyan rosszak. A mi kinövés az erkölcsrendészet terén van ebben a városban, az muló baj, a melyet egy kis figyelemmel ki lehet küszöbölni. A mulatók tekintetében alig szükséges hatósági intézkedés, mert a létért való küzdelemben a feleslegesek ugyis elpusztulnak. De a zugszállodák számát igenis hatósági parancsszóval korlátozni kell, mert ezekre nézve áll az igazság: »Az alkalom szüli a tolvajt«.

Aktalopás a Nemzeti Muzeumban.

A Nemzeti Muzeumban föltünő visszaélésnek jöttek a nyomára. Arról van szó, hogy a Muzeum egyik tisztviselője *sikkasztott, csalt*, tolvaj leleményt megszégyenitő furfanggal. A tisztviselő neve Kováts László, muzeumi segédőr, aki tizenkét éve van a Nemzeti Muzeum szolgálatában. A mult századra vonatkozó iratok rendezésével volt megbizva és ezek közül is az 1848—49-es évek emlékeit rendezte és tanulmányozta az utóbbi időben. Föltétlen megbizható embernek tartották és azért bizták rá azt a rengeteg olvasatlan és lajstromba még nem szedett értékeket, melyeket az 1848—49-es iratok és följegyzések képeznek.

El kell mondani ugyanis azt, hogy a Nemzeti Muzeum okmánytárában csak *1894. óta* lajstromozzák tételenként a beszerzett vagy ajándékozás utján szerzett okiratokat. Azelőtt — tekintettel a rengeteg mennyiségre — az egyszerre, az egyidőben szerzett okmányokat egy *közös boritékba* helyezték, tételenként nem lajstromozták be, hanem csak azt vezették be, hogy a Muzeum állománya egy uj számmal, illetve egy uj boritékcsomaggal szaporodott.

A Nemzeti Muzeum okmánytárának igazgatásában bekövetkezett uj rendszer aztán revizió alá vette ezeket a csomagokat. A 48-as évek emlékeit egyenként elővették és az elmulasztott lajstromozást pótolták.

Ezt a munkát végezte Kováts László. És igy eshetett meg, hogy a rája bizott okmányokból *több izben értékes csomagokat eltulajdonithatott*, illetve mások utján a Nemzeti Muzeumnak ujból eladhatta.

A szenzációs fölfedezésre a véletlen vezette rá a rendőrséget, illetve a Muzeum igazgatóságát. Kováts ugyanis nem merte maga áruba bocsátani az okiratokat, hanem *két diákot használt föl erre*, akiknek szerepe mindezideig — mig Kovátsot ki nem hallgatták — nem áll tisztán. A két diák: R. és G. nevü ipariskolai tanulók két izben a Muzeumnak adták el a Kovátstól kapott értékes iratokat. Ott éppen Kovátstól, mint a szakreferenstől kérdezték meg, mit érnek az iratok és ennek alapján vette meg azokat a Muzeum.

Most, harmadizben, julius közepe táján Kováts László ujabb 53 darab iratot adott át Gy. Jánosnak és azt mondotta neki, hogy Müller Adolf Üllői-uti antiquar-kereskedőnek kinálja föl áruba. G. ugyis tett. Megalkudtak 500 koronában az iratokra, amit Müller csak akkor akart kifizetni, ha a Muzeum átvizsgálja azokat. Ugylátszik Müllernek sokkal nagyobb összeget kinált a Muzeum az iratokért, mert a diák, — aki Kovátstól megtudta, hogy mennyit ajánlott a Muzeum az iratokért, — már nem akart 500 koronás vásárt csinálni. *Többet követelt, illetve kérte vissza az iratokat.* És hogy Müller nem akart elállani a jó vásártól, *följelentést* tett ellene a rendőrségen.

Ez vezetett a bünös nyomára. Firtatni kezdték, hol vette az értékes iratokat és a fiu bevallotta, hogy az okmányokat Kovátstól kapta és már három izben tett ilyes szolgálatot neki.

A rendőrség Kovátsot nem tudta előállitani, mert *helekkel ezelőtt elutazott.*

Kováts Lászlónak kedden este kellett volna megérkeznie a keleti pályaudvaron. Elfogatására több detektiv ment ki az állomásra. Kováts azonban *nem érkezett meg*, csak a felesége. Fénykép és személyleirás alapján fölismerték az asszonyt, akit nyomban leszállása után elfogtak és bekisérték az őrszobába. Kovátsné itt nem akart vallani. A detektivek erre átkisérték a főkapitányságra, ahol rövid faggatás után elmondta, hogy férjével hétfőn utaztak el Svajcból és Bécsen át gyanutlanul Budapestre tartottak. Érsekujvárott a lapokból megtudta Kováts, hogy az okmánylopásnak nyomára bukkantak, *kiszállt a vonatból és elszökött.* Hogy hová, azt nem tudja Kovátsné, Bécsen tul azonban aligha mehetett, mert mindössze *husz korona* volt nála.

Kovács Lászlóról egyébként az éj folyamán az a hir terjedt el, hogy *öngyilkosságot követett el*. Hogy mi igaz ebből a hirből, mindeddig meg nem állapitható.

— **A Muzeum tolvaja.** A Nemzeti Muzeum tolvaját Kováts László segédőrt keresi a rendőrség, de még nem találta meg. Az a föltevés, hogy Kováts öngyilkossági tervekkel foglalkozik, aligha igaz, mert a rendőrségnek bizonyitékok vannak a kezében arra, hogy a tolvaj tényleg *Székesfehérvár környékén* rejtőzik, sőt van olyan jelentés is, amely arról ad hirt, hogy Kovátsot Lovasberényben *látták*, amikor vonatra ült.

Budapesten pedig egyre kompromittálóbb dolgok derülnek ki. A kultuszminiszteriumban nagy a megrökönyödés, gróf Apponyi Albert sürgős jelentést kért, táviratilag hivták vissza Ischlből Szalay Imre igazgatót. A nagy rendetlenség közepett *hónapokig eltarthat* a rovancsolás. Egyelőre arra kell szoritkozniok, hogy a muzeum beszerzési könyveiben visszamenőleg sorra vizsgálják az összes tételeket, hogy megtudják: honnan, miképp jutottak a muzeumba s nem voltak-e már *előbb* az intézet tulajdonában? Találtak egy csomó nagyértékü okmányt, amelyet egy római antikváriustól vettek s amelyről kiderült, hogy a Kossuth Lajos és Pulszky Ferenc hagyatékából való. Kováts egész halom levelet lopott a muzeumból, amely Kossuthnak a szabadságharcban való szereplésére vonatkozik; *eladta és visszavásárolta* még Görgei, Türr és Klapka néhány érdekes levelét is. A lopás modjára nézve fontos vallomást tettek: Kerekes József és Jurcsó András muzeumi alkalmazottak s ujabb házkutatásokat is tartottak négy antikváriusnál. Mulasztás terhel négy muzeumi tisztviselőt is, aminek rövid uton való nyugdijazás lesz a következménye.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — 28 kor. — fill.
Félévre — — — 14 „ — „
Negyedévre — — 7 „ — „
Egy hóra — — 2 „ 40 „
Egyes szám — — — — 10 fill.

PESTI NAPLÓ

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA:
Egyes szó 5 fillér, vastagabb betűvel 10 fillér.
Hirdetések milliméter számítással, díjszabás szerint.
Megjelenik hétfő kivételével naponkint, ünnep után is.

Budapest, 1910. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Podmaniczky-utca 12. Csütörtök, december 8.

A züllött világváros.

Budapest, december 7.

Budapest lakóinak száma elérte a milliót. Ha a népszámlálás statisztikája még nem is ad erre nézve kétségtelen bizonyitékot, van egy körülmény, mely a statisztikánál is megbizhatóbban igazolja, hogy az ország fővárosa immár előlépett a milliós népességü világvárosok sorába. A világvárosok karakteréhez tartozik a nyomor és a bün s ez a két sötét jellemvonás már régen ott feketél Budapest ábrázatán. Az első milliónál vagyunk, de züllöttségünk annyira előre haladott, hogy egy három milliós népességü világvárosnak is megfelelne. Igen, a züllöttségben előre vagyunk. Ebben előre dolgoztunk. Raktárunk, készletünk van belőle. Óvatosak voltunk s már most elkészitettük a három milliós világváros karakterét, nehogy később, az erkölcsi viszonyok esetleges javulásával zavarba essünk amiatt, amiért nem tudjuk a züllöttségnek olyan képét adni, amilyet Páris vagy London mutat majd évtizedek multán a világnak. Ami biztos, az biztos: inkább hasonlitsunk züllöttség dolgában már ma Párishoz vagy Londonhoz, mint holnap. Ezt a célt sikerült is elérnünk. A züllöttségünk után összetéveszthetnének a két világvárossal. Ebben egyformák vagyunk. Hidak alól hurcolják ki az embereket, csatornákból, szemétgödrökből halásszák ki a szerencsétleneket, akik a rothadás páráinál melegszenek. Diplomás embereket visznek börtönbe, mert raboltak, öltek, fosztogattak. Apjukra törnek a gyermekek, hogy megzsarolhassák édes szülőjüket. Az erkölcsi kapcsok meglazultak, széjjeltöredeztek fönt is, lent is. Széjjelfeszitette vagy a nyomor, vagy az az ősi romlottság, mely nem tud disztingválni bün és erkölcs között s amelynek a bün magáért a bünért kell, nem pedig azért, hogy a bün utján szerezze meg azt, amit a viszonyok megtagadtak tőle.

A züllöttségnek ez a fertője annál visszataszitóbb és siralmasabb, mert Budapesten hiányzik a világvárosoknak az a káprázató fénye, elbódító pompája, mely a maga derüjével tompitaná, szelidebbé varázsolná a kép sötéten merev szineit. Csak a züllöttséget látjuk, csak a nyomor és bün hangjait halljuk. A mélység képe Londonra, Párisra, a milliárdosok városaira emlékeztett. Mert csak a képzelet határait meghaladó gazdagság árnyékában sötétlenek ilyen képek. A nagy gazdagság nyomában mindig bün, nyomor és züllöttség serked. Ez a fény árnyéka. Az árnyék meglenne, de hol vannak a milliárdosok? Hol az a vagyonban felhalmozott erő, melyet az alsó rétegekből kiszivtak volna? Merre az az óriási gazdagság, melynek hulladékaira les a renyheség, hogy abból táplálkozzék? Ezt a másik szélsőséget hiába keressük s igy szociológiai rejtélynek kellene maradni, hogy az egyik szélsőség hogyan alakult ki, ha létföltételeit nem kapta a másik szélsőségtől.

Budapest lelkének kialakulását nem lehet más világvárosok szociológiai törvényeivel megmagyarázni. Más világváros a maga erejéből, ellenben Budapest az ország gyöngeségéből lett világvárossá. Tönkre ment exisztenciák itt kerestek menedéket s ide tódult minden, ami a kis városokban és falvakban nem tudott a maga mindennapi kenyeréhez jutni. A hajléktalanok menhelye, az éhezők népkonyhája lett Budapest. Százezer oldalról egyszerre támadtak reá, aki maga is gyönge volt. Többet kértek tőle, mint amennyi erejéből telhett, mert gazdasági föllendülése, anyagi megerősödése korántsem volt akkora, hogy annyi gyönge, vagyontalan léleknek támasza lehetett volna. Mindenki erőtlenül jött ide s mert mindenki nem táplálkozhatott Budapest erejéből, a gyöngék egymásnak estek. A szegénységnek legnagyobb ellensége a szegénység s nincs az a kizsákmányoló, aki egy szegény embernek annyit tudna ártani, mint egy másik szegény ember. Budapesten tehát nem annyira a kapitalisták, mint inkább a szegények kergették egy még nagyobb nyomoruságba a szegényeket. Nem a gazdagok védelmére, de társadalmi jelenségek magyarázására mondjuk ezeket. Budapestnek sohasem volt akkora ipara és kereskedelme, hogy megélhetést biztosithatott volna mindazoknak, akik az egész országból idesereglettek. Persze, a vállalkozás nem hagyta kiaknázatlanul ezt a kedvező konjunkturát s a munka árát a munkakeresők számához viszonyitva szabta meg. De ez nem büne, csak természete a kapitalizmusnak, mely végre sem kiméletlenebb ilyenkor mint azok a koldusok, akik felkinálkozásukkal nem a gazdag vállalkozót, de önmagukat fosztják ki.

Az egész ország szegénységétől nem tudtunk meggazdagodni s az egész ország szegénysége idézte elő Budapest züllöttségét. Az ország fővárosában tehát egy husz milliós város szegénysége és züllöttsége összpontosul s ezért könnyü Budapestnek már most azt a szegénységet és züllöttséget felmutatni, ami csak a legnagyobb világvárosokban található. Hogy Budapest más karaktert kapjon, ahhoz nem Budapestnek, de az országnak kell megváltozni. A feltétei nagyon nehéz s ma olyan időket élünk, hogy jóval könnyebb feltételekhez kötött változások sem valósithatók meg.

Sok a szegény ember.

— Tolvajvilág. — Budapest krónikájából. —

(A lakásfosztogatók.) A rendőrség vasárnap egy három tagból álló lakászfosztogató társaságot *tartóztatott le*, akik Kiss Miklós cukrász József-körut 65. szám alatti lakására törtek be. Javában dolgoztak, amikor Kiss egyik segédje fölment a lakásba. A betörők láttára elkiáltotta magát:

— Segitség! Tolvajok!

Az egyik tolvajt el is fogta, de kettő a padlásra menekült. A házmester bezárta a kaput, mire átkutatták az egész házat, de a két betörőt nem találták. Abbahagyták az üldözést, mert azt hitték, hogy a tolvajok a háztetőn keresztül elmenekültek. Este kapuzárás előtt azonban a házmester észrevette, hogy két ember ki akar osonna a házból. Üldözőbe vette őket s a járókelők segitségével elfogta mindkettőt. A letartóztatott emberek: D. György, Sz. Károly és ifj. V. János.

(A tolvaj-tanya.) Szombaton este razziát tartottak a fővárosban. Razzia közben a detektivek bevetődtek a Ludoviceum-utca 14-ik számu házba, ahol tolvaj-tanyát sejtettek. Épp a kellő pillanatban léptek be. Az egyik lakásban együtt találták Horváth Ernő, Resch János és Hudi Sándor rovott multu betörőket. Amikor a detektivek beléptek, a tolvajok több értékes ékszert az ágy alá dobtak. A detektivek az egész társaságot bevitték a főkapitányságra. A tolvajok az ékszerek eredetére vonatkozólag össze-vissza beszéltek, csak azt nem akarták beismerni, hogy lopásból valók. Az egyiknél azonban a „Szeged és Vidéke" egyik legutóbbi példányát találták. A rendőrség ezen a nyomon elindulva, Szegedre táviratozott és közölte az ottani rendőrséggel a betörőknél talált ékszerek pontos leirását. Csakhamar megérkezett a válasz. Szegeden e hónap 21-én betörtek Bauer József lakásába s onnan elloptak *több ezer koronát érő ékszert*. A tulajdonos a leirt ékszerekben a magáéra ismert. Erre a rendőrség az egész társaságot *letartóztatta*.

NÉPSZAVA

(Lopásért — halál.) Megirtuk a *Népszava* vasárnapi számában, hogy Albertfalván Kállay István 61 éves napszámost, akit állitólag lopáson értek, a csendőrök meglőtték. A sulyosan sebesült embert Budapestre hozták és a Rókus-kórházban helyezték el. Itt azonnal a beszállitás után megoperálták és kivették testéből a golyót. Azonban már késő volt, mert Kállay a nagy vérveszteségtől annyira elgyöngült, hogy egy órával később *meghalt*. A pestvidéki csendőrparancsnokság a fegyverhasználat dolgában a legszigorubb vizsgálatot inditotta meg. Meg fogják ez esetben is állapitani, hogy a fegyverhasználat *jogos* volt.

(Tolvaj cselédleányok.) S. Mária komorna, a Szegfü-utca 6. szám alatt lakó Szentkereszthy Béla bárónénál volt alkalmazásban, e hó 15-én megszökött és magával vitt *7000 korona értékü ékszert*. Másnap távirat érkezett a leány cimére M. Miksa aláirással. Ebben M. értesiti S. Máriát, hogy megérkezett Bécsből és az Aggteleki-utca 7. szám alatt várja. A detektivek kinyomozták M.-t, aki Bécsben szállodai portás és a leány kedvese. M. bevallotta, hogy előre megbeszélték a lopást. Az állitólagos portást nyomban *letartóztatták*. S. Máriát pedig a budapesti rendőrség megkeresésére Bécsben fogták el.

T. Mária cselédleány néhány nap előtt — az esetről mi is irtunk — több értékes ékszert lopott el Vajda Oszkárnétól, akinél szolgálatban volt és aztán megszökött. A rendőrség vasárnap egy budai helyszerző irodában *letartóztatta*.

PESTI HIRLAP 1913. szeptember 4., csütö

A mozi szélhámosai.

— „Phidias mint szövetkezet. —

körut tulzsufolt villamosainak egyikében v önkéntelen fültanuja voltam a következő beszélgetésnek, amely két merengő nézésü, szolid leányka között folyt le:

Az egyik: Nagy napom volt ma!

A másik: Ugyan! Mi történt?

— Mozi-vizsgát tettem. Mérgezési jelenetet adtam elő és most ugy drukkolok, vajon be fogok-e válni. Borzasztó volna, ha elutasitanának, mert már lefizettem a *két korona beiratási dijat és egy havi szövetkezeti dijat is leszurtam.*

A másik kis nő meleg érdeklődéssel hallgatta e nyilatkozatot, megtudakolta, hogy hol kell megjelennie, mert ő is szörnyen vágyik a moziszinésznői pályára, mire az első leányka, aki már Asta Nielsen babérjait fogja képzeletben a kezei között, részletes örömmel szolgált ismerősének. Kell-e mondani, hogy magunk is fölhasználtuk a kapott utasitásokat és elmentünk moziszinésznek jelentkezni a „Phidias mint szövetkezetbe", ahol furcsa dolgokra bukkant fürkésző szemünk, olyanokra, amikre a rendőrség bizonyára kéjjel veti majd rá magát.

A Phidias m. sz. az Andrássy-uti Miramare-kávéház souteraine helyiségében vasárnap, kedden és csütörtökön este hét órától működik. Erre az időre gyülekeznek a naivák és naivuszok, akik moziszinészi álmokkal teli lelkükkel és koronácskáikkal számosan jelennek meg a füstös pincehelyiségben. A Phidias hirdetéseket tesz közzé a lapokban és moziszinésznek invitál mindenkit, akinek netán kedve volna erre a pályára. Aki jelentkezik, azt meghivják a Miramarébe, próbázni.

Amikor az elmult kedden este megjelentünk, már körülbelül huszonöt-harminc iparos-kinézésü férfit, varrónő- és hivatalnoknő jellegü hölgyet találtunk a helyszinén. Azonban tévedés volna azt hinni, hogy a jelentkezők között nem akadt diplomás mérnök, ügyvédjelölt és miegyéb, u. n. magasabb intelligenciáju egyén. Az elfüggönyözött teremben ül a direkció. Az ajtón ez a felirás diszlik: „Phidias, mozi-fölvevő és kölcsönző vállalat mint szövetkezet." A cimet bezárja *Altholz Ödön* igazgató aláirásával egy fölhivás, mely a megjelenteket kávéházi ételek és italok fogyasztására buzditja.

Némi várakozás után belép az ember a direkció szobájába, ahol hat különböző koru férfiu ül. Ezek az igazgatók, dramaturgok és pénzbeszedők. Különösen a dramaturgiát érthetik, hiszen pincéri, kereskedősegédi és magánhivatalnoki pályán működtek valamikor. Amidőn e sorok irója belépett, egy határozottabb koru pupos kis nő ájuldozott éppen egy széken. Forgatta a szemeit, ajka szélén keserü mosoly vonaglott és hörgött:

— Mór, Othelló! Mór, te tetted ezt! — motyogta.

A kisasszony próbázott és a csupa szakértőkből alakult jury-tagok elégedetten nézték egymásra.

1914.

A SZABADPOLGÁR

X Szomoru világvárosi eset a Turcsányi Emilia, alias Mágnás Elza esete. Valami kisvárosból, ahol éjjeli csavargásért elitélik, felkerül Budapestre, ahol már annyi szép leány és csunya férfi jutott zöld ágra. Kezdi mint konyhalány, folytatja mint szobalány, végzi mint büffélány, hogy azután nagyságos metressz legyen, aki hercegi ágyban fekszik, Mária Antonia-korabeli tükör előtt öltözködik, királyi hermelint ölt magára, százezreket érő ékszereket rak fülébe, nyakára, karjára. S aztán egy facér péklegény megfojtja, kosárba gyömöszöli s a Duna jeges vizébe dobja. A törvényszéki orvos felboncolja, megállapitja milyen a bőre, milyen női bajban szenvedett s mit evett utoljára. Aztán a *barát* selyembe és hermelinbe öltözteti, talán ezüstkoporsóba fekteti s királyi pompával eltemeti. A hus karrierje, amilyen csak olyan városban, a világváros határán levő városban képzelhető, mint amilyen ma Budapest.

De Elzánál is érdekesebb a házvezetőnő, a péklegény és a szenes ember alakja. A házvezetőnő is a vidékről kerül ide föl. Feketehaju, feketelelkü, szerelemre éhes nőmber, aki váltakozó rendszerrel boldogittatja magát a *barátaitól.* Fekete és szegény és ő dugdos a barátainak pénzt, hát hogyne gyülölné urnőjét, aki szőke, gazdag és akit barátai látnak el a koronák ezreivel. A házvezetőnő főzi ki a gyilkosság tervét, ő szuggerálja a gondolatot a cselédnek, a péknek, a szenesnek azzal a látszólagos naivitással, alattomossággal és konoksággal, amire csak egy elvetemedett asszony képes. A bünténynél csak a villamos lámpát oltja el, de a még meleg holttest mellé ő keriti elő a bort és a cigarettát, ő késziti a rántottát a barátjának — ah, mily finom és gyöngéd kifejezés — akihez a cselédszobában a gyilkosság után is hozzásimul.

S a péklegény, az asszonyoktól kitartott, kártyázó, dőzsölő, a gyilkosság béréből nyolc koronás nadrágot vásárló, szerelmi levelezőből puskázó péklegény, aki olyan hidegvérrel öl asszonyt, mint a barátnője csirkét.

S az ártatlan szeneslegény, aki a fenével eteti azt is, aki a bökös széndarabokat, a fekete gyémántokat kitalálta, a zsákokat cipeli az emeletekre, szalonnát eszik, denaturált spirituszt iszik, mig néhány lépésnyire tőle már 8-kor este az ágyban, a hercegi mintáju ágyban, fehér csipkék között pihen a kurtizán, aki fehér gyémántokban pompázik, szarvasgombát eszik és drága borokat iszik. A dologtalan kurtizán pompásan érzi magát ebben a szép hazában, ahol a dolgos ember nyomorog és kikivánkozik Amerikába.

Es mindezeket az alakokat a megelés, a könnyen élés vágyának élethulláma sodorta ide Budapestre, a világvárosba, a hatalomnak, a munkának, a tudásnak, a müvészetnek a gócpontjába, de egyuttal a dologkerülők, a selyemfiuk, a kurtizánok menedékhelyére.

A salak találkozása, az aljasság kicsattanása itt történt Budán, a csöndes Budán, mely egyik napilapunk szerint még a török hódoltság korabeli állapotban van, egy uj operett szerint pedig még intim kertekkel bővelkedik, ahol körtefák, rózsák és oleanderek vannak, ahol a verőfényben cicák dorombolnak s ahol fehérlelkü vénkisasszonyok tizenkét pirosmáslis fehér pincsikutyát sétáltatnak.

A szép Mágnás Elza szép temetésére eljönnek Budára a szép lipótvárosi és terézvárosi asszonyok s rövid ideig Buda hires lesz. Gyilkosság, pikantéria kell ahhoz, hogy kegyesen tudomást vegyenek Budáról, melyre már a kis kutya se ugat azóta, hogy utoljára volt itt kutyavásár.

Az utazókosár halottja.

*

Vallottak a tettesek. — A házvezetőnő és kedvese gyilkolták meg „Mágnás Elzát".

A *Népszava* legutóbbi számában megirtuk, hogy teljes világosság derült a Duna partján talált utazókosár halottjának szenzációs ügyére. A rendőrség megállapitotta, hogy *rablógyilkosság* történt, amelyet két ember követett el: Kóbory Róza huszonhatéves gazdasszony, a meggyilkolt Turcsányi Elza házvezetőnője és ennek kedvese, Nick Gusztáv huszonnyolcéves munkanélküli péksegéd. Bizonyos, hogy ez a két személy együtt tervelte ki a borzalmas tettet, de az még nincs egészen tisztázva, hogy a házvezetőnőnek milyen aktiv szerepe volt a rablógyilkosság végrehajtásában. Eddig ugy áll a dolog, hogy a gyilkolás munkájában nem vett részt, csak annyiban segédkezett, hogy törülközőt adott a fojtogatáshoz és mialatt kedvese „dolgozott", eloltotta a villanyt. A tettesek, mint már jeleztük, bele akarták keverni a dologba Láng József asztalossegédet is, de ennek az ártatlansága hamarosan kiderült.

A rablógyilkosság egyéb részleteiről a következőkben számolunk be:

A házvezetőnő beismerése.

Kedden reggel nyolc órakor egymásután vonultak föl a bünügy szereplői a detektivfőnök elé. Először is Kóbory Rózát vezették elő és ujra fölszólitották, hogy mondja el mindazt, amit a bünügyről tud.

Kóbory Róza megtörten, sápadtan és remegve állott a detektivfőnök elé és megismételte azt a vallomását, amelyet már hétfőn tett. Hangoztatta, hogy ő csak beboesátotta a gyilkosokat és azután eltávozott a lakásból, mert nem tudta végignézni urnőjének meggyilkolását. Amikor azután eléje tárták Láng József vallomását, aki kijelentette, hogy ő péntek este kilenc órakor csak bekopogtatott Kóbory Rózához, aki azonban nem bocsátotta be, mire hazament és közölte vele a detektivfőnök azt is, hogy Láng Józsefnek ezt az előadását a rendőri nyomozás is megállapitotta, mint valóságot, hogy tudniillik, Láng József féltiz órakor már otthon volt és egész éjszaka a lakásában tartózkodott, akkor Kóbory Róza *megmásitotta a vallomását és beismerte, hogy valóban egyedül Nick Gusztávval ölte meg a szerencsétlen leányt.* Neki azonban a gyilkossághoz mindössze annyi köze van, hogy Nick Gusztávot bebocsátotta a lakásba.

Kóbory Róza ennél többet mondani nem volt hajlandó, de ez a vallomása is elég volt ahhoz, hogy az ártatlanul gyanusitott Láng Józsefet most már, mint kétségtelenül ártatlan embert elbocsássák a főkapitányságról.

Vallott Nick is.

Közvetlenül Kóbory Róza kihallgatása után került a sor Nick Gusztávra. A munkanélküli péksegéd, aki a katonaságnál őrmesterségig vitte, töredelmes és részletes vallomást tett. Nagy részletességgel beszélte el, miként készült Kóbory Rózával a tett végrehajtására. Az egész bünügyet egy héttel ezelőtt eszelték ki. A mult héten hétfőn beszélgetett Kóbory Rózával a konyhában nehéz sorsáról. Panaszkodott, hogy nincsen pénze, nem tud megélni és a leány, aki vonzalommal viselkedett iránta, részvéttel hallgatta. Közben azzal a tervvel állott elő, hogy ki kellene fosztani urnőjét.

Kóbory Róza ráállott a tervre és a részleteket azután együtt főzték ki. Megállapitották, hogy miként fogják kirabolni Turcsányi Elzát és a tett végrehajtására a csütörtöki napot jelölték ki. Már teljesen fölkészültek a rablásra, azonban ekkor meglepetés érte őket, mert Turcsányi Elza csütörtökön váratlanul elment hazulról. Igy tehát elhatározták, hogy a rablást másnap követik el. Nick Gusztáv pénteken este nyolc óra után fölment Kóbory Rózához, akivel a konyhában beszélgetett. Kevéssel kilenc óra előtt kopogás hallatszott az udvari szoba ablakán és Láng József jelentkezett Kóbory Rózánál. A vendég rosszkor érkezett és Kóbory Róza csak nagynehezen tudta lerázni.

Kilenc óra után a házvezetőnő közölte Nick Gusztávval, hogy urnője már vetkőzik és néhány perc mulva már bemehet hozzá. Mielőtt Nick a szobába ment, Kóbory Róza törülközőt adott a kezébe, hogy azzal végezzen a szép Elzával, ha sikoltozni vagy kiabálni talál. Nick fél tiz órakor halk léptekkel benyitott az első szobába. Az első szoba sötét volt, de a mellette levő hálószobából kivilágitott a villamoslámpa fénye. Közvetlenül mögötte lépett a szobába Kóbory Róza. Nick Gusztáv az első utcai szobából egyenesen a hálószobába ment és ebben a pillanatban észrevette a belépőt Turcsányi Elza, aki azonban azt hitte, hogy a házvezetőnője lép be halkan az első szobába. Amikor ágyába készült beszállani, megpillantotta a férfit, melléje ugrott, hogy kimeneküljön a szobából, de a férfi elkapta, amire sikoltozni kezdett. Nick Gusztávnak, mint ő maga mondotta, nem volt sok ideje arra, hogy gondolkozzék, ő maga sem tudja, hogy hogy történt, amikor a két szoba között az ajtóban fojtogatni kezdte áldozatát. Nem tudott számot adni róla, hogy mit cselekedett, csak azt tudja, hogy addig nem bocsájtotta el áldozatát, amig érezte, hogy élet van benne.

Mialatt ő a leánnyal dulakodott, Kóbory Róza, látva az iszonyatos jelenetet, a hálószoba villamoslámpását is eloltotta és amikor már megszünt a szobában minden zaj és a leány mozdulatlanul hevert a földön, akkor gyujtotta föl ismét a villamoslámpát.

A holttest eltüntetése.

Az első dolguk volt, hogy hozzáfogtak a holttest eltakaritásához. A fürdőszobából becipelték a leány hatalmas utazókosarát, belegyömöszölték a szerencsétlen áldozatot, rázárták a két Wertheim-lakatot és azután a kosarat visszavitték a fürdőszobába. Ezután kimentek a cselédszobába, ott az ébresztőórát reggeli öt órára igazitották be és ezzel lefeküdtek.

Öt órakor fölkeltek és az utazókosarat kivitték a Kacsa-utcán át a Margithidra, a Dunáig. Útközben egy izben Kóbory Róza letette a kosarat és panaszkodott, hogy nem birja tovább, amire azonban Nick kijelentette, hogy lelövi, ha azonnal nem veszi föl ujra a csomagot. Az asszony erre ujra fölemelte a nehéz terhet és ugyszólván vánszorogva segitette vinni egészen a Dunáig, ahol a lépcsőknél megállottak. Itt azután a hosszu lépcsősoron lelökték az utazókosarat a Dunába. Arra természetesen nem számitottak, hogy a Dunának éppen azon a pontján, ahol a kosarat lelökték, egy cövek állott, amelybe a kosár megakadt és ezért nem eshetett bele a vizbe. Ők ezt nem vették észre és amikor a kosarat lelökték, mind a ketten az ellenkező irányban elszaladtak.

Az volt a tervük, hogy az ékszerekkel és a pénzzel, amit találnak, Svájcba szöknek, mert azt hitték, hogy onnan nem adják ki a bünösöket.

A rendőrség köszönete

A főkapitány ezen az uton is köszönetet mond közegeinek a Mágnás Elza-féle gyilkosság körül tanusitott ügyességükért és szorgalmukért.

Továbbá köszönetet szavaz a sajtónak és munkásainak, akik fáradhatatlanul közremüködtek a gyilkosok kézrekeritésében.

Ugyancsak ezen az uton nyugtázza háláját a főkapitány a publikum iránt, mely a tanusitott nagy érdeklődésével lehetővé tette, hogy a rendőrség kibogozza a nagy bünesetet.

Ezenkivül megköszöni a gyilkosoknak, névszerint Kóbory Rózsinak és Nick Gusztinak, hogy tettük elkövetésével ily fényes és eredményes nyomozáshoz, ügyetlenségükkel pedig ily könnyü diadalhoz juttatták a rendőrséget.

Kiváló tisztelettel.

Csiszár Imre rendőrfogalmazót agyonlötte a féltékeny férj

1914. március 5-én a főváros szomszédságában, Kispesten, az ottani kerületi kapitányság épületében egy fiatal műszaki rajzoló agyonlötte Csiszár Imre rendőrfogalmazót. A vizsgálat eredménye szerint a rajzoló boldog, bár szegényes családi életet élt feleségével. Az asszony a gyilkosságot megelőző időben egy varrógép tulajdonjoga miatt összekülönbözött apósával, egy kispesti emberrel, aki a kispesti kapitányság előtt kereste igazát. Az ügy Csiszár elé került és a rendőrtiszt a kihallgatás után *addig ostromolta az asszonyt, míg el nem csábította.* A férj megtudta mi történt feleségével, revolvert vásárolt és kiment Kispestre, *agyonlötte a rendőrtisztet, aztán visszajött Budapestre, a főkapitányságra, ahol ő maga jelentette véres tettét és ahol természetesen nyomban letartóztatták.*

Ezen a márciusi napon délután 4 órakor bérkocsi állott meg a főkapitányság Zrínyi-utcai kapuja előtt. Egy fiatal, jól öltözött ember szállott ki belőle. Kifizette a kocsit és a központi ügyeletre ment. Az ügyeleten három rendőrtisztviselő volt, *Kalmár* Endre és *Papp* Géza fogalmazók, továbbá *Bozsay* István segédfogalmazó. Kalmár éppen telefonozott, Papp pedig az aktákkal bajlódott. Az érkezőt Bozsay szólította meg:

— *Mi tetszik?*

A fiatalember ötlövetű revolvert vett ki a zsebéből és odatette Bozsay elé:

— *Tessék letartóztatni engem, mert ezzel a revolverrel lelőttem Kispesten Csiszár segédfogalmazót.*

A rendőrtiszt meghökkent. Odaszólt *Kalmár* fogalmazónak:

— *Te hallod, Csiszárt agyonlőtték.*

Aztán megkérdezte az idegen embert:

— *Miért tette?*

— *Mert elcsábította a feleségemet.*

— *Mikor történt?*

— *Most, délután... Rálőttem. Azt hiszem megsebesült a kezén.*

Kalmár befejezte a telefonozást és most már ő is vallatóra fogta a fiatalembert:

És a fiatalember elmondotta a tragédia részleteit, mire Kalmár két detektívet szólított be, akik magukkal vitték az önkéntes jelentkezőt a detektívszobába és ott leültették; a fogalmazó pedig felhívta telefonon a kispesti rendőrkapitányságot. Egy rendőr jelentkezett:

— *Ki az inspekciós?*

— *Csiszár fogalmazó úr.*

— *Tudja-e, hogy a fogalmazót agyonlőtték?*

— *Nem, mi semmit sem tudunk. Nekünk meghagyta, hogy ne háborgassuk, mert lefekszik.*

— *Nézzék meg a szobájában.*

Milosics István 1513. számú rendőr erre felment az emeletre, ahol Csiszár szobája a folyosó sarkában volt. A rendőr benyitott, de az első pillanatban nem látott semmit. Kissé ólomszínű volt a délután és lámpa nem égett a szobában. Amikor körülnézett, nem látott senkit, de feltűnt neki a nagy rendetlenség. Erre beljebb került. *A nyitott szekrényajtó mögött, a sarokban merev, kinyujtott testtel, megüvegesedett szemmel hevert Csiszár Imre dr. rendőrsegédfogalmazó.*

A rendőr lerohant a telefonhoz és megdöbbenve jelentette:

— *A fogalmazó úr holtan fekszik a szobájában.*

Öt revolvergolyó: egy emberélet

Egri Péter Pál rendőrtanácsos nyomban bejelentette az esetet a főkapitánynak, aki utasította a tanácsost, tegyen jelentést a belügyminiszternek. A rendőrtanácsos automobilra ült és a miniszterelnökségre sietett, ahol *Sándor János* belügyminiszter már várta. A miniszter már tudott az esetről, mely azonban *abban a variációban jutott fülébe, hogy egy asszony lőtte agyon a rendőrtisztviselőt.*

A központból ezalatt autón kiment Kispestre egy rendőri bizottság; a kispesti kapitányság vezetője, *Peregriny* rendőrtanácsos pedig akkorra már megállapította, hogy délután félháromkor a rendőrkapitányságon megjelent egy fiatalember, aki Csiszárt kereste. A kapuőr azt mondotta neki, hogy a fogalmazó még nincsen bent a hivatalában, de nemsokára megjön. A fiatalember erre leült egy padra és várt. Három órakor megérkezett *Csiszár*. A rendőr feszesen tisztelgett előtte. Amikor a rendőrtiszt már a lépcsőn volt, a várakozó megkérdezte a rendőrt:

— *Ez volt Csiszár?*

— *Ez!* — hangzott a felelet.

A fiatalember néhány pillanatig még várt, aztán ő is felment az emeletre. Mintegy nyolc-tíz percig lehetett fönt. Az őr nem hallott lövést. A vastag fal, a kipárnázott ajtó felfogta a hangot. Amikor az idegen lejött, a kapuőr még meg is szólította:

— *No végzett vele?*

— *Végeztem. Holnap visszajövök.*

A vizsgálóbizottság megállapította, hogy Csiszár, amikor szobájába lépett, a köpönyegét felakasztotta a falra, kardját — nehéz lovassági kard volt — lecsatolta és a falnak támasztotta. Aztán leült az íróasztalához, amely szemben állt az ajtóval. Dolmány volt rajta, amelynek a nyakát kikapcsolta. Éppen leült a székre, amikor belépett a fiatalember. Csiszár felemelkedett a székről, de ebben a pillanatban megvillant látogatója kezében a revolver és a következő percben már lövés érte a bal melle tájékán a fogalmazót. Öt lövés dördült el. Ezek közül *egy Csiszár bal arcába, a másik pedig a torkába furódott.* Az utóbbi lövést estében kaphatta, még pedig egészen közelről, mert *a lövés lángja megpörkölte a bőrt. A golyó a torkon keresztül fölfelé röpült a koponyába és megölte a szerencsétlen embert.*

Az első lövés után a fogalmazó hátrálhatott, mert egészen a sarokba volt szorítva s ahogy végigzuhant, *a feje hosszú csíkot dörzsölt a falon.* A szekrényajtó egészen eltakarta úgy, hogy csak a két lába látszott ki, *a feje alatt két ujjnyi vastag vértócsát talált a rendőri bizottság.*

A szobában minden a legnagyobb összevisszaságban volt. Az íróasztalon petróleumlámpa állott, melynek ernyője a lámpa mellett volt. A cilinder összetört, cserepei az íróasztal elé szóródtak. Az asztaltól jobbra hevert a kard, amely nem volt kihuzva.

A gyilkos szerint Csiszár a kardjához kapott, amikor az asszony nevét hallotta, de fegyverét már nem tudta használni. Az asztal mellett volt a karos nádszék, amely oldalt billent. *Valószínű, hogy Csiszár azzal védekezett.* A mosdószekrény alatt rézgyertyatartót találtak, melyen ujjnyom volt: Csiszár azzal támadott, vagy védekezett.

Az öt lövés közül három talált, egy az ablakon keresztül a szabadba röpült, az ötödik pedig keresztülfurta az iratszekrény ajtaját és belefuródott az ablakfélfába. A megtámadott fogalmazó védelmet keresett a nyitott ajtó mögött és így került a sarokba, ahol holtan találták.

Népszava 1916. május 10.

Hét női hulla a bádogos kamrájában

*

Cinkota borzalmas szenzációja.

Tóth Kálmán budapesti államrendőrségi ellenőr, aki Cinkotán lakik és onnan jár be naponként a Mosonyi-uteai laktanyába, kedden éjszaka megjelent a főkapitányság központi ügyeletén és a következőket jelentette:

A cinkotai Kossuth Lajos-utca 40. számu ház tulajdonosa, Kresinszky Márton pesti lakos, kedden délután kiment Cinkotára, hogy a háza tatarozása ügyében megbeszélést folytasson a lakóival. Először Takács Béla gyógyszerészhez, régi ismerőséhez ment be és tanácsot kért tőle, hogy honnan vegyen anyagot a javitási munkához. A gyógyszerész emlitette, hogy a házban lakott egy Kiss Béla nevü bádogos, aki még 1914-ben, a mozgósitáskor hadbavonult. A bádogos mühelye mellett nagyobb kamra van, ebben a kamrában egyszer nagyobb mennyiségü nádat látott. Ezt föl lehetne használni a vakoláshoz. A háziur azt mondta, rendben van, ha jó az a nád, föl fogja használni. Bementek a bádogos árván maradt mühelyébe és kinyitották a kamra ajtaját. Nádat azonban nem láttak, ellenben *hét darab egymásra fektetett és koporsóhoz hasonló, beólmozott bádogládát találtak* a bádogos kamrájában. A háziur és a gyógyszerész most már kiváncsi volt, mi lehet a bádogkoporsókban, baltát hozattak és a legfölsőnek a tetejét fölfeszitették. Rettenetes látvány tárult eléjük: az 1 m. hosszu és 50 cm széles bádogládába **női holttest volt beszoritva.** Lyukat vágtak a második ládába, *abból is hullaszag áradt és ahogy a vésőt kihuzták, szőke hajcsomó hullott ki.* A két ember erre már otthagyta az iszonyatos kamrát, a községházára siettek és jelentést tettek fölfedezésükről. A hatóság részéről Huszka Gyula főjegyző több rendőrrel elment a bádogos kamrájába, fölnyitotta a ládákat és **mindegyikben női hullát talált.** A főjegyző a *hét holttestet* beszállittatta a községi halottaskamrába és meginditotta a nyomozást a borzalmas szenzáció ügyében.

Eddig van a rendőrellenőr jelentése. A Zrinyi-utcai ügyeleten óriási izgalmat keltett a rendőri jelentés. A ügyeletes tisztviselő rögtön kitelefonált Cinkotára és kérdést intézett Huszka Gyula főjegyzőhöz, aki **megerősitette a jelentés adatait.** A főjegyző közölte, hogy a bádogos, akinek a kamrájában a hét hullát találták, nőtlen ember, a mühelye 1913 óta van ott a cinkotai Kossuth-utca 40. számu házban. 1914 juliusa óta nem volt otthon. A községbe az a hir érkezett róla, hogy az első szerbiai offenziva idején tifuszban meghalt.

Népszava 1916. május 17.

A cinkotai asszonyirtás

*

Folyik a nyomozás. — Kutatás a gyilkos lakásán. — Nagy János ujabb kihallgatása.

A rendőrség „lázasan" kutatja a cinkotai asszonyirtás részleteit. Mintha csak lelkiismeretfurdalást érezne, mindenáron világosságot akar deriteni erre a sötét ügyre, amely nem egészen az ő segitsége nélkül történhetett meg. Az a fölületesség és minden szociális érzéket megcsufoló bürokratizmus, amellyel a rendőrség mindenkoron kezelte a vagyontalanok osztályához tartozó eltüntek ügyét, kegyetlenül megbosszulta magát. Elhisszük, hogy a rendőrségnek ez nem volt éppen kellemes és ezért most azon van, hogy a bünügy körül való buzgólkodásával, a minden apró részletre kiterjedő nyomozással valamelyest kiengesztelje a méltán háborgókat és feledtesse szégyenletes mulasztásait. Nagy reményeket füzött ebben a tekintetben a gyilkos bizalmasának, Nagy Jánosnak az esetleges vallomásához. Ha Nagy Jánost vallomásra birják, ha a rejtelmes ember megszólal és elmond mindent ugy, ahogy azt szeretnők, akkor — gondolják a főkapitányságon — nyert ügye van a rendőrségnek, mert ez egyszeriben eltemetné a multakat, a multak hibáit, a rendőrség kötelességmulasztásait és mindenki ujra csak dicsérő éneket zengene a budapesti rendőrség kitünő nyomozó tehetségeiről. De a bökkenő éppen az, hogy Nagy János nem akar vallani. Amit eddig mondott, az tulajdonképen mind *csak szóbeszéd* volt, ami futólagos érdeklődésre számot tarthatott ugyan, de a lényegben nem volt sulya. Lehet, hogy Nagy János azért nem beszélt még, mert a dolog lényegére nézve csakugyan nincs mit közölnie a rendőrséggel, de viszont az is lehet — és ebben sokkal több a valószinüség —, hogy sokat tud és éppen azért, mert sokat tud — *kellett hallgatnia* és fog hallgatni ezután is. Az igazi gyilkos, ugy látszik, végkép kisiklott az igazságszolgáltatás kezei közül, Nagy János tehát mindenképen fölényben van.

A cinkotai asszonyirtó

*

Nyomozzák a nyomokat.

A pestvidéki királyi ügyészség csütörtökön küldte át az aktákat Nagy János ügyében a soros vizsgálóbiróhoz és kérte a „gyilkosság büntettében való bünrészességgel gyanusitott Nagy János" előzetes letartóztatásának föntartását. A vizsgálóbiró előtt Nagy János föntartotta a rendőrség előtt tett tagadó vallomását, mire a vizsgálóbiró kihirdette végzését, amely szerint *az előzetes letartóztatást föntartja.* Megirtuk, hogy Talyiga András volt cinkotai lakos a rendőrségen azt vallotta, hogy látta, amikor Nagy János segédkezett Kiss Bélának bádoghordók készitésénél, illetve cinkezésénél. Csütörtökön Talyiga Andrást átvitték a pestvidéki törvényszék épületébe, ahol a bádoghordókat bünjelként őrzik. Ezeket a bádoghordókat megmutatták Talyigának, aki a második számu hordóban, amelyben Peschadik Julia holttestét találták meg, — *határozottan fölismerte* (?) azt a hordót, amelyet Kiss Béla és Nagy János együtt cinkeztek.

A rendőrség a bécsi nyomozással kapcsolatban a következőket közli:

A lapok megirták, hogy a budapesti főkapitánysághoz a bécsi rendőrségtől átirat érkezett, amelyben a Kiss Béla ügyében ott eszközölt nyomozás eredményét közli. A lapok azonban nem irják meg, hogy egy Löwinger Teréz nevü asszony, aki jelenleg II, Grosse Speilgasse 8. sz. alatt lakik, azt vallotta, hogy Kiss Béla 1899—1900-ban nála lakott öt hónapig, részben a Blumauergasse 9. sz. alatt, majd a Rögergasse 3. sz. alatt. Albérletben lakott lakótársai voltak *Nagy János* és Löwi Samu bádogossegédek. Löwi később pincér lett és jelenleg Reichenbergben katonáskodik. Ez az adat azért fontos, mert Nagy János tudvalevően csak néhány évre akarta Kiss Bélát ismerni és csak nagy szorongatásra vallotta be a kihallgatás során, hogy már tiz éve ismeri. A közölt adat szerint azonban már tizenhét éve ismeri és állott vele szoros barátságban. Frei Antal pincér szerint, aki 1914-ben a valjevói kórház élelmezését látta el, Kiss Béla december hó 6-án reggel eltünt. Megjegyzi azt is, hogy Kiss Béla, aki honvéd volt, nem volt sulyosan beteg. Csapatainknak akkor Valjevóból vissza kellett vonulni és Kiss Béláról hir nem érkezett. Ezzel szemben a budapesti rendőrség ugy az ezredtől, valamint a zászlóaljtól, továbbá Aggházy Kamil századostól hivatalos adatok alapján megtudta, hogy Kiss Béla csapatjával csak 1914 december 17-én indult Szerbiába. Eszerint Frei Antal vallomása vagy egy személycserén alapszik, vagy *más Kiss Bélára vonatkozik.*

Kissre vonatkozóan a rendőrség állitólag uj adatok birtokába jutott, amelyek alapján nem tartják kizártnak, hogy a gyilkos mégis él és álnéven bujdosik valahol. A rendőrség folytatja a nyomozást.

A *Népszava* is megkritizálta a rendőrségnek az eltüntek nyomozása körül való eljárását, illetve mulasztását. Söt azt is megirtuk, hogy a rendőrség kötelességmulasztásával egyenesen módot nyujtott a cinkotai bestiának arra, hogy zavartalanul folytathassa hóhérmunkáját. Ebben a fölfogásunkban nem ingat meg az a főkapitányi nyilatkozat, amely tisztára akarja mosni a rendőrséget és el akarja velünk hitetni, hogy a rendőrség mindig lelkiismeretesen kezelte az eltüntek dolgát. Magától értetődő, hogy a főkapitány nem fogja az ellenkezőt állitani, de még sokkal természetesebb, hogy a hosszu lére eresztett nyilatkozat egyetlen szóval sem felel a vád lényegére, tudniillik arra, hogy a proletárosztályhoz tartozó eltüntek ügyével a rendőrség nem sokat törődik. Hiszen valamelyik detektiv mondotta, az eltünteknél mindenekelőtt „a társadami állás a fontos". Erről hallgat a nyilatkozat, ami azonban ezuttal válasz is lehet.

HIREK

* * *

Nagy árulopás a Máv. kárára.

*

Harmadfélmilliónyit loptak? — Letartóztattak hatvan embert, köztük a nyugati pályaudvar raktárnokát és egy rendőrellenőrt.

Hosszu heteken át folytatott nyomozást fejezett most be a budapesti rendőrség: a nyomozással nagy bünszövetkezetet leplezett le és a nyomozás végeztével hatvan embert letartóztatott.

Az angyalföldi pályaudvaron, a Rákosrendezőn és a nyugati pályaudvaron is az elmult hónapokban *föltünően sok áru tünt el a teherkocsikból*. Voltak olyan *napok is*, amikor *tizezer korona értékü áru tünt el* a rendező pályaudvarokon álló teherkocsikból. A Máv. panaszára a rendőrség nagy apparátussal fogott hozzá a vasuti tolvajok leleplezéséhez. A nyugati pályaudvar detektivjei a legváltozatosabb álruhákban igyekeztek kifürkeszni, hogy kik dézsmálják meg a kocsikat. Folyton figyelték, őrizték a raktárakat, a teherpályaudvarokat, de a tolvajnak nem tudtak nyomára akadni. A rendőrség tehetetlen volt a lopásokkal szemben. Különösen a mozgósitás és a háboru kezdete óta szaporodtak meg ijesztő mértékben a vasuti lopások. A csukott teherkocsik valamennyie a katonaság szolgálatában van és igy a magánforgalomban föladott darabárut a vasut *nyitott* teherkocsikban kénytelen szállitani. Könnyebben ment a lopás és minden nap ujabb és ujabb károk érték a vasutat. Bőrök, cukor, kávé, bor, posztó, vásznak és a legkülönfélébb iparcikkek tüntek el óriási mennyiségben.

A véletlennek tudható csak be, hogy most, karácsony előtt sikerült leleplezni az egész bünszövetkezetet, amely körülbelül *másfél éve* lopkodta a vasuti kocsikat és a raktárakat.

Az üzletvezetőség egyik hivatalnoka ugyanis, aki belépett az önkéntes őrseregbe, egy éjszaka az angyalföldi teherpályaudvarra került ki szolgálatra. Ezen az éjszakán látta, hogy több raktári munkás, a *raktárnok* és egy másik *vasuti tisztviselő* segédkezése mellett, *több teli ládát szállitanak ki éjnek idején a pályaudvarról* a kint álló kocsikra és mindezt *az ügyeletes rendőrellenőr* is végignézi. A legközelebbi alkalommal, amikor ismét az angyalföldi pályaudvaron teljesitett szolgálatot, folytatta megfigyeléseit, amelyek eredményeképen néhány nappal később *levelet irt a főkapitánynak* és abban leleplezte a vasuti kocsikat fosztogató vasutasokat; megirta azt is, hogy *a rendőrségnek azért nem sikerült a tolvajokat kinyomoznia, mert egy rendőrellenőr is tagja a bünszövetkezetnek* és ő inti figyelemre a tolvajokat olyankor, amikor detektiv van a közelben.

Nagy titokban ismét megindult a nyomozás. A detektivek most már tudták, hogy *munkájukat Kalmár Albert rendőrellenőr, a 79. számu pályaudvari rendőrőrszoba vezetője hiusitja meg* és igy mindenek előtt őt igyekeztek ártalmatlanná tenni. Ezen a réven azután sikerült egymásután leleplezni napokon át tartó nyomozás során a többi bünöst is. A detektivek egyre több adatot hordtak össze a társaság ellen és minden nap négy-öt uj tolvajt lepleztek le. *Eddig — igy tudja a „Magyarország“ — körülbelül hatvan embert tartóztattak le a rendőrségen.* Nagyrészük fuvaros, kocsis, napszámos, raktári altiszt és raktári munkás, de közöttük van egy *államvasuti ellenőr* is. Letartóztatták továbbá Schwartz Nándor vasuti *hivatalnokot*, aki az angyalföldi állomáson teljesitett szolgálatot, továbbá Károlyi Józsefet, *a nyugati pályaudvar raktárnokát* és ennek a feleségét. *Letartóztatta a rendőrség Kalmár Albert rendőrellenőrt is, akiről kétségtelenül beigazolódott, hogy bünrészese volt Károlyinak*, aki ugy látszik, az egész szövetkezetnek a mozgató ereje volt.

Károlyi József lakásán tartott házkutatás alkalmával a rendőrség *több takarékpénztári könyvet* talált, amelyeknek összege a *százezer koronát* meghaladja, Kalmár rendőrellenőr lakásán *48.000 koronáról* szóló takarékpénztári könyvet találtak, jeléül annak, hogy ez a mellékfoglalkozás neki is elég jól jövedelmezett, de ezenfölül van a rendőrellenőrnek Rákospalotán egy háza is, amelyet szintén a lopott árukból befolyt pénzen vett mintegy félévvel ezelőtt. A házkutatások adataiból és a letartóztatottak vallomásaiból, hir szerint, megállapitható az, hogy másfél év alatt körülbelül két és fél millió korona kárt okoztak az államvasutaknak.

Független Budapest

Rablóvilág Angyalföldön.

— Nincs világitás, nincs rendőr. —

Amióta a háboru állapotát éljük s a rendőrség ellenőrző munkája is a minimumra redukálódott, egyes külvárosokban valóságos ázsiai állapotok uralkodnak. Különösen áll ez az Angyalföldnek arra a részére, amelyet a főváros is abszolut mostoha bánásmódban részesit, amennyiben csak nem is világitja meg kellőképen s ezzel kiteszi a tolvajok kész prédájának.

Egy panaszos levél mondja el nekünk, hogy az Angyalföldnek Ujpest alatt fekvő részében, ahol még utcai lámpák sem égnek, valóságos rablóhadjárat folyik. Azok az emberek, akik itt eddig nyugodt békességben éltek és semmiféle veszedelemtől nem kellett tartaniok, most állandó rettegésben vannak, mert egyelőre csak lopnak a vakmerő tolvajok, akik rendszeres bandává alakultak, de — ugy lehet — nemsokára betörésekre, sőt gyilkosságokra is fognak vetemedni, résekre, sőt, gyilkosságokra is fognak vetemedni, ha a rendőri ellenőrzés ki nem terjed erre a vidékre is s hagyják szabadon garázdálkodni őket. Valamennyi lakójánál ennek a vidéknek — nagyobbára olyan emberek, akik kis házukban laknak s majorságot is tartanak, jártak már éjszakai tolvajok, akik összeszedték a baromfiakat s elemelték. A rendőrséghez persze hiába mennek panaszukkal, mert tyuklopásokkal ott most nem igen törődnek. A fővárosnak kellene tehát közbelépnie, hogy ez az állapot megváltozzék. A tanácsnak kellene törődnie itt lakó polgárai érdekeinek védelméről is s ha már nem tudná keresztülvinni, hogy a rendőrség éberebb figyelemmel elenőrizze az itteni közbiztonsági állapotokat, legalább az utcák világitásával és megfelelő számu lámpák elhelyezésével tegye lehetővé itt lakó polgárainak, hogy ők maguk vigyázhassanak értékeikre. A mai állapot mellett a vak sötétségben, amely alatt ez a vidék nyög, lehetetlen figyelemmel kisérni a tolvajok munkáját s hiába minden elővigyázat, mégis napról-napra megtörténik, hogy valamelyik ház udvarán az éj leple alatt tolvajok és betörők járnak.

A világitási ügyosztálynak ezekre a mostoha állapotokra is kiterjedhedhetne a figyelme s ha már az utcarendezés s egyéb kérdések eltolódtak a háboru utánra, legalább utcai világitást kapjanak a ma sötétségben élő utcák lakói.

Hotel-razzián a Vörös Őrséggel

Mult héten, szerdán éjjel elmentem a vörös őrséggel, Szilágyi, Rabinovits és Kászonyi politikai megbizottakkal az első szállodai razziára. Nemcsak a vörös őrségnek, de a 11 óra utáni utcai tartózkodás tilalmának is ez volt a premierje. Tizenegy óra után az összes kerületek vörös őrségeitől elindultak a fegyveres különitmények. Mindegyik szállóra nyolc-tiz ember jutott. Éjfél után azután autóra ültünk, hogy végignézzük, miként folyik a munka.

Az éjszakai utca kihalt, teljesen meg van ölve. Csak a nagy utkereszteződéseknél állnak lovas vörös őrök kettesével-hármasával. A gyalogos mellettük szigoruan megállitja a szembejövőket s még a mi autónkban is sorra igazoltatnak mindenkit. A néma és mozdulatlan utca az ivlámpák tiszta, kéklő fényességében mégis igen szép. Szilágyi utközben közli velem, hogy ma alapos tisztogatást rendeznek a szállókban, amelyek eddig nagyon szabadjukra voltak hagyva. „Nagyon sok a kétes és gyanus elem a szállodákban — mondja Szilágyi — nem lehet megengedni, hogy ezek továbbra is ugy üzzék kisded játékaikat, mintha semmi sem történt volna. A burzsoa-erkölcstelenségnek valóságos dzsungelje él még a hotelekben, mintha csupán vidám uri vendégek volnának itt, mintha őket semmisem kötelezné abból, ami most végbemegy."

Budán a *Fiume-szálló* előtt áll meg az autó. A razzia itt már véget ért, csak az előcsarnokban áll még három-négy vörös őr és néhány kinosan feszengő fiatalembert és kopott, lompos ifju hölgyet fognak közre. Éppen el akarják vinni őket. A fiatalemberek nem tudták kellően igazolni magukat és a nők pláne nem vágyódhattak tulságosan erre a szigoru találkozásra. „Nagy nő" egyetlen sem akad köztük, kis erkölcsrendészeti anarchistanő valamennyi. Mind sirásra görbült szájjal mondja, hogy ma történik meg vele először, hogy kimaradt éjszakára. Lassan kiderül, hogy hosszabb-rövidebb ideje állás nélkül vannak. Nagyon komor látvány, amint ott állnak a szuronyos őrök között, bosszusan, feldultan, fakón, mint az ázott verebek.

Indulunk át Pestre. A *Bristol*-ban jelentik, hogy befejezték már a razziát, a legjobb fogás egy vidéki kereskedő, aki a nála lévő 2000 uszkve két millió korona értékü drágaköves ékszereket nem szolgáltatta be. Ékszerestől elvitték. A *Pannoniá*-ban felmegyünk az egyik szobába, ahol egy fiatalember nem tudja igazolni, miért van nála fegyver. Végre amikor irást mutat arról, hogy belépett a vörös hadseregbe, meghagyták a szállodában. A *Rémi-szállodá*-ban dühösen huszonegyező társaságot találunk az egyik kivilágitott ablaku

szobában. Egy őszhaju népdalköltő, egyébként jólismert hirdetési ügynök, adja a bankot s a partnerekkel szemben láthatólag uralja a helyzetet. Előtte egész halom pénz, mig a másik kettő savanyu ábrázattal veszi a lapot. Riadtan néznek fel s a dalköltő mélabusan mondja nekünk: — „Ez az én mazlim. Egyszer legyek én formában!“

Irgalmatlanul lefoglalják a bankot s mindhármukat a 11 óra utáni világitási tilalom áthágása és erkölcstelen kártyajáték miatt letartóztatják. Az örök már közrefogják őket s a dalköltő most már egész nyugtalanul az iránt érdeklődik, hogy mennyire fogják elitélni. Az egyik partner, egy aranyláncos kövér ember kaján nevetéssel mondja:

— Magának legalább 10 év jár, mert mindig nyert.

A *Palace*- és *Imperial*-szállókban is akadtak lakók, akiknek igazolását nem találták kielégitőnek és ezért bevitték őket a központba. A *Metropol*-szállóban a katonák hatalmas vászonkötegeket hoznak le a lépcsőn. Valamennyit egy ügynök szobájában foglalták le, aki nyilván árdrágitási szándékkal halmozta fel a sok árut. A *Park*-szállóban is szigoruan folyik az igazoltatás. Egyik szobában két fiatal vörös katona mellett, a szomszéd ágyban két 14—15 éves leány fekszik. Az egyik fájdalmas, rekedt hangon kéri, hogy ne vigyék el, beteg és reggel akar bemenni a kórházba. A másik leány azt mondja, hogy a beteg barátnőjét kisérte fel Nagyváradról. Mindketten sápadtak, piszkosak, rongyosak, meghatóan züllöttek. A katonákkal együtt beviszik őket.

Éppen csakhogy megállunk a *Meteor* előtt, ahol a portás jelenti, hogy egy csomó nőt és férfit már elvittek. A *Royal*-ban még tart a razzia, felmegyünk az emeletekre s résztveszünk a munkában. Az egyik detektiv mellett ott áll a szálloda főbizalmija, ő kalauzolja a razziát. Megdöngetjük az ajtót s a politikai megbizott igy szól:

— Tessék kinyitni! Az államrendőrség!

Az ajtó lassan kinyilik, borotvált férfiarc hajol ki, meglepődve ismerjük fel benne a Vigszinház egyik ifju művészét. A detektiv zord hangon kiált reá, tessék csak egészen kinyitni. A szinész zavartan engedi be a társaságot. Az egyik ágyban a pesti éjszaka egyik hires démona fekszik. Gyorsan eltakarja az arcát, de fölismerjük a kékszemü szőkeséget és ez a találkozás igazi pesti éjszakai szenzációként hat. A kékszemü Manci, aki oly üde és finom, mint egy friss őszibarack, eddig arról volt hires, hogy nem kultiválja a férfitársaságot. A pesti éjszaka egyik legendája foszlott itt széjjel, de ennél jóval nagyobb baj volt az, hogy a paplanon egy üveg háromcsillagos konyakot pillantottak meg a detektivek. A következő percben a szinész és a démon le voltak tartóztatva szeszkihágás cimén és ugyanennek gyanuja alatt őrizetbe vették a szoba tulsó oldalán pihenő másik szerelmes párt is: a kövér német énekesnőt, aki egy mulatóhelyen csárdástáncosnő és az oldalán levő idős zágrábi kereskedőt.

A főváros közbiztonsága és erkölcse

Érdekes körkép

A rendőrfőkapitánynak a főváros közigazgatási bizottsága elé terjesztett november havi jelentése így szól:

A bűnügyi osztály az elmult hónapban összesen 5386 bűnügyi eset nyomozását fejezte be. Ezek közül 1006 volt bűntett, 1860 vétség, 137 irányult az ember élete és testi épsége ellen, *2134 a vagyon ellen* és 85 volt az egyébfajta bűncselekmények száma.

Az ember élete és testi épsége ellen irányult bűncselekmények közül 48 volt bűntett és 89 vétség.

A vagyon ellen irányult bűncselekmények közül 935 volt bűntett, 1239 pedig vétség; *1571 a lopások, 537 volt a sikkasztások és csalások száma.* Megjegyzem, hogy az említett lopások közül 46 esetben a kár *30 koronán aluli*, 18 esetben pedig *20 koronán aluli* összegeket tett ki.

E számadatokban bemutatott bűncselekményekből kifolyólag az államrendőrség az elmult hónap *folyamán* 220 egyént helyezett előzetes letartóztatásba és *45 fiatalkorut* vett őrizetbe. Ezek közül az illetékes királyi bíróságok elé állíttatott 347, meghalt 1, 12 egyént a nyomozások során szabadlábra helyeztünk és 3 egyénnel szemben a rendőrhatósági intézkedést függőben tartottuk.

A nyomozás tárgyát képezett *nevezetesebb bűnügyi esetek* rövid vázlatát van szerencsém a következőkben ismertetni:

Letartóztattunk egy földmivest, aki életveszedelmesen megszurkált egy napszámost, mivel ez nem akart zenélni.

Egy m. kásnő ittasan hazatérő férjét összeszurkálta, minek következtében ez meghalt. Letartóztattuk.

Egy napszámos sodrófával feleségét ugy megverte, hogy sérüléseibe belehalt. Letartóztattuk.

Ujszülött csecsemőjének megfojtása miatt letartóztattunk egy szakácsnőt.

Egy volt postamester feleségét, 6 éves leányát és végül önmagát agyonlőtte.

Egy szülésznő rendszeresen űzte a magzatelhajtást, hat nőnek magzatát elhajtotta. Letartóztattuk.

Letartóztattunk egy kocsmárost és egy kovácssegédet, akik kirabolták egy napszámost.

Sulyos testisértés miatt letartóztattunk egy cselédet, aki gazdája nyolc éves fiát nemibetegséggel megfertőzte.

Letartóztattunk egy rovottmultu nyugdíjazott számellenőrt, aki jelenleg foglalkozás nélkül van s ápolónőktől helyszerzés ürügye alatt előlegeket csalt ki, továbbá ügyvédi minőséget szinlelve, követelések behajtására vállalkozott.

Letartóztattunk egy szélhámost, aki inasoktól csomagokat csalt ki s azokat eltulajdonította, házasságszédelgéssel pedig 500 koronát csalt ki egy kávéházi fölirónőtől. Ezenfelül a főváros környékbeli falvakban több helyen 50—80 koronát csalt ki oly módon, hogy harctéren, illetve hadifogságban lévő katonák szabadságolását helyezte kilátásba, ha azok hozzátartozói a katonák utiköltségeit neki átadják.

Csalás miatt eljárást indítottunk *több fakereskedő ellen*, akiknek üzletfeleikhez küldött szállítmányait meglopatásszerűen megvizsgáltuk s azok közül mennyiség tekintetében nagyfoku visszaéléseket észleltünk.

Letartóztattunk egy nemzetközi szélhámost, aki külföldi fogházból szökött volt meg.

Vasuti lopások miatt az elmult hónapban letartóztattunk 11 Máv. vizsgáló lakatost, 5 kocsirendezőt és 1 raktárnokot, továbbá 1 kocsist és 1 kereskedősegédet.

Betörés utján elkövetett lopás miatt letartóztattunk 2 egyént 3 rendbeli lopásért; 3 rovottmultu betörőt 11 rendbeli hasonló lopásért és 1 katonát, aki hasonló bűncselekményért már többször volt büntetve s aki a fővárosban és környékén 7 rendbeli lopást követett el.

Letartóztattunk 3 egyént, akik 4 rendbeli álkulcsos lopást követtek el s ezzel 2000 korona kárt okoztak.

A rendőrfogház és toloncügyosztálynál az elmult hónapban összesen *981 egyén került közigazgatási elbánás alá.* Ezek közül patronage-egyesületnek átadatott 1 egyén, országos javítóintézetbe elhelyeztetett 6 egyén, fővárosi szegényházba küldetett 4 egyén, egyéb bíróságnak vagy intézetnek átadatott 144 egyén, 479 egyén szabadon bocsáttatott, 52 egyén kényszerutlevéllel utasíttatott ki, 166 egyén toloncuton szállíttatott el, 100 egyén pedig mint átkelési egyén továbbíttatott.

A közigazgatási osztály erkölcsrendészeti alosztályánál *1915. évi október 31-én 2147 kéjnő tartatott nyilván.* Ezek közül 308 bordélyházi, 687 magánbárcás és 1152 igazolványos kéjnő volt.

Kórházi ápolásra október folyamán 320 kéjnő utaltatott.

A rendőrfőparancsnokságnál október hóban központi oktatás nem tartatott, a rendőrök a saját osztályparancsnokságaiknál részesültek a szükséges oktatásban.

Az őrség működési területe nem változott, a rendőrök intézkedései ellen érdemleges panaszok nem merültek föl.

A villamos vasutak az elmult hónapban összesen 57 balesetet okoztak. Ezek közül *halálos sérüléssel végződött 6*, sulyos sérüléssel 27 és könnyű sérüléssel 24 baleset.

* * *

Zsebtolvajok iskolája.

(Tanfolyam fiatal kezdők számára. — Elfogtak a tanárt. — Legujabb zsebtolvajfogások.)

— *Saját tudósitónktól.* —

Régóta kereste a rendőrség *Sztruhár* Istvánt. A bűnöző világban és a detektivek között nem kell közelebbi meghatározás, mindenki tudja, ki az a Sztruhár. Akárcsak valamely előkelő szereplőnek a neve, olyan ismerős a Sztruhár-név abban a világban, a melyben ez a jeles férfiu működik. Ha azt mondja valaki: Sztruhár, már hozzáteszik a többiek

— A tanár!

Sztruhár István, a tanár. Most negyven éves. Husz évvel ezelőtt pinczér volt. Azóta tizszer volt vendége a magyarországi fogházaknak és börtönöknek. Minél többször került a börtönbe, annál tanárabb lett, végül is a háboru alatt valóságos tanfolyamot nyitott fiatal kezdők számára. Zsebtolvaj-tanfolyamot, a melyen a zsebek mélységébe való behatolás magasabb művészetére oktatta a tapasztalatlan ifjakat.

És most a tanfolyam feloszlott, mert a tanár urat megint elfogták. Milyen iróniája a sorsnak. Két legifjabb tanitványát ugyanakkor csipték el a detektivek és a tanár meg tanitványok az őrszobán találkoztak.

A kelenföldi pályaudvaron történt a baleset. Sztruhár István egy nagykanizsai földbirtokos zsebébe nyult bele, már a tárcza is megvolt, a mikor a földbirtokos észrevette az illetéktelen zsebbenyulást és megragadta az idegen kezet. Sztruhár azonban erős, izmos ember, ugy vágta mellbe a földbirtokost, hogy az megtántorodott, eleresztette a kezet, Sztruhár az utjába állókat felboritva, végigrohant a perronon és átugrott egy magas kerítésen. Az ugrás rosszul sikerült, belesántult, összezuzta az arczát, a fejét, nem birta tovább a futást és üldözői elfogták. A tanár ur bekerült a főkapitányságra, a hová *Bus* János detektivcsoportvezető és *Sipos* Ferencz detektiv ugyanakkor vitték be *Weisz* Tibor 19 éves és *Gichner* Ignácz 21 éves nyakkendőtű-tolvajokat. Az őrszobán összetalálkoztak és az ifjak meglepetten kiáltottak fel:

— A tanár ur!

Sztruhár dühösen mormogott valamit ügyetlenségről, pechről, de végül mégis csak tűrnie kellett, hogy hálátlan tanitványai megcsipkedjék:

— Tanár ur, adja vissza a tandijat. Rossz volt az iskolája.

— Nem az iskola rossz, hanem rosszul tudjátok a leczkét — dörmögött Sztruhár. Beszélt volna tovább is, de Bus közbelépett és érdeklődni kezdett, hogy miféle iskoláról és leczkepénzről van szó?

És most kiderült, hogy Sztruhár valóságos iskolát tartott fenn, a melyben tolvajfogásra tanitotta a kezdő zsebtolvajokat. *Weisz* Tibor és *Gichner* Ignácz is tőle tanulták, hogy kell kilopni a nyakkendőtűt észrevétlenül. A tanár ur két nebulója zsufolt villamosok perronjára kapaszkodott fel. Kikémlelték, hogy melyik tű pihen biztositó zár nélkül a nyakkendőben. Az egyik ujságot vett elő, kiteritette ugy, hogy az áldozat álla alatt lebegett a papir széle és nem láthatta, hogy a kiteritett ujság alatt a másik kéz a nyakkendőtű felé közeledik. Az ujságpapir leple alatt azután óvatosan kicsenték az értékes tűt és leugrottak a villamosról. Kilenczvennél több ilyen nyakkendőtű-lopást követtek el.

— Hát mégis jó volt a tanitásom — büszkélkedett Sztruhár.

Persze, arról már nem tehetett a tanár ur, hogy a fiuk nem vigyáztak jobban magukra. A két ifjut ugyanis Bus és Sipos a Kérkocsis-utcza 17. számu házban, a Deveczeri-nővéreknél fogták el. A három leány közül kettőnek udvarolt a két szeladon és megismétlődött a régi nóta, a harmadik féltékenységből megsugta a detektiveknek, hogy Weisz meg Gichner a nővéreinél rejtőzködnek.

A fiuk elszólása után elővették a tanár urat, hogy hát miféle iskoláról is van szó? Kiderült, hogy *Sztruhár* a háboru alatt annak a vásári komédiás tolvajbandának volt a tagja, a mely Gyomán — mint már jelentettük — kikiáltotta a zsebtolvajok köztársaságát. Vonatokon működött, de üldözte a rossz sorsa. Egyszer elfogták *Komáromban*, egyszer meg *Érsekujvárott*. Igaz hogy mind a kétszer megszökött, Érsekujvárott ugy, hogy felkuszott a vonat tetejére és a sötét éjszakában sikerült eljutnia [illegible]onyba, de látta, hogy veszélyes munkát üz, nem igen volt kedve megint börtönbe kerülni, tehát tanfolyamot nyitott. Jó pénzért megtanitotta a kezdőket a zsebtolvajfogásokra. Találtak is nála feljegyzéseket, a melyek közt legérdekesebb a következő oktatás:

»Zsebtolvajlás a villamos-perronokon. Mielőtt munkára mégy, egyél meg egy gerezd fokhagymát és igyál rá egy-két kupicza pálinkát. A társad mindig legyen melletted. A perronon állj a kiszemelttel szemben és a mikor az alkalom kedvező, fujj nagyot a kiszemelt arczába. Az a fokhagyma- és a pálinkabűztől undorodva kapja el a fejét és akkor a társad könnyen és észrevétlenül nyulhat az illető zsebébe.«

— Azután volt-e sok tanitványod? — érdeklődtek a detektivek.

Sztruhár boszusan intett:

— Hálátlan a mai nemzedék!

A tanár urat átadták a katonai hatóságnak, mert a 14. honvéd gyalogezred szökevénye, két tanitványát pedig az ügyészséghez kisérték.

Népszava 1920. március 27.

Jogrend, közbiztonság és az éjszakai támadások

A miniszterelnök és a főkapitány nyilatkozata – A „virradat" az éjszakai támadásokról.

Simonyi-Semadam miniszterelnök az „Associated Press" munkatársa előtt nyilatkozott

Magyarország konszolidációjáról, a jogrendről és a kormány föladatairól.

A nyilatkozat fontosabb részleteit itt közöljük:

Konszolidálódni kívánunk, akarunk és fogunk. A jogrendet, ugy a szabadságjogok, mint a közgazdaság terén, ugy belföldi, mint külföldi vonatkozásban, helyre *kell* állitanunk és ebben a törekvésben *nem ismerünk akadályt*, legyenek azok akár *személyi*, akár *tárgyi* akadályok. A nehézségek természetesen nagyok. A konszolidáció munkája *szépen* és *biztosan* halad. A külföldi sajtó egyrészében, sajnos, elég sürün megjelenő ellenkező beállitásokkal szemben, *nyugodt lelkiismerettel merem állitani*, van már államfőnk, akinek erőskezü vezetésében teljesen megbizik az ország. Van nemzetgyülésünk, amelyet a népakaratnak legáltalánosabb és *legszabadabb* megnyilatkozása küldött ki az ország ügyeinek irányitására és vezetésére. Van *felelős* kormányunk, van *megbizható* és *fegyelmezett* hadseregünk és rendőrségünk. Van *rendes* igazságszolgáltatásunk és közigazgatásunk. Szóval megvan minden alapföltétele annak, hogy a belső konszolidáció felé *komolyan* haladhassunk. Jelenlegi munkánk az, hogy az ország közgazdasági állapotát rendezzük.

A továbbiakban a miniszterelnök a *pénzfölülbélyegzésről* és a *földbirtokreform* megoldásáról nyilatkozott.

A közbiztonság és a rendőrség.

Mattyasovszky főkapitány a közbiztonságról nyilatkozott.

Budapest rendje – mondotta többek között – a záróóra után való élet- és vagyonbiztonsága annyira nem kielégitő, mint *amennyire a város nyugalmának érdeke megkivánná*. A bajok egyik legfőbb oka, hogy a rendőrtisztek, de elsősorban a legénység *sulyos gondokkal és élelmezési nehézségekkel* küzd. Nagyon csekély az a fizetés, amiből a rendőrnek élni és családját eltartani kellene. A rendőrnap 3 milliónyi gyüjtése is *elfogyott*, enyhülést mégsem jelentett a rendőr nyomorára. A kapuk 8 órai zárása nagyon jól bevált, a lakáskifosztások, a házi betörések tetemesen csökkentek. A *hétesztendős háboru* és a forradalmi állapotok nyomorusága a gyöngébb intelligenciáju emberek itélőképességét *annyira megrongálták, hogy legtöbbjük már meg nem tudja különböztetni, hogy mi a bün és mi a tisztességes cselekedet*. Főképen a *fiatalkoruak* társadalmában észlelhető ez az erkölcsi lezüllöttség. A fölügyelet nélkül ődöngő gyerekek minden bünre és gonoszságra könnyen kaphatók. Rendkivül *sok a bünöző gyermek*. A *gyakori éjjeli támadásokra* vonatkozóan azt a kijelentést tette a főkapitány, hogy „ezek az utonállások most már *szünőben* vannak, főképen, amióta nemcsak a rendőrség, hanem egyéb közbiztonsági szervezetek és a mai kurzus társadalmi alakulatai *megtagadták* a közösséget az éjjeli támadók és egyéni itélkezők személyi végrehajtóival.

Népszava 1916. október 21.

Megirtuk már, hogy a rendőrség emberei kinyomozták és a főkapitányságra vitték Mészáros István szappanfőzőt, aki jelenleg katonai szolgálatot teljesit és akiben már csütörtökön éjjel két tanuként ott tartott kisleány fölismerte azt a „cukros bácsi"-t, aki hónapokon keresztül zavartalanul hajszolta és csábitgatta az Angyalföldet szegélyező uccák proletárleánykáit. Ez a Mészáros István mostanában nem a Dalnok-uccában, hanem a Tisza Kálmán-téren lakott, a 27. számu házban. Itt van neki szappanfőzdéje. Itt tudták meg a detektivek, hogy Mészáros, aki egyébként nős ember, két gyermeke van, most katona. A szappanfőzdét az asszony vezette és Mészáros csak kereskedett a szappannal. A detektivek Mészáros lakásán sötétkék és szürke ruhát, fekete kemény és barna puhakalapot találtak. Mészárosék cselédje azt állitja, hogy gazdáját, amióta ő ott van, polgári ruhában sohasem látta. Mészároson, amikor elfogták, katonaruha volt. Mészáros tagadja, hogy ő követte volna el a gyilkosságot. Alibire is hivatkozott, hogy harminc napi kaszárnyafogságban volt és hogy szerdán egész nap az ütegénél tartozkodott. Ez azonban *bebizonyitást még nem nyert*.

*

Revolveres merénylet egy osztálytanácsos ellen

Ma délben félegy órakor a miniszterelnökség egyik második emeleti hivatalos szobájában egy exaltált ember ötször rálőtt *Barsy* Aladár dr. miniszterelnökségi osztálytanácsosra. A golyók célt tévesztettek, az osztálytanácsosnak semmi baja sem történt. Merénylőjét, *Páll* Sándor nyugalmazott gazdatisztet, a főkapitányságon őrizetbe vették. Az eset részletei ezek:

Mintegy két hónappal ezelőtt megjelent *Barsy* Aladár miniszterelnökségi osztálytanácsosnál *Páll* Sándor nyugalmazott gazdatiszt, a ki mint a Kossuth-család rokona mutatkozott be. Elmondta, hogy azért kereste föl az osztálytanácsost, mert ő intézte Kossuth Lajos Tódor holttestének hazaszállítását s ezért kérte az osztálytanácsost, hogy *Kossuth Lajos Tódor hagyatékának megmaradt részét utaltassa ki neki.* Az osztálytanácsos közölte vele, hogy a hagyatékból nem maradt semmi, sőt adósság volt, a mit az állm fizetett ki. Ekkor a gazdatiszt azzal a kérelemmel fordult az osztálytanácsoshoz, hogy *nem volna-e lehetséges, hogy a földbirtokrendezés során egy kis földet kapjon.* Az osztálytanácsos kijelentette, hogy ez nem tartozik hozzá, de ha kérvényt ad be, pártolón terjeszti át a földmivelésügyi minisztériumhoz. Néhány nap mulva ez meg is történt. Az osztálytanácsos azután szabadságra utazott, a honnan tegnap tért vissza a fővárosba. Ma délben későn jött be a hivatalába s mikor 12 óra felé megérkezett a második emeleten levő szobájába, az ajtaja előtt már várt rá *Páll* Sándor. Az osztálytanácsos, mielőtt foadta, lement a segédhivatalba, a honnan félóra mulva tért vissza és szobájában fogadta a gazdatisztet. *Páll közölte vele, hogy a Földbirtokrendező Biróság kérvényét elutasitotta,* majd megint visszatért eredeti kérelmére, hogy *Kossuth Lajos Tódor hagyatékából szeretne részesülni.* Az osztálytanácsos felvilágositotta, hogy ez lehetetlenség, mire Páll, a ki eddig az iróasztal mellett állt, megfordult s ugy tett, mint a ki távozni akar. Az osztálytanácsos is felállott, mert a segédhivatalba akart visszamenni. Ebben a pillanatban Páll Sándor megfordult és izgatottan kiabálni kezdett:

— De az istenit neki, mégis csak maradt Kossuth Lajos Tódor hagyatékából, mert nekem az ügyvédek mondták! A jogászok is mondták, de ellopták a hagyatékot!

Ebben a pillanatban *revolvert rántott és kétszer az osztálytanácsosra lőtt,* de a golyók célt tévesztettek. Az osztálytanácsos rávetette magát a merénylőre, a ki ekkor *még egyszer lőtt,* de ez a golyó is célt tévesztett. Az osztálytanácsos átnyalábolva kituszkolta a merénylőt a szobából s mikor a kezéből ki akarta csavarni a fegyvert, *Páll a folyosón még két izben elsütötte revolverét.* A lövések zajára a szomszéd szobákból elősiettek a tisztviselők, lefogták Páll Sándort, elvették fegyverét és a merénylőt átadták a kapuból felhivott rendőrnek, a ki előállitotta az első kerületi kapitányságon. Páll kihallgatása során emondta, hogy gazdatiszt volt, de már évekkel ezelőtt nyugalomba vonult s azóta valósággal tengeti életét a Garay-utca 24. szám földszint 9. számu lakásában, a hol albérletben lakik. Azt mondotta, hogy mint a Kossuth-családnak a Kisfaludy-család révén rokona, már harmadszor kérte Barsy osztálytanácsost, hogy juttassa hozzá az örökséghez, de ma is elutasitotta azzal, hogy nincs örökség. Azt mondta, hogy nyugodtan vette tudomásul a választ s már távozott, a mikor az ajtóban *megszédült,* elővette a revolverét és lőtt, de teljesen önkivületi állapotban. Azt hajtogatta, hogy nem volt szándékában a tanácsost lelőni, s a merényletre egyáltalában nem készült s a fegyvert is csak azért hordta magánál, mert már hosszu idő óta öngyilkos gondolatokkal foglalkozik. A hatvan éves agglegényt, a ki már három évvel ezelőtt a lipótmezei elmegyógyintézetben kezelés alatt állott, kihallgatása után a főkapitányságon őrizetbe vették.

Leirer Amália gyilkosát a cseh rendőrség elfogta, de öngyilkos lett.

A Teréz-körúti borzalmas rablógyilkosságra végre világosság derül. Az igazi tettes *Pödör* Gyula, a rovottmultú gonosztevő kézre is került, de mielőtt a földi igazságszolgáltatás lesújtott volna reá, ítélkezett önmaga felett. A morvaországi Sternbergben abban a pillanatban, mikor elfogták, agyonlőtte magát.

A Csehországba átnyult bonyodalmas nyomozásnak végére pontot tett a galád gonosztett elkövetője, Pödör Gyula revolverlövése. Az elvetemült ember abban a pillanatban, amikor az olmützi rendőrség, aki felfedezte buvóhelyét, le akarta tartóztatni, agyonlőtte magát. Fogságban levő társai, *Saguly* és *Bolla*, csak az gazdaság bűnét vállalják.

A budapesti rendőrség helyes nyomon járt, mikor Pödör buvóhelyét Csehszlovákiában gyanította s így minden legkisebb csehszlovák rendőrhatóságot megkeresett a gyilkos kézrekerítése érdekében. Pödör szökése után csehszlovákiai barátaihoz menekült, akik az *Olmütz* melletti *Sternbergben* helyezték őt el, ahol albérleti szobát szereztek neki egy házaspárnál, akik mit sem tudtak lakójuk előéletéről. Pödör, aki nem mert az utcára kimenni, betegnek mondotta magát és egész nap az ágyban fekve maradt. A rendőrség is ott találta, de a gyilkos, amikor észrevette a belépő rendőröket, a párnája alatt tartott revolverrel még mielőtt megakadályozhatták volna, agyonlőtte magát. A budapesti rendőrség a nyomozás eredményessége érdekében két magasrangú tisztviselőt küldött Kassára, ahol még több büntársát fogták el Pödörnek s újabb részletei tisztázódtak a bűnténynek s ennek alapján elfogták Budapesten Okolicsányi Lászlót, akinek elfogatása egy hatalmas bűnszövetkezetről rántotta le a leplet. *Okolicsányi töredelmes vallomást tett Pödörrel való cinkosságáról s elmondotta a gyilkosság lefolyását is.* **Bár tagad, erős a gyanú, hogy ő is részese a gyilkosságnak is.**

Az apja ölte meg Leirer Amáliát?

Súlyos gyanuokok alapján az apát letartóztatták.

Megírtuk már, hogy néhány héttel ezelőtt borzalmas bűntényt fedeztek fel Budapesten a Teréz-körút egyik házában, ahol meggyilkolva találtak egy *Leirer* Amália nevű magányosan élő leányt, aki *egy dúsgazdag hollandiai kereskedő mennyasszonya volt.*

A nyomozás annakidején csak azt tudta megállapítani, hogy a gyilkosság még karácsony előtt történhetett és hogy a gyilkos a szerencsétlen teremtést egy hatalmas késsel ölte meg, azután rengeteg értékű ékszereit is, sőt még bundáját is elrabolta.

A rendőrség heteken keresztül óriási erőfeszítéssel kutatott a gyilkos után, több nyom azonban hamisnak bizonyult és már úgy volt, hogy a gaz gyilkosnak örökre nyoma veszett.

Keddre virradó éjjel azután döbbenetes fordulatot vett a nyomozás. A rendőrség súlyos gyanuokok alapján őrizetbe vette Leirer Lőrincet, egy dúsgazdag józsefvárosi háziurat, aki ellen az a borzalmas gyanu merült fel, hogy saját leányát meggyilkolta és kirabolta.

Az őrizetbe vételt napokig tartó alapos nyomozás előzte meg.

Százhetven detektiv éjjel-nappal dolgozott.

Leirer beteges hajlamánál fogva a saját leányát szerelmi ajánlatokkal ostromolta és valószínű, hogy egy ilyen heves jelenet után a felizgatott, megvadult ember meggyilkolta leányát. Leirer Lőrinc elsápadt, megtántorodott, mikor elfogták, majd indulatosan tiltakozott a föltevés ellen, hogy leányát ő gyilkolta volna meg.

A napokban tizenhat detektiv házkutatást tartott a gyanúba vett apa Baross-utca 34. szám alatt levő lakásán. A detektivek a legalaposabban átkutatták a dúsgazdag ember egyetlen szobából álló lakását, majd padlását és pincéjét, de semmi bűnjelet eddig nem találtak. — *Leirer* Lőrincet, aki állhatatosan tagad, az ügyészség határozata alapján ma *letartóztatták.*

A gyilkos Léderer Gusztávné birái előtt

Hat hónappal ezelőtt a világ bűneinek történetében is páratlan gyilkosságot követett el *Léderer* Gusztáv és felesége. Egy gazdag hentesiparost, *Kodelka* Ferencet, miután ezer ravaszsággal behálózták és felbiztatták, hogy nagyösszegü pénzt hozzon magával, lakásukon meggyilkolták, testét feldarabolták s részben a Dunába dobták. Ezen állatias cselekedetük utolsó részletének végrehajtása közben csapott rájuk az igazságszolgáltatás keze. Mindaketten börtönbe kerültek, onnan a biróság elé. Léderer Gusztáv felett már itélkezett a biróság: mint katonai egyén hadbiróság elé került, ott a férfi egyrészt mindent bevallott, másrészt feleségének bünösségét illetőleg is teljes képet adott vallomásában. A hadbiróság Léderer Gusztávot halálra itélte, s most feleségére került a sor.

A gyilkosság előzményei

Lédererné valamikor pincérnő volt egy kávéházban, de bárónőnek is kiadta magát. Az áldozattal, Kodelka Ferenccel való ismeretsége is régebbi. A barátságot azután fenntartották a férje szeme előtt is. Hogy ennek a barátságnak mélyebb részeiről a férj tudott-e vagy nem, ez még nem derült ki.

A viharos multu asszony a pénzt imádta. Kisebb-nagyobb összegeket szivesen elfogadott Kodelka Ferenctől. A mult év karácsonykor a Lédererék lakásában hármasban töltötték el a szent estét. Már akkor kitervezték a meggyilkolását. Szilveszter estén ismét ott volt: akkor már elaltatták és megpróbálták, hogy végezzenek vele. Egy beretvával felvágták ereit — de Kodelka felébredt s a gyilkosság meghiusult.

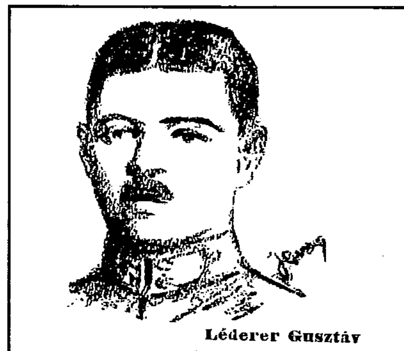
Mégis sikerül a gyilkosság

Vizkereszt éjszakáján ismét ott volt Kodelka s vele 70 millió. Berugatták, aztán lefektették a díványra, az asszony is melléje huzódott, hizelgett neki, mig elaludt. Erre Lédererné férjét kezdte unszolni, végezzen vele. Hizelgett, szerelmeskedett vele is, hogy rábirja a gyilkosságra. A gyönge férfi hajlott a kigyó szavára: golyót röpitett az alvó ember fejébe. Lédererné már előre elkészitette a mosdótálat, s mikor a gyilkosság megtörtént, ugy tartotta a legyilkolt fejét a mosdótálba, mint a levágott baromfiét, hogy a vért felfogja. Ezután következett, hogy a hullát a szó szoros értelmében megnyuzták, feldarabolták és kosarakba rakták, majd egy részét hajnalban a Dunába dobták. Hogy ezt együtt csinálták-e vagy külön-külön, nem tudjuk még.

Hazugság hazugság után

Ezt a szörnyü elvetemültséget már a gyilkos nő is a maga rettenetességében ismerte fel és látja tettének végét: az akasztófát. Igyekezik tehát szabadulni ez alól. Hazugságot hazugságra halmoz és meséket talál ki. Először azt vallotta, hogy férje féltékenységből lőtte le Kodelkát, de nem tudta megmagyarázni, miért lopták el pénzét. Aztán bevallotta, hogy készültek a gyilkosságra. Ujabban azt a mesét adta elő, hogy három tisz, akiket ő sose látott, sose ismert, gyilkolták le és darabolták fel Kodelkát. Csökönyös, elvetemült, megdöbbentő vakmerőséggel hazudik, a keresztkérdések sulya alatt pedig verejtékezik, sir, szinészkedik, vagy hallgat. Pillanatok alatt uj és uj meséket talál ki, majd arra hivatkozik, hogy ő hisz Istenben, tiszta a lelke. Mikor felmutatják előtte a megtalált véres szoknyáját, véres ingét és véres bluzát, ami azt bizonyitja, hogy ő is résztvett a hulla összedarabolásában: tagad és hazudik.

A bünügy tárgyalása még pénteken is tart, több tanu kihallgatása van hátra, ugy hogy az itélet még csak néhány nap mulva várható.

Léderer Gusztáv

Az ujjlenyomat többezeréves tudománya bűnügyi rejtélyek felderítésének szolgálatában

A magyar daktiloszkópia kettős jubileuma

Éjszaka a főkapitányság központi ügyeletén. Cseng a telefón. *Gyilkosság!*

Néhány perc és máris kigördül a kapun a riadóautó. Rendőrtisztek, detektívek, rendőrorvos ülnek benne és — a daktiloszkópus. Ő képviseli az autóban a nyomozás és személyazonosság megállapítás modern eszközét. És könnyen lehet, hogy az ő „diagnózise" fogja rendőrkézre juttatni a titokzatos gyilkosság eltűnt tettesét, aki azt hiszi, hogy minden nyomot eltüntetett.

Más. Ismeretlen hulla a bonctani intézetben. A Duna vetette ki. Az orvosi vizsgálat megállapítása szerint két napja halott. Két nappal ezelőtt egy éjjel az üldöző detektívek elől a Dunába vetette magát egy tettenért betörő. Azután eltűnt az üldözők elől. A betörőről tudják, hogy nem is ez volt az első „munkája". Büntetett előéletű. Azonos-e a Dunából kivetett hullával?

A főkapitányság daktiloszkópusa kiszáll a bonctani intézetbe és *ujjnyomatot vesz fel a hulláról.* A rendőrség Zrinyi uccai frontján, a földszinten, vasrácsos ablakok mögött van a daktiloszkópiai osztály. A daktiloszkópus itt figyelmesen megnézi az ismeretlen holttest ujjnyomatát. Egy perc mulva már írja a lenyomat képletét, amely néhány betűből és számból áll. További öt perc mulva már mindenki tudja a bűnügyi osztályon, hogy *régóta körözött, többször büntetett notórius betörő holttestét fogták ki a Dunából. Az azonosság kétségtelen.* Száz százalékos. A daktiloszkópia agnoszkált.

Más. Kovács János erkölcsi bizonyítványt kér a főkapitányságon. A bűnügyi nyilvántartóban utánanéznek: kiadható-e a bizonyítvány, nem büntették-e még Kovácsot államellenes vagy anyagi érdekből elkövetett bűncselekményért? Tucatszámra szerepel a nyilvántartóban Kovács Jánosok neve. Egy váltóhamisító személyi adatai pontosan megegyeznek az erkölcsi bizonyítványért folyamodó adataival. A mi Kovácsunk kétségbeesetten tiltakozik: *nem azonos.* A leellenőrzés napokat venne igénybe. Az erkölcsi bizonyítvány sürgős. Egyetlen mód van a nemazonosság gyors bizonyítására: *az ujjlenyomat.* Kovács Jánost lekísérik a „daktiloszkópiára". Néhány perc mulva fehér kartonlapon tisztán látszanak tíz ujja vonalai. A daktiloszkópus egyetlen pillantást vet a lenyomatra. Azután ránéz a bűnöző Kovács ujjlenyomatának képletére. Máris kimondja fellebbezhetetlenül: *nem azonos.* Az erkölcsi bizonyítvány kiadható.

A daktiloszkópia a gyilkos nyomára vezetett, agnoszkálta a Dunából kifogott hullát, tisztázta a tisztességes embert. Jellegzetesen a huszadik század módszere ez.

A budapesti főkapitányságon 1902-ben vettek fel először ujjlenyomatot. 1905. óta rendszeresen alkalmazzák. 1909-ben, amikor az országos bűnügyi nyilvántartót intézményesítették, a főkapitányság új — és egyik legfontosabb — szervének egyik alapja lett a daktiloszkópia, amit ugyanekkor kötelezővé tettek. Magyar vonatkozásban tehát *kettős jubileuma van most a daktiloszkópiának: harminc év óta alkalmazzák nálunk rendszeresen, huszonöt évvel ezelőtt intézményesítették.*

Mondottuk, hogy jellegzetesen a huszadik század módszere és tudománya ez. Mégis nagy multja van: *a daktiloszkópia több ezer éves.*

Néhány ezer év óta tudják azok a népek, amelyeknek őskultúrájuk van, hogy az ujjak felső ízénél levő bőrfodorszélek minden embernél más és más vonalakat alkotnak, tehát alkalmasak a *személyazonosság* megállapítására. *Óegyiptomi* hieroglifákon már szerepelnek ujjlenyomatok. Egyes belső afrikai *néger* törzseknél ősidők óta szokás, hogy a házasságkötés után a fiatal férj és feleség bekenik kezüket festékkel és ujjaikat kunyhójuk falára nyomják, ezzel jelezve, hogy övék a ház. *Kínában* az anyák, mielőtt lelencházba adnák gyermeküket, ujjlenyomatot vesznek a csecsemőről és erről esztendők mulva is megismerik szülöttüket. Mert az ember ujjlenyomata éppen olyan csecsemőkorban, mint az aggkorban. Írástudatlan kínaiak tusst hordanak a zsebükben és, ha alá kellene írniok valamit, bekenik ujjukat a fekete festékkel és autogram helyett ujjlenyomatukat teszik az okiratokra. De ismerték már ezt a személyazonossági bizonyítékot a régi eszkimók és inkák is.

Száz esztendővel ezelőtt osztályozták először az ujjlenyomatokat, *Purkinje* lengyel orvos írta ekkor latin nyelven az első könyvet a daktiloszkópiáról. Ebben állapította meg elsőnek az ujjlenyomatfajtákat. Mai értelemben talán William *Herschel* angol adóvégrehajtó ötlete volt az, hogy az emberi kéz ujjai felső íznek különbözőségét használják fel. Herschel az indiai gyarmatokon dolgozott, ahol mákot vásárolt az írástudatlan hinduktól. Gyakran kellett előleget adnia és az eladók, akiknek fogalmuk sem volt az írásról, természetesen nem tudták aláírni a nyugtát és igen gyakran előfordult, hogy egyszerűen letagadták, hogy kaptak már pénzt. Herschel ekkor rájött arra, hogy az aláírást teljesen helyettesítheti az ujjlenyomattal. Sok hindu ugyan így is letagadta, hogy az ő kezenyoma van a nyugtán, de a lelkiismeretes angolt az ujj nyomának azonossága teljes mérékben megnyugtatta. *Így lett egy adóvégrehajtó egy tudományág úttörője.*

A következő lépést is az angolok tették meg: Francis *Galton* és *Henry* londoni rendőrfőnökök rendszerbe foglalták az ujjlenyomatokat és kifejtették, hogy a kriminalisztikának megmérhetetlen szolgálatot tehet ez a tudomány. Ugyanakkor bukkant fel a daktiloszkópia „konkurrenciája": *az antropometrikus eljárás,* amely a test egyes részeinek megmérésével akarja tisztázni a személyazonosságot. A francia *Bertillon* vezetése alatt azonban a daktiloszkópia hívei teljes győzelmet arattak a „konkurrencia" felett: *bebizonyosodott, hogy százszázalékosan csak az ujjlenyomat alapján lehet megállapítani a személyazonosságot.*

Magyarországon a daktiloszkópiai nyomozás az első nagy eredményt a század elején az egyik leghíresebb bűnügynek, *a dánosi rablógyilkosságnak* felderítésénél érte el. A dánosi kocsmárost, feleségét és szolgálóját bestiális körülmények között meggyilkolták és kirabolták a környékbeli cigányok. A nyomozók tudták, hogy cigányok követték el a gyilkosságot, de Dános környéke zsufolva volt cigányokkal és így hosszú ideig nem találták meg a gyilkosokat. Végre ráakadtak a döntő nyomra: a támadók a kocsmában a véres tett elkövetése után megittak néhány üveg bort. A piszkoskezű cigányoknak a poharakon *tisztán kivehetően ott maradt az ujjlenyomatuk.* A csendőrség és rendőrség ekkor összefogdosta az összes környékbeli cigányokat és valamennyinek megvizsgálták az ujjlenyomatát. Így azután kétségtelenül bebizonyosodott, hogy kik tartózkodtak a gyilkosság elkövetésekor a dánosi kocsmában. Ennek a bizonyítéknak és a beismerő vallomásoknak alapján ítélték azután el a gyilkosokat. Ma azonban már nem is kell beismerő vallomás az ítélethez, ha a tettes kilétét ujjlenyomat bizonyítja. *A bíróság ezt elfogadja, mint tárgyi bizonyítékot*

Látogatás a daktiloszkópia pesti műhelyében

A főkapitányság első emeletén van a bűnügyi nyilvántartó hivatal, ahol személyi adatok alapján osztályozzák a bűnözőket. Meredek csigalépcsőn lemegyünk a földszintre, ahol hatalmas terem szekrényében tudományos, daktiloszkópiai alapon csoportosítva mintegy félmillió bűnöző adatai sorakoznak.

A falakon furcsa képek: ujjlenyomatok megnagyított fotográfiái. Híres bűnözők ujjnyomata: csupa „fekete kéz". A fényképek közt berámázva egy hosszú szám: kis számjegyekkel leírva is több mint két méter hosszú. Egy híres matematikus — aki egyúttal daktiloszkópus is volt — számította ki, hogy hányféle ujjlenyomat lehetséges. A szám több, mint csillagászati: meghaladja a novtrilliót. Ez a szám bizonyítéka annak, hogy teljesen lehetetlen, hogy megismétlődjék az ujjlenyomat.

Megtudjuk, *hogyan készül az ujjlenyomat*. Külön e célra készült különleges festékkel kenik egy sima acéllapot, amelyen azután úgynevezett dörzshengerrel teljesen egyenletessé kenik a festéket. A bűnözőnek a festékes lapra le kell nyomnia mind a tíz ujját, úgyhogy megmarad az acélon az ujjnyomatok negatívuma. Erről nyomják le a a pozitív felvételt a nyilvántartott névvel, fényképpel és ès személyi adatokkal ellátott nyilvántartási lapjára, amelyen tíz rovat szolgál a tíz ujj lenyomatának megőrzésére.

Minden nyilvántartási lapot ujjlenyomatok szerint osztályoznak. *A lenyomatot pontosan ki tudják fejezni betűkből és számokból álló képletekkel.* Az osztályozás olyan, hogy egy nyilvántarási lapot a képlet alapján olyan gyorsan elő lehet keresni, mintha ábécé sorrendben helyezték volna el a szekrényekben. Kétféle nagy anyagot őriznek itt: az egyik az általános, amely mintegy félszázezer nyilvántartási lapból áll. A másik csoport az úgynevezett monodaktiloszkópikus osztály, amely körülbelül ötezer ujjlenyomatot tartalmaz. Gyakran visszaeső, notórius bűnözők lenyomatai ezek, egyes ujjanként osztályozva, úgyhogy ha a bűntett elkövetésének helyén csak egyetlen ujj lenyomatát találják, vagy akárcsak egy ujjtöredék lenyomatára akadnak rá, a monodaktiloszkópus osztályban meg tudják állapítani, hogy melyik notórius bűnöző járt a helyszínen. Egyes lenyomatoknak olyan különleges sajátságai vannak, hogy a gyakorlott daktiloszkópus csak egy pillantást vet rá és máris felismeri.

Az ujjlenyomatból nem lehet megállapítani — legfeljebb esetleg csak a nagyság alapján —, hogy az férfitól, nőtől vagy gyermektől származik. Az ujjlenyomatból nem lehet következtetni az egyén karakterére sem, lehet egymáshoz hasonló képletű ujjnyomata a megrögzött bűnözőnek és a legbecsületesebb embernek.

Az ujjlenyomat meghamisíthatatlan. Eltüntetésére egyetlen módszer van, ezzel sem próbálkozott még más, mint néhány amerikai gangszer: ezek operatív úton összeroncsoltatták tíz ujjuknak felső ízületében a bőrt és plasztikai műtét útján operáltattak új bőrt a kezükre. Természetesen nem segítettek magukon ezzel a módszerrel: az operáció nyoma örökre megmarad és gyanus az a letartóztatott, aki megoperáltatta tíz ujja felső ízületén a bőrt...

Biztos módszer a daktiloszkópia: a hullának is meg lehet állapítani a személyazonosságát, egészen addig, amíg teljesen fel nem oszlanak a bőrfodorszélek.

A kofferos gyilkosság és a sánta gyilkos

Az utóbbi időkben Magyarországon két nagy feltűnést keltett véres gyilkosság tetteseinek, illetve áldozatának nyomára vezette a daktiloszkópia a rndőséget.

Az egyik: a hírhedt *Schreiber* Tamás-féle kofferos gyilkosság. Mint emlékezetes, egy női holttestet találtak egy titokzatos bőröndben és nem sikerült megállapítani, sokáig, hogy kinek a holtteste. Végre daktiloszkópus vette kezébe az ügyet és megállapította az ujjlenyomat alapján, hogy a halott nő *Nagy* Máriával azonos. Amint az áldozat személyazonosságát sikerült megállapítani, a detektívek már könnyen kiderítették, ki követte el a kegyetlen gyilkosságot. Hosszú, izgalmas hajsza után azután el is fogták *Schreiber* Tamást.

Döntő szerepe volt a daktiloszkópiának *Éder* József, a pesthidegkúti korcsmárosné gyilkosa elítéltetésében is. A sánta gyilkos a pestvidéki törvényszék előtt tartott háromnapos statáriális tárgyaláson körömszakadtig tagadott, a bíróság mégis kötél általi halálra ítélte, mert a tanuvallomásokon kívül tárgyi bizonyíték is alátámasztotta, hogy ő ölte meg a korcsmárosnét: a vendéglőben egy poháron megtalálták az ujjlenyomatát. Az Akasztófa alatt tört csak meg Éder József és tett beismerő vallomást.

A főkapitányság épületében a daktiloszkópiai osztály szomszédságában van az úgynevezett bűnügyi laboratórium. Ennek titkait nem kémlelheti ki idegen, mert a helyiség lött nagy táblák hirdetik:

„Még kebelbelieknek is tilos a bemenet."

Itt végzi kvarclámpa és röntgen segítségével a hamis írások vizsgálatát és nagytudású rendőrtisztviselők itt foglalkoznak a daktiloszkópia rokontudományaival, például lábnyomok, kerékpárnyomok és autónyomok vizsgálatával is. Itt állapították meg, hogy hol kell keresni *Lukács* kispesti vendéglős bestiális gyilkosait. A véres tett után ugyanis Lukács lakása közelében a hóban gyanusan nagy lábnyomokat találtak. Gipszet öntöttek a lábnyomokba és a gipszöntvényt pontosan megvizsgálták. A vizsgálat megdöbbentő eredménye volt: katonai bakancsot viselő egyének jártak utoljára a vendéglősnél. Végre az egyik kaszárnyában találtak rá a betegeshajlamú vendéglős betegeshajlamú gyilkosaira...

Ezeknél a segédtudományoknál azonban sokkal nagyobb eszköze a bűnügyi nyomozásnak a daktiloszkópia. És ez a tudomány egyre fejlődik, úgyhogy maholnap ott fogunk tartani, hogy a letartóztatott gyanusítottnak a rendőrségen azt mondják:

— Mutasd meg az ujjadat és megmondom, ki vagy . . .

Gosztonyi Lajos

Daktylogramm hamisítás bőrátültetéssel

Megírta a *Magyar Ujság* nemrégiben, hogy az egyik londoni orvos két olyan embert talált, akiknek ujjlenyomata hajszálig egyezett. Ez a két ember ikertestvér volt s más testi és lelki megnyilvánulásában is a megtévesztésig hasonlított egymáshoz. A londoni orvos fölfedezésével szinte egy időben történt, hogy Newyorkban letartóztattak egy ékszerészt, mert ujjlenyomatá alapján összetévesztették az igazi betörővel, a bűnössel.

Mindkét eset hire nagy feltünést keltett az egész világsajtóban és különösen a rendőrségek érdeklődtek a feltűnő jelenség iránt. Hisz nem kevesebbről volt szó, mint arról, ami eddig soha elő nem fordult; ha igaznak bizonyul a két hír, akkor az egész daktiloszkopia bizonytalanná válik s a bünügyek nyomozásánál annyira fontos segédeszközről az egyes államok rendőrségeinek le kell mondania. Ezer és ezer tudakozó levelet kapott a londoni orvos és a newyorki főkapitányság, jóréset hivatalos megkeresést, hogy megfelel-e a hír a valóságnak; tény-e az, hogy az ujjlenyomatok a fenti két esetben teljesen megegyeznek?

A sok kérdezősködésre ujból megvizsgálták a londoni ikerpárt, a newyorki ékszerészt és a betörőt. A mikroszkopikus vizsgálat kiderítette azután, hogy bár elenyészően csekély, de azért mégis van különbség az ujjlenyomataik között.

Néhány nappal ezelőtt aztán az egyik ismert angol sebész bejelentést tett a londoni rendőrségen, amelyben feltűnő jelenségre hívta fel a daktyloskopiával foglalkozó hatóságok figyelmét. E szerint az ujjlenyomatokat operativ beavatkozással meg lehet változtatni. Ez a lehetőség — mondotta a sebész — nemcsak elméleti értelemben áll fen. Párisban egész sor orvos keresetszerűleg foglalkozik az ujjak felhámrajzainak megváltoztatásával. Ezek az orvosok egy-egy operációért jelentős összeget kérnek, de kérhetnek is, mert pacienseik kilencvenkilenc százalékban olyanok, akik minden pénzt megadnak azért, hogy ujjlenyomatuk megváltozzék.

A londoni orvos nem árulta el a párisi orvosok nevét, de hozzátette, hogy saját szemével látott ilyen operációkat. Elmondotta, hogy volt alkalma Párisban megállapítani azt, hogy egész tudomány foglalkozik a kellemetlen daktylogrammok eltávolításával: Az orvosok és a kriminalisták előtt — mondja a beadvány — nem ismeretlen az, hogy évtizedekkel ezelőtt kisérletek történtek ebben az irányban. Akkor erős elektromos árammal akarták az ujjbőrt és így az ujj rajzát is eltüntetni. De egyetlen kisérlet sem sikerült. A természet minden esetben erősebb volt, mint az orvosi művészet, néhány héttel az operáció után a régi ujjlenyomatok ismét előtüntek.

— Egy párisi orvos nemrégiben — folytatta az angol sebész, — új eljárást fedezett föl, amelyet már több száz személy ujján kipróbált. Az eljárás lényege a bőrátültetésen alapszik. Az ujjról eltávolított bőr helyére test valamelyik másik részéről vett bőrt tesz az orvos, miután alája parafin réteget helyez el. A parafin megakadályozza azt, hogy a régi daktylogramm a seb gyógyulásával ismét előtérbe lépjen. Az operáció nem egészen veszélytelen, de a siker esetén az eredeti rajz teljesen eltűnik a bőrről és a hegen nyoma sem látszik a régi — esetleg a rendőrség nyilvántartásában szereplő — ujjlenyomatnak. Ez az orvos, akinek Párisban már több követője akadt, egy-egy operációért csekély huszonötezer frankot kér.

Az orvos bejelentése természetesen nagy feltünést keltett a londoni rendőrfőnökségen, annál inkább, mert szavahihetőség szempontjából az orvossal szemben semmiféle kétség nem állhat fenn. Ha a daktylogrammok operatív úton való megváltoztatása a gyakorlat folyamán tökéletesül és elterjed, akkor a daktyloskopia értéke bizonnyal kétségessé válhatik.

Pesti Hírlap 1929. július 14.

Az utcai telefonfülkék és a csalók

Drót és takarékpersely a telefonban. – Nincs többé censura! – A számlázógép mint detektív.

A telefon egyik kitűnő szakemberével — egy műszaki mérnökkel — hosszabban beszélgetett a *Pesti Hirlap* munkatársa a most fölállitott utcai fülkékről, a telefonálásról és a gépkapcsoló telefonokról. Ezeket az érdekes, mulatságos dolgokat mondotta:

— Eddig 200 utcai fülke működik. Ezeket a telefonokat *Péterfy Jenő*, műszaki igazgató magyarosan és talpraesetten *persely-telefonoknak* nevezte el. Nyilvánvaló, hogy az utcai fülkék számát hamarosan szaporitani kell, hiszen *Bécsben 1800 utcai fülke* van s az sem mutatkozik elegendőnek. Eddig csak Budapesen, Bécsben és Frankfurtban állitottak fel utcai fülkéket, *Berlinben és Párisban még nem*. A rendőrség intézkedése szerint a fülkéknek ugy kell szerkesztve lenniök, hogy *kivülről látni lehessen a beszélőket*. Ezzel elejét akarják venni, hogy a fülkék egy vagy több ember számára buvóhelyül szolgáljának. Érdekes azonban: az a körülmény, hogy az utcáról bárki bekukkanthat a fülkébe, *feszélyezi a felet* kapnak. A hölgyek szivesen mutogatják arcukat és ruhájukat a korzón, de nem kedvelik, hogy lássák őket, mikor beszélnek, noha senkise hallgathatja ki, hogy mit beszélnek. Frankfurtban ezen úgy segitettek, hogy a fülkéken csak *vékony, tejüveggel födött rést hagytak*, melyen a rendőr betekinthet, de amellett megmarad az utcai fülke zártsága, meghittsége s a beszélőnek az a hite, hogy nem tart utcai szónoklatot. Ezt az ujitást legközelebb mi is megvalósitjuk. Hasonlóan foglalkoztunk azzal a gondolattal is, hogy a tárcsák számlapjait olyen *foszforeszkáló anyaggal helyettesitjük*, mint a *karkötő órákon van*. Igy megtakaritjuk a fülkék éjjeli világitását. A beszélők sötétben is társalóghatnak.

— Hogy vannak-e csalók? Természetesen vannak. Budapest a világ legagyafurtabb városa. Csakhamar rájön arra, *hogy lehet ingyen beszélni*. A persely-telefon igazgatóságához eddig háromféle turpisság hire érkezett. Tudvalevőleg egy huszfilléres pénzdarabot kell bedobnia annak, aki áramot, illetve összeköttetést óhajt. Elcsiptünk egy csalót, aki foglalkozására nézve szerelő. Ez hónapokig beszélt ingyen. Még pedig a következőképen: Egy huszfilléresre vékony *drótot forrasztott*, azzal benyult a géphez, működésbe hozta az automata rugóját s miután áramot és összeköttetést kapott, óvatosan kihuzta a huszfilléresst a dróton. A második — eléggé ismert — csalási mód föltalálói gyermekek. Gyufaszállal szokták eltömni azt a kis hézagot, melyen a bedobott huszfilléres visszahull, abban az esetben, ha a kért szám mással beszél. A fél ilyenkor bosszankodva várja pénzét, mely a gyufaszál mögött megrekedt, kissé füstölög magában, aztán elmegy. Esténként aztán a gyermekek kikaparják a gyufaszálat és kiüritik a „takarékpersely" tartalmát. Télen a csikorgó hidegben még egy mulatságos, eléggé izetlen eset történt. A kagylót annyira teleköpködték, hogy befagyott. Ekkor egy gombostüvel szurták meg a jégréteget s igy kaptak áramot, összeköttetést, igy károsították meg az igazgatóságot.

— Budapesten ma *40.000 telefonállomás van*, de elkelne még több is. Hol vagyunk még *Belgiumtól és Svédországtól*, ahol minden földmives és háziszolga is rendelkezik telefonnal. De azért hátul sem állunk a népek ranglistáján. Párizs, mely most szerelteti át régimódi telefonjait gépkapcsolásra, élénken érdeklődik a mi hálózatunk iránt s a folyóiratokban és ujságokban több ismertetést közöl róla. Hamarosan *legnagyobb vidéki városaink, Szeged, Debrecen, is gépkapcsolást kap.*

— Mióta gépkapcsoló telefonunk van, sohase történik meg, hogy a hibásan összekapcsolt felek, akik mással óhajtanának beszélni, közgyülést tartanának, zsinatoznának, s a vita eldöntésére korelnököt választanának. Sok visszaélés történt a multban ilyen bekapcsolásokkal. Egy terménykereskedővel *megvétette két haragosa a dohos kukoricát*, mert bekapcsoltatta őt egy olyan beszélgetésbe, melynek során az „összeesküvők" a kukorica kifogástalan voltát hangoztatni *a központból*. Ennélfogva most és a jövőben is *mindenféle telefoncenzura lehetetlen*. Igaz, hogy a telefonugratókat se lehet tetten érni. Aki haragaszik valakire, az minden éjszaka felzörgetheti ellenségét, hogy legalább álmát lopja el.

— A számlázógép az önműködő telefonnál okosabb, megbizhatóbb, mint egy ember. Nemrégiben *egy bűnténynél a számlázógép vezetett nyomra*. Valaki elment nyaralni, hazajövet telefonszámláját kézbesitették neki, csodálkozva látta, hogy *számlája tekintélyes összegre rug, noha egy hónap óta egyetlenegyszer sem beszélt s lakása is le volt zárva*. Azonnal panaszt tett a telefonigazgatóságnál. Ott azt mondták, hogy *tévedni emberi dolog, de a számlázógép nem tévedhet, egyszerűen azért, mert nem ember*. Ennélfogva lakásában volt valaki és telefonozott is. Erre az előfizető nyomoztatni kezdett s kiderült, hogy lakásába *éjjel álkulccsal járt be egy betörő*, aki — biztonsága tudatában — *üzleti beszélgetéseit is lebonyolította*. (Nyilván ujabb betörésdit vitatta meg betörő kartársaival.) Igy működött *a számlázógép mint detektív*.

Mágnás Elza

Az utolsó békeévben, amikor európai hire volt Budapest éjjeli életének: a lokálokban gyakran feltünt egy szőke, karcsú, szép leány, akin annyi ékszer ragyogott mindig, hogy barátnői és irigyei „Mágnás Elzá"-nak nevezték el. A mulatóhelyeken drága ruhákban jelent meg mindig, szőke hajában brilliáns diadém ragyogott, a fülében milliót érő butonok, a keblén csillogó tük, a karján drága karkötők. Feltünően szép volt. Az arca sápadt, mint a márvány; mélytüzü szemét hosszú pillák árnyékolták; egész lényében: valami finomság, ami — élénk ellentétben állott származásával és társadalmi poziciójával.

Mert *Mágnás Elza*, mint kis parasztleány kezdte az életet. *Léván* született, *Turcsán* Emiliának hivták és tizennégyéves korában Debrecenbe került. Mosogatóleány lett egy vendéglőben. Három év mulva Pestre hozták. Magánházaknál cselédeskedett, azután *a Royal-szállóba került mosogatóleánynak.*

Milka, a nyulánk fiatal leány feltünt egy szállodai vendégnek, aki véletlenül találkozott vele. Érdeklődni kezdett utána és néhány hónappal később *Turcsán* Emilia abbahagyta a mosogatást. *Egy esztendő multán már büffés hölgy volt a Fővárosi Orfeumban.* Az orfeumnak gyakori látogatója volt egy elegáns, németes kiejtésü úr. *„Fabrik bácsi"* volt a becézőneve; tulajdonképpen dúsgazdag butorgyáros volt, aki rövid ismeretség után el is vitte a leányt az orfeumból. *Fényüzően elegáns lakást rendezett be neki, francia, német tanárokat járatott hozzá, zongorázni taníttatta és pár esztendő alatt művelt hölgy lett a kis Milkából, demimond az egykori mosogatóleányból.*

Margit-rakparti lakása valóságos kis múzeum volt. Három szoba — gazdag gyüjteménye a *butoroknak, műtárgyaknak, drágaságoknak.*

A hálószoba rokokó stilusban készült, falán egy Rubens-másolat. Harmincezer koronát ért Empire toalettasztalka. A háló mellett barokk fogadószoba. Kincseket érő négy berakott kis asztalka. A falon különleges velencei tükör, hetvenezer korona volt az értéke. Három bokharaszőnyeg, tizezer koronát ért egy-egy. És a harmadik szobában is műtárgyak, kincsek, drágaságok.

Itt élt Mágnás Elza csöndben, elvonultan. Nem járt hozzája senki, csak „*Fabrik bácsi*" s ő sem ment el az elegáns gyáros nélkül sehová. Orfeumbeli pályatársnőivel megszakitott minden összeköttetést; csak a barátjának élt; senki, semmi más nem érdekelte. Sokan irigyelték, sokan szerettek volna cserélni vele; azt hitték róla, hogy mérhetetlenül boldog és mérhetetlenül gazdag.

És egyszer, egy hideg januári éjszakán vége szakadt ennek a boldogságnak. Mágnás Elzát meggyilkolták.

Rémes lelet a Dunaparton

Ezerkilencszáztizenhárom január tizedikén reggel kavicshordó kocsi döcögött végig a néptelen Margit-rakpart alsó részén. A kocsis nagy ostorpattogással hajtotta lovait. Időnkint fel felállt a bakon, hogy jobban biztathassa a fáradt lovakat. De egyszerre csak úgy meglepődött, hogy *majdnem kiejtette kezéből az ostort. A rakodópart alján, félig az utolsó lépcsőn, félig a zajló Dunán egy vesszőből font hatalmas utazókosarat pillantott meg.*

Leugrott a bakról, odasietett és megemelte a kosarat. Nagyon nehéz volt. Gazdátlan ruháskosár nehéz tartalommal — no, ez éppen kapóra jött. Körülnézett, senki nem járt a közelben. A kocsira emelte nagynehezen a kosarat, azután a lovak közé csördített ostorával és elhajtott a Lánchid irányában.

De a kiváncsiság nem hagyta nyugton. *Mi lehet a kosárban?!*... A Kacsa-utcánál már nem *a nagyságának Turcsán Emilia a neve. a II. emelet 12 alatt lakik.*

Dencső és *Vizy* detektivek és Tarján, a riporter hármasával ugorták át a lépcsőfokokat, úgy siettek föl az emeletre. Becsöngettek a lakásba: *Kóbori Rózsi, a házvezetőnő nyitott ajtót nekik.* Álmos, gyürött, fáradt teremtés volt. Rossznézésü; gyanus perszóna...

Negyedóra sem telt bele és fel volt lármázva az egész rendőrség. Hamarosan megjött a rendőri bizottság dr. *Nagy* Károly detektivfőnökkel és megkezdődött a rendőri munka.

Szalmafonatú utazókosárban volt a borzalmas lelet: *jóltáplált, ápolt fiatal nő, manikürözöttek az ujjai és lábujján a körmök is ki voltak fényesitve. Szőke haja kibontva; nyakán vékony, vörös barázda; kétségtelenül megfojtották, azután belegyömöszölték a kosárba.*

Egy száll ing takarta a holttestet, amelyet nem tudtak agnoszkálni.

De percek alatt hire ment a környéken, hogy mi történt és jöttek a kiváncsiskodók, nagy tömeg állta körül a kosarat és a detektiveket. És a tömegből kivált egy asszony. Az első tanu. *Krüger* Pálnénak hivták, tejárus asszony volt.

— *Kérem szépen, én tudnék valamit mondani,* — kezdte félénken. — *Hajnalban, amikor a nagycsarnok felé mentem, láttam, hogy egy férfi és egy nő ruháskosarat cipeltek a rakparton. Ez volt kérem az a kosár.*

— Milyen volt az a két ember? — kérdezte a detektivfőnök.

— *A férfi szőke, vézna kis emberke. A nő is alacsony. Neki sárgásfehér kendőbe volt bugyolálva a feje.*

Azután már mások is jelentkeztek, akik látták azt a két embert, amint a ruháskosarat cipelték. *A holttestet tehát valahonnan a közeli környékről hozhatták.*

Nagy Károly detektivfőnök tehát nyomban kiadta az utasitást:

— *a holttestet vigyék a bonctani intézetbe és tegyék közszemlére!*

Majd a detektivek felé fordulva igy folytatta:

— *Ez a nő a környékről való. Az urak most sorra járnak minden házat és megkérdezik, nem tünt-e el valahonnan egy hasonló személyleirásu lakó. Még ha egész Budát tűvé tesszük is, meg kell tudni, ki az áldozat!...*

Fölismerik a halottat

Fotografust keritettek elő és az lefotografálta a kosárba gyömöszölt holttestet. Azután kocsira akarták tenni a kosarat; de ekkor érkezett oda *Tarján* Vilmos ujságiró, aki az akkori idők legjobb riportere volt és ő azonnal fölismerte a halott nőt. Tarján kitünő ujságiró volt. Mindent tudott, mindenkit ismert, mindenről informálva volt.

— *Nézzétek meg csak,* — szólt a detektivekhez, akikkel baráti viszonyban volt, — *nézzétek meg: nem a Mágnás Elza ez!?*

És most már ráismertek valamennyien. A Mágnás Elza! ... „Fabrik bácsi" barátnője. A szép Turcsán Emilia. Tarján egy detektivvel besietett a főkapitányságra és ott megállapitották, hogy Margit-rakpart 46 alatt lakott.

Rohantak vissza a Margit-rakpartra és kérdésekkel ostromolták a házmestert.

— *Hát tényleg lakik itt egy ilyen nagysága,* — mondta végül, — *de az nem tünt el. Kóbori Rózsi, a házvezetőnője mondotta nekem, hogy még pénteken elutazott Kiscellre. Annak a nagyságának Turcsán Emilia a neve, a II. emelet 12 alatt lakik.*

Dencső és *Vizy* detektivek és Tarján, a riporter hármasával ugorták át a lépcsőfokokat, úgy siettek föl az emeletre. Becsöngettek a lakásba: *Kóbori Rózsi, a házvezetőnő nyitott ajtót nekik.* Álmos, gyürött, fáradt teremtés volt. Rossznézésü; gyanus perszóna...

— *Nincs itthon a nagyságám, elutazott Kiscellre!* — mondotta a faggatásra.

Megmutatták neki a kosárban talált halott nőről készült fényképet. Szemrebbenés nélkül nézte a szörnyü fotográfiát. Minden emóció nélkül azt ismételgette csak, hogy a nagyságája elutazott . . .

Kóbori Rózsi bevallja a gyilkosságot

Közben megérkezett az, akit talán legközelebbről érintett ez a szörnyü eset: „Fabrik bácsi", a bútorgyáros. Az ő jelenlétében faggatták most már a detektivek *Kóbori* Rózsit. De az csak ezt ismételgette:

— *Pénteken este két úr és egy hölgy csöngetett be. Bőr-autóköpeny és autószemüveg volt rajtuk. Rövid ideig beszélgettek a nagyságámmal, aki aztán felöltözött és velük ment. Azt mondotta, hogy a kapu előtt autó várakozik, Kiscellre mennek, a kastélyba, ha valaki keresi, mondjam, hogy pár nap mulva jön haza.*

Mikor keresztkérdések alá fogták, zavaros feleleteket adott. Egyre gyanusabb lett. És a cselédszobában rátakadtak a döntő bizonyítékra. *Az ágyon egy fejkendő feküdt. Sárgás-fehér fejkendő, ugyanolyan szinű, mint amilyet Krüger Pálné látott a kosarat cipelő asszony fején.*

A detektivfőnök erre maga elé vezettette *Kóbori* Rózsit és rákiáltott:

— *Amit eddig mondott, az mese. Maga találta ki. Rögtön mondja meg, miért tette az egészet?*

— *Én [illegible] . . . Hát ki látta? . . . Hol [illegible]*

Erre szakadatlanul újabb, meg újabb kérdések következtek. A detektivek felváltva vallatták, faggatták. A sovány, rosszképü cseléd végül is megtört és halkan megszólalt:

— *Ne faggassanak tovább. Bevallom. A szeretőmmel, Láng József asztalossal és annak barátjával, Nick Gusztáv pékkel gyilkoltuk meg a nagyságát. Én nem nyultam hozzá. A két férfi gyilkolta meg.*

Megvolt hát a beismerő vallomás. Detektivek mentek *Láng* József lakására. Nem találták otthon, a gyárban volt, dolgozott. Odasiettek, elfogták. Nem is mondták meg neki, hogy mivel vádolják, csak bevitték a főkapitányságra. Ott tudta meg, hogy mivel gyanusitják. *Sirvafakadt,* esküdözött, hogy nem igaz, ártatlanul keverték bele a nevét.

A gyilkos

Közben jelentés érkezett a főkapitányságra: a Dob-utca 92. szám alatti zálogházban egy fiatalember ékszereket akart elzálogositani. A zálogházas gyanusnak tartotta a dolgot, rendőrt hivatott. A fiatalember azt mondotta, hogy egy hársfautcai vendéglőben adta neki az ékszereket egy szőkehajú férfi, azzal, hogy zálogositsa el s a pénzt vigye el neki a vendéglőbe.

A detektivek a Hársfa-utcába siettek a fiatalemberrel. Az egyik asztalnál alacsony, szőkehajú, szőkebajuszú vézna kis emberke ült, a megbizó. *A detektivek melléje léptek, megragadták és egy pillanat alatt szíjbilincset hurkoltak a kezére.* Kivitték egy mellékhelyiségbe és megmotozták. *A nadrágjába belül felakasztva megtalálták a Mágnás Elza lakásáról eltünt ékszereket.*

— Mi a neve? — hangzott az első vallató kérdés.

— *Nick Gusztávnak hivnak.*

Bevitték a főkapitányságra és vallatóra fogták. Ott aztán rövidesen megtört és részletes vallomást tett.

— Hallgassanak meg az urak, — mondotta, — könnyiteni akarok a lelkiismeretemen. *Kóbori Rózsi, a barátnőm vitt a bünre.* Sokszor jártam a Margit-rakparti lakásban. Egyszer, mikor panaszkodtam, hogy nincs pénzem, Rózsi ezt mondotta: *„Ha én férfi lennék, volna pénzem. Meg kellene gyilkolni a nagyságát."* Aztán Svájcba szöknénk, ott nem adják ki a bünösöket. Én hallani sem akartam a dologról, de Rózsi folyton biztatott. Pénteken este megint nála voltam. Ujra a gyilkosságról beszélt. *Ma megcsinálod,* — mondotta erélyes hangon. Nem tudtam ellentállni neki. A nagysága már lefeküdt. Rózsi bement hozzá. Mikor kijött, törülközőt adott a kezembe, — folytatta Nick. — Csak vigyázz, hogy ne kiabáljon, — mondotta. Egészen a hálószoba ajtajáig kisért. Mikor beléptem, a nagysága nagyon megijedt. Rámkiáltott, hogy mit akarok. Én nem válaszoltam, *melléje ugrottam, megragadtam a torkát. A törülközőt nem használtam. A hálókabátja szalagját rácsavartam a nyakára és addig szoritottam, míg meg nem fulladt.* Rózsi akkor már bent állt a szobában. Kinyitotta a szekrényt, *tiszta inget vett ki és ráadta a halottra.* A holttestet azután bevittük a cselédszobába, s az ágy alá tettük. Rózsi felnyitotta a Wertheim-kasszát. Kivette az ékszereket. A zsebembe gyömöszölte valamennyit! . . . *(Ötvenezer korona értékű ékszer hiányzott a lakásból!)* Azután a Rózsi cigarettát hozatott a házmester-gyerekkel. Rágyujtottunk. *Rántottát főzött, de én nem tudtam enni, ő jóizüen megette az egészet.* Azután lefeküdtünk, de nem tudtam aludni. Ő jóizüen aludt hajnalig. Hajnalban a holttestet belegyömöszöltük a kosárba, s elindultunk. *A Dunába akartuk dobni.* A legalsó lépcsőn voltunk már, amikor egy asszony jött arra. Megijedtünk, ledobtuk a kosarat és elszaladtunk. *Láng József ártatlan.* Rózsi bosszúból keverte bele a nevét a dologba.

Lángot erre szabadon bocsátották, *Nick* Gusztávot és *Kóbori* Rózsit pedig letartóztatták és átvitték az ügyészségre. Végső fokon *életfogytiglani fegyházra itélték mind a kettőt.* A kommün után felakasztottak egy *Nick* Gusztáv nevü vérengző terroristát. Mindenki azt hitte, hogy ez volt a Mágnás Elza gyilkosa, aki kiszabadult és terrorista lett. Tévedés, *csak a nevük volt egyforma. az „igazi" Nick Gusztáv most, néhány hete szabadult ki a fegyházból . . .*

Aki állandóan koporsóban aludt

Sok mindent beszéltek akkoriban Mágnás Elzáról. Mondották, hogy koporsóban, ravatalon aludt éjszakánkint, ezüst kandeláberekben hatalmas gyertyák égtek körülötte és halotti ruha volt a testén.

Általában a tömegfantáziát nagyon foglalkoztatta a szörnyü eset és a szerencsétlen leány temetése valóságos szenzációja volt Budapestnek. Az Uj Szent János-kórházban ravatalozták fel. *Kincset érő brüsszeli csipkéből készült a halottas ruhája, hermelin palástot borítottak a vállára.* A ravatalon tizenkét hatalmas koszorú, kék, fekete, vörös, lila szalagokkal. Fabrik bácsi küldte a koszorúk nagy részét; a többit: Mágnás Elza [illegible], szabónője és egy volt barátnője.

Lélektani nyomozás

Az áruló bejelentőlap

8 órai újság

1929. XII. 25.

Itt van mindjárt *Csonka* József, a huszonnyolcezer pengőt sikkasztó malomszolga esete, aki két napig bujkált a fővárosban, sorra járta a kocsmákat, mulatókat, szállodában is megfordult és mindenütt *Szabó József* álnéven szerepelt.

Megírták a lapok elfogatásának történetét. A Fő-uteában személyleírás alapján fölismerte egy rendőr és bekísérte a főkapitányságra, ahol ötezer pengő hijján *megtalálták nála az elsikkasztott összeget.* Az öt darab ezresbankónak két nap alatt a nyakára hágott a mulatós altiszt.

A tudósítások azonban nem számoltak be arról, hogy hogyan tudta követni a rendőrség a bujkáló sikkasztó nyomát és *hogyan kapták meg az utasítást a Fő-utca környékén cirkáló őrszemek, hogy különösen figyeljenek, mert a sikkasztó nyomai ebbe az irányba vezetnek.*

A sikkasztást követő reggelen már tudta a rendőrség, hol töltötte éjszakáját a sikkasztó szolga.

A Paulay Ede-utcai *„Arlon“* szállodában. Itt *Szabó József* álnéven állította ki a kötelező bejelentőlapot. Ezt a nevet írta be a rubrikába és ezt a nevet írta a bejelentőlap alá.

Az apja nevét azonban elfelejtette megváltoztatni és ösztönszerű természetességgel, az évtizedes beidegzettség kényszerhatása alatt apját igazi nevén: Csonka János néven jegyezte föl a bejelentőlapja.

A kora reggeli órákban, amikor a szállodaellenőrző detektív megpillantotta a furcsa bejelentőlapot, amelyen *„Szabó József“* szerepelt, kinek atyja *„Csonka János“*, a detektív *izgatottan érdeklődött a rejtélyes lakó iránt.* A portás közölte, hogy a „Szabó“ nevű vendég *fél órával előbb jött le szobájából, kifizette számláját, taxit hozatott és elhajtatott.*

A detektív, aki *Dorning* főkapitányhelyettes tanítványa volt, tudta a leckéjét. Tudta, hogy csodálatos, de igen gyakori jelenség a bűnözőknél, hogy

ha álneveket is vesznek fel, apjuk és anyjuk nevét egykönnyen nem tudják megváltoztatni.

A detektív már tudta, hogy *a sikkasztó malomszolga nyomába jutott.* Azonnal telefonált a rendőrségre, segítőtársakat kért és csakhamar *kinyomozták az autót, amely az ál-Szabót elvitte a szállodából.* Lépésről-lépésre követték nyomát, amely végül is a *Szalag*-utca és a *Fő*-utca környékén veszett el. Ezen a környéken kellett bujkálnia a sikkasztónak és a bűnügyi osztály utasításai alapján itt is fogta el őt az őrszemes rendőr.

Csonka József nyomára így hát a szállodai bejelentőlap vezette a rendőrséget, ami érdekes bizonyítéka annak, hogy a bűnözőket igen gyakran saját kézírásuk árulja el.

Lélektani nyomozás

Akit a Gellért-hegy „leplez le”

8 órai újság

1929. XII. 25.

A legklasszikusabb lélektani és grafológiai nyomozás közvetlenül a karácsonyi ünnep előtt zajlott le a főkapitányságon.

Nehéz ügy volt. Dr. *Gellért* Kálmán vasgyári igazgató nevére, *bámulatos ügyességgel, tizenötezerpengős váltót hamisítottak és a gyanu*

egyforma súllyal nehezedett a gyár központi irodájának három tisztviselőjére.

Nyiltan azonban egyiküket sem lehetett gyanusítani.

Kemény dió volt az ügy, amelyet megint csak a bűnügyi osztály főnöke oldhat meg.

Dorning főkapitányhelyettes nem sokat töprengett. Valami szöveget diktált az ügy referensének és ezt az utasítást adta:

— „Idézd be egymásután mind a három tisztviselőt, és vegyél íráspróbát tőlük. *Ezt a szöveget diktáld nekik.* Azt hiszem, a dolog majd így tisztázódik.“

Két hivatalnoknál nem hozott eredményt az írásproba. Nyugodtan zavartalanul írták le a diktált szöveget. A harmadik hivatalnokra azonban valósággal bombaszerű hatást gyakorolt a főkapitányhelyettes szövege.

A rendőrkapitány ugyanis a következőket diktálta:

— „Ma reggel szokásom szerint nagy sétát tettem. Átgyalogoltam a Lánchidon, majd a budai Dunaparton lesétáltam az Erzsébethidig. Sokáig gyönyörködtem a Duna hömpölygő vizében, de végül is elhatároztam, hogy egészségi okokból felsétálok a *Gellérthegyre.* Szeretek letekinteni a magasból a pesti oldal egybemosódó háztengerére. Elindultam hát fölfelé a *Gellért-hegy* lépcsőfokain és megpihentem egy kicsit a *Gellért-szobor* alatti padok egyikén. Elnéztem Szent Gellért püspök impozáns kőalakját, majd újra neki vágtam a *Gellért-hegy* lépcsőzetének...“

A harmadik tisztviselő először *gyanutlanul*, vagy legalább is nyugodtan fogott hozzá a semmitmondó szöveg írásához. Az első *Gellért* szó még nem zavarta, *olyan természetes és magától értetődő volt a szöveg.* Éppen olyan nyugalommal írta le a kritikus szót, mint a szöveg bármely más szavát. Másodszor már *gyanut fogott, kissé idegesen írta le az ominózus szót.*

Harmadszor már elferdültek és összekuszálódtak a tollvonásai, negyedszer valósággal kicserélődött az írása, ötödször pedig nagy lelki izgalmában már pontosan úgy írta le a Gellért szót, ahogyan azt a váltóra hamisította.

Az írásproba váratlanul jól sikerült: *a gyanusított a rendőrtisztviselő előtt követte el újból főnöke nevének hamisítását,* amit ezerszer és ezerszer gyakorolt és ami *ösztönszerűleg ügyába idegződött.*

A megtévedt fiatal tisztviselő most már nem is tagadott. Mindent beismert, de nem tartóztatták le, mert a pénz nagyrészét visszaszolgáltatta, a differenciát családja kifizette, a gyárigazgató pedig visszavonta följelentését...

*

Ilyen a lélektani nyomozás.

Ilyen nyomozási munkára oktatja dr. *Dorning* Henrik „tanár“ úr az egész rendőrtestületet.

És ilyen tanártól mindenki szivesen tanul abban az iskolában, amely az élet legmagasabb és legnehezebb iskolája.

A bűnügyi osztály új főnökéről nem lehet ennél többet és jobbat mondani.

Egy ember, aki nemcsak kiválik, hanem — beválik...

Betény Imre.

Esti Kurir 1930

Az igazságügyminiszter és a belügyminiszter

az ujjnyomatfelvételre vonatkozó rendelkezések módosítása ügyében

rendeletet adott ki. Eszerint az országos bünügyi nyilvántartásról szóló rendelet 8. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek: Ujjnyomatot kell felvenni az idézett rendelet 11. §-a alá nem t artozó minden olyan egyénről, aki *előzetes letartóztatásba, vizsgálati fogságba, vagy szabadságvesztés büntetésének végrehajtása* alá került a következő büncselekmények miatt:

1. Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvénybe ütköző büntettek és vétségek.

2. Hütlenség.
3. Kivándorlásra csábitás.
4. Pénzhamisitás.
5. Szemérem elleni büntettek és vétségek.
6. Kerités.
7. Kettős házasság.
8. Gyilkosság.
9. szándékos emberölés,
10. kitétel és elhagyás,
11. magzatelhajtás,
12. a kábitószerek törvényellenes előállitásával és forgalombahozatalával elkövetett büntettek és vétségek,
13. lopás,
14. rablás és zsarolás.
15. sikkasztás,
16. orgazdaság és bünpártolás,
17. csalás,
18. okirathamisitás,
19. gyujtogatás,
20. a robbantószer és robbanóanyag előállitásával, tartásával és használatával elkövetett büncselekmények,
21. uzsora,
22. közveszélyes munkakerülés és a koldulásnak a KBTK 63., 67. és 68. szakaszában megjelölt esetei.

A kóborcigányokról mindannyiszor fel kell venni az ujjnyomatokat, valahányszor ellenük uj bünvádi eljárást tesznek folyamatba,

még abban a zesetben is, ha a vonatkozó feljegyzésből megállapitható, hogy ujjnyomatlapjukat az országos nyilvántartásba már beküldték.

Ez a rendelet 1931 február elsején lép életbe.

Egy kecskeméti kereskedő halálának szörnyű bűne a törvényszék előtt

Kecskemét, okt. 7.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.) A kecskeméti törvényszék *Hasinger*-tanácsa egy páratlanul kegyetlen gyilkossági ügy tárgyalását kezdte meg. Egy évvel ezelőtt *Darida Szabó Imre* kecskeméti kereskedő és földbirtokost *gyermekei segítségével meggyilkolta a felesége, aki a tett elkövetése után önként jelentkezett a rendőrségen.* Először azt mondta, hogy önvédelemből cselekedett, később azonban beismerte, hogy előre megfontolt szándékkal követte el tettét.

Vallomása szerint férje rosszul bánt vele, minden ingóságukat a szeretőjéhez vitte. Ezért határozták el két felnőtt leányával és István nevű fiával, hogy megölik Darida Szabót. A gyilkosság délelőttjén részegen jött haza. Az asszony ekkor rászólt a fiára:

— *Pista, hívd haza a lányokat, most végezni fogunk vele.*

A 19 éves *István* magával hozta Szabó Imre tíz gyermeke közül két legidősebb leányát, *Máriát* és *Rozáliát, hátulról rárontottak az apjukra és lefogták. A fiú kiszólt az udvarra:*

— *Anyám, jöjjön már, megfogtuk.*

Szabóné erre beszaladt, *férje nyakába akasztotta az előre elkészített kötelet és megfojtotta. Ezután kivette férje zsebéből a revolvert, kétszer a földre lőtt vele, majd a fegyvert a halott kezébe adta, mintha nagy dulakodás előzte volna meg a gyilkosságot.*

Szabó Istvánt, a gyilkos fiút nem helyezték vád alá, mert a fogházban megőrült, a két leány és az anya azonban ma állott a bíróság előtt. Szabóné a törvényszék előtt megváltoztatta beismerő vallomását és mindvégig tagadott. A tárgyalás tart.

A liftszekrény trükkje

Körmönfont szélhámosság a házbérpénz megdézsmálására

A főkapitányságon pénteken délben letartóztatták *Jutt* József cipészt, aki az Apponyi-tér 4. számu ház házfelügyelőjétől a november eleji házbérnegyedkor furfangos módon ellopta a beszedett házbérpénzt. Az Apponyi-tér 4. számu ház *Girardi* József kormányfőtanácsos tulajdona s a háztulajdonos följelentésére indult meg a nyomozás. A háztulajdonos elpanaszolta a főkapitányságon, hogy *minden házbérnegyedkor megdézsmáltók az összeszedett házbért* s november elsején nem kevesebb, mint *kétezernégyszáz pengő tünt el a házfelügyelő lezárt lakásából.* A tolvajlás teljesen érthetetlennek látszott, a detektivek azonban hosszabb nyomozás után megállapitották, hogy a körmönfont tolvajlást Jutt József cipész követte el.

A cipészlegény még ez év januárjában kisegitő-munkásként dolgozott az Apponyi-téri ház liftjének kijavitásán. Ekkor figyelte meg alaposan a környezetét, szerzett egy liftkulcsot s a legközelebbi házbérnegyedkor, február elsején délután elbujt a lépcsőházban. Kileste az időt, amikor *Varga* Andrásné, a házfelügyelő felesége, az egyik lakót a liften fölvitte az emeletre s ekkor fogott munkájához. A nála levő liftkulccsal *akkor nyitotta ki a földszinti liftajtót, amikor a felvonó éppen a második és harmadik emelet között járt.* A liftajtó felnyitására, természetesen, *megállt a liftszekrény két emelet között,* ugyanekkor megszólalt a vészcsengő. Varga András házfelügyelő rémülten rohant föl az emeletre s hosszu időbe telt, mig a liftben foglyulejtett házfelügyelőnőt meg tudták szabaditani. Ezt az időt használta föl a cipészsegéd arra, hogy beosonjon a házmesterlakásba és megdézsmálja a pénzeskazettát. *A trükköt azután Jutt József, több-kevesebb változattal a májusi, majd most a novemberi házbérnegyedkor is megismételte.* A detektivek azonban a végére jártak a furfangos szélhámosságnak és Jutt Józsefet előállitották a főkapitányságra. Itt a fiatalember rövidesen beismerte, hogy ő követte el a sorozatos lopást. Kiderült róla, hogy rovottmultu és több környékbeli betörést is elkövetett. Jutt József bünlajstroma összeállitására továbbfolyik a nyomozás.

Ölés felkérésre. Kalapácsos gyilkosság

B. H. 1931. ÁPRILIS 9. CSÜTÖRTÖK

Tizennegyedik napra, hogy a kecskeméti személyvonat egyik fülkéjében Ceglédnél bezúzott koponyával félholtan akadtak rá *Steinherz* Rudolf kecskeméti borkereskedőre, megoldódott a rejtély: Bécsben elfogták *Fischl* Ferenc 18 éves kárpitossegédet, aki beismerte, hogy ő verte agyon *Steinherzet*, de azt állítja, hogy a borkereskedő maga bujtotta föl arra, hogy megölje őt és ötezer dollárt igért neki a gyilkosságért. *Ha ez a fantasztikusan hangzó mese igaz*, akkor a magyar rendőrség bünkrónikájában szinte példátlanul álló biztosítási csalás áll az ügy hátterében. *Steinherz* Rudolf ugyanis, mint már megírtuk, feltűnően nagyösszegű biztosításokat kötött és ha *Fischl* Ferenc Frigyes állítása valóság, önkéntelenül adódik a magyarázat, hogy *Steinherz* azért verette agyon magát, hogy hozzátartozói megkapják a biztosítási összeget.

A fantasztikus eset részleteiről alábbi tudósításunk számol be:

Az áruló nyom

Megírtuk, hogy a rendőrség kedden rádiókörözést adott ki *Fischl* Ferenc Frigyes 18 éves kecskeméti kárpitossegéd ellen, akit *Steinherz* Rudolf meggyilkolásával gyanusítottak. A rendőrség bravuros munkával jutott erre a nyomra. Mint emlékezetes, az a fiatalember, aki *Steinherz* Rudolffal egyidőben megszállt a Merán-szállóban, *Kovács* Ferenc néven jelentette be magát, édesanyja nevének pedig *Kossó* Máriát jegyezte föl a bejelentőlapra. A rendőrség tapasztalata azt mutatja, hogy a bűnözők, mikor álnevet használnak, rendszerint olyan néven szerepelnek, amelyeknek kezdőbetűje — ha fordítva is — megegyezik a valódi nevükkel, vagy pedig az olyan írásokban, amelyekbe hamis adatokat jegyeznek, *a leggyakrabban valamelyik ismerősük nevét használják.*

Az állítólagos *Kovács* Ferencről az volt a föltevés, hogy ceglédi vagy kecskeméti ember és rövidesen megállapitották, hogy Kecskeméten létezik egy asszony, akinek *Kossó* Mária a leánykori neve. *Kossó* Máriának van egy fia, *Olajos* Mihály, aki viszont jóbarátja *Fischl* Ferenc Frigyes kárpitossegédnek. *Olajos* és *Fischl* együtt szerepeltek egy kommunista ügyben és együtt laktak albérletben az Árok-utcában. Mikor odaköltöztek, *Fischl* állította ki mindkettőjük bejelentőlapját. *Ebből az időből emlékezhetett arra, hogy barátja édesanyjának Kossó Mária volt a leánykori neve.*

A detektiveknek az volt a föltevése, hogy *Fischl* járt a Merán-szállóban és ő szerepelt ott *Kovács* Ferenc néven és *mikor a bejelentőlap kiállítására került a sor, eszébe jutott a Kossó Mária név és ezt jegyezte rá a bejelentőlapra.*

Ezen a nyomon elindulva bogozták ki azután a gyilkosság összekúszált szálait. Keresni kezdték *Fischl* és kiderült, hogy *épp a gyilkosságot követő napon eltünt Kecskemétről.* A Merán-szállóbeli bejelentőlapon látható írás pedig — mint azt *Domby* dr. kecskeméti tanár írásszakértő megállapitotta, pontosan megegyezett *Fischl* kezeírásával. Ezután már nyilvánvalóan játszott, hogy a fiatal kárpitossegéd volt a gyilkos és azonnal elrendelték körözését.

Tizenhárom napi nyomozás után jutott erre a megállapításra a rendőrség. Tizenhárom nap kellett, amíg sikerült kibogozni a bűncselekmény szálait. A legvakmerőbb fantáziájú detektívregényírók sem állították nehezebb feladat elé papirosdetektívjeiket, mint amilyen súlyos feladatot jelentett a rendőrség számára ez a vasuti gyilkosság. A szó szoros értelmében minden nyom nélkül indult meg a vizsgálat. Rendkívül megnehezítette a rendőrség munkáját az, hogy *Steinherz* Rudolf halálos ágyán, bár többször is magához tért, *semmit sem mondott olyant, ami előbbre vitte volna a nyomozást*, sőt, mint utóbb kiderült, töredékes mondatfoszlányaival csak zavarosabbá tette a dolgot. Utolsó mondataiban ugyanis egy szőke magas fiatalemberről és Lajosmizséről beszélt, most pedig kiderült, hogy a gyilkosság Cegléd előtt történt, a tettes pedig egy fekete hajú középtermetű fiatalember volt.

A rádiókörözés kibocsátása óta huszonnégy óra sem telt el, mikor megérkezett a jelentés a budapesti főkapitányságra, hogy elfogták a gyilkost.

Szerdán megszólalt a telefón *Dorning* Henrik dr. főkapitányhelyettes, a bűnügyi osztály főnökének a szobájában. *Klauser* dr. bécsi rendőrtanácsos jelentkezett:

— A bécsi rendőrség beszél, jelentem, hogy *elfogtuk a gyilkosság gyanuja miatt körözött Fischl Ferenc Frigyest.*

A főkapitányhelyettes néhány gyors kérdést adott föl *Klauser* tanácsosnak, aki a kérdésekre válaszolva elmondotta, hogy *Fischl Ferenc Frigyes bevallotta a gyilkosságot*, azonban fantasztikus állításokkal hozakodott elő. Különben pedig — mondotta — *Fischl* éppen az ő szobájában van, most folyik a kihallgatása.

Fischl elfogatása

Dorning Henrik dr. főkapitányhelyettes ezután telefónon nyomban pontos információkat kért *Fischl* elfogatásáról és vallomásáról. A bécsi rendőrtanácsos közölte is ezeket a részleteket.

Kiderült, hogy husvét vasárnapján *a bécsi Lipótvárosban azon a környéken, ahol az ortodox zsidó vendéglők és étkezők vannak*, a razziázó detektívek egy kopottan öltözött, züllött külsejű fiatalemberre akadtak. A megviselt külsejű suhanc egy padon üldögélt. Igazolásra szólították. *Útlevele nem volt*, hanem egy magyar nyelven kiállított születési bizonyítványt mutatott. Elmondotta, hogy gyalog jött át a határon. A detektívek *Neubauer* rendőrkomisszárius elé vezették. A kihallgatása során azután elmondotta, hogy *Fischl* Ferenc Frigyes a neve, tizennyolc éves kecskeméti kárpitossegéd. Kommunistának vallotta magát s *azt állította, hogy azért szökött meg Magyarországból, mert Ausztrián keresztül Németországba, majd pedig Oroszországba akart jutni.* Elfogatása napján érkezett Bécsbe. Megmotozásakor összesen hatvankét magyar fillért találtak nála.

A rendőrség az útlevélszabálytalanság miatt eljárást indított ellene és *kétnapi fogházbüntetésre ítélte.* Szerdán járt le *Fischl* Ferenc Frigyes büntetése. A bécsi rendőrségnek az volt a szándéka, hogy a büntetés kitöltése után a magyar határra toloncolják és átadják a magyar hatóságoknak.

Kedden a bécsi rendőrigazgatóság megkapta a budapesti főkapitányság rádiókörözését. A bűnügyi osztály detektivjeit azonnal értesítették a körözésről és utasították őket, hogy kutassanak *Fischl* után, nem bujkál-e az osztrák fővárosban. *Szerdára* azután kiderült, hogy a gyilkosság gyanuja miatt körözött kárpitossegéd a bécsi rendőrségi fogház lakója.

A beismerő vallomás

Fischlt azonnal a bűnügyi osztályra kisérték és *Klauser* tanácsos elé állították, aki részletesen kihallgatta.

A fiatalember a hozzá intézett kérdésekre megismételte azt, hogy kommunista, azért szökött meg Magyarországból. A rendőrtanácsos ekkor hirtelen rászólt:

— *Maga ölte meg Steinherz Rudolfot!*

— Nem! Nem! — kiáltotta halálsápadtra vált arccal *Fischl.*

— Nincs értelme, hogy tagadjon, a rendőrség már mindent tud, legyen őszinte.

Fischl pár pillanatig gondolkozott, azután megszólalt:

— *Igen... én öltem meg.*

A további kérdésekre azután *fantasztikusan hangzó történetet adott elő.* Elmondotta, hogy már régen nem volt munkája, nagy nyomorban élt. *Steinherz* Rudolf fölkereste őt árok-utcai szállásán. Nagyon meglepte őt ez a látogatás. *Steinherz* a kecskeméti ortodox zsidó hitközség elnöke volt, hitsorsosai között tekintélyes ember és így nem tudta mire vélni, hogy meglátogatta őt, a nyomorgó szegény fiatalembert, aki ellen különben is egy kommunista ügyből kifolyóan eljárás folyt.

Steinherz sokáig beszélgetett vele. Érdeklődött az anyagi viszonyairól, azután azt mondotta, hogy Budapestre kell utaznia, kisérje el őt.

Fischl Ferenc Frigyes elfogadta a meghívást és március 23-án Budapestre jöttek.

Útközben eleinte közömbös dolgokról, megélhetésről, politikáról beszéltek, majd egyszerre csak *Steinherz* arról kezdett beszélni, hogy *anyagi helyzete miatt meg akar válni az élettől, nincs azonban bátorsága ahhoz, hogy öngyilkosságot kövessen el.*

A további beszélgetés során azután — *Fischl szerint* — megkérte őt, hogy valamilyen módon végezzen vele. A kárpitossegéd eleintén hallani sem akart a dologról, *Steinherz* azonban rábeszélte és azt mondotta neki, *úgyis feltétlenül meg kell halnia*, tehát nagy szivességet tesz neki, ha belemegy a dologba.

Mikor továbbra is vonakodott, *Steinherz azt igérte, hogy ötezer dollár jutalmat kap, ha sikérült a gyilkosság.* Végül is megállapodtak abban, hogy *Fischl* agyonveri *Steinherzet.* A borkereskedő átadott neki harmincöt pengőt és átadta az óráját. Azt mondotta, hogy a gyilkosság után az órát küldje el a bécsi szovjetkövetségre *Vágó* Béla volt népbiztosnak, majd

később személyesen jelentkezzék és *Vágótól* megkapja az ötezer dollárt.

Budapestre érkezve a Merán-szállóban bérelték szobát. Másnap visszautaztak Kecskemétre. Szerdán már újra a fővárosban voltak mindketten, *Fischl* most egy másik szállóban bérelt szobát. Este találkoztak és még egyszer megbeszélték a részleteket.

Hogyan történt a gyilkosság?

Csütörtök hajnalban a nyugati pályaudvaron találkoztak és beszálltak a vonatba. A vonat elindult és ők a tervükről beszéltek, Cegléd közelében járt a vonat, mikor *Steinherz elővett a zsebéből egy kalapácsot, átadta neki, azután végigfeküdt az ülésen, zsebkendőt borított a fejére, hogy ne lássa, amint a kalapács lesujt és rászólt, hogy üsse.*

Fischl Ferenc Frigyes azután részletesen elmondotta, hogy bár eleinte vonakodott, akkor már *elvesztette a fejét, megragadta a kalapácsot és hatalmas ütést mért Steinherz halántékára.* A borkereskedő fölhajdult. *Fischl* a vér láttára elvesztette az önuralmát es most már gondolkodás nélkül még néhány csapást mért a fejére. *Steinherz* véresen, eszméletlenül maradt az ülésen.

Mikor a vonat befutott a ceglédi állomásra, *Fischl* leugrott és a város felé menekült. Közben észrevette, hogy a kabátja véres, *levetette és bedobta a Gubodi-út 14. számú ház kertjébe, ahol azután később meg is találták.*

A kalapácsot, amellyel *Steinherzet* agyonverte, bent a városban *egy szemétlerakó helyen* dobta el. Ugyancsak eldobta *Steinherz pénztárcáját.* A borkereskedő ugyanis tárcájával együtt adta át neki a harmincöt pengőt.

A menekülés

Fischl Frigyes a gyilkosság után Budapestre jött. Az órát a megbeszélés szerint elküldötte Bécsbe. Később nekivágott az útnak, átszökött a határon és husvét vasárnapján eljutott Bécsbe.

Ott megtudta, hogy *Vágó* Béla nincsen a szovjetkövetségen. *Hiába jelentkezett tehát a gyilkosság vérdíjáért, az — állítólag — megigért ötezer dollárt nem kapta meg.*

Pénz nélkül, lerongyolódva, éhesen maradt az osztrák fővárosban. Ott kóborolt addig, amíg azután egy lipótvárosi padon nem akadtak rá a detektívek.

Elmaradt főtárgyalás

A budapesti rendőrségen érthető meglepetéssel fogadták *Fischl* vallomását. A gyilkossági ügy nyomozása során valóban szóba került az, hogy *Steinherz* Rudolf feltűnően nagyösszegű életbiztosításokat kötött, de semmi olyan adat nem volt, amelyeknek alapján ezeket az életbiztosításokat összeköttetésbe lehetett volna hozni a merénylettel.

Ettől függetlenül is azonban, mikor a gyilkost keresték, igyekeztek megállapítani *Steinherz* Rudolf személyi körülményeit, hogy talán ezen a réven akadnak valami olyan nyomra, amely megmagyarázza, hogy ki lehet a gyilkos. *Steinherz* Rudolf esztendőkkel ezelőtt még dúsgazdag ember volt. Vezérigazgatója volt a *Fruktusz* részvénytársaságnak és nagy vagyont gyüjtött. Később tönkrement és most már egészen kicsiny keretekben foglalkozott borkereskedéssel.

Az anyagi romlás következtében bűnvádi eljárás alá is került. *Hitelezőinek följelentésére ugyanis csalárd bukás miatt eljárás indult ellene* és a kecskeméti ügyészség vádiratot adott ki az ügyében.

Április 7-re tűzte ki a főtárgyalást [redacted] Vádlott társai is voltak *Steinherznek*, akik kedden értesítést kaptak, hogy a törvényszék *elhalasztotta* a tárgyalást.

Steinherz életbiztosításai

Steinherz Rudolf tehát most már a régihez képest lényegesen megváltozott viszonyok között élt. Ezért került szóba, hogy feltűnően nagy biztosításokat kötött. Mint megírtuk, volt egy ötvenezer svájci frankos és egy százezer pengős biztosítása. Ezeket a bécsi Phönixnél kötötte. Pozsonyban pedig egy ötvenezer svájci frankos és egy ötszáz, illetve 300.000 cseh koronás életbiztosítást kötött. Ezenfölül egy ötvenezer schillingről szóló vasúti poggyász és életbiztosítási tikettet váltott. Ennek a biztosításnak a feltételei szerint, ha a március 4-től április 4-ig terjedő időben vasúti balesot éri, maximálisan ötvenezer schilling jár neki. A Foncière és a Pátria biztosító intézetekkel is tárgyalt a közelmultban nagyobb biztosításokról. Ha ezeket az utóbb tervezett biztosításokat is megkötötte volna, *évenkint húszezer és ötszáz pengő* illetéket kellett volna fizetnie.

Fischl vallomása és ezek a feltűnően nagy összegű életbiztosítások az érdekelt biztosító társaságok részéről azt a véleményt vetették fel, hogy a gyilkosság és az életbiztosítások között összefüggést kell keresni.

A rendőrség egyelőre csak a tényeket veszi tudomásul. *Fischl* Ferenc Frigyest eddig még csak a bécsi rendőrség hallgatta ki. A bécsi rendőrség mindössze csak azt tehette, hogy kikérdezte a gyilkost, a nyomozást azonban nem terjeszthette ki a részletekre és *így ebben a pillanatban nem lehet tudni, igazat mond-e Fischl Ferenc Frigyes.*

Figyelembe véve a lélektani momentumokat, az a vélemény alakult ki, hogy szinte hihetetlen, *emberfölötti erő kell ahhoz, hogy valaki a szó szoros értelmében agyonveresse magát.* Az elmult időben történtek nagyszabású biztosítási csalások, de olyan, amilyenről *Fischl* beszél, *még nem fordult elő.* Legutóbb egy német kereskedő *az autójára csalt egy csavargót, leütötte, leöntötte benzinnel és elégette.* A zsebébe azután becsempészte a saját iratait, megszökött és álnéven húzódott meg Berlinben. A felesége pedig jelentkezett a biztosító intézetnél, hogy fölvegye az ura halála után járó biztosítási összeget. Ezt megelőzően nagy feltűnést keltett a bécsi *Marek*-pör. *Marek* osztrák mérnök nagyösszegű balesetbiztosítást kötött, azután fejszével levágta az egyik lábát. *Marek* ellen eljárás indult, mert az volt a gyanu, hogy ilyen módon akarta megkapni a biztosítási összeget.

A biztositók álláspontja

Fischl vallomása azonban természetesen most előtérbe állította a biztosítások ügyét és a biztosító intézetek alighanem megtagadják a biztosítási összegek kifizetését. Egyelőre még csak *Fischl* vallomása szól arról, hogy ilyen fantasztikus biztosítási csalás történt, de bizonyíték nincsen rá. *Könnyen lehet, hogy Fischl közönséges rablógyilkosságot követett el, de menekülése közben az ujságokból értesült arról, hogy Steinherz életbiztosítási ügyeit firtatják és ez adta a gondolatot, hogy ilyenmódon védekezzék a rablógyilkosság vádjával szemben.*

A biztosító társaságok szempontjából súlyos anyagi kérdést jelent az ügy tisztázása. Amennyiben valónak bizonyulna *Fischl* állítása, a biztosítóknak nem kell fizetni. A kereskedelmi törvény egyik szakasza ugyanis így szól: *Ha a biztosítás tárgyát az egészség, vagy testi épség képezi és az esemény, amelynek bekövetkezésétől a fizetés függővé tétetett, a biztosított vétkességéből következett be, az esetben a biztosító a biztosított összeg kifizetésére nem kötelezhető.*

A jogászok véleménye szerint abban az esetben, ha bebizonyul, hogy *Steinherz* rábírta a gyilkosságra a kárpitossegédet, a családja nem kaphatja meg a biztosítási összeget.

Steinherz figyelmeztette a gyilkost, hogy be ne vérezze magát

Bécsből jelentik: *Fischl* Frigyes kihallgatása szerdán egész délután tartott, csak az esti órákban vezették vissza cellájába. Fischl változatlanul kitartott a mellett, hogy a gyilkosságot Steinherz felbujtására követte el, aki *nemcsak a kalapácsot adta át neki, hanem a törülközőt is, hogy a vért feltörölje.* Steinherz állítólag még arra is figyelmeztette, hogy *Fischl saidtmagát be ne vérezze.*

Naponta ezer esetben nyomoz a csendőrség

Kilencven évvel ezelőtt, 1848-ban indult meg a mozgalom Magyarországon, hogy a közbiztonsági szolgálat ellátására a lombardiai „Gens d'Armerie" mintájára csendőrséget létesitsenek és a pozsonyi országgyülés mágnásai össze is adtak hatvanezer forintot az előkészületekre. A szabadságharc és az utána következő elnyomatás korszaka miatt azonban a terv nem válhatott valóra és csak 1880-ban nyujtott be *Tisza Kálmán* kormánya törvényjavaslatot a szakképzett magyar királyi csendőrség megszervezéséről. Ebben az időben már annyira elszaporodtak a bűncselekmények és annyira megrendült a közbiztonság a vidéken, hogy mindenki szükségét érezte az egész ország területén egységesen működő csendőrség megszervezésének. Ennek ellenére mindössze tizenhét szótöbbséggel fogadták el a törvényjavaslatot, amely 1881-ben emelkedett törvényerőre.

A magyar királyi csendőrség tehát most 57 éves. Első megszervezője *Török Ferenc* altábornagy volt, ő alatta 115 tisztből és 5020 főnyi legénységből állt a csendőrség létszáma, amely azóta évről-évre emelkedett, mert rohámosan növekedtek a feladatai is. Hogy a csendőrség milyen hatalmas munkát végez, arra igen érdekesen világit rá a *Statisztikai Tudósitó* legujabb tanulmánya, amely pontos adatokban foglalja össze a csendőrség utolsó tiz esztendejének munkaszolgálatát.

1936-ban — ez a legutolsó statisztikailag feldolgozott esztendő — 333.857 esetben nyomoztak a csendőrök, ami annyit jelent, hogy a vasárnapokat és ünnepnapokat leszámitva, *több mint ezer nyomozás esik egy-egy napra.* Tiz évvel ezelőtt egy év alatt 277.548 esetben nyomozott a csendőrség, tehát *kereken ötvenezerrel szaporodott a csendőrség elé került esetek száma.* Igen érdekes annak a vizsgálata, hogy az egyes bűncselekményeknek milyen fajtája szaporodott erősen az elmult évtized alatt. A legnagyobb szaporodás — 124 százalék — az állam elleni bűncselekményeknél mutatkozik, de ezek számszerint nem tesznek ki sokat, 1936-ban mindössze 3447 államellenes bűncselekményben nyomozott a csendőrség.

A bűncselekmények között *számszerüleg vezetnek a vagyon ellen elkövetett bünök,* itt 52.9 százalék az emelkedés és 1936-ban 66.446 ilyen eset volt. Hasonlóan nagy az emelkedés — 53.8 százalék — a személy elleni bűncselekményeknél, amelyeknek a száma 44.948 volt. *A kihágások száma 1936-ban 210.464 volt,* de a tiz év alatti emelkedés mindössze 8.7 százalék, a társadalom elleni bűncselekményeknél viszont nagy visszaesés mutatkozik, mert tiz év alatt 9136-ról 7942-re csökkent a számuk. Igen érdekes tünet még az, hogy mig tiz évvel ezelőtt az összes csendőri nyomozások 70 százaléka kihágás, 30 százaléka pedig bűncselekmény volt, addig most csak *63 százalék a kihágás, mig a bűncselekmények száma 37 százalékra emelkedett.*

A statisztika legmegnyugtatóbb adata az, hogy a csendőrség által 1936-ban megindított 333.857 nyomozás közül 330.987 végződött eredménnyel, vagyis az *esetek nem egészen két százaléka maradt csak kideritetlenül.*

Új Nemzedék 1931. április 16.

— (Krisztus előtt hétszáz évvel ismerték már a daktiloszkópiát a kinaiak.) A Schreiber-ügy és a kalapácsos gyilkos nyomozásában, mint megirtuk, nagy szerep jutott a daktiloszkópiának, a rendőrségi ujjlenyomatok vizsgálatának. Sokszor felmerült már a kérdés, milyen idős a daktiloszkópia tudománya. *Párisból* jelenti most tudósitónk, hogy az ottani *„Detective"* cimü folyóiratban a *lyoni rendőrség technikai laboratóriumának* igazgatója, Edmond *Locard* érdekes cikket irt erről a kérdésről. Azt irja *Locard,* hogy a kinaiak már *hétszáz évvel Krisztus születése előtt ismerték az ujjlenyomatokat,* mig az európai tudósok csak *a XVII. században* kezdtek foglalkozni daktiloszkópiai tanulmányokkal. Legelsőnek egy olasz anatómust kell megemliteni, Marcello *Malpighit,* aki *1686-ban* megirta az ujjlenyomatokról való tapasztalatait. Tehát voltaképpen őt kell a daktiloszkópia „nagyapjának" tekinteni. Később egy cseh anatómus, *Purkinje* foglalkozott ezzel a kérdéssel, *1823-ban.* A bőrrendszer fiziológiai vizsgálata cimü munkájában részletesen ismertette az ujjlenyomatokat és felvetette a kérdést, hogy a kriminológia is hasznositani tudná ezeket. Még később, a mult század *hetvenes éveinek végén és a nyolcvanas években* a tokiói japán kórházban dolgozó Henry *Faulds* nevü angol orvos azzal tette hiressé a nevét, hogy *a prehisztorikus időből származó japán agyagedényeken ujjlenyomatokat fedezett fel.* A *„Nature"* cimü londoni folyóiratban *Faulds* 1880 októberében be is számolt erről az érdekes felfedezéséről. Ő már határozottan utalt arra, hogy *a gonosztevők személyazonosságát legjobban az ujjlenyomatokról lehetne megállapitani,* sőt azt a szenzációs megállapitást is tette, hogy az egész világon *nem találni két egymással teljesen megegyező ujjlenyomatot.* Ugyanebben az időben egy angol fiziológus, Sir Francis *Galton* Londonban már gyakorlati munkát is végzett ezen a téren és *számos emberről vett fel ujjlenyomatot.* Ettől az időtől kezdve azután a nyugateurópai államokban gyorsan elterjedt a daktiloszkópia a rendőrségek és a biróságok munkájában.

Új Nemzedék 1931. július 8.

— (Egy veszedelmes pécsi szélhámosnő és az „öldöklő férj" garázdálkodása.) *Pécsről* jelentik: Furfangos módon elkövetett szélhámosság áldozata lett egy Majláth-utcában lakó uriasszony. Vasárnap estefelé feldult arcu, egyszerüen öltözött nő rohant be a Majláth-utcai házba.

— *Segitség! Segitség!* — kiáltotta szinte magánkivül — a férjem meg akar gyilkolni.

Kiáltozására összefutottak a házbeliek, akiknek kérdésére a nő elmondotta, hogy esztendőkkel ezelőtt elvált az urától, aki azonban uton-utfélen megfenyegeti, hogy meggyilkolja. Most is, hogy a Kött-féle kertészetben járt, ahol egyik munkaadója számára virágot akart vásárolni, találkozott elvált férjével, aki itt is rátámadt és csak nehezen tudott előle elmenekülni.

— *Minden percben itt lehet, rejtsenek el.*

Az egyik uriasszony menedéket adott a kétségbeesett nőnek, a házbeliek pedig izgatottan várták a vérengző férj megérkezését; aki nem is sokáig váratott magára.

— *Hol van a feleségem* — rontott be az udvarra. Hiába mondták neki, hogy nincs itt a felesége, a lakások felé indult, hogy azokat átkutassa. Ebben azonban megakadályozták és igy nagynehezen eltávozott.

— *Megölöm, akárhol találom,* — kiáltotta vissza a kapuból.

A nő azután elhagyta menedékhelyét és eltávozott a házból. Az a hölgy, aki menedéket adott neki, csak késő este vette észre, hogy a lakásból *az összes ékszerei eltüntek, mintegy ezerötszáz pengő értékben.* Azonnal feljelentést tett a rendőrségen.

A rendőrség a legnagyobb erővel inditotta meg a nyomozást. A házbeliek emlékeztek, hogy az „üldözött" feleség a Tavasz-utca tizenkettes számu házat emlitette. A detektivek itt meg is találták a szélhámos nőt. Tegnap délután *szembesitették a károsulttal,* aki rá is ismert. A nő azonban tagadott, csak amikor megtalálták nála az ékszereket, vallotta be a szélhámosságot. Kiderült, hogy *Meyer* Rozáliának hivják, aki az öldöklő férj szerepét játszó *Fülei* Kálmán állás és foglalkozás nélküli egyénnel rendezte meg a szélhámosságot. *Meyer* Rozáliát és *Fülei* Kálmánt letartóztatták és ma reggel átkisérték az ügyészfogházába.

Elfogják a gyilkost.

A havas kertudvaron talált, bőrrel bevont gombról feltételezték, hogy az a gyilkos kabátjáról szakadt le. A detektivek *Fazekas Áron* főfelügyelő, *Remete János* és *Szücs Kálmán* detektivek vezetésével a környéken kezdtek kutatni aziránt, hogy kik szabadultak ki mostanában a fogházból, mert arra gondoltak, hogy a bőrkabátos gyilkos esetleg rovottmultu. Felhivták a detektivek figyelmét *Kirnbauer Lajos* 30 éves kocsisra, aki a Hungária-körut 84. sz. házban lakik. Mint mondották, ez az ember, aki bőrkabátot visel, csupán egy hete szabadult ki a gyüjtőfogházból és egyébként is rovottmultu. A detektivek nyomban Kirnbauer lakására siettek és ott meg is találták. Megvizsgálták elsősorban a bőrkabátját, de arról nem hiányzott gomb. *Ennek ellenére ez a tévesnek látszó nyom terelte helyes irányba a nyomozást.* A detektivek ugyanis vallatni kezdték Kirnbauert, hogy hol töltötte az éjszakát és a keresztkérdések sulya alatt Kirnbauer bevallotta, hogy *Horváth István* 26 éves rovottmultu kőművessel, aki a Jász-utca 3. számu házban lakik és *Gál Ferenc* 27 éves suhanccal, akinek a foglalkozását nem tudja, az éjszaka együtt törtek be Sárközy Fáy-utcai üzletébe.

A detektivek nyomban a Jász-utca 3. számu házba mentek, de ott nem találták meg Horváthot, mindössze annyit állapitottak meg róla, hogy december 8-án szabadult ki a gyüjtőfogházból. Nyomról-nyomra haladva *végül egyik barátja lakásán rábukkantak Horváthra, aki eleinte tagadott, de minthogy alibit nem tudott bizonyitani, mindinkább zavarba jött, ellentmondásokba keveredett, végül beismerte, hogy ő is résztvett a betörésben.* A detektivek gépkocsira ültették és a főkapitányságra vitték és ott ujabb vallatás alá fogták. *Horváth egészen megtört és beismerte, hogy ő gyilkolta meg a rendőrőrmestert.*

A rendőrgyilkos ezután már folyamatosan adta elő vallomását. Elmondotta, hogy Kirnbauerrel és Gállal együtt töltötte büntetését a gyüjtőfogházban és ugyancsak ott volt fogságban *Deák Ferenc* 27 éves ujságkihordó, aki az Országbiró-utca 5. számu házban lakik. Amikor mindannyian kiszabadultak, összegyülekeztek egy korcsmában és elhatározták, hogy még az ünnepek előtt elkövetnek valami „dolgot", hogy élelmiszerekhez jussanak. Kiszemelték Sárközy üzletét és ugy döntöttek, hogy ezt az üzletet rabolják ki. Érintkezést kerestek Deák Ferenccel, aki időközben szintén kiszabadult és már korábban is orgazdájuk volt. Deák ezuttal is vállalkozott arra, hogy a zsákmányt átveszi. Adott is hármuk számára egy zsákot és egy hátizsákot.

A szombatra virradó éjszaka indult el *Horváth, Kirnbauer* és *Gál* az üzlet kifosztására. Éjféltájban mentek végig az elhagyott angyalföldi utcán és állapodtak meg Sárközy üzlete előtt, amelyet kertek és fészerek határolnak. *Nekiestek az üzleti ajtót lezáró lakatnak és hamarosan kivésték.* Most már akadálytalanul juthattak be a raktárhelyiségbe és ott rövid időn belül megtöltötték a zsákot és hátizsákot likőrös palackokkal, sajttal, csokoládéval, szardiniával és egyéb élelmiszerekkel.

Sinkó József, a meggyilkolt rendőrtörzsőrmester.

A két zsákot elvitték Deák lakására és ott lerakodtak. *Azután ismét visszatértek az üzletbe, megint megtöltötték a zsákokat különböző holmikkal, ujra lerakodtak Deák lakásán, majd betértek egy angyalföldi kocsmába és ott a sikeres betörés örömére iddogálni kezdtek.* Borozás közben *Horváth* megemlitette, hogy az üzletben még maradt olyan áru, amit nem kellene otthagyni. *Gál* azonban nem vállalkozott arra, hogy harmadszor is visszatérjen és otthagyta őket. Kirnbauernek sem volt nagy kedve a visszatérésre, de Horváth addig beszélte rá erre, mig mindketten elindultak. *Kirnbauer* csupán arra vállalkozott, hogy kinn őrködjön. *Horváth megint bement az üzletbe és megtöltötte a zsákokat.*

Hogyan történt a gyilkosság.

Éjjel két órára járhatott az idő s ekkor történt, hogy *Sinkó József* rendőrtörzsőrmester kerékpárján ellenőrző körutjára indult. Mint később kiderült, *Kirnbauer*, aki az üzletajtó előtt őrködött, mindjárt elfutott, amint meglátta a rendőrt és nem törődött azzal sem, hogy mi lesz a sorsa barátjának.

Horváth mit sem sejtve lépett ki az ajtón, vállán a zsákkal. *A küszöbön szembe találkozott a rendőrrel.* Nyomban átlátta, hogy elveszett, ha nem menekül, ezért ledobta a zsákot és futni kezdett. *A rendőr kerékpárján követte. Horvath mintegy háromszáz lépest futott és a rendőr egy gépkocsiszin közelében utolérte.* Horváth nekiugrott a gépkocsiszin kerítésének, hogy átmásszon rajta, de a rendőr leugrott kerékpárjáról, rávetette magát a betörőre és lerángigálta a kerítésről.

— *Gyerünk csak vissza az üzletbe, majd megnézzük mi történt ott!* — szólt rá a rendőr a betörőre.

— A rendőr maga elé állitott — folytatta vallomását *Horváth* — és kardját kivonva Sárközy üzlete felé kisért. Közben a kardlappal a fejemet ütögette.

A vallomást itt megszakitották és a rendőrorvos megvizsgálta a Horváth fejét, *de azon csupán apró jelentéktelen nyomokat talált.*

Amikor az üzlet elé értek, *a betörő hirtelen rárugrott a rendőrre. Dulakodás támadt köztük. A rendőr kardjával akart Horváthra sujtani, de az elkapta a kardot a markolata alatt.*

— A rendőr ekkor elengedte a karomat — vallotta Horváth — és a revolvere után kapott. Én azonban nem hagytam magam. *A revolver birkózás közben a földre esett. A rendőr bundában volt, gyengébb is volt nálamnál, igy hát könnyen boldogultam. Letepertem a földre, a revolvert pedig fölkaptam.* A rendőr föltápászkodott és ismét nekemesett. *Én ekkor a revolverrel fejbevágtam.* Nem akartam megölni, *de az ütés mégis nagy volt, a feje közepén találtam és a fegyver ekkor elsült. A rendőr elterült a földön.* Nagyon megrémültem, mert mindjárt láttam, *hogy vége van.*

Horváth ezután menekülni igyekezett zsákmányával együtt. Betörőtársához, Kirnbauerhez sietett és e szavakkal köszönt be:

Baj van, a „zsaru" meghalt.

Kirnbauer lelkére kötötte, hogy hallgasson a történtekről és találjon valami módot arra, hogy a rendőrség elől elbujjon.

A főkapitányságon ezután Kirnbauert hallgatták ki, aki elmondotta, *hogy ő a rendőr közeledtére megszökött, nem látta a gyilkosság lefolyását és arról csak később értesült Horváth előadásából.* Bevitték a főkapitányságra az orgazdát, *Deák Ferencet* is, aki beismerte, hogy ő adta a zsákot a betöréshez. *Lakásán házkutatást tartottak és megtalálták az ellopott holmi nagy részét.*

A rendőrorvos még a helyszinen megvizsgálta a halott rendőr mély fejsebét, de nem állapithatta meg a halál közvetlen okát. *Nem tartják lehetetlennek azt sem, hogy Horváth nem a revolver agyával mérte rá a halálos ütést, hanem közvetlen közelről fejbelőtte.* Ezt majd csak a boncolás deriti ki teljes bizonyossággal.

A rendőr gyilkosát, Horváth Istvánt, betörőtársát, Kirnbauer Lajost és az orgazdát, Deák Ferencet a főkapitányságon őrizetbe vették, mig megszökött büntársukat, Gál Ferencet a detektivek mindenütt keresik.

*

Dr. *Lengyel Aurél* ny. igazságügyminiszteri tanácsos az este folyamán száz pengőt küldött Bezeréh-Huszágh Miklós főkapitány kezeihez az angyalföldi rablás hősi áldozatának, Sinkó József rendőrőrmesternek özvegye és árvája részére.

A tettenért betörő agyonverte a rendőrt.

Egy rovottmultu kőmüves követte el a gyilkosságot. — Két társával betört és harmadszori zsákmányolás közben akadt rá a rendőr. Elfogták a gyilkost, egyik betörőtársát és az orgazdát.

A gyüjtőfogházból a napokban szabadult elvetemedett ember szombatra virradó hajnalon meggyilkolta *Sinkó József* rendőrőrmestert, aki az Üteg-utcai rendőrőrszobán teljesitett szolgálatot. Vérbefagyott holttestét szombaton reggel találták meg egy angyalföldi ház udvarán. A tettenért betörőt, — aki a kötelességét teljesitő rendőrt agyonverte — elfogták.

Vérbefagyott rendőr a havon.

A Fáy-utca 10. számu földszintes házban van *Sárközy István* füszerüzlete. A ház a Teve-utca sarkán áll, két oldalról kertek, félszerek veszik körül. Az üzlethez tartozó raktárhelyiség a Fáy-utca 10. számu telekre néz. A házban összesen ketten laknak, Sárközy István, az üzlet tulajdonosa és *Bundig Gyula* üzletvezető. A lakások előszobái és konyhái az udvarra nyilnak, a szobák ablakai pedig a Teve-utcára.

Szombaton reggel félhat óra tájban a kereskedő háztartási alkalmazottja, *Györgyfalvi Anna*, kijött az udvarra és benézett az üzletvezető lakásába. Az udvar belső részén kis kert van, amelyet léckerités fog körül. A leány a kerités mellett fekete holmit látott és amikor lehajolva megnézte, meglepetve látta, hogy *az egy rendőrcsákó.* Ez felébresztette kiváncsiságát és szemlélődni kezdett. Áthajolt a keritésen és *ekkor megdöbbentő látvány remegtette meg. A kis kert havas földjén vértócsában egy rendőr feküldt mozdulatlanul. Mellette meztelen kardja hevert és a vértócsában a revolvere.*

Györgyfalvi Anna sikoltozva kiáltott segitségért, mire Sárközy István és Bundig Gyula odasiettek. Elrémülve állapitották meg, hogy *a rendőr halott. A szerencsétlen ember fején hatalmas seb tátongott.*

Nyomban a rendőrőrszobára siettek és elmondták, hogy vérbefagyott halott rendőrt találtak a kertben. A rendőrőrszoba jelentésére a főkapitányság központi ügyeletéről dr. *Györffy Aladár* rendőrtanácsos és dr. *Demeter János* rendőrkapitány vezetésével rendőri bizottság ment ki a gyilkosság szinhelyére és megkezdte a vizsgálatot.

A helyszini szemle.

A rendőrorvos megvizsgálta a halottat és megállapitotta, hogy *a rendőrt tompa tárggyal, nagy erővel fejbeütötték. A rettenetes ütéstől a fejtető arasznyi hosszuságban berepedt és a gyilkos szerszám öt centiméter mély sebet vágott. A borzalmas ütés azonnal megölte a szerencsétlen embert.*

A detektivek a hajnali derengésben zseblámpák fénye mellett kutatták át a környéket és csakhamar észrevették, hogy Sárközy István üzletének ajtaját felfeszitették és a betörők nagyobb mennyiségü árut vittek el. Innen körülbelül 300 lépésnyire, a Teve-utcában *egy telek szögletén megtalálták a halott rendőr kerékpárját.*

A meggyilkolt Sinkó József 34 éves rendőrtörzsőrmester éjjel 12 órakor indult el négyórás szolgálatára az Üteg-utcai 37-es számu őrszobából, amelynek körzetéhez nagy terület tartozik. Ez már elhagyott vidék, amely *közbiztonsági szempontból veszedelmes.* Az őrszoba körzete olyan nagy terület, hogy a gyalog járó őrszemek nem tudnák ellátni szolgálatukat és igy azok a rendőrök, akiknek kerékpárjuk van, biciklivel járják be a területet. *Sinkó József éjjel két órdig járta az angyalföldi utcákat és ekkortájt jutott el a Fáy-utca 10. számu ház elé.* Körülbelül 300 lépésre, ahol a kerékpárját megtalálták, *a hóban kusza irányu lábnyomok láthatók. Nagyobb tárgy lenyomata is látszik a hóban,* itt történt a rendőr találkozása az elvetemült emberrel, aki nem sokkal később végzett vele. A rendőri bizottság rögtön feltételezte, hogy Sinkó József itt akadt rá a betörőre, akit el akart fogni.

A rendőrtisztviselők kihallgatták a ház lakóit. A füszerkereskedő cselédje, Györgyfalvi Anna elmondotta, hogy *éjszaka két óra után felébredt és zajt hallott az udvarról.* Néhány pillanatig hallgatódzott s akkor emberi hangokat hallott. A következő pillanatban valaki nekiesett a konyha ajtajának, majd pedig kiáltást hallott:

— *Segitség! Jöjjenek ki!*

A leány kiugrott az ágyból, amikor egy második kiáltást hallott:

— *Hallgass, ne kiabálj! Ugyse jönnek ki!*

A leány rémülten szaladt be gazdája hálószobájába, Sárközyék az előszobába siettek, *kinéztek az ablakon, de semmit sem láttak. Akkor már ismét csend volt.*

— No, Anna, — mondták neki — ugy látszik, maga rosszat álmodott és megijesztett minket.

Ekkor mindnyájan lefeküdtek. A leány félhatig aludt és amikor kiment az udvarra, találta meg a rendőrcsákót.

őrszem kiment, hogy felváltsa, azonban *Sinkó még öt órára sem került elő.* Az őrszoba parancsnoka ekkor arra gondolt, hogy baja történt és *őrjáratot küldött ki. Az őrjárat végigcirkálta az utcákat, amelyek Sinkó körzetéhez tartoztak, de semmi nyoma nem akadt.*

Közben megérkezett a főkapitányságról dr. *Dorning Henrik* főkapitányhelyettes a bünügyi osztály főnöke, dr. *Vogl József* rendőrkapitánnyal és több detektivvel. A sérülési csoport tisztviselői is helyszini szemlét végeztek. *A léckeritésen kardvágások nyomait találták amiből arra következtetnek, hogy a rendőr karddal védekezett, de miután a tulerővel nem birt, rántotta elő revolverét. Eközben sujtott le a gyilkos a fejére.* A gyilkos, amikor a meggyilkolt rendőrt otthagyta a kerités mögött, az udvar sarkában álló trágyadombon át kapaszkodhatott keresztül a szomszéd házba vezető keritésre és a detektivek e felfedezés alapján igy jutottak a Fáy-utca 10-B. számu ház udvarára. Ennek a háznak a kertjében a havon egy *barna bőrrel behuzott gombot találtak, mely valószinüen bőrkabátról szakadt le. Bár ez a gomb téves nyom volt — mégis ez vezetett a gyilkos személyéhez . .*

A helyszini szemle befejezése után Sinkó József holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállitották, ahol *felboncolják.* A kötelességteljesités közben meggyilkolt rendőr *nős, családos ember* volt, évek óta végezte szolgálatát az Üteg-utcai rendőrőrszobán. A megbizható rendőr jól ismerte a veszedelmes vidéket és több izben fogott el betörőt és tolvajt. *Török János* rendőrfőparancsnok intézkedett, hogy a rendőrség hősi halottját felboncolása után gyászpompával temessék el.

Az Est 1931. december 25.

Hősi halált halt rendőrök

1. *Antal* András lovasrendőr; 1896 május 26-án *leszúrták* a Verseny uccában.

2. *Révi* Illés közrendőr: 1896 november 10-én a ferencvárosi pályaudvaron intézkedés közben *a keleti expressz kerekei alá került.*

3. *Fehér* József közrendőr; 1897 június 12-én *tettenért betörők leszúrták.*

4. *Rogulya* Gyula rendőrfelügyelő; 1904 december 13-án *a képviselőházi tüntetésnél a tömeg a falhoz sodorta,* súlyos belső sérüléseket szenvedett, még aznap *meghalt.*

5. *Molnár* III. Antal közrendőr; 1905 május 11-én a VIII. kerületi kapitányságon *egy előállított betörő orvul leszúrta.*

6. *Szűcs* III. József közrendőr: 1908 június 5-én *Medve* Imre nevű kintornás *leszúrta.*

7. *Ritter* József lovasrendőr; 1912 május 23-án a *szabadságtéri* munkástüntetésnél *lelőtték.*

8. *Bányai* K. Mihály rendőrellenőr; 1914 október 26-án éjszakai ellenőrző körútját végezte, egy *Csont* Domonkos nevű ember megleste és *orvul lelőtte.*

9. *Kiss* I. Károly rendőrőrmester; 1915 március 12-én a rákosi rendező pályaudvaron szolgálatteljesítés közben *egy gyorsvonat agyongázolta.*

10. *Gargyi* Bálint közrendőr: 1917 november 10-én Kőbánya alsó pályaudvaron intézkedés közben *a vonat kerekei alá került.*

11. *Antal* Pál közrendőr; 1918 június 8-án *egy elfogott tolvaj hasbalőtte.*

12. *Varró* István közrendőr; 1918 június 30-án *Krisostola* Pál kenyérjegyekkel üzérkedő betonmunkás, akit tetten ért és igazoltatott, megleste és a *Murányi* ucca sarkán *hasbaszúrta.*

13. *Bodor* István közrendőr; 1918 december 24-én *az óuccai erkölcsrendészeti hivatal ellen elkövetett bombamerényletnél életét vesztette.*

14. *Csordás* János közrendőr; 1919 február 7-én *egy garázda francia gyarmati katona hasbalőtte.*

15. *Csikós* György,
16. *Kolonics* Sándor,
17. *Kovács* VII. Ferenc,

18. *Nagy* III. Zsigmond közrendőrök; 1919 február 20-án *a Conti uccai kommunista zavargásnál életüket vesztették.*

19. *Zsolnai* Zsigmond rendőrőrmester: 1919 március 21-én a *Rákóczi* út és *Kenyérmező* ucca sarkán *az uccai csőcselék lövöldözése közben halálos sebet kapott.*

20. *Pauszu* György rendőrellenőr; 1919 március 23-án *a katonai élelmiszerraktárba erőszakkal behatoló katonák lelőtték.*

21. *Szalai* III. János közrendőr; 1920. január 22-én Rákospalotán *egy üldözőbe vett tolvaj agyonlőtte.*

22. *Soltra* József közrendőr; 1920 november 10-én *egy garázda katona agyonlőtte az Oktogon téren.*

23. *Orbán* György közrendőr; 1922 augusztus 18-án őrszemszolgálata közben igazolásra szólított fel egy gyanus férfit, aki válaszul *hasbalőtte.*

24. *Édes* András főtörzsőrmester; 1924 március 1-én a *Ferdinánd* híd alatt teljesített szolgálatot s *egy mozdony agyongázolta.*

25. *Göbölös* II. János rendőrőrmester; 1926 március 27-én a *Rákóczi* uton *egy taxi agyongázolta.*

26. *Szalai* VI. István közrendőr; 1927 április 24-én éjszaka a *Soroksári* út és *Koppány* ucca sarkán lévő őrhelyén *egy autó agyongázolta.*

27. *Csizmazia* III. József közrendőr; 1928 december 24-én *egy betörő,* akit a 6-os számú őrszobára előállított, *hasbalőtte.*

28. *Gulácsy* II. József közrendőr; 1930 június 11-én éjszaka *egy ismeretlen autó agyongázolta* a Margitszigeten.

29. *Kovács* XXI. József felügyelőhelyettes; 1931. január 4-én *egy magánautó a Lipót körúton agyongázolta.*

30. *Sinkó* József rendőrtörzsőrmester; 1931. december 19-én éjszaka az *Angyalföldön egy tettenért betörő agyonlőtte...*

1932. január 8.

Pipás Pista

(Az Esti Kurír szegedi tudósítójának telefonjelentése.) Ritka érdekességü, izgalmas részletekben és drámai fordulatokban gazdag bünügy tárgyalását kezdi meg *kedden* délelőtt a szegedi törvényszék. Az országszerte nagy port felvert bünügy központjában

Pipás Pista, a legendáshirü asszonyszörnyeteg

áll, *aki két évtized óta férfiruhában járt a szegedi tanyákon*, a legdurvább férfimunkát végezte — és mint a nyáron kiderült —, *pénzért, italért és dohányért*

bestiális könyörtelenséggel vállalkozott emberek kiirtására.

Jáger Mari óta nem szerepelt az alföldi bünkrónikában ilyen elvetemült teremtés. De míg a vásárhelyi méregkeverőnő csak szállította áldozatai számára a szerecsikát és arzént, addig *Pipás Pista saját kezével ölte meg majdnem minden esetben áldozatait.*

Riegernéből — Pipás Pista

Pipás Pista köré az alföldi tanyákon színes legenda fonódott. Ez a különös, beteges gonosztevő réme lett a becsületes, dolgozó gazdaembereknek, akik szolgálatukba fogadták. Mert *Pipás Pista mint kocsis, béres, napszámos vagy aratómunkás husz esztendő alatt bebarangolta az egész Alföldet;* egyik tanyáról a másikra vándorolt, azt mondják róla, hogy *«a vére hajtja»*...

Valamikor *nem betyáréletnek* indult *Pipás* Pista élete. Akik a szegedi tanyákon kislánykora óta ismerik, azt mondják róla, hogy

nagyon csinos, takaros lány volt és akkor még Födi Viktóriának hivták.

Husz esztendős lehetett, amikor megakadt rajta a gazdag *Rieger Pál gazdálkodó szeme és feleségül vette.*

Látszólag boldogan élt együtt a házaspár, csak egy-két év után kezdett az asszony különösen viselkedni. Előbb inni, aztán pipázni kezdett, később már mind gyakrabban *elmaradozott hazulról, ugyhogy végül is Rieger megelégelte az asszony viselkedését és szélnek eresztette.*

A válás után Rieger Pálné eltünt Szeged környékéről. De mint kiderült, hamarosan visszatért a városba, akkor azonban már a haja rövidre volt nyirva, férfiruhát viselt, ivott és a pipa soha sem került ki a szájából. Innen is kapta a csufnevét: Pipás Pista.

A különös asszony rejtélye talán soha nem kerül napvilágra, ha ez év nyarán Vér János szegedi gazdálkodó (akinek felesége, néhai Dobák Antal pusztamérgesi gazdálkodó leánya volt), össze nem vesz egy nőismerősével, Német Veronnal. A szidalmazások közben Német Veron azzal vádolta Vér Jánost, hogy Vérné édesapja: Dobák Antal nem öngyilkosságot köevetett el, mint azt tiz esztendővel ezelőtt a rendőrségnek jelentették, hanem meggyilkolták. Ez a kijelentés a szegedi rendőrség tudomására jutott és a megindított nyomozás szenzációs eredményre vezetett.

A rendőrség megállapította, hogy

Dobák Antalt 1922 március 22-én Pipás Pista harmadmagával megfojtotta és a gyilkosságért busás vérdijat kapott.

Vastagh Zoltán dr. rendőrkapitány és Bauer Ede detektív rövidesen kiderítették, hogy Pipás Pista nem más, mint az egykori Rieger Pálné. Egy nap fölkereste a detektív a különös életü «legényt» és ezekkel a szavakkal köszöntött rá :

— Pista, Dobák Antalné azt állítja rólad, hogy tiz esztendővel ezelőtt te gyilkoltad meg az uráti

Pipás Pista jól szemügyre vette a hírhozót, elsápadt, aztán egész testében remegve válaszolt:

— Igaz, hogy én gyilkoltam meg Dobák Antalt ... de a felesége biztatott fel ... Vérdijat is ő adott ...

Igy derült ki a borzalmas bérgyilkosság és néhány nap mulva — egy korábbi gyilkosság is.

A rendőrség rövidesen összeszedte a bünszövetkezet tagjait és a szegedi ügyészség gyilkosság büntette cimén vádat emelt Pipás Pista, Horváth János, Császár József mint tettestársak és özvegy Dobák Antalné mint felbujtó ellen Dobák Antal meggyilkolása miatt.

A másik gyilkossági ügyben, amelynek áldozata Böresök István gazdálkodó volt,

Pipás Pistán kivül bünsegédi bünrészesként vádolják a meggyilkolt Börcsök István fiát, aki a büncselekmény elkövetésekor fiatalkoru volt, tettestársként Vecsernyés János földmivest és mint felbujtót Börcsök István özvegyét.

Tarajossy Béla dr., a szegedi ügyészség elnöke készítette el a terjedelmes vádiratot, amely részletesen foglalkozik a két gyilkossággal. Az ügyészség ugyan több, régebbi gyanus haláleset ügyében is inditott pótnyomozást, de *ezekben az ügyekben nem szólt megnyugtató bizonyíték Pipás Pista bünössége mellett. Igy most csak Dobák Antal és Börcsök István haláláért vonja kedden felelősségre Pipás Pistát a szegedi törvényszék.*

A vádirat szerint Pipás Pista 1922 március 22-én *Császár* Józseffel és *Horváth* Jánossal elbujt *Dobák* Antal konyhájában Este 9 órakor

Pipás Pista társai ráugrottak Dobákra, a földre teperték és Pipás Pista istrángból hurkot vetett a nyakába.

Az istráng végét átvetették a szoba mestergerendáján és addig tartották ott függve a szerencsétlen embert, amíg ki nem szenvedett. Ezután a holttestet levették a mestergerendáról, kivitték a szerszámkamrába és ott

ujból felakasztották.

A szörnyü gyilkosságot

a szoba ablakán keresztül végignézte Dobák Antalné.

A gaztett után Pipás Pista társaival és az özveggyel áldomást ivott, és

felvetette a vérdijat:

150.000 ezer koronát, egy mázsa buzát, 25 liter bort, amin a tettestársak megosztoztak és a fő munkáért Pipás Pista ráadásul kapta azt a tajtékpipát, melyet az áldozat szájából dulakodás közben ütött ki. Dobákné másnap jelentette, hogy *az ura öngyilkos lett.* Ezen az alapon a temetési engedélyt is megkapta.

A második kivégzés

A másik gyilkosság *1919. május 25-én történt.*

A nyomozás megállapította, hogy *Börcsök* István, amikor hazajött a harctérről, erős kézzel fogott hozzá, hogy *elhanyagolt tanyáját rendbehozza.* Ez nem tetszett az asszonynak és a fiának, miért is elhatározták, hogy eltétetik láb alól az öreget.

Pipás Pista vállalkozott a gyilkosságra.

A végzetes éjszakán a Börcsök-fiu az istállóban feküdt le, szülei pedig a lakószobában. Hajnali három óra tájban Pipás Pista büntársa, *Vecsernyés János az istállóban addig rugdalta a lovakat, amig a nyeritésre Börcsökék is felébredtek és az asszony az istállóba küldte az urát ...* A gyilkosok itt rávetették magukat Börcsök Istvánra és Pipás Pista

a szerencsétlen embert felhuzta az istálló gerendájára.

A holttestet később az istállóból átvitték a kamrába és ott *ujból felakasztották.* Másnap reggel *maga Pipás Pista jelentette a rendőrségnek, hogy Börcsök István öngyilkos lett.* Pár nap mulva Pipás Pista áthurcolkodott a Börcsök-tanyára, ott egy évig ingyen lakott és kosztolt, ezenkivül *háromezer korona vérdijat kapott.* Vecsernyés Jánost *ezer* koronával jutalmazta Börcsökné.

Pipás Pista részletes vallomást tett az ügyészség előtt is, csak *azt tagadja, hogy ő kezdeményezte volna a gyilkosságokat.* Mindent az asszonyokra hárít át, akikről gyülölettel beszél és azt hangoztatja, hogy az asszonyok csinálták neki mindig bajt.

Megveti az asszonyi életet, ezért menekült férfiruhába.

A fogházban közönyösen viseli sorsát, *csak a pipa hiányzik neki s nem tud belenyugodni, hogy levették róla a férfiruhát és az asszonyok közé zárták ...*

Pipás Pistát és büntársait az orvosszakértők megfigyelték és megállapították, hogy

a terheltek valamennyien épelméjüek.

A szenzációs bünügy tárgyalása iránt óriás az érdeklődés, a *hét* letartóztatásban lévő vádlotton kivül *tizenkét* tanu van megidézve, ugyhogy a tárgyalás előreláthatólag *három napig tart.*

Mai Nap

1932. július 2.

(A MAI NAP tudósitójától.) Hónapok óta tartó eredménytelen nyomozás után ma reggel fél nyolc órakor szenzációs körülmények között fogtak el egy régóta körözött szélhámost a főkapitányság bünügyi osztályának detektivjei. *Rabár Endre* 37 éves volt magántisztviselő előkelő uri családból származik, bátyja egy vidéki városban ügyvéd. Rabár azonban rossz társaságba keveredett, a bün lejtőjére tévedt és

tavaly különböző büncselekmények miatt le is tartóztatták.

A Markó-utcai fogházban dr. *Barta* királyi ügyész irodájába osztották be, mint intelligens és jóirásu foglyot, hogy az irodai munkálatokban segédkezzék. Barta ügyészhez tartoznak a különböző pénzbüntetések behajtására vonatkozó felszólitások is, amikor tudvalevőleg, ha a pénzbüntetésre elitélt egyén nem rója le az összeget, az esetben elővezetését rendelik el.

Rabár az ügyészségi irodában egész csomó ilyen felszólitást lopott el

és amikor büntetését kitöltötte munkába állott. Sorra felkereste azokat, akiknek az aktái hozzá kerültek és előadta, hogy összeköttetései révén *el tudja intézni a pénzbüntetés csökkentését,* illetve, hogy a nemfizető vádlottat ne tartóztassák le.

Rendszerint vagyonosabb embereket keresett fel és előadta, hogyha ő általa rendezik az ügyet, sokkal olcsóbban uszhatják meg, mintha az ügyészségnek fizetik ki a teljes büntetési tételt.

Körülbelül 30 vádlottat kárositott meg ilyen módon 200—500 pengőig terjedő összegekkel

és szélhámosságát zavartalanul üzte mindaddig, amig az ügyészségen rá nem jöttek arra, hogy a pénzbüntetések nagy része nem folyik be és a fizetési felszólitások nyomtalanul eltüntek az ügyészi irodából. Az ügyészségen házi vizsgálatot vezettek, amely azzal az eredménnyel zárult, hogy két tisztviselőt — mint most kiderült — ártatlanul felfüggesztettek állásától.

Természetesen ujból kiirták a fizetési meghagyásokat s azok a vádlottak, akik már egyszer kifizették Rabárnak a büntetést, illetve annak egy részét, pontos személyleirást adtak a szélhámosról. A személyleirás alapján azután

megindult a nyomozás Rabár kézrekeritésére, amely azonban egy álló esztendeig sikertelen volt.

Tegnap bizalmas bejelentés érkezett a főkapitányságra, amely szerint Rabár a Szinyei-Merse-utca 12. számu házban *Babáry András álnéven* albérletben lakik. Azok a detektivek, akik személyesen is ismerték Rabárt, már este megjelentek az albérleti szobában, de a szélhámos nem jött haza, sőt az éjszakát sem töltötte otthon. Reggel fél nyolc órakor ujból beállitottak a detektivek, akik éppen jókor érkeztek, mert az állitólagos Babáry neszét vehette, hogy keresik és éppen ruháit csomagolta össze.

A detektivek az első pillanatban meghökkentek, mert az általuk jól ismert Rabár egyáltalában nem hasonlitott Babárira.

Szakállas, bajuszos férfi állott előttük, akinek még az orra is más szabásu volt. Mint a borotvált Rabár Endrének.

A szakállas ember élénken tiltakozott a gyanusitás ellen, ennek ellenére azonban bevitték a főkapitányságra és ott az ujjlenyomatból minden kétséget kizáró módon megállapitották, hogy a körözött Rabárral azonos, csak épen szakállt és bajuszt növesztett és az orrát kozmetikai mütéttel elváloztatta. Nevetve mesélte el, hogy sokszor az őt üldöző detektivek mellett sétált el, akik azonban nem ismerték fel. Kihallgatása után előzetes letartóztatásba helyezték.

Új Nemzedék

1932. július 16.

Egész sereg apróhirdetés ajánl „olcsó használt" butorokat az utóbbi időben. A gazdasági leromlás közepette nem is volna feltünő jelenség, hogy az állástalanok, keresetnélküliek egyrésze eladja a butorát és butorozott szobába költözik. Ám feltünő az, hogy ezek az olcsó, használt butorok sohasem kerülnek eladásra — a látszat szerint, mert *mindig ugyanaz a lakáscim jelenik meg a lapok hirdetési rovatában.* Kiválasztottunk egyet az állandó butoreladók közül és felkerestük. A *Kertész-utcában* egy, szegénységről egyáltalában nem tanuskodó lakásba nyitottunk.

— Az *olcsó használt butort* szeretnénk megnézni — mondottuk a csengetésre elősiető idősebb asszonynak.

— Kérem, parancsoljon — mondotta igen *üzleti hangon.*

Csinosan berendezett szobába vezet. A butorok ugyan gyenge minőségüek, de tetszetősen fel vannak diszitve teritőkkel, csecsebecsékkel.

— *450 pengő az ára.*

Ebédlő berendezésért nem sok ez az összeg. De ez a szoba *ennyit nem ér meg.*

— Drága — kezdtünk alkudni — és különben sem tetszik. Valami mást szeretnénk venni. Jobb minőségüt.

— Ugy tettünk, mintha távozni akarnánk. Az asszony erre sietve utánunk szólt.

— Tessék csak visszajönni. Mutatok én más butort is, *Amilyent parancsot.*

— *Tessék?*

Az asszony kissé hebegve magyarázni kezdte:

— *Hát kérem,* ez a butor *nem is olyan nagyon használt. És van még egy pár szobaberendezés itt a lakásban.*

Bevezetett a szomszédos szobába, ahol valóságos *butorraktár* volt, ebédlő, hálószobaberendezés, de persze nem feldiszitve, elrendezve, hanem raktárszerüen összerakva.

— Hiszen ez butorüzlet — mondottuk.

— *No, igen, üzlet,* de *nem nyilvános.*

Ugy látszik Budapesten már nem nyilvános, zártkörü üzletek is vannak.

A vásárból természetesen nem lett semmi, de egy tapasztalattal mindenesetre gazdagodtunk: *élelmeskedő emberek olymódon bujnak ki az adófizetési kötelezettség és a közterhek viselése alól,* hogy nem nyilt üzletben árusitják portékáikat, hanem *magánlakásban,* félrevezetve nemcsak a *hatóságokat,* hanem a *vásárlóközönséget* is. Nem volna célszerütlen, ha a hatóságo kissé utána néznének a „használt, olcsó" tárgyak magánforgalomban való eladásának.

Új Nemzedék 1932. december 6.

KIMOSTA ÉS KIVASALTA A HASZNÁLT VILLAMOSJEGYEKET EGY FURFANGOS SZÉLHÁMOS

A *Nemzeti Ujság* hetekkel ezelőtt leleplezte, hogy a Berlini-téren és környékén villamosjegycsalók garázdálkodnak. A Beszkárt igazgatósága a cikk megjelenése után vizsgálatot inditott, melynek eredménye most feljelentés formájában a rendőrséget is foglalkoztatja.

A Beszkár ellenőrei észrevették, hogy

a Berlini-térről kiinduló villamoskocsikon sok hamis jegy van forgalomban.

Megtörtént az is, hogy *hetekkel ezelőtt lejárt és más vonalra szóló szakaszjegyeket* találtak az utasoknál, akik, mikor felelősségre vonták őket, kijelentették, hogy a jegyet a kalauztól kapták a viteldij lefizetése ellenében. A BESZKÁR házivizsgálata *furfangos jegycsaló-bandáról* rántotta le a leplet.

A Berlini-tér egyik villamos megállójánál árusitotta az ujságokat *Halán* Károly. A jegycsalás középpontjában ez a *Halán* Károly állott. Az ujságárus a villamosmegállónál összegyüjtötte az eldobott villamosjegyeket és azokat a

a lakásán kimosta, kivasalta, igy igyekezett eltüntetni róluk a lyukasztás nyomát.

50—50 ilyen kivasalt jegyet összefüzött és a vele szövetkezett villamoskalauzoknak *füzetenként 1 pengő 40 fillérért átadta.* A kalauzok azután az olyan vonalszakaszokon, ahol számitásuk szerint ellenőr nem igen szokott jönni, az utasoknak

mint rendes jegyet adták el a hamisitványokat.

A vizsgálat szerint az ujságáruson kivül *9 Beszkár-kalauz vett részt a jegycsalásban.* Az eddigi megállapitások szerint hónapok óta folytatták üzelmeiket a jegycsalók. A detektivek házkutatást tartottak az ujságárus lakásán, ahol *nagymennyiségü használt villamosjegyet találtak, amelyeket most preparált volna Halán Károly.* Valamennyiük ellen megindították az eljárást.

Új Nemzedék 1932. december 20.

— **(Malac a pelenkában.)** A csempész-fantázia tultesz a nagy Shakespearen: olyan *világra szóló ötleteket* produkál, amilyenekre semmiféle költői agyvelő nem volna képes. Legujabb kreációja: *a pólyás malac,* amely, — vagy, bocsánatot kérünk: *aki!* — vasuton utazik, még pedig személyszállitó kupéban, a magyar és az osztrák határ között és a „tente baba, tente" lágyan ringató ütemére szendereg. *Hogy szendergése minél hathatósabb legyen* és jellegzetes visitása el ne árulja főkötőbe és pelenkába rejtett inkognitóját, előbb *megitatják egy kis cuclis pálinkával.* Attól aztán becsip és alszik, mint a subagallér. Ami a csempészek képzeletét ily kolosszális nagy munkára serkentette, az *a malacárak alakulása hazánkban és a vámhatáron tul.* Itthon 3—4 pengő a malacka ára, — odaát, osztrákoknál megadnak érte 15—20 schillinget is! Ezért találták ki *a pólyatrükköt, pálinkával kombinálva.* A legéberebb finánccot is ki lehet igy játszani, hiszen a csecsemő ezidőszerint még nem vámköteles „áru". Uj Nemzedék 932. XII. 25.

Lakatossal nyittatott fel egy lakást egy hírhedt betörőnő

1932 — Az Est tudósitójától — XII. 20

Agyafúrt tolvajnőt fogott el vasárnap este a rendőrség. A *Bulcsu* ucca 15. számú ház egyik elsőemeleti lakásához jólöltözött asszony lakatost hivott:

— Elvesztettem a lakásom kulcsát, nyissa fel az ajtót, — mondotta a szomszédos házban lakó lakatosnak, *aki gyanutlanul felnyitotta a lakást.* *Amint a lakás nyitva volt, az asszony csomagolni kezdett.* Ez feltünt a lakatosnak és távozás közben *szólt a házmesternek,* aki nyomban felment az elsőemeleti lakásba, ahol megdöbbenve látta, hogy *egy idegen asszony csomagol ott,* aki nem is lakik a házban.

— Mit keres maga itt? — szólt rá az asszonyra, majd nyomban *rázárta az ajtót és rendőrt hivott.*

A rendőr előállitotta a főkapitányságra, ahol eleinte *álnevet mondott a tolvaj asszony,* majd hamarosan kiderült, hogy *Kovács* Juliának hivják, *lopásért többször volt büntetve és a szolnoki és a balassagyarmati ügyészség is körözi.* Kihallgatása után letartóztatták.

Esti Kurir 1932. december 11.

Őrizetbe vették, mert ellopta saját autóját és a biztositási dijat felvette

A rendőrség biztositási csalás miatt ma *őrizetbe vette Fodor Géza 36 éves magánhivatalnokot.*

Fodor két évvel ezelőtt 1100 pengőért megvásárolta a Bp. 25—201. rendszámu autót, amelyre azután *kétezer pengőt költött javitás cimén.* Két évig járt a kocsival, de ekkor már szabadulni szeretett volna tőle, ugy, hogy ne fizessen rá. Az autó biztositva volt s ezért elhatározta, hogy

ál-autólopást rendez.

Hetekkel ezelőtt elment egy Rákóczi-uti vendéglőbe és kocsiját gazdátlanul az utcán hagyta.

Megbeszélt terv szerint kis idő mulva odajött Kolarik Aladár autobuszsoffőr és elhajtotta a kocsit. Ujpestre vitte, ahol Hajdu György mechanikus garázsában helyezte el. Hajdu, aki semmit sem tudott arról, hogy miféle manipulációk folytak a kocsival, később Fodor utasitására szétszedte az autót s az alkatrészeket Fodorék értékesiteni próbálták. Fodor közben jelentkezett a Royal Exchange Biztositó Társaságnál és

az „ellopott“ autóért felvette az 1900 pengő biztositási összeget.

A rendőrségnek utólag tudomására jutott a dolog, megindította a vizsgálatot és

Fodor Gézát őrizetbe vette.

Kolarik ellen is folytatják az eljárást.

Magyarország 1932. augusztus 12.

— **Szélhámos albérlő-házaspár.** Pár nappal ezelőtt hirt adtunk egy vakmerő fosztogatásról, amely a Rottenbiller-utca egyik lakásában történt, ahol szélhámos albérlők kifosztották a főbérlőnő lakását. Csütörtökön pontosan megismétlődött ez a betörőfogás. Ezuttal *Horeczki* Vilmos ügynök Ernő-utca 7. számu lakásán jelentkezett egy vidéki külsejü férfi és nő, akik azt mondották, hogy a Szent István-ünnepekre akarják bérbevenni az albérleti szobát s bőröndjeiket majd később hozatják el a pályaudvarról. Az albérlő házaspár arra kérte Horeczkinét, kalauzolja el őket az egyik nagy áruházba. A főbérlőné a férfivel el is indult, mire az albérlő felesége a lakásban rosszullétet szimulált s mialatt a házbeliek orvosért szaladtak, kifosztotta a lakást. Ugyanekkor az áruházban az uj albérlő is eltünt Horeczkiné mellől. Hasonló feljelentés érkezett a szélhámos pár ellen *Tauber* Béláné főbérlőnő részéről, akinek Nagymező-utca 37. alatti lakásban éppen igy fosztogattak s *Kristóf* Ilona magántisztviselőnő Izabella-utca 94. alatti lakását is hasonlólag fosztották ki. A rendőrség most városszerte keresi a furfangos trükkel és szinészkedéssel dolgozó szélhámosokat.

er 11.

s 12.

Új Nemzedék 1933. február 23.

Sirkő-lopás - hivatalos úton

— **(Sirkő-lopás — hivatalos uton.)** *Zong* Árpád, *Szabó* József és *Papi* József debreceni munkanélküliek elhatározták, hogy valamiképpen pénzt szereznek. A Hatvan-utcai temetőben *kiszemeltek egy értékes sirkövet* azzal, hogy el fogják lopni és pénzzé tenni. A sirkő kiszállitása a temetőből nem olyan egyszerü dolog, de még sem ijedtek meg az akadálytól. Elhatározták, hogy ha másként nem, *hivatalos uton* viszik ki a követ a temetőből. *Szabó* József megjelent egyik temetkezési vállalkozónál. A kiszemelt sirban nyugvó *Végh* András nádudvari gazdálkodó rokonának adta ki magát és elmondotta, hogy a *holttestet exhumálni akarják*, mert átszeretnék szállitani a köztemetőbe. Meg is egyeztek az exhumálás árában és a temetkezési vállalkozó *gyanutlanul kiadta a sirbontó cédulát*, hogy — mint *Szabó* állitotta — a sirkövet már előbb átszállithassák a másik temetőbe. Miután igy már semmi akadálya nem volt a sirkő elszállitásának, felkeresték *Debrecen egyik jónevü kőfaragó mesterét. Itt szintén Végh András rokonának adták ki magukat és megvételre kinálták neki a sirkövet,* — mert — mint mondották — az eddiginél *szebb és modernebb sirkövet akarnak állitani,* elhunyt rokonuknak A kőfaragómester megbizott a társaságban és *200 pengőért* megvette a követ, amit a sirbontó cédula segitségével szabályszerüen kiszállitottak a temetőből. Amikor a temetkezési vállalkozó az exhumálást végre akarta hajtani, kiderült a szélhámosság. A rendőrség rövidesen ki is nyomozta a sirkőtolvajokat, akik ellen megindult az eljárás.

Esti Kurir 1933. március 4.

Kirakatfosztás a Dob-utcában

Vakmerő kirakatfosztás történt ma fényes nappal. Délután két órakor a Dob-utca 68. számu házban levő *Streicher Béla* ékszerüzlet kirakatát ismeretlen tettesek kifosztották. Az ékszerész éppen ebéden volt és csak egy segéd maradt az üzletben, aki vevőkkel volt elfoglalva. Közben fehér munkakabátos fiatalemberek léptek a kirakat elé és mintha ők is az üzlet alkalmazottai lennének, nyilván álkulccsal kinyitották a kirakatot.

Rövid néhány pillanat alatt a kirakatban lévő értékes ékszereket magukhoz vették és a népes utcai forgatagban eltüntek. Két óra felé tért vissza az ékszerész és *ő vette észre, hogy a kirakat nyitva van* és többezer pengő értékü ékszer hiányzik. Értesitették a rendőrséget, amely nagy eréllyel fogott hozzá a kirakattolvajok kinyomozásához.

Esti Kurir 1933. október 28.

Másfélévi börtönre itélték a banktisztviselőt, aki valutát süttetett a kalácsba

Ez év nyarán nagy feltünést keltett az a valutavisszaélés, amit a postán lepleztek le. *Schwarz* Sándor banktisztviselő mindenáron segiteni akart *Zürichben* élő nővérén és sógorán és ezért

kalácsba süttetett többezer pengő értékü valutát,

amit azután csomagban postára adott. A postán feltünt a csomag és felbontották. A csomag *Möttli* Vilmosné cimére volt feladva s abban levél is volt, amely azt tartalmazta, hogy a feladó sógora *vásároljon olcsó áron részvényeket és azokat azután küldje Budapestre*. Érdekes, hogy a valuták kis csomagokban voltak elrejtve, rajta *„fehérnemü, paprika és sütemény“* felirással. A feladó *Schwartz* Sándor banktisztviselő, amikor kinem szolgáltatta be a *Nemzeti Banknak*, hanem ezeket zugforgalomban eladta.

Az ügyészség *Schwartz* Sándoron kivül megvádolta ennek anyját, özvegy *Schwarz* Zsigmondnét is, mert

ő volt az, aki a tilalmas valutákat belesütötte a kalácsba

s a légiposta-küldeményeket is ő adta fel a postán.

A büntetőörvényszék *Horváth* Géza-tanácsa zárt tárgyaláson ma foglalkozott ezzel az üggyel. *Kotsis* Miklós dr. ügyészségi alelnök *özv. Schwartz Zsigmondné ellen elejtette a vádat*, ellenben *Schwartz* Sándor szigoru megbüntetését inditványozta. A biróság

Schwarz Sándort másfélévi börtönre,

200 pengő mellékbüntetésre itélte és kötelezte 400 pengő vagyoni kár megtéritésére.

Dr. *Lázár* Ernő védő fellebbezést jelentett be az itélet ellen.

hallgatták, nem is tagadta, hogy a hivatalában vásárolta a valutát olyan ügyfelektől, akik azokat ott be akarták váltani. A befolyt és megvásárolt külföldi pénznemeket *nem vezette be a lajstromokba, hanem megtartotta magának.*

Megállapitotta a rendőrség, hogy nemcsak valutákat, hanem matyóhimzéseket, pézsmahátbundát és ezüstrókát is küldött Zürichbe. Az ezekért járó ellenértékeket

---

Esti Kurir 1933. augusztus 13.

3600 pengő a kalácsban

A légiposta budapesti központi gyüjtőhelyén nemrégiben egy gyanus csomagra lettek figyelmesek az ügyeletes tisztviselők. A csomagon *„sütemény“* jelzés volt, ami már maga feltünést keltett, mert hiszen ritkán szoktak *repülőgépen süteményt* küldözgetni idegen országokba. A csomagot be is vitték a fővámhivatalba, ahol egy hatalmas barnára sült kalácsot találtak a papirburkolat alatt. A kalácsot felszeletelték s csakhamar kiderült, hogy

a tésztában 2600 pengő értékü külföldi valuta, francia frank, dollár, svájci frank, lei volt elrejtve.

A kalács végében, az ugynevezett sercliben pedig *ezer magyar pengőt* találtak bankjegyekben.

A valutarendőrség meginditotta a nyomozást és kiderült, hogy az értékes kalácsot *Schwartz* Sándor, egy fővárosi nagybank fiókjának 33 éves pénztárosa adta fel egy zürichi cimre.

A fiatal banktisztviselőt előállitották és *Schwartz* Sándor a terhelő bizonyitékokkal szemben nem is tudta tagadni a büncselekményt. Beismerte, hogy valóban külföldi valutákat küldött ki, most már harmadizben Zürichbe. Ő ugyanis nemrégiben *200 Urikányi részvényt vásárolt Svájcban* és ennek a kiegyenlitésére küldte a pénzeket. A valutát ugy szerezte, hogy mikor a felek idegen pénzt hoztak a bank pénztárába, ő azt nem vezette keresztül a könyveken, hanem

megtartotta magának az idegen pénzeket.

Igy három részletben *7600 pengő értékü valutát szállitott ki kalácsba sütve.*

Schwartz Sándort beismerő vallomása után letartóztatták,

de előállitották édesanyját, *Schwartz* Zsigmondnét is, ki a kalácsot sütötte. *Schwartzné* kijelentette, hogy valóban ő sütötte a kalácsot, de *nem tudott arról, hogy azt fia milyen célra akarta felhasználni. Az asszonyt* el is bocsátották a rendőrségről, de tovább folyik ellene, valamint fia ellen fizetési eszközökkel való visszaélés cimén az eljárás.

Egy sorsjegyterjesztő cég különös reklámtrükkje

Az utóbbi időben többizben jelentek meg nagy hirdetések az egyes sajtóorgánumokban a következő szöveggel:

Olvasóinknak! Ingyen!

Mi érdekelné a mai bizonytalanságban jobban az embereket, mint jövő sorsuknak alakulása?

Már többezer éve tudják az emberek, hogy a csillagok állásából, tenyerük vonalaiból és kezük irásából kiolvasható mindenkinek a jövője.

Nagy áldozatok árán

megegyeztünk egy kiváló irásszakértővel

— grafológussal —, aki minden olvasónknak megirja teljesen ingyen jellemét és jövőjét.

Akit tehát érdekel, hogy mit rejteget a jövője, milyen lesz a jövendő sora, az irja le egy darab papirosra sajátkezüleg nevét, pontos cimét, foglalkozását, születésének idejét és

egy tizfilléres bélyeggel

küldje be a következő cimre:

Budapest, Főpósta, póstafiók 157. Semmi egyebet ne irjon a boritékra.)

Minden levélre nyolc napon belül válaszolunk."

Ez a hirdetés nagy feltünést keltett mindenfelé, miután titokzatossága különböző kombinációkra adott alkalmat. Különösen az tünt fel kereskedelmi körökben, hogy a hirdetés *tizfilléres bélyeg mellékélését kéri.* Utánajártak a dolognak és kiderült, hogy

a hirdetést a Gaedicke Kossuth Lajos-utcai osztálysorsjegy-vállalat tette közzé,

abból az egyszerü elgondolásból, hogy ilyen alapon *hatalmas cimanyaghoz* fog jutni. A cimanyagra azért van szüksége, hogy osztálysorsjegyeit ilyen módon helyezhesse el. A szenzációs azonban az, hogy a cég milyen módon igyekszik a sorsjegyeket elhelyezni. Amikor megkapta a hatalmas cimanyagot,

grafológusokkal előre elkészitett háromféle sablónlevet küldött szét a jelentkezőknek.

A grafológuslevél azt tartalmazta, hogy legközelebb *nagy szerencse* fogja érni az illető érdeklődőt és csak várja meg, rövidesen bekövetkezik ebben az ügyben a fordulat. Ezt a levelet néhány nap mulva követte

a cégnek a körlevele és az ahhoz mellékelt sorsjegy.

A körlevélben utalás történt arra, hogy milyen óriási nyerési lehetőségek igérkeznek a sorsjegyek vevőjének és ezért kéri, hogy a mellékelt fizetési lap felhasználásával küldjék be a sorsjegy árát. A trükk abban rejlik, hogy a sorsjegycég grafológus levele *beigéri a szerencsét és utána jelentkezik a szerencse eszköze, a sorsjegy.* Amikor a konkurrencia értesült a hirdetés hátteréről, nagy felháborodás támadt és mint az *Esti Kurir* értesül, az érdekeltek elhatározták, hogy a versenynek ezt az eszközét bejelentik illetékes helyen, mert megengedhetetlennek tartják, hogy az osztálysorsjátékjegyek elhelyezését egy cég ilyen eszközökkel érje el. Külön pikantériája az ügynek, hogy

az élelmes cég a hirdetések utján szerzett cimeken külön nyerészkedett,

miután 10 filléres bélyeg beküldését kérte, a körlevelet és a grafológiai levelet pedig csak 2—2 fillérrel nyomtatványlevél alakjában küldte ki.

1934. március 10.

Tizenhét embert vettek őrizetbe a tiszántuli szeszpanama ügyében

Debrecen, március 10.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) Az *Esti Kurir* beszámolt tegnap arról a nagyarányu szesz- és boradócsalásról, amely miatt igen sok kereskedő és kocsmáros ellen folyik eljárás és már sok őrizetbevétel is történt. A nyomozóközegek megállapitása szerint *a Tiszántulon* emberemlékezet óta nem volt ilyen nagyarányu jövedéki panama. A pénzügyigazgatóság számára ujabb erősités érkezett, ugyhogy ma már ebben az ügyben *negyven ember nyomoz. Rendkivül* érdekes részletek szivárogtak ki arról,

hogyan leplezték le a pénzügyőrök a vámsorompóőröket,

akiket a szeszkereskedők megvesztegettek. Amikor a nyomozók megtudták ezeknek a ken késő éjszaka elindult a sorompók felé. Amikor az őr feltartóztatta őket, odasugták neki: *A hordók üresek, X. Y. borkereskedő emberei vagyunk, itt a pénz.* Ezzel

az őr kezébe nyomták a 10—20 pengős bankjegyet,

amelyet előbb piros tintával megszámoztak. A sorompóőrök közül *hárman elfogadták a pénzt* és utjukra eresztették a szekereket. Pár perc mulva azután detektivek kiséretében egyenruhás pénzügyőrök jelentek meg a szinhelyen, igazoltatták a sorompóőröket és felszólitották, hogy adják át a bankjegyeket. Ezek eleinte tagadtak, de a nyomban foganatositott házkutatás alkalmával

előkerültek a megjelölt bankjegyek.

A rendőrségen ezek a megvesztegetett sorompóőrök töredelmes vallomást tettek s maguk a nyomozó közegek is valósággal megdöbbentek, amikor kiderült, hogy *hány esztendő óta folynak már a panamák.* Nem tulzás az a feltevés, hogy a fogyasztási adó elvonása révén

a kincstárt és a várost körülbelül kétmillió pengős kár érte.

A sorompóőrök őrizetbevétele után a pénzügyőrök és detektivek éjszakai razziát tartottak egyes szeszraktárakban és az irodahelyiségekből magukkal vitték az üzleti könyveket. Ezeknek átvizsgálása közben véletlenül rájöttek arra is, hogy hosszu évek óta

bélyegcsalások is előfordultak

egyes helyeken.

A nyomozás tehát ebben az irányban is megindult. Rendkivül sok eljárás indult meg debreceni és környékbeli kocsmárosok ellen is, akik olyan formában vettek részt az üzelmekben, hogy ügynökök bizalmasan tudatták velük, hogy *rendelkezésükre áll fogyasztási adó elöl elvont bor,* ugyhogy a kocsmárosok igy olcsóbban tudták adni a bort, mint mások. A debreceni rendőrségen a panamákkal kapcsolatban eddig

17 embert vettek őrizetbe,

de még igen sok szenzációs letartóztatás várható. A nyomozás szálai kiterjeszkednek a vidékre is, elsősorban a közeli városokra. Tudomásukra jutott a hatóságoknak, hogy főleg *Nyiregyháza* az a hely, ahol elsőrendü összeköttetésekkel rendelkeztek a borcsempészek, de tudomást szereztek arról is, hogy a szegedi bortermelés szintén belekapcsolódott a debreceni szeszpanamába.

Hogy köt csomót a tengerész és más érdekességek a csendőrség uj bünügyi laboratoriumában

Érdekes bemutatót rendezett tegnap a budapesti csendőrlaktanyában a napisajtó munkásai részére a csendőrség központi nyomozó osztályának parancsnoksága. Az ujságirók nagy számban jelentek meg a böszörményiuti csendőrlaktanyában, ahol a nyomozó osztály parancsnoka tisztjeinek élén fogadta őket. Az ujságirókat a nyomozó osztály előadótermébe vezették, ahol a parancsnok röviden ismertette *a központi nyomozó csoport felállitásának szükségességét.*

— A csendőrség szervezetét — mondta a parancsnok — a bünügyi nyomozó szolgálat eredményes ellátása céljából ki kellett egészíteni. A modern tudományos kriminalisztika a bünözés leküzdése érdekében ujabb és ujabb kriminaltaktikai elveket, kriminaltechnikai eljárásokat és eszközöket ajánlott, amelyeket a világ összes közbiztonsági szervei siettek követni, illetve szolgálatukba állitani. Az ország hétszáz őrsét nem volt lehetséges tökéletes müszaki felszereléssel ellátni, tehát a nyomozó szolgálat teljesitése érdekében

ezt a központi nyomozó szervet kellett felállitani.

Igy alakult meg a csendőrség központi nyomozóosztálya, amely különböző alosztályokra tagozódik. Ezekre az alakulatokra hárul a feladat, hogy különleges kiképzésük, szervezetük és *korszerü technikai felszerelésük* segitségével csendőrörsöket, minden helyi jelentőséget meghaladó nagyobb bünügy nyomozásánál támogassák, az őrsök elszigetelt nyomozó munkáját összekapcsolják, a nyomozásokat egységesen irányitsák és más országok közbiztonsági szerveivel a szoros együttmüködést biztositák. Az osztály fontos feladatai közé tartozik továbbá a *csendőrség és a sajtó közötti állandó kapcsolat* létesitése és fenntartása is.

A nyomozó csoport tisztjei tartottak azután külön-külön rövid előadást a vezetésük alatt álló szakcsoportok müködéséről. Az ujságirókat végigkalauzolták a nyomozó osztály helyiségeiben, ahol kétségtelenül

a bünügyi laboratórium

kötötte le a rendőri riporterek érdeklődését. Ez a bünügyi laboratórium felszerelésében valóban vetélkedik Európa akármelyik közbiztonsági szervének hasonló intézményével, mert minden tudományos eszköz rendelkezésére áll a nyomozóknak a bün felderitésére és a büntettes elfogatásának érdekében. A bünügyi laboratórium vezetője felhivta az ujságirók figyelmét egy táblázatra, amely a különféle szakmabeli emberek *kötélcsomó kötéseit* mutatja be.

A csendőrség hosszu esztendős tapasztalata ugyanis azt mutatja, hogy a kötélnek a büncselekmények elkövetésénél különösen nagy szerepe van. Számtalan esetben a nyomozó csendőrök a büntett szinhelyén

érdekes csomózásu köteleket

találtak, amelyeket a tettes hagyott hátra. Ennek alapján mintákkal együtt táblázatot készitettek, amelyben ki van mutatva, hogy *harminchat foglalkozási ág szakmunkásai milyen módon kötnek csomót a kötélre.* Más a tüzoltókötés, másképp köt csomót a tengerész, a timár, az asztalos, a halász, a szabó és igy tovább. A helyszinen megtalált kötélcsomó, illetve a táblázat már körülbelül megadja az irányt, hogy a tettest milyen foglalkozási körben kell keresni. A bünügyi laboratórium másik érdekessége

az ultraviolett sugarakkal dolgozó reflektor,

amelynek már a Bognárné-féle bünténynél is nagy szerepe volt. Ezek a sugarak egy szempillantás alatt sötét szobában az eléjük kerülő tárgyakon kimutatják a foltokat, szineződéseket, élénken reagálnak a vérfoltra, legyen az bármilyen erős szerrel kimosva vagy kisurolva az anyagból.

Ezeknek a sugaraknak a segitségével állapitották meg egyébként, hogy *Bognárné* szobájának padlózatán a felsurolt helyen csakugyan vérfoltok voltak. A bünügyi laboratórium számára élethüen megmintázták *Bognár* István lemetszett fejét, eltorzult vonásaival, szörnyü sebeivel, amelyeket felesége hentesbárdja ejtett rajta. Ezt a mintázást csendőrtisztek végzik és pedig az erre a célra szolgáló vegyi anyaggal, amelynek levonata egyenesen az áldozat fejéről vagy pedig testrészeiről készül. Szemléltető módon mutatták be, hogy hogyan kell néha

egy hajszálat,

amely a nyomozás szempontjából rendkivüli fontossággal bir, megőrizni, becsomagolni és a bünügyi laboratóriumba eljuttatni. Ugyanilyen szakértelemmel kell más tárgyakat is csomagolni, amelyeken ujjlenyomatot fedeznek fel, hogy a laboratórium az ujjlenyomatokat daktiloszkópiai szempontból épségben felhasználhassa. Az ujságirók megtekintették a csendőri nyomozóosztály *hirközpontját,* a tökéletesen és modernül felszerelt ugynevezett helyszinelő autót, amely a rendőrség riadókocsijának felel meg, azzal a különbséggel, hogy ez még tökéletesebben van felszerelve. A motoros őrségek bemutatása és szolgálatának ismertetése után a laktanya tiszti étkezdéjében ebéd volt az ujságirók tiszteletére. **(k.)**

Matuska a magyar elmeorvosok szerint is épelméjü

Érdekes jellemrajz a biatorbágyi vonatrobbantó szörnyetegről

— A KIS UJSAG TUDÓSITOJÁTÓL. —

Matuska Szilveszter, a biatorbágyi vonatrobbantó szörnyeteg jelenleg a Bécs melletti steini fegyház lakója, ahol az osztrák bíróságok által kiszabott hatévi fegyházbüntetését tölti. Matuska Szilveszterről elitélése előtt az osztrák elmeorvosok megmondották a helyes véleményt:

épelméjü, csak rendkívüli színészkedő tehetséggel bíró képmutató, hazudozó ember.

A mult nyáron, amikor Matuskát Budapestre szállították, a vizsgálóbírói kihallgatásokkal egyidejüleg a magyar orvosszakértők is heteken keresztül figyelték a gonosztevőt. *Németh Ödön* és *Tóth Pál László*, a pestvidéki törvényszék elmeszakértői most készültek el szakvéleményükkel és többek között a következőket foglalták írásba:

— Matuska Szilveszter fogyatékos, jellemgyenge ember ugyan, azonban

sem jelenleg nem szenved, sem a bűncselekmény elkövetésekor nem szenvedett a szabad elhatározását kizáró elmezavarban, vagy öntudatlanságban.

Már gyermekkorában hírnévre törekvő, nagyravágyó és szertelenségekre hajlamos jellem volt. Szegénysorból származott. A gimnázium alsó osztályait elégséges eredménnyel végezte, mégis mindig fűtötte a vágy, hogy érvényesüljön. Papnak készült, de elégséges bizonyítványa miatt nem lehetett az. *A tanítóképzőben minden kedvezményt elvontak tőle, mert szertelen életet élt.* Mégis megszerezte a tanítói oklevelet és tanított. Szorgalmas volt, a gyermekeket szerette, fapuskával szerelte fel őket s katonai gyakorlatokat végeztetett velük.

Állandóan nagyzolt, rendkívül hiú volt és gyermekes viselkedéséért sokan ugrifülesnek hívták.

Már ekkor nagyon vonzotta a pénz és ha nőkkel beszélt, valósággal magánkívül volt. A háború idejének legnagyobb részét a front mögött töltötte, mint főhadnagy. A háború és a kommunizmus erősen hatott jellemének fejlődésére. Üzletekkel kezdett foglalkozni s határtalanul megszerette a pénzt. Egyébként rajongóan vallásos ember volt, állandóan magánál hordozta Szent Antal szobrát. Már gyermekkorában különös vágyai voltak. Egyszer kijelentette, hogy

nem tud szebbet és nagyszerűbbet elképzelni, mint sötét éjszakában egy nagy robbanást, fellángoló tűzcsóvákkal.

Nagy örömet lelt abban, ha a vonat dübörgését hallotta, sokszor a sínekre is lefeküdt, hogy hallja a vonat távoli zakatolását. Egy ízben kénport rakott a sínekre s figyelte, hogy a vonat kerekei alatt szikrázik-e. Női kalandjaival mindenfelé dicsekedett. Egyébként is állandóan dicsekedett származásával, bátorságával és harctéri vitézségével. Egy ízben a háború alatt

sajnálta, hogy egy nagy kétfedelű repülőgép nem a szemeláttára zuhant le.

Beszédmodora gyors, hebegő és kapkodó volt. Végeredményében tehát a vizsgálat nyomán az a következtetés alakult ki, hogy *Matuska épelméjű és büntetőjogilag felelősségre vonható szörnyű tettéért.*

Egyébekben Matuska védője, *Lévai Tibor* dr. ügyvéd beadvánnyal fordult *Felszeghy Róbert* vizsgálóbíróhoz, amelyben azt kéri, hogy a szakértői véleményeket felülbírálás céljából terjessze fel az igazságügyi orvosi tanácshoz. A vizsgálóbíró még nem döntött a kérelem felett.

1934. április 20.

Nyomozó kulcs és más érdekes ujítások a csendőrség munkájának szolgálatában

— A KIS UJSÁG TUDÓSÍTÓJÁTÓL —

A háború óta, de különösen a legutóbbi években a különböző bűncselekményeket elkövetők egész sereg olyan segédeszközt használtak fel bűnös munkájukhoz, illetve annak leplezésére, amelyek

megháromszorozták azt, hogy a hatóságok addigi felkészültségük és felszerelésük igénybevételével a bűneseteket felderítsék.

Ezért előbb az államrendőrség rendezkedett be különböző találmányok és eljárások igénybevételével arra, hogy eredményesen szállhasson szembe a mindagyafúrtabb eszközöket igénybevevő gonosztevőkkel,

négy évvel ezelőtt pedig a csendőrség is átszervezte nyomozó szolgálatát hasonló okból.

Az átszervezés alkalmával az ország hét csendőrkerületében egy-egy különleges kiképzésű csendőrökből álló nyomozó alakulatot állítottak fel.

Fontos intézménye

a budapesti csendőrségi hírközpont.

Oda jelenti be az ország minden csendőrőrse a területén előfordult és még fel nem derített bűncselekményeket. A hírközpont a kapott értesüléseket naponta *„Nyomozati Értesítő"*-jében adja ki, amelyet az összes csendőrőrsöknek, továbbá minden más nyomozó hatóságnak is megküld, úgyhogy 24 óra alatt az ország minden hatósága tudomást szerezhet minden bűncselekményről és a közölt személyleírás alapján elfoghatja a szökésben levő tetteseket.

Eddig a Nyomozati Értesítő alapján közel 3000 bűnözőt fogtak el.

Ezenkívül a csendőrségi hírközpont évente kétszer *„Nyomozó kulcs"* című könyvet ad ki. Ebben a könyvben — amelyet ugyancsak minden csendőrőrs és minden nyomozó hatóság is megkap, név és ismertető jelek szerint csoportosítva fel vannak sorolva mindazok, akiket valamilyen okból el kell fogni. Igy például külön fel vannak sorolva azok az elfogandók, akiknek a bal arcán forradás van, vagy akiknek egy ujjuk hiányzik. Külön hajszín, szemszín szerint, úgyhogy ha egy csendőrjárőr az országúton gyanus embert lát, akkor szemügyre veszi és

nyomban utánanézhet a Nyomozó Kulcsban annak, hogy az illető nem szerepel-e az elfogandók között.

Ugyancsak a budapesti nyomozó osztályhoz tartozik a csendőrségi nyilvántartó, amelynek adataiból állítják össze a Nyomozó Kulcsot. A nyilvántartóban még sokkal több szempont szerint vannak csoportosítva az egyes bűnügyekre és bűnözőkre vonatkozó feljegyzések.

Közel 250 ezer adatot dolgozott fel eddig a nyilvántartó, amelytől 50 ezernél több esetben kértek felvilágosítást.

Nagyon fontos osztálya a nyomozó testületnek a bűnügyi laboratórium, amelyet a legjobb fajta külföldön bevált gépekkel és segédeszközökkel szereltek fel. A laboratóriumban meg tudják állapítani, hogy valami íráson hamisítás, javítás vagy vakarás történt-e, hogy vérnyomok emberi vagy állati eredetűek-e és sok száz más dolgot is, amivel megkönnyítik a nyomozók munkáját.

A budapesti nyomozó alosztálynak külön gépkocsija van, amelyet csendőrség tervei alapján Magyarországon készítettek el. A gépkocsiba tíz személy fér el, azonkívül

négy bőröndbe csomagolva a nyomozók különleges felszerelése, valamint rádiófelvevő- és leadó állomás, teljes irodai felszerelés írógéppel, telefónfelszerelés és hatalmas sátorponyva.

A vidéki nyomozó alosztályoknak egyelőre még nincs gépkocsijuk.

Ugyancsak a háború után a fejlett automobilizmus miatt kellett megszerezni a közlekedési csendőrséget is. Egyelőre Budapesten, Székesfehérváron és Gönyűn van egy-egy őrs elhelyezve. Tagjai az országutakon vigyáznak a közlekedés rendjére és adnak útbaigazítást a hozzájuk forduló magyar és külföldi utasoknak.

Új Nemzedék 1934. május 18.

Daktiloszkópiai reform: kézujj helyett — lábujj-lenyomat

London, május 17.

Egy különös eset következtében, amely itt történt, sokat foglalkoznak a daktiloszkópia kérdésével. Az eset azt bizonyitja, hogy az ujjlenyomatok csalhatatlanságában nem lehet bizni. Egy embert öt évi fogházra itéltek egy ezüstárukereskedésben elkövetett lopás miatt, minden alibibizonyiték ellenére azon az alapon, hogy a rablás szinhelyén *whisky-üvege* találtak és *azon az ő ujjlenyomatát fedezték fel.* Az elitélt leülte mind az öt esztendőt, legutóbb azonban ügyvédje értesült a dolog nyitjáról. Eszerint a szerencsétlen ember *ellenségei* bosszuból *ördögi tervet* forraltak ellene.

Barátságos összejövetelen leitatták és ugy intézték a dolgot, hogy a *whisky-üveget megfogja.* Azután *gummikeztyüvel elkövették a rablást és az üveget szándékosan a helyszinén felejtették.* Ennek az esetnek nyomán *élénk vita* indult meg erről a témáról. Szerepet játszik ebben az az Amerikában gonosztevők között legutóbb elterjedt divat, hogy *testük más részéről tetetnek kozmetikusokkal bőrt az ujjukra.* Vezető rendőri körökben most azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a gyanus embereknek *lábujjlenyomatát* is levétetik, amelyet szintén jellemzőnek mondanak és amely mégis kevesebb visszaélésre ad módot.

Esti Kurir 1934. február 17.

Luftballonos vészjelekkel dolgozott egy elegánsan kiöltöztetett lemezdobó-banda

A budapesti főkapitányságon megjelent *egy szabadkai mérnök,* aki feleségével néhánynapi látogatásra Budapestre jött és panaszt tett, hogy

a Gellérthegy sétányain megszervezett lemezdobó szélhámosok kifosztották,

230 pengőjét szedték el az „itt a piros, hol a piros" játékkal. A főkapitányságon már régóta ismerik ezeket a lemezjátékos szélhámosokat. akik Budapesten *három helyen: a Gellérthegy sétányain, a Hüvösvölgyben és a Városligetben szedik áldozataikat.*

A legujabb panasz alapján ujból nyomozást inditottak és ennek során megállapitották, hogy *Reich Vilmos foglalkozásnélküli fiatalember egész bandát szervezett meg.* Összeszedett megfelelő fiatalembereket. mindegyiket *elegánsan felöltöztette,* hogy jó benyomást keltsenek a járókelők között és könnyebben beszélhessék rá a gyanutlan járókelőket a játékban való résztvételre. Az igy

megszervezett bandát Reich minden nap másutt szerepeltette

hogyha a károsultak esetleg másnap keresnék őket, ne találjanak rájuk. Megállapitotta a rendőrség azt is, hogy *figyelő őröket állitottak fel.*

A sétányokon luftballonos fiatalemberek vigyáztak arra, hogy nem jön-e rendőr vagy detektiv és valahányszor

észrevették a közeledő veszedelmet egy-egy luftballont eresztettek fel

és ezzel adtak jelt a menekülésre. Tegnap délelőtt a főkapitányság *razziát rendezett* azokon a helyeken, ahol a lemezjátékosok garázdálkodnak és *igy sikerült is elfogniok a bandavezért, Reich Vilmost.* Szembesitették a szabadkai mérnökkel, aki *felismerte benne kifosztóját.* Nyomban *letartóztatták* és a banda tagjai tnyomozzák.

Új Nemzedék 1934. december 2.

Fel akarta robbantani
a földalatti titkos szeszfőzdét
18.500 pengőre ítélték

Eger, december 1.

Romhányi Ferenc dr. *nyiregyházi* pénzügyi titkár két detektivvel és *Lahner* pénzügyőri főfelügyelővel *Gyöngyösre* utazott, hogy kinyomozzanak egy titkos szeszfőzőt. A gyöngyösi pénzügyőrök *Szalay* József pénzügyőri biztos vezetésével ekkorra már kiderítették, hogy *a titokzatos szeszfőzde a gyöngyösi Nagypatak közelében lehet, mert*

a patakba vezető földalatti csatornák folyadékáról megállapították, hogy lepárolt bort tartalmaz.

Észrevették azt is, hogy *a Huszár-utca 5. számu* házba, *Grünfeld* Benő házába több szekéren feltünően sok bort szállitottak. A ház közelében pedig *földalatti szivattyuzás hangját hallották a nyomozók.* Éjfél után szinte kalandos körülmények között házkutatást tartottak *Grünfeldéknél. Grünfeldné* csak félórai dörömbölés után nyitott ajtót. Kijelentette, hogy férje nincs otthon és szeszfőzde sincs a házban. Hosszu ideig hiába keresték a titkos szeszfőzdét, mig végre *Romhányi* dr. pénzügyi tiktár *az egyik feltünően meleg fal mellett álló ruhásszekrényt kinyitotta.* A szekrény hátsó falán világosságot látott átszürődni. Kiderült, hogy

a szekrényen keresztül titkos lejárat vezet egy földalatti helyiségbe.

A pénzügyőrök és rendőrök lementek a titkos lejáraton és rábukkantak a *mintaszerüen berendezett földalatti szeszfőzdére.* A főző ekkor is teljes üzemben volt. Nagymennyiségü borpárlat és bor volt a tartályokban. *Grünfeld Benő ott állt a fütött kazán előtt egy piros villanylámpa mellett.* Egyik pénzügyőr rákiáltott:

— *Fel a kezekkel!*

Grünfeld elkeseredetten válaszolt:

— *Csak egy percnyi időt hagytak volna az urak. A levegőbe repültünk volna valamennyien.*

Igy derült ki az egri törvényszék előtt most tartott tárgyaláson az amerikai stilusu gyöngyösi szeszfőzde leleplezése. A tárgyaláson megállapitották, hogy a leleplezés után *Grünfeldet* előzetes letartóztatásba helyezték. A hatóságoknak az volt a gyanuja, hogy *Grünfeld* Benőnek a testvére, *Grünfeld* Nándor segitett a titkos szeszgyártásban, házkutatást tartottak másnap ennek a lakásán is, de állitólag *csehszlovák területre távozott* és azóta sem tért vissza, igy eljárás sem indult ellene. *Grünfeldet* néhány heti vizsgálati fogság után szabadlábra helyezték. A nyár folyamán a biróság ugy *Grünfeld* Benőt, mint feleségét

személyenként 18.534 pengő pénzbirságra büntette

szeszjövedéki kihágás miatt. Mindketten ellentmondással éltek a büntetőparancscsal szemben, ezért az *egri* törvényszék tárgyalást tüzött ki az érdekes bünügyben. A megtartott törvényszéki főtárgyaláson a legszélesebbkörü bizonyitást folytatták le ugy a vád, mint a védelem részéről.

Szalay József pénzügyőri biztos, dr. *Romhányi* Ferenc pénzügyi titkár és a nyomozásnál jelen volt rendőrök szinte *drámai erővel tárták fel a rajtaütésszerü éjszakai házkutatás és leleplezés izgalmas részleteit. Grünfeldné* mindvégig tagadta bünösségét, szemben a nyomozás során tett vallomásaival, amelyekben *annak idején elismerte, hogy együttmüködött az urával. Grünfeldék* házi cselédje, *Mahunka* Erzsébet is visszavonta az annakidején asszonyára tett terhelő vallomását és

azt mondotta, hogy félelmében vallott a nyomozás során.

Szalay József elmondotta, hogy megfigyelései szerint ez a gyenge szellemi képességü *tanu rendkivüli módon befolyásolása alatt áll Grünfelnének,*

az asszony szinte hipnotizálja ezt a fogyatékos elméjü leányt.

A vád képviselője is megjegyezte, hogy szerinte sincs ikzárva, hogy *ez a leány hipnoitikus befolyás alatt áll.*

A bizonyitási eljárás befejezésével *Grünfeld* Benő és védője visszavonták a büntetőparancsra vonatkozó ellentmondásukat. Dr. *Szalay* Pál pénzügyi tanácsos a vád képviseletében ugy *Grünfeld* mint *Grünfeldné* szigoru megbüntetését kérte, mert nagy mértékben *megkárositották az államot.* Dr. *Vajda* a vádlott asszony felmentését kérte, mert ez szerinte sem tettestárs, sem bünpártoló nem volt férje mellett. A törvényszék *Grünfeld* Benővel szemben jogerőre emelte a büntetőparancsot. *Grünfeldnét* pedig szeszjövedéki kiáhgás miatt 18,534 pengő pénzbüntetésre itélte. A pénzbüntetés mindkét vádlottal szemben *186 napi fogházra változik át,* nem fizetés esetén. A vád képviselője, valamint *Grünfeld* védője felebbeztek az itélet ellen.

A kicserélt ékszerek

Szokatlanul nagyszabásu ékszercsaló- és ékszertolvaj-társaságot leplezett le a budapesti főkapitányság. A lopási osztály főnöke, illetve a bünügyi osztály helyettes vezetője, *Szilaveczky* Lajos dr. rendőrtanácsos pár nappal ezelőtt bizalmasan arról értesült, hogy a legelőkelőbb váciutcai és más ékszerüzletekben — anélkül, hogy a főnökök tudnának a dologról — *hamis ékszereket, illetve hamis kövekkel ellátott ékszereket árusítanak.* A rendőrséget figyelmeztették, hogy az ékszerészek mitsem tudnak arról, hogy üzleteikbe hamis ékszereket csempésztek be, de felhivták a rendőrség figyelmét arra, hogy *nagystílü szélhámosok lopták el az eredeti ékszereket.*

A bugázók

Igy tudta meg a főkapitányság, hogy

egy különös társaság

találkozik naponta a *London*-szálló kávéházában. Ennek a társaságnak feje *Grosz* Sándor hires régi ugynevezett „bugázó" tolvaj, akit az alvilágban *„vörös Grosz"* néven ismernek. Ez a nagyon elegáns, vörös angolbajuszt viselő fiatalember valamikor jómódu kereskedő volt. Amikor tönkrement,

üzleti tolvajlásokra

gyakorolta be magát. Előkelő ékszerüzleteket *rendkivül elegáns nőkkel szokta felkeresni* és vásárlási ürüggyel a legszebb darabokat tetette maga elé. Kellő pillanatban azután a társaságában lévő nők segitségével

eltüntette a kirakott áruk legértékesebb darabjait.

Ezt hivják „bugázásnak". *Groszt* a rendőrség már hónapok óta keresi, mert az a gyanu, hogy büntársnőjével együtt több mint negyven ilyen bűncselekményt követett el. A rendőrség megtudta, hogy Grosz egy állítólagos bárónővel, aki mindennapos üzleti tolvajlásaiban segitségére volt, egészen speciális bűncselekményt talált ki: ékszerkicseréléseket követett el. Grosz Sándor legutóbb a többi közt felkereste Liszt Hugó Váci-utca 9. szám alatti ékszerüzletét, azután a Szervita-tér 6. szám alatt a *Bogosich* János-féle régi ékszerüzletet, valamint több nagyszabásu bünügy referense, megállapította, hogy Grosz állandó összeköttetésben volt

Gerlóczi József dr. ügyvédjelölttel és Darvas Vilmos kereskedővel,

akinek a Berlini-téren magánzálogházszerü üzlete van. Grosz több alkalommal adott át neki eladás végett ékszereket s ők mindannyiszor a budapesti ékszertőzsdére vitték fel és ott értékesitették. Legutóbb a Bogisich-féle collier, amely többezer pengőt ért, az ékszertőzsdén

1700 pengőért adták el

s ebből az összegből Gerlóczi dr. 300, Darvas pedig 100 pengőt tartott meg. A rendőrség ezt az aránytalanul nagy közvetitési dijat orgazdaságnak minősitette s ezért

Gerlóczi József dr.-t és Darvas Vilmost is őrizetbe vette.

A rendőrség most abban az irányban folytatja a kutatást, hogy *Grosz* Sándor a társaságában megjelent nővel még más ékszerészeknél is követett-e el ilyen bűncselekményt. Az ékszercsaló vörös *Grosz* bűntármás belvárosi drágakő- és ékszerkereskedő céget. Előkelő megjelenésével, vadonat uj ruhában, választékosan öltözködve a legdrágább ékszerekre alkudozott. *Groszt,* akit az ékszerészek nem ismertek, abból a célból, hogy bizalmat keltsen maga iránt, többizben elővette pénztárcáját, amelyben

ujjnyi vastagságu csomóban voltak százpengős bankjegyek.

Később derült ki, hogy megtévesztette az ékszerészeket gazdagságával, mert *csak két százpengős volt a pénzkötegben, egy felül és egy alul, a középen tiszta papir volt.* Grosz Sándor ezzel a kecsegtető pénzköteggel el tudta érni, hogy a legszebb ékszereket megmutatták neki. Hosszas szemlélődés után sem vásárolta meg azonban az ékszereket, hanem azt mondta, hogy vevőjével, egy bárónő rokonával ujra meg fog jelenni és akkor kifizeti az ékszert, amelyet mindenesetre lefoglalózott. A Bogasich-cégnél brilliánsokkal diszitett *nagyértékü collier tétetett félre, a Liszt üzletben brilliánsokkal kirakott női órát.*

Egy ügyes trükk

Mint a rendőrség utólag megállapította, *Grosz* Sándor, aki ügyesen tudott rajzolni, az ékszerek megszemlélése után

nyomban lerajzolta a megfelelő ékszerdarabokat és a legtökéletesebb hamisítványt készittette el róluk.

Pár nap mulva ujra megjelent a cégnél egy elegáns hölgy társaságában, de ekkor is folytatta az alkudozást. Közben módját ejtette, hogy

a másolattal kicserélje az értékes ékszert.

Igy kerültek az előkelő ékszerüzletekbe a valódinak látszó hamis collier-k és egyéb ékszerek.

A főkapitányság ma *Grosz* Sándort elfogta éppen akkor, amikor orgazdáival találkozót tüzött ki. Előállitották a főkapitányságra, ahol beismerte amerikai stilusu ékszercserélési csalásait. A rendőrség még a délelőtti órákban megállapitani igyekezett, hogy *Grosz* hol értékesithette a drága ékszereket, amelyeket a lakásán *nem találtak meg. Demeter* János dr. rendőrkapitány, a sát még nem sikerült kézrekeriteni, de a főkapitányságon ugy tudják, hogy

az álbárónőt Hoffmann Jánosnénak hivják,

aki tegnap egy Fábián György nevü ismerősével eltünt Budapestről. A detektivek most mindenütt keresik.

férje a csendőrség fegyverhasználata folytán életet vesztette. L. L-né keresetét az elsőfokú bíróság marasztaló ítélete után a fellebbezési bíróság *elutasította* és ezt az ítéletet a Kuria is helybenhagyta azzal az indokolással, hogy a csendőrség felsőfokú hatóságai megállapították azt, hogy az illető csendőr *jogosan használta a fegyverét,* sőt a büntetőeljárás során a bíróság is felmentette a csendőrt az ellene emelt vád alól — tehát *a polgári bíróság is kötve van az előbbiek megállapitásához.*

Kiskorú *K. G. követelését,* kit szintén csendőrgolyó talált el, a bíróságok és a Kuria ugyanilyen indokolással utasította el.

W. F. keresetét pedig — kit még *1918-ban egy rendőrgolyó sebesitett meg, teljesen véletlenül, akkor, mikor a rendőrség egy menekülő katonaszökevény után lövöldözött* — szintén *elutasitották.* A Kúria ítéletében hivatkozott arra, hogy azért nincs helye magánjogi kártérítésnek a kincstárral szemben, mert a kincstár kártérítési kötelezettsége csak másodlagos s csak abban az esetben alkalmazható, ha jelen esetben a rendőrön nem lehet behajtani a kártérítés összegét. A felperes hibát követett el akkor, mikor csak a kincstár és nem lövöldöző rendőr ellen indított kártérítési pert. Az indokolás további részében kijelenti a Kúria, hogy az előbbi indokolás meghozatalánál az a megfontolás is vezette, hogy *a karhatalom (csendőrség, rendőrség) célja és feladata az állam érdekeinek minden irányú biztosítása.*

Ezek után a Kúria jogegységi tanácsának 72. számú polgári döntvénye, szemben az eddig kúriai gyakorlattal, megállapította, hogy a fegyverhasználat jogosságát és ezzel kapcsolatban a kártérítési igényt a polgári bíróság önállóan bírálja el. Ez áll *minden esetre,* tehát, ha akár a közigazgatási hatóság (parancsnokság) állapította meg a fegyverhasználat jogosságát, akár a polgári vagy katonai bíróság, azzal, hogy a fegyverét használó személyt, a jogosság megállapitása után, felmentette. Ez következik a döntvény szerint a Kúria jogegységi tanácsának 49. számú döntvényéből, amely szerint *a polgári bíróság az eléje vitt magánjogi igény elbírálásánál nemcsak a büntetőbíróság felmentő ítéletéhez,* hanem még annak ténymegállapitásahoz sincsen kötve, hanem saját elbírálása alapján dönt a kártérítési igény jogosságáról.

HIRES MAGYAR DETEKTIVEK

A főkapitányság épületének labirintjében homályos folyosókon a szobák egész sora nyilik, amelyek ajtaján a különböző detektivcsoportok neve áll. Ezekben a szobákban dolgoznak dr. *Laky Lajos* rendőrfőtanácsos, detektivfőnök irányitásával a budapesti rendőrség detektivjei. Ám itt csak a jelentéseiket irják, meg a beidézetteket kérdezik ki, amig néhány órán át felváltva itt tartózkodnak. Különben éjjel-nappal a milliós lakosu főváros utcáit róják: nyomoznak. Délután két órától másnap reggel nyolcig a főkapitányság központi ügyelete mellett külön detektivügyelet végez szolgálatot, hogy a hivatalos órák után, főként éjjel történt esetek ügyében azonnal munkába léphessenek az ügyeletes szolgálatra beosztott detektivek. Dr. *Hetényi Imre* főkapitányhelyettes vezetésével pedig külön nyomozó főcsoport foglalkozik a politikai természetü, főleg kommunista ügyek kinyomozásával.

A nagyarányu detektivtestület szervezete mindössze félévszázad alatt fejlődött mai szinvonalára — *a magyar rendőrség detektivosztálya egy év mulva ünnepli ötvenéves jubileumát.*

Különösen hangzik és mégis igaz: a budapesti rendőrségnek a nyolcvanas évek elején még nem voltak detektivjei. Polgári biztosok, egyszerü, szakképzettséget nélkülöző és még hozzá megbizhatatlan emberek végezték a titkos rendőrök kényes, nehéz munkáját és hogy milyen módon, arra rávilágit a *Pesti Hirlap* 1884 augusztus 2-iki vezércikke, amelyben a felháborodás hangján *követelte képzett detektivtestület létesitését.* Az egymást követő botrányos esetek után a sajtó megismétlődő, éleshangu felszólalásainak hatására, majdnem két év multán, *1886 április 17-én végre felállitották a budapesti* rendőrség detektivosztályát, báró *Splényi Ödön* vezetésével.

Még az év juliusában letartóztatták *Loyand Adolf* francia állampolgárt, aki a váciuti Mocsányi-házban rulettbankot alapitott és sok embert kifosztott. Splényi rajtaütött a társaságon, kiderült, hogy Loyand nemzetközi szélhámos, akit egész Európa rendőrsége keresett. 1887-ben egymást érik a detektiv-sikerek. Elfogják *Weiland Nándort*, az akkori idők betörőkirályát. 47 éves volt és közel negyedszázadot ült már börtönben. A Sándor-uteai gróf *Festetich*-palota betörőit huszonnégy órán belül elfogták. Báró Splényi detektivfőnök és emberei jól dolgoznak, irja a *Pesti Hirlap.*

Detektivek utcai árus és utcaseprő álruhában figyelik a ház gyanus látogatóit.

Három év multán *Szombatfalvy Albert* vette át a detektivosztály vezetését és az intézmény tovább fejlődött. A 90-es évek elején a még egészen uj, *mindössze 72 főt számláló detektivtestület* nagy sikerrel fogott a főváros közbiztonságának megerősitéséhez és egyszeriben világhirüvé tette nevét a *Papakosta*-féle, háromtagu görög betörőbanda leleplezésével. Az éleseszü „uri" pénztárfurók nemcsak Európa, hanem Amerika nagyvárosaiban is rengeteg kárt okoztak, de az egész világ rendőrsége hiába kutatott utánuk. A magyar detektivek nyomozták ki és fogták el őket *Saly Károly* rendőrkapitány irányitásával. Külföldi rendőrtisztek és ujságirók jártak akkor Budapesten és az egész világsajtó foglalkozott a fiatal magyar detektivtestület rendkivüli sikerével. *Beck István, Bezdek Károly, Gondé Antal, Kassay Ferenc* és *Sachs Gusztáv* nevét ismerték abban az időben hires nyomozások révén. Ők voltak akkor a detektivtestület legkiválóbb nyomozói.

Országszerte nagy szenzációt keltettek az *abrudbányai* aranylopások. Titokzatos kezek sorozatosan tüntették el a kibányászott arany egy részét és ezzel nagy kárt okoztak a kincstárnak. A budapesti rendőrség két kitünő detektivje: Beck István és Bezdek Károly ment a bányavárosba és néhány hét alatt kikutatta a bünösöket. A többszázezer forint értékü aranyat bányatisztviselők lopták el.

A 90-es években kezdődtek *Sárközy Sándor* sikerei. Fiatalon, 1897-ben tüntette ki magát gyilkossági ügyek nyomozásaiban. Ebben az évben tizennyolc gyilkosságot követtek el a fővárosban. A gyilkosokat mind kikutatták és elfogták. A legtöbb nyomozás sikere Sárközy nevéhez füződik.

Világszenzációvá dagadt dr. *Takács Zoltán* ügyvéd, párbajhős, társasági szereplő büneinek leleplezése. *Magyary Gyula* detektiv kideritette, hogy *dr. Takács pénzhamisitó-banda feje.* Előbb büntársát, *Berecz Károlyt* fogta el a pályaudvaron, amikor fivére, *Berecz József* után akart szökni Olaszországba, majd a nála talált utlevél nyomán leleplezte dr. Takács Zoltánt és Royal szállóbeli lakásán elfogta. A régi betörővilág rettegett ellenségeiként ismerte *Emesz György, Enyedi László, Gondé Antal, Lauro Ferenc, Plachy István* és *Du-Prix Hugó* detektiveket, akik sok veszedelmes és vakmerő betörőt fogtak el. Nagy hirnevet szerzett már ebben az időben lovag *Bialosgursky Géza* és *Császár Károly* is.

Klacsó Kálmán régi magyar detektiv 1890-ben postás ruhában nyomoz.

Kalmár Hugó legnagyobb sikerét — *az udvari bálon aratta.* Kinyomozta, hogy egy meghivott előkelő ember követte el az udvari bálon történt nagy ékszerlopást. Sachs Gusztáv a bécsi vonatkozásu bünügyekben, *Szentmiklóssy György* a román memorandumpör ügyében és *Tallián Károly* leánykereskedelmi ügyekben tünt ki. Ma már kevesen tudják, hogy a szociáldemokrata mozgalmak első nyomozója *Hutschenreiter Sándor* detektiv volt.

E kitünő detektivek élén tiz éven át *Szombatfalvy Albert* állott mint detektivfőnök és irányitotta kiváló érzékkel, nagy eréllyel a régibb magyar titkos rendőrök hasznos munkáját.

A magyar nyomozók leghiresebbje a rendőrkapitányból 1901-ben detektivfőnökké kinevezett *Krecsányi Kálmán.* Nemcsak zseniális nyomozó, hanem a testületnek korszerüvé fejlesztője. Élete java erejét és munkáját arra forditotta, hogy a budapesti rendőrség detektivtestületének szervezetét és munkáját európaivá emelje, amit aztán sikerült is elérnie. Krecsányi Kálmán sikerei azonban már a jelen történetébe tartoznak, detektivjei közül többen még ma is buzgón szolgálják a főváros közbiztonságának ügyét. Viszont jobbára a mult történetéhez tartozik, hogy *a nyomozásnak álruhás, álhajas, álcázó módjának ruhatára és kelléktára volt a főkapitányságon.* Krecsányi Kálmán volt ugyanis az utolsó detektivfőnök, akinek némi anyagi alap állott a rendelkezésére nyomozási célokra, (ma csak a politikai osztálynak van ilyen pénzalapja) és ő ebből juttatott ruha- és kelléktár fenntartására is.

A régi bünügyi osztály egyik második emeleti szobájában három láda ruha és kellék állott a detektivek rendelkezésére, akik használták is. A régi detektivek közül gyakran álcázta magát *Enyedy László,* aki állandóan mint hordár szerepelt. Fel is vétette magát a hordárok ipartestületébe és a pirossapkás közszolgák közül csak kevesen tudták, hogy egyik társuk nem is hordár, hanem titkosrendőr. Egy 1890-ből való fénykép egy régi magyar detektivet, *Klacsó Kálmánt* levélhordó egyenruhában ábrázolja és őrzi meg ezt a detektiv-álcát a magyar titkosrendőrség félszázados jubileumára.

A kettősfedelű csempészgépkocsi

Veszedelmes csempésztársasag leleplezése Debrecenben

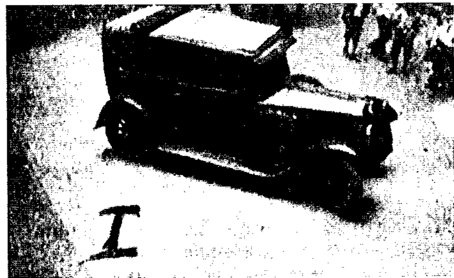
Az eset különös érdekessége folytán, az ellenőrző rendőrhatóságok és közegek tájékoztatása céljából közöljük az alábbi részletes és szakszerű debreceni tudósítást:

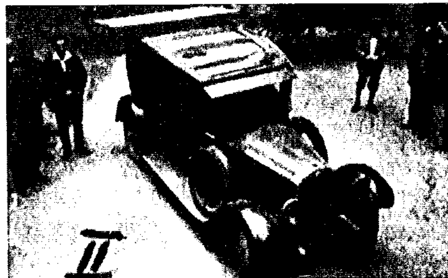
Debrecenben augusztus hó elején *nagyszabású szacharin- és tűzkőcsempészetet* leplezett le a rendőrség. A csempészést *Glück* Tóbiás, osztrák állampolgár, wieni lakos, egy osztrák rendszamu, e célra kikészített csukott gépkocsin, rendszeresen üzte és Magyarország területére nagyon gyakran, többnyire vasárnap Wienből jött át.

A kocsi vezetője *Hranek* Antal volt, aki a kocsit rendszerint egyedül hozta át és Glück őt vonaton követte. *A kocsinak kettős fedele volt* és a két fedél közé volt — mint a leleplezéskor kiderült — *85 kg szacharin és 17 kg tűzkő* gondosan elrejtve.

A gépkocsi egy hathengeres csukott *Buick*-gyártmányú autó volt, s rendszáma: *A. 13.054.* A kocsi fedele fekete viaszkosvászonnal volt borítva, ezen borítás hátul szilárd volt, a kocsi két oldalán levő széle egy-egy vályúalakú bádogszegélybe beillesztve, míg elől, a kocsi elején lévő üvegfal felett elhelyezett ferde ellenzőn átfordítva, az ellenző alatt két anyáscsavarral volt kifeszítve és leszorítva.

Az anyáscsavar eltávolítása után a viaszkosvászon borító anyag széle a fedél kétoldalán végigfutó vályúból egész könnyen ki volt emelhető es hátrafelé fel volt göngyölíthető. *(Lásd I. kép.)* A viaszkosvászon felgöngyölítése után egy vastagabb furnirból készült tetőlap tünt elő, amelynek szélei vastag vasbádogból kivágott és az egyik sarkukon forgó bádog fülekkel voltak a kocsiszekrényhez sűrűn oda-

erősítve. Ezen furnirfedél a bádogfülek félretolása után levehető volt *(lásd IV. kép)* és alatta előtünt egy három rekeszre osztott elrejtett fedélrész, *(lásd II. kép)* amely színültig meg volt rakva szacharin és tűzkővel. *(Lásd III. kép.)* A kettős falú fedél szabadszemmel nem volt észrevehető és csak a kocsifedélnek alulról és felülről kézzel történt kitapogatásával, annak gyanús vastagságából volt, gondos vizsgálattal megállapítható.

Az ilyen formában elkészített gépkocsi kiválóan alkalmas nem csak szacharin, de valuta és értékek — lőszerek, röpiratok és kábítószerek — csempészésére és nincs kizárva annak lehetősége, hogy több, hasonlóképpen kikészített kocsi jár be az ország területére. Azért kivánatos, hogy úgy a közbiztonsági közegek, mint a vámhatóságok és pénzügyőrségek a csempészet ezen módjáról mennél szélesebb körben tájékozódást szerezzenek.

A csempészettel terhelt Glück Tóbiás és Hranek Antal a *debreceni kir. törvényszéknél letartóztatásban* vannak.

Glück Tóbiás apja: Hermann, anyja: *Glück* Fáni, született 1901. évben Máramarosszigeten, izr., wieni lakos, osztrak állampolgár, kereskedő, nős, felesége *Tolbing* Erna, 4 gyermeke van.

Hranek Antal apja: János, anyja: *Keiser* Anna, született 1887-ben Rotthensechenben (Csehorsz.) rkath., Geresdorf-i (Ausztria) lakos, osztrák állampolgár, gépkocsivezető, nős, felesége *Dubnicsek* Cecilia.

Glück Tóbiás fényképe a III. számú képen (kockás nyakkendővel), Hranek Antal képe pedig ugyanazon képen, Glück háta mögött látható.

Tizenegy napig szélhámos barátja helyett ártatlanul ült a toloncházban egy borbélysegéd

— *A Reggeli Ujság tudósitójától* —

Egy pesti fiatalember kálváriája bontakozik ki abból a rendőri aktából, amelyet szombaton délután zártak le a főkapitányságon. *Nagy* Gyula 24 esztendős borbélysegéd sajnálatos módon eltévedt a hatósági eljárások labirintusában, **s mire a tévedést észrevették, a fiatal legény már** ***tizenegy napja ült a Mosonyi-utcai toloncházban...***

A rendőrségi eljárást kétségtelenül menti az a körülmény, hogy *nem volt lehetőség arra, hogy Nagy Gyula ártatlanságát 24 óra alatt beigazolják.* Viszont éppen erre való tekintettel

a fiatalember meghurcoltatásáért most megfelelő elégtételt kapott.

Két héttel ezelőtt megjelent a főkapitányság egyik osztályán *Nagy* Gyula 24 esztendős budapesti lakos, borbélysegéd és *lakbizonylatot akart kiváltani.* (Közbevetően meg kell jegyezni, hogy *Nagy* Gyulák, *Kiss* Józsefek, *Kovács* Sándorok és hasonló nevű polgároknak mindig akad egy kis kellemetlenségük, ha *útlevelet vagy más rendőrségi iratot akarnak kiváltani,* mert a bűnügyi nyilvántartás *még nem áll hivatásának azon a tökéletes fokán, amikor percek alatt meg lehetne határozottan állapitani, hogy, mondjuk, egy erkölcsi bizonyitványt kérő egyén azonos-e a hasonló nevű büntetett emberrel?)*

Ennek a problémának a megoldásáról már sok szó esett a közelmultban a nyilvánosság előtt s a rendőrség komolyan foglalkozik az ilyen sajnálatos esetek kiküszöbölésével, azonban ennek dacára mégis előfordulnak ilyen tragikus tévedések.

Szóval *Nagy* Gyula borbélysegéd lakbizonylati kérelme kapcsán megállapitották, hogy *ellene*

különböző kisebb bűncselekmények miatt eljárás van folyamatban, de egyébként Budapest területéről is ki van tiltva.

Amikor a rendőrségen ezt közölték Nagy Gyulával, az a legerélyesebben *tiltakozott a vád ellen.*

— *Lehetetlen, hogy én lennék ez, hiszen soha semmiféle hatósággal nem volt bajom... higyjék el kérem, nem csináltam semmit...*

A rendőri akták azonban a tiltakozásnál élesebben beszéltek és

Nagy Gyula ott maradt a főkapitányságon.

Másnap már megindult ellene a közigazgatási eljárás és kikisérték a Mosonyi-utcai toloncházba, hogy addig is, amig Budapestről elszállitják, *fogva maradjon.*

A fiatalember határozott fellépése és a szivós ellenállása, amellyel folyton hajtogatta, hogy *ártatlan, végül is feltünt a rendőrtiszteknek,* akik most már látták, hogy *nem egy notórius bünözővel állnak szemben. Nagy* Gyulát *átkisérték a főkapitányságra* és itt elmondotta, hogy hosszas töprengés után rájött arra, hogy *mi lehet az ellene tett rendőri intézkedésnek a rugója.*

Volt neki hónapokkal ezelőtt egy **ismerőse,** akit *Cseh* Bernátnak hivnak. Ez a

Cseh Bernát ellopta a munkakönyvét,

amelyről akkor azt hitte, hogy elveszett.

Az a gyanuja, hogy ez az egyébként is megbizhatatlan fiatalember követett el az *ő nevében viszszaéléseket.* A rendőrség azonnal megindította a nyomozást, de *Cseh* Bernátot *nem találták sehol.* Ellenben ugyanakkor megállapitották, hogy *valóban különböző büntető eljárások folynak ellene.* Most már világos volt, hogy összefüggés van a két dolog között. Hamarosan kiderült az is, hogy ez a

Cseh Bernát egyes helyeken, mint Nagy Gyula jelentkezett munkára és néhány napi alkalmaztatás után megszökött.

Nagy Gyulát elbocsájtották a főkapitányságról, aki azonban nem nyugodott bele a dolgok ilyetén való elintézésbe, hanem

ő maga kezdett nyomozni a tolvaj után.

Szombaton délben a Tömő-utcában járt és éppen *Cseh Bernát adatait gyüjtötte,* amikor egyszerre csak feltünt vele szemben az utcán egykori barátja. *Nagy* odaugrott hozzá, rákiáltott és lefogta *Cseh* Bernátot. Egy járókelő rendőrt hozott, aki azután *megkötözte az elfogott tolvajt és igy szállitották be a főkapitányságra, ahol letartóztatták.* A sulyos rendőri bonyodalmakon és kellemetlenségen átesett borbélysegéd az elégtelenen kivül *nagy dicséretet is kapott az ügyes fogásért.*

1936. március 21.

Hamisítják a hizott libát

Kaviccsal tömik, vizet pumpálnak bele

— Az Est tudósítójától —

Budapest közönsége lassanként *leszokik a baromfievesről. Olyan drága a csirke, a kacsa és a lúd,* hogy kisebb háztartások nem tudják megfizetni.

A drágaság azonban nem egyedüli oka

annak hogy a hízott libát, amely ilyenkor különben is *öreg* már, nem vásárolják azok sem, akiknek zsírgyüjtés céljából szükségük van rá. Az utóbbi időben ugyanis azok, akik kényszerből vagy előszeretetből vásároltak leölt libát, rájöttek, hogy ha megveszik az egész állatot *kilónként 2.——2.20 pengőért*, akkor nem kapnak csupa húst és zsírt, hanem a liba

begyében negyedkiló kukoricát, kavicsot, kukoricaszárat, pelyvát találnak, a testében pedig esetleg több mint egy liternyi víz van,

amely csak akkor folyik ki, amikor az állatot felbontották. Eleinte csak félve mertek panaszkodni, később azonban, amikor éppen a legjobb libahízlaló vidékekről származó baromfiaknál találták ezeket a *súlyhamisításokat*, nyíltan kezdtek a kereskedőkkel szemben fellépni és a vásárcsarnokok *felügyelőségénél tiltakoztak a hamisítás ellen.*

Megindult a vizsgálat, amelynek során

illetékes tényezők megállapitot-

1936. március 23.

Szőkére festett hajjal is

felismerték a detektivek a fekete Mosolygó Jucit,

aki 15,000 pengő értékü ékszert lopott

— A Reggeli Ujság tudósítójától —

Érdekes körülmények között leplezett le két ékszertolvajt a főkapitányság. *Schwartz* Adolf kereskedő Nagyfuvaros-utca 27. számu házban levő lakásába *március 19-én betörtek* és a tettesek

15.000 pengő értékü ékszert zsákmányoltak.

A gyanu *Schwartz* Adolf kereskedő *takaritónőjére: Mosolygó* Juliára irányult, aki a betörés óta nem jelentkezett szolgálati helyén. A detektivek a nőt *sehol sem találták,* mert lakásán csak *Mosolygó* Juci vadházastársa: *Baumann László foglalkozásnélküli férfi tartózkodott.* A fiatalembert előállitották a főkapitányságra, ahol tagadta a büncselekmény elkövetését.

Vasárnap délelőtt azután

jelentkezett a főkapitányságon egy jólöltözött fiatal nő,

aki engedélyt kért arra, hogy *Baumann* Lászlónak ebédet hozhasson be. A hirtelenszőke fiatal nő kalapját erősen homlokába huzta és kabátjának gallérját felhajtotta, nyilván azért, hogy *arcát elrejtse a detektivek elől.*

Mosolygó Juci *fekete haju nő volt,* de az egyik detektiv alaposan szemügyre vette a *szőke nőt* és megállapitotta, hogy a hajszinen kivül *Mosolygó* Julia személyleirása mindenben megegyezik az ebédet hozó nővel. A nőt vallatóra fogták és csakhamar

beismerte, hogy azonos Mosolygó Juliával

s a haját azért festette be, hogy a detektivek ne ismerjék fel. Csakhamar ugy ő, mint vadházastársa beismerte, hogy

ők követték el a betörést Schwartz Adolf kereskedő lakásán.

A nő elvezette a detektiveket a *Népszinházutcában lévő lakására,* ahonnan kis bőrönddel tértek vissza a főkapitányságra.

A bőrönd szinültig tele volt drága ékszerekkel.

Schwartz Adolf kereskedő a bőrönd tartalmában *felismerte ékszereit* és megállapitotta, hogy az *ellopott értéktárgyak hiánytalanul megkerültek.* A takaritónőt és *Baumann* Lászlót letartóztatták.

1937. július 27.

Szándékos emberölésért tartóztatták le a kispesti ügyvéd gyilkosát

A rendőrség megállapitotta, hogy négy napon keresztül töltött revolverrel leste az ügyvédet

Tar Lajos 60 éves gépkocsivezetőt, aki szombaton kora délután *Kispesten,* az Üllői-uton agyonlőtte dr. *Abonyi Dezső* ügyvédet — amint megirtuk — a főkapitányság őrizetbe vette. Az Amerikából hazatért volt soffőr a vasárnapot a rendőrség őrizetében töltötte.

Miután megnyugodott és összefüggően tudta elmondani, miért ölte meg a kispesti ügyvédet, ismét kihallgatták. Most már részletesen és értelmesebben beszélt. Előadásából a következőképpen alakult ki a szombat délutáni gyilkosság előzménye:

Tar Lajos Amerikából való hazatérése után, évekkel ezelőtt az időközben megszünt *Teudloff és Dietrich* gyárban dolgozott. Anyósa, *Csaplár Istvánné* akkor még Amerikában volt és onnan időnként kisebb-nagyobb összegeket küldött haza abból a célból, hogy házat vegyenek rajta. Csaplárné arra kérte vejét és leányát, hogy a házat az ő nevére vegyék. Tar és felesége meg is vette az Üllői-ut és a Deák Ferenc-utca sarkán levő házat. Amikor Csaplárné hazatért Amerikából, megtudta, hogy *Tarék saját nevükre iratták a kispesti házat.* Emiatt nagy veszekedés támadt közöttük, anyós és vő pörbe keveredtek egymással és az ügyet dr. *Abonyi Dezső* intézte.

Az ügyvéd végül is perenkivüli egyességet hozott létre közöttük és Tar Lajosék olyan egyezményt irtak alá, amely szerint Csaplárné haszonélvezeti jogot kap a házra. Az épületet 1400 dolláros kölcsön is terhelte és mert ezt az összeget nem tudták törleszteni, az *Üllői-uti házat 1932-ben elárverezték.* Az árverés után megmaradt négyezer pengőt Csaplárné részére letétbe helyezték.

Tar Lajos pénz nélkül maradt és anyagi bajaiért Abonyi ügyvédet okolta. Az utóbbi időben — amint megirtuk — több izben meglátogatta az ügyvédet, majd nap-nap után figyelte. Ugyannyira, hogy az ügyvéd revolvert hordott magánál, mert rossz sejtelmei voltak.

Tar Lajos a főkapitányságon azt hangoztatta, hogy *az egyik barátjától kapott revolvert nem azért hordta magánál, mintha meg akarta volna ölni az ügyvédet. Csak ijeszteni akarta a revolverrel. Szombaton sem akart lőni — ugymond —, de aztán, nem tudja, hogyan, mégis elsütötte a fegyvert.*

A rendőrség nem fogadta el Tar Lajos védekezését. Kiderült, hogy *Abonyi ügyvéd soha nem kezelte Tar Lajos pénzét, hanem csak anyósa vagyonát és alaptalan a gépkocsivezetőnek az a feltevése, hogy az ügyvéd őt kiforgatta a vagyonából.*

A nyomozás adatai szerint *Tar négy napon keresztül figyelte az ügyvédet. Töltött pisztollyal a hátsó zsebében napokon keresztül várta az alkalmat arra, hogy leszámolhasson Abonyi Dezsővel.* A főkapitányság éppen ezért *szándékos emberölés bűntettének gyanuja miatt letartóztatta Tar Lajost.*

Eltemették a meggyilkolt ügyvédet

Hétfőn délután fél három órakor boncolták fel dr. *Abonyi Dezső* ügyvéd holttestét. A hatóság a boncolás után nyomban megadta az engedélyt a temetésre, amely délután öt órakor meg is történt a kispesti zsidó temetőben. A város polgárai nagy tömegben vettek részt a gyászszertartáson. Fiatal özvegyét — a polgári házasságkötést ugyanis már megtartották — a sulyos csapás okozta izgalmak annyira megviselték, hogy nem vehetett részt a temetésen. Abonyi Dezső édesanyját, aki sulyos beteg, még nem értesitették fiának tragikus haláláról. Dr. Abonyi Dezső tagja volt Kispest város képviselőtestületének, ezért a város is képviseltette magát, a polgármester helyett dr. *Meritzay Aladár* főjegyző jelent meg.

Dr. *Bande Zoltán* kispesti főrabbi tartotta a gyászszertartást. Dr. *Meritzay* főjegyző Kispest város képviselőtestülete nevében mondott bucsubeszédet.

Banditakaland Budapesten

Két óra alatt két gyilkossági kísérletet és egy rablást követett el egy sofőr — Revolvert fogott az üldöző rendőrökre, de lefegyverezték és elfogták

Vasárnapra virradó éjszaka a *Baross*-téri autóállomáson várakozott utasra a *BI 944.* rendszámú taxin *Fischer* Ferenc sofőr. Éjféltájban beült a kocsiba egy férfi és utasította a sofőrt, hogy hajtson *Pestszenterzsébetre.* Fischer megkérdezte, milyen ucába menjen. Az utas ingerült hangon szólt rá:

— Csak induljon el, majd Pestszenerzsébeten megmondom a pontos címet.

A sofőr az Üllői-úton át igyekezett Pestszenterzsébet felé. A város határában, a Szemere-major tájékán robogott a kocsi, amikor az utas egyszerre csak revolvert vett elő és hátulról rálőtt Fischer Ferencre, *a golyó azonban célt tévesztett.* A sofőr ijedten fékezett. A kocsi megállt. Az utas revolverrel a kezében kényszerítette Fischer Ferencet, hogy szálljon ki a kocsiból, majd elvette a pénztárcáját, amelyben huszonhárom pengő volt, azután egy vasdarabbal fejbevágta a sofőrt. Fischer Ferenc véresen bukott a földre, a revolveres rabló pedig a kormánykerékhez ült és elrobogott a kocsival.

Fischer Ferencet arra haladó járókelők találták meg félóra mulva. A mentőket hívták hozzá, akik bekötözték a sebét és eszméletre térítették. Fischer ekkor elmondotta, hogy mi történt vele. A sérülése szerencsére nem volt veszedelmes, első segítségnyujtás után az odakerülő rendőrrel együtt a főkapitányságra ment, ahol részletesen jegyzőkönyvbe foglalták feljelentését.

Alig két órával a rablógyilkos merénylet után a Keleti-pályaudvar mellett lévő *Korona*-szállóba beállított *Bentkovszky* Pál 33 éves sofőr. A legszebb szobát nyittatta ki. Behívatta a háziszolgát és megbízta, hogy menjen el egy nőismerőséhez, aki a közelben lakik és mondja meg neki, *azonnal jöjjön a szállóba, fontos ügyben beszélni akar vele.* Bentkovszky már régen ismeretségben áll ezzel a nővel, egyideig közös háztartásban élt vele.

A nő, amikor megkapta az üzenetet, elment hozzá. Bentkovszky belülről bezárta az ajtót, rátámadt a nőre, fojtogatni kezdte, azután revolvert rántott és rálőtt, *de a fegyver csütörtököt mondott.* A nő sikolozására a portás a közelben szolgálatot teljesítő *Patonai* Ferenc és *Nagy* József rendőröket hívta, akik betörték az ajtót. Bentkovszky most már a rendőrökre fogta a fegyvert, de az megint csütörtököt mondott. Végül *lefegyverezték, ártalmatlanná* tették és előállították a főkapitányságra.

Mikor a rendőrök a központi ügyeletre érkeztek vele, *Fischer* Ferenc éppen a helyiségbe mondotta, hogy mi történt vele. A kirabolt sofőr ránézett az előállított emberre és nagy meglepetésre felkiáltott:

— *Ez a gazember lőtt rám, ez rabolt ki!*

A rendőrtisztek és detektivek meglepetten álltak. *Bentkovszky* minden tagjában remegve erélyesen tiltakozott:

— *Nem igaz, sohasem láttam, nem mond igazat!*

— Ne tagadjon, csirkefogó, maga volt — kiabált magából kikelve, felháborodva *Fischer* Ferenc.

A detektivek faggatni kezdték *Bentkovszkyt.* Nem tagadott sokáig, rövidesen beismerő vallomást tett:

— *Látom, nincs értelme, hogy tagadjak. Tényleg én ütöttem le ezt a sofőrt.*

Bentkovszky Pál ezután részletes vallomást tett. Elmondotta, hogy már régen állás nélkül volt. Szerette volna, ha nőismerőse visszatér hozzá, de ez elutasította. Elkeseredésében elhatározta, hogy végez vele. Arra gondolt, hogy az utcán meglesi, de attól tartott, hogy akkor esetleg nem sikerül a merénylet. Kitervelte tehát, hogy elcsalja valamelyik szállóba és ott megöli. *A szoba kibéreléséhez azonban pénz kellett.* Mindenáron pénzt akart szerezni, ezért rabolta ki a taxisofőrt. A merénylet után taxin akart visszatérni *Budapestre,* de az Ecseri-ut és Epreserdő sarkán elfogyott a benzinje. Otthagyta a kocsit és gyalog folytatta utját. A Ludovika mellett taxiba ült, egy Aréna-uti vendéglőhöz hajtatott, megvacsorázott, azután elment a Korona-szállóba, szobát bérelt és odacsalta a nőismerősét.

A gazdátlanul hagyott autót az Epreserdő mellett megtalálták és a taxi-garázsba vitték, Bentkovszky Pált pedig letartóztatta a rendőrség.

A BIATORBÁGYI VONATROBBANTÁS ISMERETLEN RÉSZLETEI

Legutóbbi számunkban a biatorbágyi vonatrobbantás évfordulójával kapcsolatban visszaemlékezést közöltünk, amelyben be akartuk mutatni a Horthy-fasizmus egyik legaljasabb bűncselekményének, Sallai és Fürst elvtársak kivégzésének *előzményeit*, illetve a statárium kihirdetésére alkalmat szolgáltató biatorbágyi provokáció nagyobb körben eddig ismeretlen részleteit.

A cikk megírására olyan újságírót kértünk fel, aki az események időszakát a saját tapasztalatai alapján jól ismeri, s egyéni élményanyaggal is rendelkezik, hisz maga is részt vett a biatorbágyi eseményekkel kapcsolatos sajtómunkában. Sajnos, kiderült, hogy ez *önmagában* nem elegendő. A szerző ugyanis sok tényt *nem dokumentumok alapján, hanem emlékezetből, s ezért hibásan, a történelmi valóságtól eltérően írt meg.* Legsúlyosabb hibája az volt, hogy Dimitrov letartóztatását és a Reichstag-pert két esztendővel előbbre helyezte cikkében, s a biatorbágyi eseményről úgy írt mintha *folytatása*, s nem *előzménye* lett volna a hitleri fasizmus sorozatos rémtetteinek.

A cikkben található egyéb kisebb-nagyobb történelmi tévedések is azt bizonyítják, hogy a szerző felületes munkát végzett. Például ezt írta: „vasárnap, 13-án délelőtt 10 órakor híre jött, hogy a MÁV 50 000 pengő jutalmat tűzött ki a nyomravezetőnek" és ezzel egy időben érkeztek a tett színhelyére a politikai rendőrség vezetői, akik nyomban átvették a nyomozás irányítását. S ekkor (délelőtt 10 órakor) közölték a szerző szerint, hogy a robbantást kommunisták követték el. A tények mást mondanak: a MÁV igazgatósága szeptember 14-én határozta el a jutalom kitűzését. A *Pesti Napló* szeptember 13-i száma, amely *kora reggel* jelent meg, közli, hogy *„a hajnali órákban Bezzegh-Huszágh főkapitány-helyettes, a politikai osztály vezetője, átvették a nyomozás irányítását".* A cikk címe: „Felrobbantották *a kommunisták* a biatorbágyi vasúti hidat".

A szerző szerint Hábli Juli „valami Szilveszter keresztnevű férfiről beszélt, akiről azt is tudta, hogy Bécsben lakik és gyáros, s ezen a nyomon „A politikai osztály néhány embere Bécsbe sietett. Szilveszter keresztnevű gyárost és bányatulajdonost kerestek". Ezzel szemben *Az Est* 1931. szeptember 15-i száma már a következőket írja: *„Váratlanul előkerült két szerencsés menekült. Élő tanúi a borzalmas eseménynek. Matuska Szilveszter 39 éves részvénytársasági igazgató és Acsay István 27 éves tatai járásbírósági tisztviselő*... Vagyis Matuska Szilveszter nevét ismerték már a merénylet utáni reggelen.

A cikk nem mutatja meg a biatorbágyi merénylet *politikai* hátterét, nem mutatja be azokat az aljas mesterkedéseket, amelyeket a magyar fasizmus rendőrsége a kommunista mozgalom ellen folytatott. Helyes lett volna — egy rövid utalás helyett — megmutatni, hogy *az egész merénylet terve a politikai rendőrségen született és sugalmazója Gömbös Gyula honvédelmi miniszter volt.*

A Kommunisták Magyarországi Pártjának Központi Bizottsága 1931, szeptember 16-i nyilatkozatában megállapította, hogy bár a Horthy-rendőrség mindenkor a provokációk mestere volt, *ez a provokációja mégis világrekordot jelentett. A merénylet éjfél után 12 perccel történt és már éjfél után 27 perccel, amikor még egyetlen sebesültet sem kötöztek be, „találtak" egy levélfoszlányt, amelynek alapján a „gyanú" a kommunistákra irányult.*

Nem foglalkozott a cikk azzal sem, hogy *Matuska Szilveszter a Tanácsköztársaság bukása után az ellenforradalmi fehérterroristák egyik leghíresebb bandájának, a Babarczy-féle tiszti különítménynek aktív tagjaként működött, s így több száz gyilkosságban vett részt.*

A világ haladó sajtója – nemcsak a kommunista lapok – cikkeztek arról, hogy a merénylet végrehajtásában *nácipárti német tisztek is részt vettek* és Matuska Szilvesztert valójában csak feláldozták, hogy ezzel leplezzék egy nácik által kitervelt és végrehajtott robbantási kampány igazi hátterét. Már abban az időben céloztak Gömbös szerepére az első ízben foglalkoztak a nagytétényi Gömbös-villával, amely itthon csak a Sándor szerb király ellen 1934-ben elkövetett merénylet alkalmával került az érdeklődés homlokterébe. A világsajtó cikkei nyomán egyik-másik magyar lap is, bár burkoltan, *utalt ezekre a hírekre.* Így például a *Pesti Napló* célzott arra, hogy Matuska Szilveszter a merénylet előtt néhány nappal, szeptember 8-án *Nagytétényben* járt (a Gömbös-villa Nagytétényben volt).

Helyes lett volna elmondani, hogy a Horthy-fasizmus azért rendezte ezt a merényletet, mert a világ közvéleménye előtt indokolttá akarta tenni a szeptember 19-én kihirdetett, de már jóval előbb előkészitettt statáriumot, melyre azért volt szüksége Horthyéknak, mert országszerte erősödött a kommunista párt tömegbefolyása. *Szükség volt a biatorbágyi merényletre, hogy megindulhasson a KMP, a magyar kommunisták ellen az új irtóhadjárat, s elriasszák a munkásosztály és a parasztság tömegeit a párttól.*

*

Szerkesztő bizottságunk megvitatta a cikk megjelenésének körülményeit. Megállapította, hogy a cikkben levő hibákért nem csupán a szerző, hanem a felületes szerkesztési munka is felelős. Szerkesztő bizottságunk levonta a következtetéseket és a hasonló esetek kiküszöbölésére megfelelő határozatokat hozott.

Tébolydába viszik Elek Ferenc kertészt, a szerelmes szobalány gyilkosát

— Az Est tudósítójától —

Ez év szeptember 7-én rejtélyes gyilkosság történt a Naphegy egyik villájában. *Sikabonyi* Antalnak, a Nemzeti Múzeum főkönyvtárosának Dezső ucca 4. számú villájában holtan találták *Molnár* Mária fiatal szobalányt. A gyanú *Elek* Ferenc kertészre irányult, akit néhány nap mulva el is fogtak, amikor a csehszlovák határon át akart szökni. A fiatal kertészlegény beismerte, hogy *ő lőtte agyon Molnár Máriát,* de meglepő vallomást tett. Azzal védekezett, hogy

a leány megkérte őt arra, hogy ölje meg őt.

Elek Ferencnek ezt a védekezését a rendőri nyomozás mindenben alátámasztotta. Megállapította, hogy *a leány már régebb idő óta hangoztatta életuntságát.* Molnár Mária ugyanis *egyszerre két férfibe volt szerelmes, sehogyan sem tudott dönteni.* Az egzaltált leány már többízben kísérelt meg öngyilkosságot és többek előtt hangoztatta, hogy ő úgy sem fog sokáig élni.

Elek Ferencet letartóztatták és az ügyészség Markó uccai fogházába szállították, ahol azonban olyan **furcsa** módon viselkedett, hogy **védője** kérte elmeállapotának **megvizsgálását.** *Bakody* Aurél és *Zsakó* **István** törvényszéki orvosszakértők **heteken** keresztül figyelték a **fiatalembert.**

Időközben elkészült az **ügyészség** vádirata, amely Elek Ferencet ***megölt ember kívánságára elkövetett emberölés bűntettével*** vádolta meg.

Néhány nappal ezelőtt elkészült az orvosszakértői vélemény is, amelyben a két professzor megállapította, hogy

Elek olyan akaratnélküli és könnyen befolyásolható egyén, hogy őt büntetőjogilag felelősségrevonni nem lehet

és *zárt intézetben való kezelése szükséges.*

Ilyen előzmények után tűzött ki ma délelőttre az ügyben főtárgyalást a budapesti büntetőtörvényszék *Horváth* Ferenc-tanácsa. Elek Ferencet fogházőr megbilincselve kísérte a tárgyalóterembe, de *az elnök intézkedésére néhány perc mulva vissza is vitte a fogdába.* A tárgyalást ugyanis nem tartották meg, mert az orvosszakértő véleménye alapján *az ügyészség visszavonta vádját. Elek Ferencet rövidesen tébolydába viszik.*

Egy év alatt 275.000 bűnügyet tárgyaltak a bíróságok

A legtöbb vádlottat lopás és sikkasztás miatt ítélték el

A büntetőtörvényszék péntek déli teljes ülésén *Gadó* István elnöki megnyitójában beszámolt a büntetőtörvényszék működéséről. Ezzel kapcsolatosan kiemelte, hogy 1937-ben rekordtermés volt bűnügyekben és a büntetőügyek száma 2049-cel felülmúlta a multévi bűnügyek számát.

A magyar járásbíróságok és törvényszékek ügyforgalmáról érdekes adatokban számol be a „Magyar Statisztikai Évkönyv is. Eszerint *1936-ban 275.818 jogerősen befejezett büntetőügy* volt. Ez a hatalmas szám mélységes örvényt tár fel, amelyben ott kavarog az emberi élet sok botlása, nyomora és tragédiája. Ez az örvény egyre szélesebb, egyre mélyebb, mert két évvel ezelőtt 254.022, egy évvel később pedig 262.170 volt a befejezett büntetőügyek száma.

Három év alatt tehát tíz százalékkal magasabb arányban vették igénybe a bíróságok büntetésosztó intézményét.

Az összes büntetőügyek 67.8 százalékát 1936-ban a járásbíróságon, 32.2 százalékát pedig a törvényszéken tárgyalták. Sok ügy félreértéseken, alaptalan vádon, tarthatatlan gyanusításon alapszik és *ezért a büntetőügyek jelentős része felmentéssel végződött.* 1934-ben 17.600, 1935-ben 18.514, 1936-ban 18.364 büntetőügyben hoztak felmentő ítéletet a bíróságok. *Marasztaló téléttel 1936-ban kereken 78.000 büntetőügy fejeződött be.* A büntetőügyekben szereplő terheltek száma ugyanúgy emelkedett, mint a bűnügyek száma. 1934-ben 314.920, 1935-ben 327.557, 1936-ban pedig 352.886 vádlott állott a bíróságok előtt és közülük 28.000 távozott felmentő ítélettel.

Több, mint 90.000 embert elítéltek és több mint 200.000 ügyben egyességgel vagy az eljárás megszüntetésével fejeződött be az ügy.

A legtöbben lopás, tulajdon elleni kihágással vádoltan állottak a bíróság előtt, még pedig 26.749-en. Hatóság elleni bűncselekmény miatt 1884, vallás elleni bűncselekmény miatt 1098, szeméremelleni vétség miatt 749, rágalmazás miatt 5509, becsületsértés miatt 14.711, gyilkosság és egyéb emberölés miatt 321, testisértésért 12.073, közegészség elleni bűncselekmény miatt 6793, sikkasztás miatt 6149, orgazdaságért 2905, csalásért 4028, közcsend elleni kihágásért 1575, szerencsejáték elleni kihágás miatt 1539, egyházpolitikai törvénybe ütköző cselekmény miatt 168 egyént vontak felelősségre 1936-ban.

A számadatokból megállapítható, hogy

igen magas arányban szerepelnek azok, akik becsületsértést követnek el és nagy hányadot képviselnek az úgynevezett intellektuális bűncselekmények is.

Súlyos tételei még a bűnügyi statisztikának a rágalmazás, a vallás elleni bűncselekmény, a közegészségügy és hatósági személyek ellen elkövetett bűncselekmények is, amelyekből kifolyólag évről évre több embert ítélnek el.

dés előzte meg. Itt *Szilassy* Nadinka futott be elsőnek a közönség zúgó tapsai közepette, míg *Erdős* Klári, aki körül az utóbbi napokban olyan viharok dúltak, második helyen végzett, *Botond* Éva pedig harmadik helyre szorult. A páros műkorcsolyázóbajnokságot a *Szekrényessy*-testvérpár nyerte. Remek formában futottak. Második lett a *Bass* Erika—*Barcza-Rotter* Béla-pár. Ők ezúttal először kaptak ilyen jó helyezést, amit azonban meg is érdemeltek. Ez a fiatal pár a jövő bajnoka és minden valószínűség szerint be is fogják váltani a hozzájuk fűzött reményeket. Félkilenckor ért véget a bajnokság, melynek legtöbb számát a tribünöket zsúfolásig megtöltő közönség hálás tapssal jutalmazta.

1938. január 25.

Két vakmerő betörő lelőtt egy hős rendőrt Pestszentlőrincen

Véres rendőrtragédia játszódott le a vasárnapról hétfőre forduló éjszaka Pestszentlőrinc határában, a Szarvas-csárdában. *Hajtó* Antal főtörzsőrmester ellenőrző körútján betörőket ért tetten, mire az elszánt banditák revolverrel kétszer rálőttek s most, életveszélyes állapotban a Szent István-kórházban fekszik a kötelességét teljesítő hős rendőr. A betörők, miután leterítették a rendőrt, elmenekültek.

Nem messze a vecsési határtól, a pestszentlőrinci Ráday-utca első háza a Szarvas-csárda. Itt végezte ellenőrző körútját vasárnap hajnalban *Hajtó* Antal főtörzsőrmester. Mikor a csárda közelébe ért, észrevette, hogy az épületből világosság szűrődik ki. Odament, benézett az ajtórésen és látta, hogy *két micisapkás ember feszegeti a csárda pénztárfiókját.* Harsány hangon rájuk kiáltott, hogy adják meg magukat, az egyik betörő azonban *revolvert rántott és az ajtóban álló rendőr felé lőtt.* Hajtó Antal is előkapta szolgálai revolverét, rálőtt a betörőkre, de golyója célt tévesztett. A betörők újra tüzelni kezdtek: az egyik golyó átfúrta a főtörzsőrmester hüvelykujját, a rendőr kiejtette kezéből a revolvert. Hajtó Antal utána nyult a földön fekvő pisztolynak, *közben azonban újabb lövés érte, amely hasfalát fúrta keresztül.* Hangtalanul összeesett, s mire magához tért, a két merénylő már elmenekült.

Később Hajtó Antal kivánszorgott az utcára s amennyire sebesülése engedte, kiáltozni kezdett. A pestszentlőrinci 110. számú rendőrőrszoba tagjai már megelőzően figyelmesek lettek a sorozatos revolverlövésekre és többen elindultak a sötét éjszakában, megtudni, mi történt. *Tálas* János rendőrfőtörzsőrmester éppen a Szarvas-csárda irányában kutatott a pisztolyharc zaja után, amikor meghallotta Hajtó Antal elhaló kiáltásait. Odasietve, a csárda ajtajában rátalált a földön a véresen, eszméletlenül fekvő Hajtó Antalra. Azonnal értesítette a kispesti mentőket, akik a súlyosan sérült főtörzsőrmestert a Szent István-kórházba szállították.

Az őrszoba jelentése alapján a főkapitányság azonnal erélyes nyomozást indított a revolveres betörők után. *Fazekas* Áron és *Futó* detektívfőfelügyelő csoportja siettek ki Pestszentlőrincre és rendőrkutyák segítségével széleskörű razziát végzett a banditák fölkutatására.

A tragikus sorsú Hajtó Antal egyik legderekabb tagja a rendőrségnek, 40 éves és három fia van. Hétfőn a korai délelőtti órákban *Török* János főparancsnok és *Berti* József főfelügyelő is meglátogatta az életveszélyesen megsérült derék rendőrt. A kezelőorvosok véleménye szerint *Hajtó Antal állapota nagyon súlyos, mert a golyó átfúrta a máját és súlyos sebet ütve a bordák között, a hátgerinc mellett jött ki.*

A két banditáról pontos személyleírás nincsen. A csárda helyiségében ugyanis meglehetősen sötét volt s a hős rendőr csak annyit tudott elmondani, hogy ketten voltak, mindkettőjük kezében többször eldördült a fegyver és hogy micisapkát viseltek.

Drámai beszélgetés a haldokló rendőrrel

A Szent István-kórház A) pavilonjának egyik földszinti közös kórtermében fekszik Hajtó Antal rendőrfőtörzsőrmester. Fehérköpenyes ápolónők suhannak el a szoba közepére állított ágya mellett és egy inspekciós orvos ügyel szünet nélkül a súlyosan megsebesített rendőr betegágyánál.

Hajtó Antal viaszfehér arccal, szenvedően leeresztett szempillákkal fekszik, mozdulatlanul. Haja, amely fényes a verítéktől, csapzottan lóg a szemébe.

A szobában még öt beteg fekszik rajta kívül, akik valamenyien részvéttel és meginudulva néznek az utolsó óráit élő lelőtt rendőr betegágya felé.

Amint belépek a terembe, a kezelőorvosával találkozom, aki most hagyta el Hajtó Antal ágyát. Komor, fénytelen hangon mondja:

— Nincs semmi remény... a golyó teljesen átfúrta a máját... az exitus már csak órák kérdése...!

Amint a rendőrfőtörzsőrmester ágya elé lépek, felnyitja fájdalmas, megtörtfényű szemét és kezében görcsösen elsimítja haját homlokáról.

— *Pokolian szenvedek,* — suttogja, — *szeretném utoljára még a családomat látni!...*

— Hol érték a lövések?

Arca eltorzul a szenvedéstől.

— *Kezemet* — mondja és a takaró alól előhúzza bebugyolált kezét — *és a gyomromat.* Lelőttek, mint egy veszett kutyát.

— Hogyan támadták meg a merénylők?

— Hajnalban történt, a Ráday-utcán a Szarvas-csárda felé haladtam és észrevettem, hogy néhány setienkedő alak fel akarja feszíteni a csárda ajtaját. Óvatosan közeledtem. A revolverem a kezemben volt. Valaki észrevett és fütyült a többieknek. Két-három lépést még előrementem és segítségért akartam kiáltani, amikor egy golyó a kezemet eltalálta. A revolver kiesett belőle.

— A sípomat előkotorásztam zsebemből, hogy segítséget hívjak, amikor egy másik golyó leterített...

— Itt a gyomromon talált el, — mondja eltorzult arccal és homlokát elönti a veríték.

— Nem tudja, kik voltak a támadói?

— *Nem!* — válaszolja, — csak elmosódó körvonalú alakokat láttam, de az arcát senkinek nem tudtam megfigyelni.

— *Hárman,* — mondja maga elé meredve, — *de lehet, hogy többen. Csunyán elbántak velem!*

— Mért nem használta a revoverét?

— Amikor nekem is lőnöm kellett volna, *akkor már a revolvert kiütötték a kezemből.* Az első lövés előtt pedig még nem használhattam revolveremet, magyarázza, — nem tudtam még, miről van szó, *nem lehet csak olyan könnyen előhúzni azt a revolvert és lőni. Mert én rendőr vagyok!...* — mondja és hangja mintha élesen szárnyalna a kórteremben.

Ajka most keserűen megvonaglik és fájdalmasan, nagyon fájdalmasan megszólal:

— *...és ők lelőttek engem, mint egy veszett kutyát!*

A szegény rendőrhős, az orvosok szerint, menthetetlen.

Rácz Lajos betörővezért és háromtagú bandáját hajszolja a rendőrség

Az a gyanú, hogy ők lőtték le a hős rendőrt

Nyolc napja tart a hajsza: *lázas munkával keresi a rendőrség Hajtó Antal rendőrtörzsőrmester betörő-*

A rendőr-merénylettel gyanusitott Rácz Lajos

500 pengőt kap, aki rendőrkézre juttatja a merénylőt

merénylőjét. Végigkutatták az egész fővárost, a rendőrség gyűrűjén senki sem mehetett keresztül, akinek csak valami köze van a budapesti alvilág életében.

Mult hét vasárnap éjszakáján lőtte le a pestszentlőrinci Szarvas-csárdánál két betörő *Hajtó* Antal rendőrtörzsőrmestert.

Szerda, csütörtök, péntek, szombaton, ***négy napon keresztül a rendőrség 500 emberrel végigrazziázta egész Budapestet.*** Ötszáz ember szoros gyűrűbe fogta a várost és *vasárnapra a razziának két eredménye volt.* Az egyik az, hogy *rengeteg alvilági alakot állítottak elő és kísérték a toloncházba, vagy vették őrizetbe,* akiket *más bűncselekmény* miatt keres a rendőrség, másrészt pedig megállapíthatták azt, hogy a gyanusított merénylők *Budapesten és környékén nincsenek,* hacsak nem egy *lakatlan villa pincéjében huzódtak meg étlen-szomjan egy hét óta.*

A rendőrség feltevése az, hogy *csak a csárdát és a csárda környékét jólismerő ember követhette el a merényletet.* A Szarvascsárda elválasztó fallal két részre van osztva: az egyik rész a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezete, a másik maga a csárda. A két betörő a csárdába hatolhatott be az ablakon keresztül és — ez a rendőrség feltevése — a rabitzfalat megfúrva akartak bejutni a szövetkezet helyiségébe, hogy ott a *kasszát megfúrják.* A betörők tehát tudták, hogy a csárda és a szövetkezet helyiségei között könnyen áttörhető rabitzfal van.

A rendőrség szűrőrazziáján minden betörő keresztülment, akit a rendőrség ismer. Csak egy betörőkirály és bandájának három tagja tűnt el a rendőrség szeme előtt. Rácz Lajosnak hívják ezt a *betörővezért,* aki már *több nagyszabású betörést hajtott végre és közöttük nem egyet Pestszentlőrincen és környékén.* Ez a régi betörő eltűnt a rendőrség szeme elől, pedig éppen ma érkezett Ausztriából Budapestre rádiógram, amelyben *a bécsi rendőrség is keresi.* Kiderült, hogy *néhány héttel ezelőtt érkezett csak haza Bécsből, ahol több nagyszabású betörést vitt véghez.*

A rendőrségnek gyanús *Rácz Lajos és társainak eltűnése.* Már az első razzia alkalmával, amikor nem találták ezeket a jólismert, hirhedt betörőket, *különösen gondot fordítottak Rácz Lajos kézrekerítésére.* Megtudták, hogy Rákoscsabán van — *ez az értesítés éppen akkor érkezett, amikor a kormányzó Hajtó Antalt meglátogatta a Szent István kórházban.* Detektívek serege robogott ki autókon Rákoscsabára, de *Rácz Lajos néhány pillanattal a detektívek megjelenése előtt eltűnt abból a kocsmából, ahol addig tartózkodott.* Később egy másik pestkörnyéki faluban látták *szemüveggel, parókában.* Oda is detektívek mentek ki, de *Rácz Lajos és bandája újra eltűnt a detektívsereg elől. Azóta nem tudják, hol van.*

A főkapitányságról ma rádiógramot küldtek szét az összes vidéki rendőr- és csendőrállomásoknak *Rácz Lajos részletes személyleírásával. Fényképét megkapta minden budapesti detektív, rendőr, valamint a vidéki csendőrök és rendőrök is.* Az egész országban *hajtóvadászat indult Rácz Lajos és háromtagú bandája után.*

Emellett hatalmas lendülettel folyik a nyomozás a merénylők után. *500 pengő jutalmat tűztek ki annak, aki a merénylők nyomára vezeti a rendőrséget.* A nyomozó rendőrtisztek és detektívek remélik, hogy *a merénylők most 24 órán belül a rendőrség kezére kerülnek.*

A csendőrök elfogták Hajtó Antal rendőr merénylőjét

Pongor László templomfosztogató betörő a tettes
Kispesten kézrekerült a barátja is, aki ott volt a merényletnél

A csendőrség és a rendőrség megint megmutatta, hogy nálunk nem lehet gengszteresdit játszani: szombaton kézrekerítették Hajtó Antal rendőrfőtörzsőrmester merénylőjét és elfogták a társát is, aki ott volt a merényletnél.

Hetek óta folyt a hajtóvadászat a merénylő után, aki január elején éjszaka a pestszentlőrinci Szarvas-csárdában lelőtte Hajtó Antal rendőrt. Állandóan folytak a razziák, tucatjával fogdosták össze a betörőket. Köztük keresték a tettest. Többen is gyanúba kerültek, de végül alibit igazoltak.

Névtelen telefonáló

A rendőrség nem adta fel a reményt. Mindig újabb és újabb nyomokon indultak el a detektivek. Biztosra vették, hogy majd csak horogra akad olyan betörő, aki tud a merényletről.

Pár nappal ezelőtt a kecskeméti rendőrség jelentette a főkapitányságnak, hogy a kecskeméti római katolikus templomot ismeretlen tettesek kifosztották. Feldúlták a templomot, elvittek minden értéktárgyat, még a kegytárgyakat sem kímélték. Valószínűnek látszott, hogy budapesti betörők „dolgoztak" Kecskeméten.

Szombaton reggel egy férfihang jelentkezett telefonon a főkapitányság központjában. A betörési ügyekben nyomozó detektivcsoportot kereste.

— Nem akarom megnevezni magamat, — mondotta, — ékszerész vagyok. Tudom, hogy egy gyanus fiatalember törött ékszereket és templomi kegytárgyakat kinálgat eladásra. Biztosan betörő. A nevét nem tudom, csak annyit tudok róla, hogy Kispesten, a Szent Imre herceg-útja 87. számú házban lakik.

A főkapitányságról azonnal detektivek siettek Kispestre, hogy előkerítsék a gyanús fiatalembert.

Az áruló pisztoly

Nem sokat kellett keresgélniök. Megtudták, hogy a házban lakik Bodó Imre huszonnégy éves fiatalember, aki alvilági alakokkal szokott érintkezni. Rögtön benyitottak hozzá. Bodó elsápadt és remegni kezdett, amikor meglátta a detektiveket.

— Mit akarnak tőlem az urak? — kérdezte reszkető hangon.

A detektivek nem sokat teketóriáztak, szijbilincset hurkoltak a kezére, azután *átkutatták a lakást. Két bőröndöt találtak. Az egyikből összetört templomi kegyszerek kerültek elő a másikban két revolvert találtak. Forgópisztoly az egyik, a másik pedig Steyer-pisztoly, pontosan olyan kaliberű, mint amilyennel Hajtó Antalt lelőtték.*

Negyedóra mulva már a főkapitányságon állt Bodó detektivek karéjában és a kérdések pergőtüze zúdult rá. Faggatták, kérdezték, hol járt azon az éjszakán, amikor a Szarvas-csárdában a merénylet történt. Bodó Imre ötölt-hatolt, közben a főkapitányságra kérették a rendőrség fegyverszakértőjét, hogy *vizsgálja meg a pisztolyt.* Annak idején a Szarvas-csárda udvarán megtalálták annak a *revolvergolyónak a rézhüvelyét,* amellyel Hajtót lelőtték. A rézhüvelyben talált bemélyedésből megállapították, hogy *a pisztoly gyujtószöge hibás.* A fegyverszakértő most megnézte a Bodónál talált revolvert, kilőtt belőle egy golyót és máris előterjesztette [illegible].

— *Ezen a rézhüvelyen is tisztán látható a bemélyedés.* Határozottan kijelentem, hogy *ezzel a fegyverrel lőtték le Hajtó Antalt* — mondotta a fegyverszakértő.

„Laci lőtte le a rendőrt..."

Bodó Imre most már nem kertelt tovább, *töredelmes, részletes vallomást tett.*

— Mindent bevallok, amit tudok, — mondotta — de higyjék el, *nem én vagyok a tettes.* Van egy barátom, aki *betörő, Varga László* és *Szabó László* néven szokott szerepelni, de ezek csak *álnevek.* Nem tudom, mi az igazi vezetékneve, de az biztos, hogy az igazi keresztneve *Laci.* Ezzel a Lacival akartunk *betörni a Szarvas-csárda épületében lévő fogyasztási szövetkezetbe.* Az udvaron van egy kis fáskamra. Ott rejtőztünk el és vártuk az alkalmas időt, amikor majd betörhetünk a szövetkezetbe. Amint meglapulva vártunk, egyszerre csak *árnyékot láttam közeledni: rendőr jött.* Megijedtem és *futni kezdtem.* Alig szaladtam száz lépést, *revolverdörreneséket hallottam.* Éjszaka három óra tájban érkeztem haza. Nemsokára megjött Laci is. Csak annyit mondott, hogy *rálőtt a rendőrre.* Beismerem, kérem, hogy én is ott voltam, de *Laci lőtte le a rendőrt.*

Bodó ezután elmondotta, hogy, mikor a lapokban olvasták, hogy mi történt, nagyon megijedtek. Néhány napig nem is mozdultak ki hazulról. Pénzük azonban nem volt, elhatározták, hogy betörnek. A merénylet óta Budapesten és Pestkörnyékén egymásután hét helyen követték el betörést. A zsákmányon megosztoztak.

— Néhány nappal ezelőtt — folytatta — Laci azt mondotta, hogy ráúnt Budapestre, vidékre megy. Ideadta nekem ezt a két bőröndöt, hogy vigyázzak rá, amig megjön.

— Hová utazott a Laci? — kérdezték a detektivek.

— Biztosan nem tudom, de azt hiszem, Garbolcra. Ott lakik egy nőismerőse, valószinüleg ahhoz ment.

Bodó Imre még átadott a detektiveknek egy fényképet is: a „Laci" fényképét. Ennek a fényképnek a segitségével akarták kézrekeríteni a detektivek a titokzatos, soknevű Lacit. Három detektiv indult útnak vonaton Garbolcra, hogy megkeresse a rendőr merénylőjét.

A csendőrök elfogták a titokzatos Lacit

Amint a három detektiv vonatra ült, a többi detektiv szemlére vitte Bodó Imrét. Kivitték Pestszentlőrincre. A Szarvas-csárda épületében a fiatalember megmutatta, hogy a kritikus éjszakán, hogyan másztak be az udvarra, azt is megmutatta, hogy a merénylet után merre menekült. A szemle befejezése után visszakisérték a főkapitányságra.

Leültették egy szobában, jegyzőkönyvbe akarták foglalni a vallomását és meg akarták tudni, hogyan kerültek hozzá az összetört templomi kegyszerek, de alighogy megkezdték a kihallgatását, olyan váratlan esemény történt, amely félbeszakította a vallomást.

A debreceni rendőrkapitányság vezetője telefonon felhívta a főkapitányságot azzal, hogy a debreceni kapitányság épületében van Hajtó Antal rendőrfőtörzsörmester merénylője. A debreceni telefonjelentésből derült ki, hogy érdekes módon kézrekerült a merénylő, ugyanakkor, mikor Budapesten elfogták a barátját.

A Szarvas-csárdában történt merénylet után a főkapitányság megkérte a vidéki rendőrkapitányságokat és a csendőrörsöket, hogy ha betörőt fognak, faggassák a merényletről is. Megérkezett a kérés a garbolci csendőrörsre is. Az ottani csendőrök napok óta nyomozták ismeretlen betörők után, akik a környéken kifosztottak egy templomot. Néhány nappal ezelőtt a községbe érkezett egy Pongor László nevű fiatalember. A csendőrök szemmel tartották. Megtudták, hogy a budapesti alvilágban ismerik ezt az embert. Ráterelődött a templomfosztogatás gyanuja. Szombaton reggel előállították a csendőrörsre. Eleinte semmit se akart tudni a templomi betörésről. Később már annyit bevallott, hogy Budapest környékén betöréseket követett el. A csendőrök most már arról faggatták, tud-e valamit a Szarvas-csárdában történt merényl... Pongor tagadott, de egyre jobban belebonyolódott a vallomásába, végül beismerte, hogy ő a tettes.

— *Én lőttem le Hajtó Antalt,* — mondotta. — A betörésnél ott volt a barátom, *Bodó* Imre, aki most *Kispesten* lakik, *de ő nem használta a fegyvert* — mondotta a fiatalember.

A csendőrök a beismerő vallomás után *Debrecenbe kisérték Pongort* és átadták az ottani rendőrségnek azzal, hogy *értesitsék a budapesti főkapitányságot.* Igy történt azután, hogy a debreceni kapitányság vezetője telefonon közölte a főkapitánysággal a merénylő elfogatását.

A főkapitányság erre táviratozott. *Garbolczra,* hogy ha a detektivek odaérkeznek, menjenek Debrecenbe, vegyék át Pongor Lászlót és *kisérjék Budapestre.* Vasárnap már megérkezik *Pongor* László és végre tisztázódik majd a merénylet minden részlete és az is kiderül, *miféle betöréseket és templomfosztogatásokat követett el Bodó Imrével együtt.*

Elfogták Hajtó Antal rendőrfőtörzsőrmester merénylőjét és annak betörőtársát

Egy elfogott templombetörő vallomása alapján a detektivek elindultak érte egy szatmármegyei községbe, de közben a csendőrök elfogták — Pongor László, templombetörésért keresett villanyszerelő a rendőrfőtörzsőrmester merénylője — A debreceni rendőrségen beismerte tettét

Vasárnap reggelre Budapestre hozzák a merénylőt

Hajtó Antal rendőrfőtörzsőrmester január 24-ike óta fekszik a Szent István-kórházban, ahol nemrégiben Horthy Miklós kormányzó is meglátogatta a hős rendőrt. Hajtó Antal állapota azóta jelentősen javult és már közel van a felgyógyuláshoz. — Mig az orvosok megmentették az életnek Hajtó Antalt, azalatt a főkapitányság bünügyi osztálya széleskörü nyomozást inditott a rendőr merénylőjének és bűntársának felkutatására. A hetek óta tartó nyomozás a betörők között kereste a tettest, különösen olyan betörők kerültek gyanuba, akiknél Steyr-pisztolyt találtak. A hosszas és fáradságos nyomozás szombaton sikerre vezetett, ebben azonban része van a véletlennek is és nem utolsó sorban annak, hogy a sajtó nyilvánossága átvitte a közönség tudatába, hogy a betörők között keresik a merénylőt. Egy kispesti ékszerész szombaton délelőtt bizalmasan közölte a főkapitánysággal, hogy gyanus ékszernemüeket kinált neki egy fiatalember eladásra. A bejelentés nyomán a detektivek hamarosan megtalálták az áruló pisztolyt és kiderült a pestszentlőrinci hajnali merénylet rejtélye.

Az áruló pisztoly a bőröndben

Szombaton a déli órákban egy kispesti ékszerész telefonon értesitette a főkapitányság bünügyi osztályát, hogy egy fiatalember ezüstnemüeket kinált neki eladásra, ő azonban ugy látja, hogy az ezüstnemüek: kegyszerek, templomi tárgyak. A rendőrség mintegy 8—10 napja értesitést kapott a kecskeméti rendőrkapitányságtól, hogy ott templomrablást követtek el és több ezüst kegyszer eltünt. A közelmult napokban a svábhegyi kápolnába is betörtek. Valószinünek látszott, hogy a templombetörők egyike akarta áruba bocsátani az ellopott kegyszereket. Detektivek mentek gépkocsin Kispestre és miután az ékszerész személyleirást adott a fiatalemberről és elmondotta, hogy a gyanus férfi tudmása szerint a Szent Imre herceg-utjának melyik részén lakik, fáradságos, de gyors nyomozással a 87. számu házban meg is találták a fiatalembert *Bodó Imre* 25 éves alkalmi munkás személyében. A detektivek rögtön átkutatták Bodó Imre szobáját és az ágya alatt két bőröndöt találtak. Az egyikben összetört ezüst kegyszerek, gyertyatartók és más ezüst templomi tárgyak voltak. Tehát világos volt, hogy a bőrönd tartalma templombetörésből származik.

Ekkor még csupán az volt bizonyos, hogy templombetörőt fogtak, de amikor a másik bőröndöt is kiüritették, nagy izgalommal látták, hogy *valószinüen nyomon vannak a rendőrmerénylet ügyében.* A másik bőröndben ugyanis *szennyes fehérnemüek alatt egy Frommer- és egy Steyr-pisztolyt leltek.* A detektivek a megkötözött Bodó Imrével, magukhoz véve a bőröndök tartalmát is, visszasiettek a főkapitányságra.

Itt a fegyverszakértő megvizsgálta a Steyr-pisztolyt és megállapitotta, hogy *ez a fegyver az, amellyel január 23-án éjjel életveszélyesen megsebesitették Hajtó Antalt.* A fegyverszakértő ugyanis a pestszentlőrinci Szarvas-csárda udvarán talált töltényhüvelyekből már korábban megállapitotta, hogy a pisztoly — amelyből a hüvelyeket kilőtték — hibás, az ütőszegén kis dudornak kell lennie. *A Bodó Imre bőröndjében talált Steyr-pisztoly ütőszegén ezt a kis hibát fellelte a fegyverszakértő.*

Nyomban faggatni kezdték az elfogott templombetörőt. Egy ideig tagadott, de aztán beismerte, hogy tud a merényletről. Elmondotta, hogy *van egy Varga Laci nevü 26 éves volt villanyszerelő-barátja, akivel január 23-án este be akartak törni a pestszentlőrinci fogyasztási szövetkezet üzlethelyiségébe.* A merénylet estéjén elmentek a Szarvas-csárdához, amely a fogyasztási szövetkezet épülete mellett van, az Üllői-ut és Határ-utca sarkán. A csárdában ekkor még vendégek voltak. Miután szemlét tartottak, elbujtak a csárda szaletlijében és ott vártak a kedvező alkalomra. *Az éjszakai órákban egyszerre csak arra jött Hajtó Antal rendőrfőtörzsőrmester, akit ők természetesen nem ismertek. A rendőr rájuk kiáltott, erre ők szétugrottak, hogy meneküljenek.*

— Közben két lövést hallottam, de nem tudtam, hogy ki lőtt.

Mindketten más irányba menekültek és miután a betörés meghiusult, hajnali három órakor találkoztak ismét a Szent Imre herceg-utja 87. számu házban levő szobájukban, ahol Bodót elfogták. Itt cigarettára gyujtva, megbeszélték az éjszakai kalandot.

— Laci — mondotta Bodó Imre — egyszerre csak igy szólt: *„Kétszer rálőttem a zsarura!"*

A betörő kijelentette ezután, hogy többet nem tud a merényletről. Olvasták az ujságokban, hogy mi történt. Egy ideig meglapultak, de *miután látták, hogy nem találják őket, nekibátorodtak és azóta hét betörést követtek el.*

Ki a merénylő?

A rendőrtisztek most már látták, hogy nyomon vannak és alaposan kivallatták Bodó Imrét. A templomrabló elmondotta, hogy barátját Varga Lászlónak hivják. A revolverét nála hagyta, ő azonban elutazott Székesfehérvárra. Személyleirást is adott róla és eszerint a merénylőnek elől három foga hiányzik. A lakásán találtak egy csoportképet. Bodó megvallotta, hogy ezen a fényképen rajta van a barátja is, *„a Laci"*. A rendőrség kivágatta a képet, megnagyittatta és a sokszorositott képeket szétosztotta a rendőrök között.

A nyomozás akkor vett erősebb lendületet, amikor Bodó Imre elmondotta, hogy *barátjának van egy titkos menyasszonya, aki Garbolc községben lakik Szatmár megyében.* A fiatalembert őrizetbe vették és a rendőrség intézkedett, hogy azonnal detektivek induljanak a Szatmár megye csengeri járásban lévő Garbolcra. Telefonon értesitették a garbolci csendőrséget, hogy a detektivek elindultak.

Kézrekerül a tettes

A detektivek még a vonaton ültek, amikor a véletlen ismét előresegitette az izgalmas nyomozást. Helyesnek bizonyult a főkapitányság bünügyi tisztviselőinek feltevése, hogy az állitólagos Varga László templomrabló és rendőrmerénylő valószinüen Garbolcra utazott a menyasszonyához. A csendőrök szombaton délután cirkáló utjukon egy idegen fiatalemberre bukkantak. Nyomban igazolásra szólitották és ekkor kiderült, hogy az illető Pongor László 26 éves villanyszerelő, aki Budapestről, illetve Székesfehérvárról jött Garbolcra. Bekisérték a csendőrörsre és ott vallatóra fogták. Meg is volt az eredmény, mert *Pongor László beismerte, hogy Debrecenben templombetörést követett el. A csendőrök erre letartóztatták és elindultak vele Debrecenbe.*

Debrecenbe érve, Pongor Lászlót átadták az ottani rendőrkapitányságnak. A debreceni templombetörés bünügyi előadója rögtön kihallgatta. Mivel a főkapitányság bünügyi osztálya annakidején rádiótáviratban kérte a vidéki összes csendőri és rendőri hatóságokat, hogy *az elfogott betörőket vallassák a rendőrmerényletre vonatkozóan is és kutassanak a revolverek után, a debreceni rendőrtiszt ebben az irányban is faggatta Pongor Lászlót.* A kihallgatás során Pongor azt mondotta, hogy *neki nincsen revolvere, mert azt Kispesten hagyta egy barátjánál. Utóbb azt is beismerte, hogy ő lőtt Pestszentlőrincen az emlékezetes januári éjszakán Hajtó Antal rendőrfőtörzsőrmesterre.*

A debreceni rendőrkapitányság felhivta telefonon a budapesti főkapitányság bünügyi osztályát, ahol éppen Bodó Imrét vallatták. A főkapitányság közölte a budapesti nyomozás szenzációs fordulatait a debreceni rendőrséggel. Csakhamar *kiderült, hogy valóban Pongor László a rendőrfőtörzsőrmester merénylője. Az elfogott Pongornak elől hiányzik három foga és a Kispesten elfogott betörőtársa az elől hiányzó három fogat jelölte meg különös ismertetőjelként.* Pongor beismerte, hogy Varga László és több más álnéven lakott Kispesten és a főváros környékén és a pisztolyáról is azt vallotta, mikor még nem tudta, hogy elfogták Kispesten bűntársát, hogy hibás. A debreceni rendőrség őrizetbe vette Pongor Lászlót. *A budapesti főkapitányság táviratban utasitotta a Garbolc felé utazó két detektivet, hogy menjen Debrecenbe és onnan még az éjszaka folyamán kisérje vonaton Budapestre Pongor Lászlót.*

Helyszini szemle a merénylet szinhelyén

Mialatt a csendőrök a Garbolcon elfogott Pongor Lászlót Debrecenbe kisérték, azalatt egy rendőrtiszt és több detektiv gépkocsin Bodó Imrét kivitte a pestszentlőrinci Szarvas-csárda udvarára. Itt helyszini szemlét tartottak vele és *Bodó Imre részletesen elmondotta, hogy mik voltak a merénylet előzményei.*

— Erre jöttünk. — mondotta — láttuk, hogy még világos a csárda ablaka s idejöttünk a szalettlibe. Itt megbujtunk a sötétben és várakoztunk. Órák teltek el, mi türelmesen vártunk és figyeltünk, egyszerre csak jött egy rendőr, erre azt mondtuk egymásnak: *„Nézd, egy zsaru!"* — és mind a ketten más irányba szaladtunk a sötétben. Közben két lövést hallottam.

A helyszini szemle befejezése után visszavitték Bodó Imrét a főkapitányságra, ahol nemsokára megtudta, hogy elfogták a bűntársát is, aki Hajtó Antal rendőrfőtörzsőrmestert lelőtte.

A rendőrség megállapitotta, hogy *Pongor László eddig nem szerepelt a bűnügyi nyilvántartóban* és mivel álneveken vidéken élt, ezért nem sikerült eddig a nyomára jutni.

1943. június 03.

Két év után elfogták a rendőrgyilkos betörő bűntársát

Nem volt élelmiszerjegye, ez okozta a vesztét

Kalandos szökés és kétévi bujkálás után fogták el *Bodó* Imre 37 éves betörőt. *Bodó* Imre még 1938-ban betörést követett el *Pongor* László 39 éves társával együtt a Kispest határában lévő Szarvas csárdánál. A két gonosztevő behatolt a Köztisztviselők ottani fióküzletébe, a betörést azonban felfedezte az őrszolgálatot végző *Hajtó* Antal rendőr. A rendőr bement az üzletbe, ahol a két betörő rátámadt, *Pongor* László pedig revolvert kapott elő és

hasbalőtte Hajtó Antalt.

Pongor László és Bodó Imre a merénylet után elmenekültek, *Hajtó* Antal rendőrt pedig életveszélyes sérülésével a Szent István kórházba szállították. A szerencsétlen ember máját fúrta keresztül a betörő golyója, hetekig tartott gyógykezelése és az életéről jóformán már mindenki lemondott. *Pólya* Jenő dr., a Szent István kórház akkori igazgató-főorvosa, csodával határos műtétet végzett rajta és sikerült is megmentenie a rendőr életét. Hajtó Antal betegágya mellett

megjelent a Kormányzó Ur és személyesen adta át neki a Signum Laudist,

bátor és példás magatartásának elismeréseül. Hajtó Antal felgyógyulása után kilépett a rendőrség kötelékéből és azóta egy pestkörnyéki községben él, ahol dohánytőzsdéje van. Hosszú nyomozás után elfogták a rendőrmerénylő Pongor Lászlót és Bodó Imrét s a bíróság Pongort 15 évi, Bodót 10 évi dologházra ítélte. Bo[illegible] Imre Hartára került, ahonnan 1941 május 11-én

rabruhában megszökött,

gyalog indult Budapest felé, útközben betört és az így szerzett pénzből vett magának másik ruhát. Végre eljutott a fővárosba és itt a vásárcsarnokok környékén zsákhordónak csapott fel. Saját nevét nem merte használni és Mészáros Imre néven vétette fel magát egyízben kórházba is. Amikor a kórházból elengedték, továbbra is alkalmi munkából tengette magát, bejelentett lakása nem volt és emiatt élelmiszerjegyekhez sem juthatott. A Teleki téren szokta bevásárolni az élelmiszerjegyeket és ez okozta a vesztét. Szerdán egy detektív

felismerte a Teleki téren,

bevitte a főkapitányságra, ahol elmondta, hogy szökése óta három betörést követett el, de több kisebb-nagyobb egyéb bűncselekmény is van még a rovásán. Letartóztatták és ha újabb bűncselekményeiért levezekelt, visszaviszik Hartára, előző büntetésének kitöltése végett.

1938. június 28.

13 évi dologházra és 7 évi fegyházra itélték Hajtó rendőr merénylőit

(Saját tudósítónktól.) A pestvidéki törvényszéken *Mendelényi* László törvényszéki elnök tanácsa nagy érdeklődés mellett három napig tárgyalta *Hajtó* Antal, a hős rendőrfőtörzsőrmester merénylőinek, *Pongor* Lászlónak és *Bodó* Imrének bűnperét. A két rovottmultú iparossegéd rengeteg betöréses lopást követett el, különösen pestkörnyéki kápolnákat és templomokat fosztogattak. Január 24-én Pestszentlőrincen újabb betörési kísérletük alkalmával merényletet követtek el *Hajtó* Antal ellen, aki ellenőrző körútja során rájuk bukkant. *Pongor rálőtt a rendőrre, aki oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy csak a gyors műtéti beavatkozás mentette meg az életnek.* Néhány nappal később *Pongor* és *Bodó* a Mártonhegyi úton támadtak meg két rendőrt, aki a két betörőt üldözőbe vette.

A pestvidéki ügyészség *háromrendbeli gyilkosság kísérletének bűntette.* rengeteg lopás és hatósági közeg elleni erőszak bűntette címén emelt vádat *Pongor* és *Bodó* ellen. Velük együtt 14 vádlott került a törvényszék elé, akiket orgazdaság bűntettével vádolt az ügyészség.

A perbeszédek elhangzása után hétfőn délben hirdette ki *Mendelényi* elnök az ítéletet. A törvényszék bűnösnek mondta ki *Pongor* Lászlót gyilkosság, hatósági közeg elleni erőszak, 24 rendbeli lopás és közveszélyű rongálás bűntettében s ezért *szigorított dologházba utalta, amelynek legkisebb időtartamát 13 évben* állapította meg. *Bodó* Imrét szándékos emberölés kísérletének bűntette, hatósági közeg elleni erőszak, 23 rendbeli lopás és orgazdaság bűntette miatt *7 évi fegyházzal* sujtotta. A törvényszék az orgazdasággal vádolta[illegible] közül *Sárközi* Lajost másfélévi, *Vagács* Endrét egy[illegible], *Rónainé Mák* Juliát nyolchónapi börtönre, a többi [illegible]dlottat pedig tizenöt naptól egyhónapig terjedő fo[illegible]ázra ítélte.

Szabó Gusztáv ügyész és a védők az ítélet ellen fellebbezést jelentettek be, míg *Pongor és Bodó megnyugodtak az ítéletben.* Az orgazdaság miatt elítélt vádlottak közül többen fellebbezést jelentettek be.

TÖBB RENDŐRT BUDAPESTNEK!

»Több rendőrt Budapestnek« — pénteken adta ki ezt a jelszót a *Magyarország*. Megírtuk, hogy Budapesten naponta *hősi munkát végeznek a rendőrlegénység tagjai*, amikor ilyen kevesen olyan nagy feladatokat látnak el. Sok száz rendőr kellene még, hogy a rájuk rótt munkát végső megfeszítés nélkül el tudják végezni. Budapesten és környékén majdnem másfélmillió lakos él és csak *4100 rendőr ügyel fel a rendre.* Ehhez a napokban *újabb 500 rendőrt vettek* fel, akik egy évet rendőriskolában töltenek.

1924-ben állapították meg 4100 főben a rendőrlegénység létszámát. *Azóta Budapest óriásit fejlődött, a rendőrség munkája megkétszereződött, sőt megháromszorozódott.* Városrészek épültek fel, az idegenforgalom hatalmas munkát ad rendőreinknek és a rendőrlegénység létszámát csak most emelték 500 fővel.

Az európai nagyvárosok statisztikái szerint minden millió emberre 4—5000 rendőrre van szükség. A budapesti rendőrség ellátja a pestkörnyéki városok rendészeti szolgálatát is, tehát *minimálisan hatezer rendőrre volna szükség.*

Értesülésünk szerint a rendőrség vezetői már lépéseket is tettek a kormányzatnál, hogy a rendőrlegénység létszámát lényegesen felemeljék.

Még egy nagy baja van a budapesti rendőrségnek, amiről azonban, éppen úgy, mint a legénység kis létszámáról, *maga a rendőrség nem tehet.*

Nincs előlépés

Nagy baj a fogalmazókarbeli tisztek, a felügyelői karban lévő tisztek és a detektívek előlépésének a hiánya.

Aki járt a főkapitányság bűnügyi osztályán és a kerületi rendőrkapitányságok referenseinek szobájában, láthatja, hogy a tisztviselők mennyire körül vannak véve aktákkal, hogy el vannak halmozva munkával. A főkapitányságon, de a kerületi kapitányságokon is igen sok olyan rendőrtiszt van, aki *a hivatalos idő kétszeresét kénytelen hivatali szobájában tölteni, hogy a felgyülemlett aktákat feldolgozza.* Széles bűnügyi kerületeket egy rendőrtiszt referál. Ez azt jelenti, hogy *néhány detektívvel neki kell havonta sokszáz bűnügyet elintézni, a tetteseket kinyomozni és átadni az ügyészségnek.*

Emellett rengeteg kötelező mellékmunkát kell végezni. Ellenőrző körutakat kell tartaniok. Mozik, színházak, mulatók, gyűlések ellenőrzése is feladatkörükbe tartozik. Központi ügyeleti szolgálatot is kötelesek tartani. A rendőrlegénység kis létszámával arányosan igen kevés a Budapesten szolgálatot teljesítő rendőrtiszt is.

Eliássy Sándor főkapitány, amikor pozícióját elfoglalta, *megígérte a rendőrtiszti kar létszámának felemelését.* Azóta néhány rendőrtiszttel ki is egészítették a főkapitányság sérülési és intellektuális osztályát és folyamatban van több vidéki rendőrtisztnek Budapestre való helyezése.

1924-ben állapították meg a budapesti rendőrtiszti kar státuszát is. Az akkori kormányrendelet *erősen csökkentette a tisztikar számát.* Pedig a budapesti rendőrségnek már akkor is inkább *létszámemelésre lett volna szüksége*, hiszen a leromlott gazdasági viszonyok, a munkanélküliség és az élet változásai következtében egészen *újfajta bűnügyek keletkeztek, a bűntények száma az előző évek bűnügyeinek sokszorosára emelkedett* és a kislétszámú rendőrtiszti kar valóban *hősies munkával tudta csak a felgyülemlett aktákat elintézni.*

A hatalmas, felelősségteljes munkát remekül végző rendőrtisztek között többen *tiz-tizennyolc év óta vannak ugyanabban a pozícióban, ugyanazzal a címmel és fizetéssel.* 1924-től 1934-ig, tehát tíz éven keresztül jóformán *nem is volt előlépés a rendőrségen.* Előlépés csak az elhalálozások következtében történne és ez alatt a tíz év alatt az elhalálozással *csökkentették* a rendőrségi státust, tehát *elmaradtak az előléptetések.*

Hatalmas, nélkülözhetetlen munkát végez sok olyan rendőrtiszt, főleg *rendőrfogalmazó*, akik *tizenhat-tizennyolc évvel ezelőtt lettek fogalmazók* és még ma is azok, az *előlépés legkisebb reménye nélkül.* Ugyanez a helyzet a *rendőrkapitányoknál*, a *tanácsosoknál.* A legtöbben több mint egy évtizede, de sokan *tizenhat-tizennyolc éve vannak ugyanabban a pozícióban* (más állami hivatalokban a velük együtt indult tisztviselők már sokkal magasabb rangban vannak és nagyobb fizetést élveznek).

Ugyanez a helyzet a csapattiszti karban, ahol különösen a IX—X. fizetési osztályban levő tisztek teljesítenek tiz-tizenöt év óta *előlépés nélkül* szolgálatot.

Vannak detektívek, — emléklapos századosok — akik tíz évvel ezelőtt letették a detektívfelügyelői vizsgát és ma sem lettek még kinevezve.

Több detektívet!

Igen kicsi a budapesti rendőrség detektívtestületének a létszáma is. Sokszáz új detektívet kellene kinevezni, hogy *a világhírű budapesti detektívtestület* felszaporodott munkáját el tudja látni.

A rendőrtisztek és detektívek évekre visszamaradtak az előlépésben. Európa minden rendőrségi szakértője szerint *nagyszerű munka az, amit a budapesti rendőrség kifejt.* Értékeljék ezt itthon is. Tizenöt-tizenhat év óta húzódó előléptetések ügyét meg kell oldani, hogy *az óriási munkát teljesítő rendőrtisztek és detektívek nyugodtabb anyagi viszonyok között folytathassák nagyszerű munkásságukat.*

Radnóti György

A Duna-mentén keresik a csendőrök a foktői ötszörös gyilkost

Budapestről érkezett rendőrkutyák a menekülő tömeggyilkos nyomában

Foktő, jun. 10. *(A Pesti Hirlap tudósitójának telefonjelentése.)* Majdnem egy hete keresi már a csendőrség *Való Istvánt*, az ötszörös gyilkost. A meneküléséről szóló hirek az egész környék lakosságát izgalomban tartják. Pénteken Foktőre érkezett vitéz *Fajta László* altábornagy, a csendőrség felügyelője. Egész nap tánácskozásokat folytatott a nyomozást irányitó csendőrtisztekkel és a Való-család portáját is megtekintette.

A nyomozás sulypontja Dunaföldvár és Dunavecse környékére helyeződött át. A nyomok arra mutatnak, hogy a gyilkos Dunavecse felé menekült *nénjéhez, Való Rózához igyekszik eljutni, aki ott van férjnél.* Dunaföldvár és Dunavecse között husz kilométer a távolság. *Ezen az utvonalon látták több bejelentés szerint pénteken délelőtt, amint a Duna melletti töltésen, egyik kezében fegyverrel, másik kezében a kakastolltól megfosztott csendőrkalappal futott, néha pedig fáradtan meg-megállt.* A csendőrség feltevése szerint Való éjszaka megkisérli, hogy átkeljen a Dunán a pestmegyei oldalra és nénjéhez eljusson.

A Pestmegye déli részén nyomozó csendőrcsapatok pénteken délután egyesültek az északon nyomozó csapatokkal. Félhárom órakor a foktői kikötőbe érkezett az a hajó, amely a csendőröket a Dunán felszállitotta északra. A kikötőben teherautók várták a legénységet és a csendőrök *pihenés nélkül folytatták utjukat Dunavecsére és a környező községekbe.* Délután 5 s 6 óra között az egész csendőrgyürü felfejlődött a dunavecsei határban és *a Dunapartot is mindenütt elzárták a karhatalmi osztagok.* Nemcsak Dunavecse, de Apostag, Dunaegyháza, Solt, Tass, Dunapataj, Harta és Kisapostag is meg van rakva csendőrséggel.

Estefelé Kisapostagról jelentette egy halász, hogy a Dunán kikötött csónakját, amelyben ruhái és halászszerszámai voltak, délután *ellopták.* A halászszerszámokat kidobálva megtalálták a parton. Lehetségesnek tartják, hogy *Való István kötötte el a csónakot, magára vette a halász ruháit és ugy folytatja menekülését.* A Duna azon a részen sok búvóhelyet tud nyujtani. Biztosra veszik, hogy ha *Valónak* sikerült is átjutnia a Dunán, csak éjszaka kiséreli meg, hogy Dunavecsére eljusson. Az a budapesti főkapitánysági riadóautó, amely rendőrkutyákat szállitott Dunaszentbenedekre, hatalmas *fényszóróval* van felszerelve. Éjszaka ezzel a fényszóróval kutatják a Dunát. Azokat a hireket, amelyek szerint *Való Istvánt* csütörtökön Decs környékén látták, a felizgatott képzelet következményeinek tartják, mert ő már négy nappal ezelőtt elmenekült a gemencei erdőből. Az után a két éjszaka után, amelyet a gemencei erdőben töltött, már hatvan kilométernyi utat meg. Ebből a hatvan kilométerből, mint már jelentettük, tizenöt kilométeren át kocsin vitette magát Paks és Dunaföldvár között. Pénteken délután *Bajor Kálmán* őrnagy Foktőről több csendőrtiszttel együtt gépkocsin követte az előre küldött csendőrcsapatot.

Dunavecsén és más községekben a csendőrség kidoboltatta, hogy *senki ne próbálja rejtegetni, vagy segiteni a menekülő gyilkost.* Pénteken este a dunaföldvári csendőrség jelentette, hogy *a Budapestről érkezett kutyák a Tóth Ferenc fuvaros által csütörtökön adott nyomon elindultak.* A kutyák megtalálták a menekülő tömeggyilkos nyomát, vadul rohannak, az egyes bejelentések alapján *hozzávetőleg megállapitott menekülési irányt követik a Duna melletti töltésen.* Egy-egy dunai kiöntésnél, nádasnál megtorpannak, ide-oda futkároznak. Ugy látszik, a menekülő maga sem tudta, hogy hol keljen át a vizeken. Amikor ezeken a pontokon a kutyákat átsegitették a vizen, *néhány perc mulva ujra megtalálták a nyomot és folytatják utjukat.* Este Dunavecsére érkezett több polgáriruhás csendőrnyomozó.

Foktőn az a hir terjedt el, hogy a Meszes-erdőben, amelyet három nappal ezelőtt átkutattak, egy menekülő férfi bujkál. Mire a csendőrök kiértek, már körülfogták ezt az embert, *de egy munkanélküli iparossegédet* ismertek fel benne.

Dunavecsén ma éjszaka nem alszanak az emberek. Éppen olyan nagy a rettegés itt is, mint Foktőn. A mezei munkából hazaérkezők vadászfegyverrel, kapával őrzik portájukat.

U. Gy.

A budapesti rendőrség a Kamara-erdőben keresi a gyilkost

Pénteken a *budapesti* rendőrség is bekapcsolódott a *foktői* ötszörös gyilkos kézrekeritésére inditott nyomozásba. *Való István* — ujabb nyomok és bejelentések szerint — *a Duna környékéről Budapest felé szökött és állitólag látták is a Kamaraerdőben.* A csendőrség is kapott olyan jelentést, hogy a gyilkos a főváros felé vette utját. Az egyik pestkörnyéki csendőrőrs értesülése szerint *Való István felkérezkedett egy parasztgazda szekerére és egészen a Kamaraerdőig vitette magát.* Itt leugrott a szekérről, futásnak eredt és *eltünt az erdőben.*

Dr. *Éliássy Sándor* budapesti főkapitány intézkedésére pénteken délután *karhatalom vonult ki a Kamaraerdőbe, hogy ott átrazziázza az egész területet. Bosnyákovits Károly* rendőrfőfelügyelő parancsnokságával *150 rendőr és 50 detektiv ment gépkocsikon a budaörsi repülőtérig.* A szuronyos puskákkal felfegyverzett rendőrök és detektivek itt szálltak le a gépkocsikról és a kamaraerdei rendőrőrszobáról indultak el az erdő átkutatására. Csatárláncot alakitva körülfogták a nagykiterjedésü erdőt és délután négy óra tájban megkezdték az erdő átfésülését.

Este nyolc órára járt már az idő, amikor a detektivek és rendőrök mind beljebb nyomulva *teljesen átkutatták a Kamaraerdőt, de ott nem találták meg a foktői gyilkost.* A rendőri karhatalom és a detektivek csapata visszatért a gépkocsikon Budapestre, de a kamaraerdei őrszoba rendőrei tovább figyelik a környéket.

Pesti Hírlap 1938. június 11.

A Duna-mentén keresik a csendőrök a foktői ötszörös gyilkost

Budapestről érkezett rendőrkutyák a menekülő tömeggyilkos nyomában

Foktő, jun. 10. *(A Pesti Hirlap tudósitójának telefonjelentése.)* Majdnem egy hete keresi már a csendőrség *Való Istvánt*, az ötszörös gyilkost. A meneküléséről szóló hirek az egész környék lakosságát izgalomban tartják. Pénteken Foktőre érkezett vitéz *Fajta László* altábornagy, a csendőrség felügyelője. Egész nap tanácskozásokat folytatott a nyomozást irányitó csendőrtisztekkel és a Való-család portáját is megtekintette.

A nyomozás sulypontja Dunaföldvár és Dunavecse környékére helyeződött át. A nyomok arra mutatnak, hogy a gyilkos Dunavecse felé menekült *nénjéhez, Való Rózához igyekszik eljutni, aki ott van férjnél.* Dunaföldvár és Dunavecse között husz kilométer a távolság. *Ezen az utvonalon látták több bejelentés szerint pénteken délelőtt, amint a Duna melletti töltésen, egyik kezében fegyverrel, másik kezében a kakastolltól megfosztott csendőrkalappal futott, néha pedig fáradtan meg-megállt.* A csendőrség feltevése szerint Való éjszaka megkisérli, hogy átkeljen a Dunán a pestmegyei oldalra és nénjéhez eljusson.

A Pestmegye déli részén nyomozó csendőrcsapatok pénteken délután egyesültek az északon nyomozó csapatokkal. Félhárom órakor a foktői kikötőbe érkezett az a hajó, amely a csendőröket a Dunán felszállitotta északra. A kikötőben teherautók várták a legénységet és a csendőrök *pihenés nélkül folytatták utjukat Dunavecsére és a környező községekbe.* Délután 5 s 6 óra között az egész csendőrgyürü felfejlődött a dunavecsei határban és *a Dunapartot is mindenütt elzárták a karhatalmi osztagok.* Nemcsak Dunavecse, de Apostag, Dunaegyháza, Solt, Tass, Dunapataj, Harta és Kisapostag is meg van rakva csendőrséggel.

Estefelé Kisapostagról jelentette egy halász, hogy a Dunán kikötött csónakját, amelyben ruhái és halászszerszámai voltak, délután *ellopták.* A halászszerszámokat kidobálva megtalálták a parton. Lehetségesnek tartják, hogy *Való István kötötte el a csónakot, magára vette a halász ruháit és ugy folytatja menekülését.* A Duna azon a részen sok búvóhelyet tud nyujtani. Biztosra veszik, hogy ha *Valónak* sikerült is átjutnia a Dunán, csak éjszaka kiséreli meg, hogy Dunavecsére eljusson. Az a budapesti főkapitánysági riadóautó, amely rendőrkutyákat szállitott Dunaszentbenedekre, hatalmas *fényszóróval* van felszerelve. Éjszaka ezzel a fényszóróval kutatják a Dunát. Azokat a hireket, amelyek szerint *Való Istvánt* csütörtökön Decs környékén látták, a felizgatott képzelet következményeinek tartják, mert ő már négy nappal ezelőtt elmenekült a gemencei erdőből. Az után a két éjszaka után, amelyet a gemencei erdőben töltött, már hatvan kilométernyi utat meg. Ebből a hatvan kilométerből, mint már jelentettük, tizenöt kilométeren át kocsin vitette magát Paks és Dunaföldvár között. Pénteken délután *Bajor Kálmán* őrnagy Foktőről több csendőrtiszttel együtt gépkocsin követte az előre küldött csendőrcsapatot.

Dunavecsén és más községekben a csendőrség kidoboltatta, hogy *senki ne próbálja rejtegetni, vagy segiteni a menekülő gyilkost.* Pénteken este a dunaföldvári csendőrség jelentette, hogy *a Budapestről érkezett kutyák a Tóth Ferenc fuvaros által csütörtökön adott nyomon elindultak.* A kutyák megtalálták a menekulő tömeggyilkos nyomát, vadul rohannak, az egyes bejelentések alapján *hozzávetőleg megállapitott menekülési irányt követik a Duna melletti töltésen.* Egy-egy dunai kiöntésnél, nádasnál megtorpannak, ide-oda futkároznak Ugy látszik, a menekülő maga sem tudta, hogy hol keljen át a vizeken. Amikor ezeken a pontokon a kutyákat átsegitették a vizen, *néhány perc mulva ujra megtalálták a nyomot és folytatják utjukat.* Este Dunavecsére érkezett több polgáriruhás csendőrnyomozó.

Foktőn az a hir terjedt el, hogy a Meszes-erdőben, amelyet három nappal ezelőtt átkutattak, egy menekülő férfi bujkál. Mire a csendőrök kiértek, már körülfogták ezt az embert, de *egy munkanélküli iparossegédet* ismertek fel benne.

Dunavecsén ma éjszaka nem alszanak az emberek. Éppen olyan nagy a rettegés itt is, mint Foktőn. A mezei munkából hazaérkezők vadászfegyverrel, kapával őrzik portájukat.

U. Gy.

A budapesti rendőrség a Kamara-erdőben keresi a gyilkost

Pénteken a *budapesti* rendőrség is bekapcsolódott a *foktői* ötszörös gyilkos kézrekeritésére inditott nyomozásba. *Való István* — ujabb nyomok és bejelentések szerint — *a Duna környékéről Budapest felé szökött és állitólag látták is a Kamaraerdőben.* A csendőrség is kapott olyan jelentést, hogy a gyilkos a főváros felé vette utját. Az egyik pestkörnyéki csendőrőrs értesülése szerint *Való István felkéredzkedett egy parasztgazda szekerére és egészen a Kamaraerdőig vitette magát.* Itt leugrott a szekérről, futásnak eredt és *eltünt az erdőben.*

Dr. *Éliássy Sándor* budapesti főkapitány intézkedésére pénteken délután *karhatalom vonult ki a Kamaraerdőbe, hogy ott átrazziázza az egész területet. Bosnyákovits Károly* rendőrfőfelügyelő parancsnokságával *150 rendőr és 50 detektiv ment gépkocsikon a budaörsi repülőtérig.* A szuronyos puskákkal felfegyverzett rendőrök és detektivek itt szálltak le a gépkocsikról és a kamaraerdei rendőrőrszobáról indultak el az erdő átkutatására. Csatárláncot alakitva körülfogták a nagykiterjedésü erdőt és délután négy óra tájban megkezdték az erdő átfésülését.

Este nyolc órára járt már az idő, amikor a detektivek és rendőrök mind beljebb nyomulva *teljesen átkutatták a Kamaraerdőt, de ott nem találták meg a foktői gyilkost.* A rendőri karhatalom és a detektivek csapata visszatért a gépkocsikon Budapestre, de a kamaraerdei őrszoba rendőrei tovább figyelik a környéket.

Pesti Hírlap 1938. június 12.

A foktői tömeggyilkos holttestét kifogták a Dunából

Megállapitották, hogy több nappal ezelőtt a folyam közepére evezett és ott fejbelőtte magát

Gerjen, jun. 11. *(A Pesti Hirlap kiküldött tudósitójának telefonjelentése.)* Egy héttel ezelőtt, a pünkösd előtti szombaton tyuklopás miatt inditott nyomozást a foktői csendőrség. A mindennapos tyuklopási ügyből országos és szomoru szenzáció: *tömeggyilkosság lett.* Az elfogott tyuktolvaj, *Való István* megszökött a csendőrök kezéből, öt embert meggyilkolt, majd egyik áldozatának — egy derék csendőrőrmesternek — fegyverét, tölténytáskáját és csákóját elrabolva elmenekült, bevette magát a dunamenti erdőkbe.

Ötszáz csendőr éjt-nappá egybetéve, páratlan buzgalommal nyomozott. Amint mára kiderült, az alföldi betyárok késői utóda *már több napja a Duna iszapos fenekén pihent,* amikor a csendőrörsökre egymásután futottak be *a riadt és rémült jelentések:* itt látták Való Istvánt, ott látták Való Istvánt, az erdőben szalonnát kért, megtámadott egy kocsist a dunaföldvári országuton. A csendőrség természetesen a legnagyobb lelkiismeretességgel ezeket a bejelentéseket is mind lenyomozta. Még szombaton délután is, amikor pedig a csendőri bizottság már ott állt az ötszörös gyilkos holttesténél, hire járt annak, hogy — ki akar rabolni egy falusi postahivatalt.

Foktő népe és egész Kalocsa környéke most fellélegzik. Elmult fejük felől a veszedelem, ami álmatlanná tette éjszakáikat és szinte hideglelőssé ezt a különben bátor és kemény népet.

Szombaton délelőtt a Gerjen-Szuprics-uradalom határán a batyai malmokkal szemben a Duna partján *Tüdő István* gerjeni napszámosember *egy hullát pillantott meg.* Csónakon megközelitette a holttestet, amely arccal lefelé, lassan uszott a Dunán. De hiába kisérletezett, nem tudta arcára forditani. Végre a partról *Farkas István* foktői gazdálkodót hivta segitségül.

Ahogy ott próbálgatták arcára forditani a holttestet, egyszerre csak észrevették, hogy a kabátja alatt bőröv és azon revolvertáska van. — Való Pista! — nézett egymásra megdöbbenve a két legény. Azzal már rohantak is a csendőrök után.

Hamarosan megjött a gerjeni közjegyző, a községi orvos és egyesült erővel végre partra vontatták a holttestet. Ekkorra már összegyült egynéhány foktői napszámosember, akik éppen a gerjeni uradalomban dolgoztak és egybehangzóan megállapitották, hogy *Való István holttestét fedezték fel.* Félórán belül riadóautón megérkeztek Foktőről *Bajor Kálmán* és *Sásdy László* csendőrőrnagyok, *Papp Géza* foktői községi orvos és *Nagy István* gyógyszerész.

A csendőri bizottság megállapitotta a holttest személyazonosságát.

Való István egyik régi ezredtársa, aki most Budapesten rendőr, közölte *Bajor Kálmán* őrnaggyal, hogy *Való* mellett feküdt a helyőrségi kórházban és emlékszik arra, hogy *Való mellén egy szurás nyoma látszik. Papp Géza* községi orvos ezt megerősitette, ő *kezelte a gyilkost,* amikor egy kocsmai verekedés alkalmával megkéselték. *Mindketten egybehangzóan megállapitották a sebhely alapján, hogy a Dunából kifogott holttest a foktői gyilkos.*

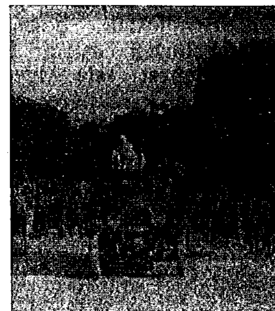
Egyenesen bámulatos az a lelkierő, amellyel *Való István* eldobta magától az életet. *Egy kenyérzsákot megtöltött kövekkel és ezt a meggyilkolt csendőr revolverszijával a nyakára kötözte.* Azután

egy hatalmas kődarabot erősitett a derekára, majd valószinüleg csónakba ült, a Duna közepére evezett és fejbelőtte magát.

A golyó a jobb halántékán hatolt be és széles mély sebet roncsolva tört ki a koponyája baloldali részén. A csendőri bizottság véleménye szerint *revolverrel lőtte fejbe magát.* A csendőr-karabély és az ellopott csendőrkalapot valószinüleg *a Dunába dobta.* A zsebében hiánytalanul *megtalálták azt a husz darab éles töltényt, amit a meggyilkolt vitéz Kazy csendőrőrmestertől vett el és azt az öt darab revolvergolyót is, amit magával vitt.*

Hamarosan valóságos népvándorlás indult meg a gerjeni rév felé *Foktő apraja-nagyja összegyült a gyilkos holtteste köré.*

Demjén József.

Ismeretlen emberek lelőttek egy rendőrt

Éjszakai tűzharc a Nánási-uton

Izgalmas események játszódtak le hétfőn éjszaka egy óra tájban a Nánási-ut végén lévő Hungária-strandfürdő területe **előtt.**

Retenye Imre és **vitéz** *Figura Gyula* rendőrfőtörzsőrmesterek kerékpáron éjszakai ellenőrző utjukat végezték. Amikor a Nánási-ut 95. számu ház elé értek, *két gyanusan viselkedő férfit vettek észre.* Leszálltak a kerékpárról és igazolásra szólították a két ismeretlent. Ezek ahelyett, hogy megálltak és igazolták volna magukat, futásnak eredtek. Az egyik eldobta az irattáskát, amelyet hóna alatt szorongatott és társával együtt a Hungária-strandfürdő irányába iramodott.

A rendőrök felugrottak kerékpárjukra és *üldözőbe vették őket.* Mikor a strand területe elé értek,

az üldözött férfiak egyike a sötétből több revolverlövést adott le a rendőrök felé. Erre a rendőrök elrántották szolgálati fegyverüket és viszonozták a tüzelést.

Az éjszaka csendjében fegyverropogástól lett hangos a Nánási-ut környéke, üldözők és üldözöttek egymásra lőttek a sötétben, valóságos tüzharc fejlődött ki a rendőrök s a két gyanus menekülő férfi között.

A küzdelem azonban csak pillanatokig tartott, mert

az egyik rendőr, Retenye Imre vérbeborultan esett össze kerékpárja mellett.

Társa a strandfürdő őrétől **telefonált a főkapitányság** központi **ügyeletére. A telefonhivásra csakhamar megérkeztek a mentők és eszméletlen állapotban találták ott a lelőtt rendőrt. Megállapitották, hogy**

két golyó érte Retenye Imre rendőrfőtörzsőrmestert. Az egyik golyó a torkába furódott, a másik a mellébe.

A mentők az életveszélyesen sérült eszméletlen rendőrfőtörzsőrmestert a **Margit-kórházba vitték, ahol** azonnal megoperálták.

Retenye Imre — mielőtt összeesett — belefujt a sipjába és *a rendőrőrszobáról rendőrök siettek a lövöldözés szinhelyére.* Megtalálták az eldobott irattáskát. *Ebben egy pár cipőt, rongyokat, feszitővasat és más olyan szerszámokat találtak, amelyet betöréshez lehet használni.* Ebből és a lövöldöző férfiak meneküléséből arra következtetnek, hogy

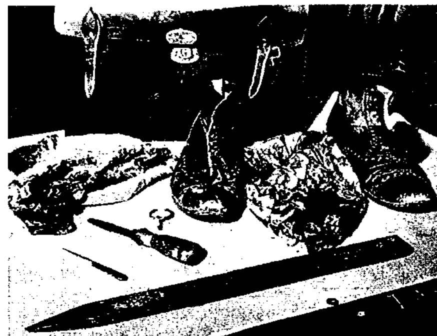
betörők szálltak szembe az üldöző rendőrökkel.

A főkapitányság központi ügyeletének intézkedésére több csapatszállitó gépkocsin nagyszámu detektiv és rendőr robogott ki a szinhelyre, hogy a környéket átkutassa az elmenekült merénylők után.

Nyolcévi szigorított dologházra ítélték Rekenye Imre rendőr merénylőjét

A mult év nyarán Csillaghegyen **két** cigánylegény rálőtt *Rekenye* **Imre** rendőrtörzsőrmesterre, aki súlyosan megsebesült. A rendőrség megindította a nyomozást, amelynek eredményeképp néhány héttel később elfogták Ajtai *Farkas* János és *Nyári Lakatos* István cigányokat, akik bevallották, hogy Csillaghegyen betörtek és a lopott holmival Budapest felé igyekeztek, amikor két kerékpáros rendőr megállította és igazoltatni akarta őket. Ajtai Farkas János ekkor előrántotta revolverét és többször rálőtt Rekenyére, majd eldobálták a lopott holmikat és elmenekültek.

Szombaton tárgyalta az ügyet a büntetőtörvényszék. A cigányokat lopás bűntettével vádolták, de Ajtai Farkas ellen ezenkívül még szándékos emberölés bűntettének kísérlete miatt is vádat emelt az ügyészség. A tárgyaláson kiderült, hogy mindkét cigány már többször volt büntetve lopásokért és rablásokért. Mindketten beismerték tettüket. A törvényszék ezután Ajtai Farkast szigorított dologházba utalta, melynek legrövidebb tartamát nyolc esztendőben állapította meg, míg Nyári Lakatos István egyévi börtönt kapott.

ekenye Imre rendőrfőtörzsőrmester ellen a Nánási-uton elkövetett revolveres merénylet tettese ezeket a tárgyakat hagyta a elyszinen. A rendőrség kéri, hogy ha valaki e tárgyak valamelyikét felismeri, jelentkezzen a főkapitányságon.

Drámai tárgyalás után szabadlábra helyezte a tábla az ügyvédgyilkos Darányinét

(Saját tudósítónktól.) Elegáns hölgyek és urak töltötték meg szerdán délelőtt az ítélőtábla *Keresztessy*-tanácsának tárgyalótermét. A tábla erre a napra tűzött ki tárgyalást *Darányi* Ernőné bűnügyében, aki ez év február 3-án *öt revolverlövéssel megölte szerelmesét, dr. Kronstein Andor ügyvédet.*

Talpig feketébe öltözve, megroggyanó léptekkel, fogházőrre és foglárnőre támaszkodva vánszorgott be a tárgyalóterembe a gyilkos asszony. *A hallgatóság soraiban helyetfoglalt elvált férje, leánya, anyja, nővére.* A tárgyalás megnyitása után dr. *Medvés-Medico* István táblabíró ismertette a törvényszék ítéletét, amely *Darányinét szándékos emberölés bűntette címén hatévi fegyházra ítélte.*

Dr. *Janovics* Tibor referensbíró ismertette a bűnper iratait, az ismertetést *Darányiné* hol halkabban, hol hangosabban zokogva hallgatta végig. Dr. *Hajdu* Miklós védő indítványára felolvasták azt a rendőrorvosi látleletet, amelyet a gyilkosság másnapján vettek fel *Darányinéról* s amely szerint *az asszonyon hisztériás elmezavar tünetei mutatkoznak.* Ezzel befejeződött a bizonyítási eljárás és *Miskolczy* Ágost főügyészhelyettes megkezdte vádbeszédét.

— A törvényes megtorlás szempontjából fontos, — mondotta — elfogadható-e a vádlott védekezése, amely szerint azért ölt, mert *Kronstein őt, aki férjes asszony volt, házassági ígérettel elcsábította,* ígéretét nem tartotta meg s ettől olyan önkívületi állapotba jutott, hogy nem tudta, mit csinál. Azt az asszonyt, aki szereti férjét, akit az anya glóriája övez, *azt nem lehet elcsábítani.* De az ilyen asszony, mint a vádlott, *aki felkínálkozik a férfinak...*

— *Nem, nem!* — *hördült fel zokogva Darányiné.*

— *Azt a védekezését, hogy elcsábították, valótlanságnak kell bélyegezni.* Miért folytatott akkor a házassági élet keretén belül éveken át viszonyt Kronsteinnel? Darányiné — fordult a főügyész a vádlott asszony felé — vállalkozott arra, hogy szerető legyen, sőt a megúnt szerető szerepét is vállalta, tehát nem tehet szemrehányást az elhúnytnak, hogy nem járt el lojálisan vele. *Védekezése teljesen immorális és nem áll erkölcsi alapon.* Ha beismerné, hogy megtagadta férjét, gyermekét, akkor méltánylást érdemelne.

A főügyész kemény szavaira *Darányiné ismét görcsös zokogásra fakadt.*

— *Semmi mentsége ennek az asszonynak,* — emelte fel hangját a főügyészhelyettes — még az az eset sem áll fenn, hogy ő mint nő, szerette volna azt a férfit...

— *Ne... tessék... ilyet mondani...* — jajdult fel zokogva *Darányiné.*

— Nem szeretett, csak *a megúnt szerető dühe dolgozott benne.* Szigorú büntetés kiszabását kérem, hogy a fegyházban magábaszállhasson és megtisztuljon.

Dr. *Hajdu* Miklós védő azzal érvelt, hogy *Darányiné* talajátvesztett, a társadalomból kiközösített embernek érezte magát, amikor látta, hogy *Kronstein*, aki házassági ígérettel eltávolította férjétől, nem akarja feleségül venni. *Darányiné a válás után is jó anya és feleség maradt,* aki mindvégig gondozta leányát s törődött egykori háztartása dolgaival. Megrendült a lelki egyensúlya, mint ahogy azt az orvosi vélemények is igazolják s *önkívületi állapotban cselekedett.* Nem megtorlás, hanem az engesztelődés leng *Krostein* sírja felől a tárgyalóterembe. Irgalmas ítélet kiszabását kéri, mert akkor remélhető, hogy *egy romokban heverő családi élet ismét felépülhet.*

Darányiné zokogva hallgatta védője beszédét s hozzátartozói is mind könnyeztek.

Hosszas tanácskozás után hirdette ki a tábla határozatát, amelyben hivatalból *bizonyításkiegészítést rendelt el,* elrendelte tanuk kihallgatását s az igazságügyi orvosi tanács megkeresését *Darányiné beszámíthatósága kérdésének eldöntésére.*

A végzés kihirdetése után dr. *Hajdu* Miklós védő *Darányiné szabadlábrahelyezését kérte* azzal az indokolással, hogy szökés veszélye nem forog fenn és tekintettel a táblai határozatra, a büntetés nagysága nem teszi indokolttá a további fogvatartást. *Miskolczy* főügyészhelyettes ellenezte a szabadlábrahelyezést, a tábla azonban helytadott a védői indítványnak és *Darányinét nyomban szabadlábra helyezte.* A határozat ellen a főügyész felfolyamodást jelentett be. Amikor a vádlott asszony meghallotta, hogy szabadlábra kerül, felemelkedett helyéről, majd félájultan tántorodott hátra.

Délután három órakor *Darányiné elhagyta a Markó uccai fogházat.* Védője, anyja, leánya várták a fogház kapujában.

Kronstein András ügyvéd gyilkosát letartóztatták

Darányi Ernőné a rendőrségen részletesen elmondta végzetes szerelmi regényét

Darányi Ernőné, aki csütörtökön este egy lipótvárosi panzióban agyonlőtte vőlegényét, dr. *Kronstein Andrást*, pénteken délután — amint megirtuk — már vallott és elmondotta, hogyan lőtte agyon a fiatal ügyvédet. Szombaton önként jelentkezett vallomásra. Előbb azonban ötperces beszélgetési engedélyt kapott, mert meglátogatta az édesanyja és felnőtt leánya. Édesanyja zokogva ölelte meg Darányinét, akit azután a drámai viszontlátás után elővezettek kihallgatásra.

Darányi Ernőné megismételte a rendőrtiszt előtt, hogy nyolc évvel ezelőtt ismerkedett meg Kronstein Andrással. *Négy évvel ezelőtt a férje válópört inditott ellene, de azt később visszavonta. Ekkor ő adta be a válópöri keresetet és elhagyta férjét meg leányát a fiatal ügyvédért, abban a reményben, hogy az feleségül veszi.* 1935 nyarán levelet kapott tőle, amelyben az ügyvéd megirta, hogy *San Remoba* és *Párizsba utazik*, mert *szakitani akar vele.*

— Én akkor hazautaztam *Nyitrára* és százötven cséh koronáért revolvert vásároltam, mert *meg akartam magamat ölni.* Néhány hét mulva táviratot kaptam a következő tartalommal: „*Bandi Pestre érkezett*". Rögtön Budapestre utaztam és telefonáltam Kronsteinnek, de *az ügyvéd azt válaszolta, hogy próbáljunk szakitani, menjek hat hónapra külföldre.*

Az asszony *Temesvárra* utazott, de amikor megtudta, hogy az ügyvéd *Szegeden* tárgyal, odautazott hozzá három napra. Visszatérve Temesvárra, — mint vallomásában mondotta, — arról értesült, hogy az ügyvéd szülei részéről pénzt akarnak felajánlani neki a szakitás ellenében. Ez felháboritotta és elkeseritette. Visszatért Pestre és itt — állitása szerint — gyakran látta az ügyvédet más nőkkel és emiatt sürün támadt köztük szóváltás. *Ekkor az egyik budapesti szanatóriumban kezeltette magát, mert az idegei közben megromlottak és egyik összeszólalkozásuk után — egy évvel ezelőtt — felvágta ereit szanatóriumi szobájában.* Mielőtt elvérzett volna, tettét észrevették és megmentették az életnek.

Ezután elmondotta, hogy a végzetes napon a Pozsonyi-ut 4. számu ház előtt *várta az ügyvédet és meglátta, hogy egy másik nővel jön. Darányiné a nő után sietett és megütötte.* A nő erre elrohant, az ügyvéd pedig őhozzá csatlakozott. Darányiné arra kérte Kronsteint, hogy vigye orvoshoz, mert *rosszul érzi magát.* Autótaxiba ültek és a mentőkhöz mentek. Ott kapott valami gyógyszert, de nem vette be. A gépkocsin hazamentek. Az ügyvéd az asszonyt panzióbeli lakásán felelősségre vonta, hogy *„mit csinál állandóan jeleneteket"*.

— *Durva kifejezésekkel támadt rám,* — folytatta — *idegbeteg bolondnak nevezett, csunyán veszekedtünk.* Kronstein egyszerre igy szólt: *„Éhes vagyok."* Odamentem a szekrényhez és *csokoládét akartam neki adni. A csokoládé mellett ott volt a revolverem. Én a csokoládé után akartam nyulni, a kezem mégis a revolverre tévedt... Megfogtam a pisztolyt...* és... nem tudom, mi történt. Magamat akartam lelőni, öngyilkos akartam lenni. *Ugy éreztem, mintha a csokoládét akarnám odanyujtani, de a kezemben a revolver volt. Bandi rámnézett... mintha megmozdult volna és... én elsütöttem a pisztolyt... sokszor...*

Itt megszakadt a drámai vallomás. Darányiné *arca eltorzult, nem tudott tovább beszélni.* A rendőrtiszt intézkedésére visszakisérték a cellájába, majd később közölték vele, hogy *gyilkosság bűntettének gyanuja miatt letartóztatják.*

Darányi Ernőnét szombaton délután *átkisérték a törvényszék fogházába.* A vizsgálóbiró dönt majd sorsáról.

Az Est 1938. november 05.

A „helyett" szót egy t-vel írta, rajtakapták a hamisításon

— *Az Est tudósítójától* —

A *Postatakarékpénztár* vezérigazgatósága az elmúlt hónapokban hatvan esetben tett feljelentést a főkapitányságon ismeretlen tettes ellen, aki takarékkönyvekkel jelentkezett különböző postahivatalokban, *100—200 pengőket vett fel a könyvekre és csak amikor már kifizették az összegeket, derült ki, hogy*

a tettes 1—2 pengős takarékkönyveken meghamisította a bejegyzést.

Nem tudták rájönni arra, *ki* a szélhámos, csak annyit állapítottak meg, hogy megbízásból jelentkezett a pénzért és a megbízó levélen a *»helyett«* szót egy *t*-vel írták. Lefényképezték az írást és elküldték minden postahivatalba és felhívták a tisztviselők figyelmét, hogy ha valaki olyan megbízólevéllel jelentkezik, amelyben a *»helyett«* szót egy *t*-vel írták, ***azonnal** hívjanak rendőrt.*

Ma reggel a lajosuccai postahivatalban jelentkezett egy fiatalember. A *helyett* szó egy t-vel volt **írva a** megbízólevelében.

Azonnal rendőrt hívtak, aki a fiatalembert előállította a főkapitányságra.

Itt *Salgó* Miklós 29 éves ügynöknek mondotta magát. Motozásakor iratai között egy fényképet találtak, amelyen az *állítólagos Salgó cseh katonaruhában van.*

A bűnügyi nyilvántartóban ujjlenyomatot vettek a fiatalemberről és ennek segítségével kiderítették, hogy *Surek Miklós rovottmultú ügynökkel azonos.* Beismerte, hogy többezer pengő értékben károsította meg a Postatakarékpénztárt és *1936 óta folytatta szélhámosságait.* Letartóztatták.

Függetlenség 1938. július 13.

Kifosztotta menyasszonyát, majd meghívta saját temetésére egy szélhámos cipészsegéd

Baja, július 12.

Különös házasságszédelgési ügyet tárgyalt kedden a bajai büntetőtörvényszék. A vádlottak padján *Papp* Ernő cipészsegéd ült, aki ellen csalás büntette címén emelt vádat az ügyészség.

Papp* Ernő hónapokkal ezelőtt megismerkedett egy asztalosmester elvált feleségével. A cipészsegéd heves udvarlásba kezdett, majd hamarosan megkérte az asszony kezét, aki boldogan mondott igent és nap-nap mellett találkozott *„vőlegényével".

***Papp Ernő különböző ajándékokkal és virágokkal kedveskedett az asszonynak.* Az egyik napon azonban a szerelmes lovag azzal állított be az asszonyhoz, hogy szorult anyagi helyzetbe került és kisebb kölcsönt kért. A szerelmes asszony készségesen folyósította a kölcsönt, de ettől kezdve *Papp* Ernő különböző ürügyekkel újabb és újabb pénzeket csalt ki. Amikor a megtakarított kétezer pengő már elfogyott, értéktárgyait is eladta, hogy *vőlegényén* segítsen.**

***Papp* Ernő látta, hogy az asszonyt már teljesen kifosztotta és hirtelen eltűnt.**

Az asszony hiába kereste mindenfelé vőlegényét. Néhány nappal később legnagyobb megdöbbenésére egy gyászjelentést kapott, amelyben a következő állt:

— *Papp Ernő cipészsegéd, dolgos és munkás életének 28-ik évében a sors kifürkészhetetlen akaratából hirtelen elhunyt.*

A szerencsétlen asszony megmaradt utolsó fillérjein gyászruhát vásárolt, hogy vőlegénye temetésén megjelenjen.

A temetés napján azonban egyik ismerősétől megtudta, hogy vőlegénye csak az ő megtévesztésére nyomatta ki a gyászjelentést és nem halt meg, hanem a városban bujkál.

Erre nyomban feljelentette a szélhámos cipészsegédet, akit hamarosan elfogtak és a törvényszék kedden tíz hónapi börtönre ítélte.

Macska a pólyában

Szombati napokon zsúfolásig megtelik a szénatéri piac s a különböző üzletek előtt bizony hosszú sorokban áll a nép, hogy a szükséges élelmiszerekhez idejében hozzájusson.

Főleg a húsiparosok előtt nagy a tülekedés, de a közönség dicséretére legyen mondva, a hadbavonultak itthonmaradottai, a katonák, a várandós- és szoptatós anyák előnyben részesülnek s a közönség megértő udvariassággal utat enged nekik.

Hogy csalni is lehessen, arra a legélelmesebb piaci rókák sem gondoltak eddig.

S mégis!

Ott állok korareggel a szénatéri Fleischer-fiók előtt, ahol sertéshús jut a várakozóknak. Előre engedjük azt, akiknek soronkivüliségre joguk van. Előttem egy asszonyság babusgatja pólyás babáját, csitítja, simogatja. „Jaj, szívem, aludjál. Drágaságom meg ne fázzál!“ S takargatja, hogy a reggeli szellő ne érje. Közben beszélget a körülállókkal, hogy már máshol kapott fél kiló marhahúst, de heten vannak otthon, no, meg ez a pólyásbaba, tehát egy kis sertéshús is jó lesz még. Utat engedünk neki, hadd jusson hozzá. Amint a sorból kitolja magát s magasra emeli a pólyásbabát, hát a pólya megbillen s óriási nyivákolással egy szépen fejlett macska ugrik ki belőle.

Tabló! Az egész Széna-tér kacagott s csak néhány tüzesebb menyecske nem vette tréfára a dolgot, s alaposan helybenhagyták az élelmes fehérnépet, akit végül is a rendőr szabadított meg egy esetleges lincseléstől.

A ravasz ál-mama ellen rendőri eljárás indult, a cica pedig úgy eltűnt, mint a kámfor, nehogy még egyszer pólyába szorítsák.

Budapesten 1938-ban csökkent a bűnesetek száma

A rendőrség munkája a főkapitány jelentésében

Dr. *Éliássy Sándor budapesti* főkapitány most elkészült jelentésében beszámol az 1938. év rendőrségi eseteiről. A főkapitány hangsulyozza, hogy *Budapesten 1938-ban kevesebb bűncselekményt követtek el, mint 1937-ben.* A bűnügyi osztály tavaly 237.640 iratot dolgozott fel, mig 1937-ben 240.781 bűnügy került a rendőrtisztek és detektivek kezébe. Az összes bűnügyi följelentések száma 74.608 volt, 9137-tel kevesebb, mint az előző esztendőben. A rendőrség tavaly 60.305 személyt nyomozott ki, közülük 48.879 férfi, *a többi nő. A főkapitányság 3965 egyént tartóztatott le a mult évben*, 1937-ben 4107-et, tehát itt is csökkenés mutatkozik. A károsultak összesen 13.724.787 pengő kárt jelentettek be. *A rendőrség 4,992.618 pengőt visszaszerzett. Hét gyilkosság*, illetve gyilkossági kisérlet, nyolc emberölés kisérlete történt a mult évben; 22 *esetben állapitották meg párviadal vétségét.* Rablás cimén 130 esetben indult nyomozás és *110 esetben sikert hozott a rendőrség kutatása.* A vagyon elleni bűncselekmények miatt inditott nyomozások száma közel 9000-rel kevesebb volt mint 1937-ben és közel 13.000-rel kevesebb mint 1936-ban. Az intellektuális bűncselekmények száma 149 esettel emelkedett. *23.042 nyomozás indult és 21.393 hozott eredményt. Szaporodott a házassági igérettel elkövetett csalások száma is.* A nem bűnügyi rendőri esetek tekintetében megemliti a jelentés, hogy *a gyári és üzemi balesetek száma jelentősen szaporodott. Közlekedési baleset 1938-ban 4749 történt, közülük 163 halállal végződött. A gépkocsik 73, a vonatok 26, a villamosok 38, az autobuszok 8, a motorkerékpár 9, kerékpárok 4, teherkocsik 5 embert gázoltak halálra.* A rendőrség 2226 esetben inditott eljárást életuntak ügyében. *Halálosvégű öngyilkosság 514 volt.* 6104 eltünést jelentettek be, 481-el kevesebbet, mint az előző esztendőben.

Bestiális gyermekgyilkosságért tízévi fegyház

— Az Est tudósítójától —

Konyicsák Sándor 26 éves alsódabasi földműves házához került két esztendős korában *Kelemen* Imre, aki egyébként unokaöccse volt Konyicsáknak. Önként vállalkoztak arra, hogy a kisfiút felnevelik és később örökbe fogadják. 1937 október 3-án Konyicsák felesége bálba ment. A kisfiút korán lefektette, mert az nyüglösködött, bélhurutban szenvedett. A lakásban így *Konyicsák* egyedül maradt a gyerekkel. *A nevelőapa szörnyen megharagudott a kisfiúra, mert nyöszörgésével zavarta Konyicsák álmát.* Ezért *könyörtelenül meggyötörte* a betegeskedő kisfiút. Kizavarta az ágyból, azután szelíd, jóindulatú hangon rászólt a gyerekre:

— Imike, danolj! Énekeld el azt a nótát: »Sárgarézből van a pipakupakom...« A kisfiú betegségére való hivatkozással *nem akart énekelni, mire a nevelőapja megverte.* A kisfiú sírva mégis elénekelte a kívánt nótát. A nevelőapa jutalmul *megitatta a gyereket borral*, akinek az ital megártott úgyannyira, hogy dülöngeni kezdett. Konyicsák ezek után arra kényszerítette a gyereket, hogy *ugorjon fel az ágyba, azután ugorjon le és minden ugrás között alaposan megverte újra és ismételten a beteg gyereket.*

Éjszaka hazajött a bálból Konyicsák felesége. *Ekkora a gyerek önkívületi állapotban fetrengett az ágyában.* Keze-lába görcsösen kalimpált a levegőben. Az asszony orvosért küldte a férjét, de amikorra az orvos megérkezett, *a kis Imre fiú már meghalt.* A boncolás megállapította, hogy a kis *holttesten több mint ötven sérülés keletkezett* azon ütések nyomán, amelyeket Konyicsák mért a gyerekre.

Megindult a bűnügyi eljárás *Konyicsák* Sándor ellen, akit le is tartóztattak. Érdekes, hogy a váddal szemben azzal védekezett Konyicsák, hogy a gyereket nem ő, hanem a felesége bántalmazta. De kiderült, hogy a vádaskodásból egy szó sem igaz. Az ügyészség halált okozó súlyos testi sértés bűntette címén vádolta meg a szadista hajlamú vádlottat, akit a pestvidéki kir. törvényszék bűnösnek mondott ki és *tízévi fegyházbüntetésre ítélt.*

Ezt az ítéletet a tábla helybenhagyta. A bejelentett semmiségi panaszok folytán a kúria *Bolla*-tanácsa tárgyalta ma ezt az ügyet és dr. *Kéler* Béla kir. koronaügyészhelyettes és dr. *Tárczay* Gábor védő felszólalása után az alsóbíróságok által kiszabott *tízéves fegyházbüntetést jogerőre emelte.*

Csókolózás közben agyonlőtte szerelmesét

Egy szerelmes kereskedősegéd rémtette — 15 évről 8 évre mérsékelte a büntetést a tábla

— A 8 Órai Ujság tudósítása —

Nagy József fűszerkereskedősegéd közel egy esztendőn keresztül benső ismeretséget folytatott *Brezsán* Margit szobalánnyal, akit feleségül akart venni. A leány azonban szakítani akart vele. Tavaly február 16-án este nyolc és kilenc óra között Nagy József fölkereste a szobalányt Ferenc József-rakpart 27. szám alatti házban, Brezsán Margit szolgálati helyén.

Ez alkalommal az előszoba ablakán keresztül beszélgettek, több, mint egy órán át. A házbeli szakácsnő behívta a szobalányt valami sürgős munka elvégzése végett, de a szerelmes kereskedősegéd továbbra is az előszoba ajtajában maradt, mert a lány megígérte, hogy visszajön még hozzá. Be is váltotta az ígéretét. Nagy József újra könyörögni kezdett a lánynak, hogy engedje be, de ez most is megtagadta a kérést. Későre járt már az idő, amikor elbúcsúztak egymástól. A leány kinyujtotta kezét az előszoba ablakán, azt Nagy József többször megcsókolta, majd Brezsán Margit, hogy kibékítse a kereskedősegédet, a száját nyujtotta csókra. *Nagy József és a leány többször megcsókolták egymást.* A kereskedősegéd közben

elővette a pisztolyát és egyszer a leányra lőtt, utána pedig kétszer önmagára.

Brezsán Margit másnap reggel a kórházban meghalt. Nagy József, aki két golyót röpített a saját hasába, felgyógyult.

A büntetőtörvényszék előtt megtartott főtárgyaláson bűnösnek mondotta ki a bíróság Nagy Józsefet szándékos emberölés bűntettében és ezért

15 évi fegyházra ítélte el.

Fellebbezés folytán ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti kir. ítélőtábla dr. *Kállay* Miklós tanácselnök vezetésével és dr. *Pálos* Hugó kir. főügyészhelyettes, valamint dr. *Lázár* Ernő védő felszólalása után az elsőbíróság ítéletét megváltoztatta és a vádlott büntetését

8 évi fegyházra csökkentette.

A tábla ítélete ellen semmiségi panaszokat jelentették be és ennélfogva az ügy a Kúria elé kerül.

1939. január 20.

1938.november 05.

Elnapolták az örkényi gyilkosság ügyének tárgyalását

Tizennégy éves fia rendkivül sulyos terhelő vallomást tett a felbujtással vádolt Muhariné ellen

Csütörtökön folytatta a törvényszék az örkényi gyilkosság ügyének tárgyalását. Kedden a gyilkos Murarik István uradalmi alkalmazottat hallgatta ki a biróság, szerdán a felbujtással vádolt özv. *Muhari Jánosné* tett vallomást, majd zárt tárgyaláson az ügy fiatalkoru vádlottját kérdezte ki Szilágyi elnök. A csütörtöki tárgyalás elején *Murarik István* jelentkezett ismét azzal, hogy *vallomását ki akarja egésziteni.* Azt mondotta, hogy Muhariné a férjének meggyilkolása utáni napon fölkereste őt és arra akarta rábirni, hogy *a véres nyomok eltüntetésében is legyen segitségére.*

— *Hazudik! Egy árva szó sem igaz az egészből!* — kiáltotta Muhari Jánosné.

A tanukihallgatások kezdődtek meg ezután. Az egyik uradalmi erdőőr elmondta, hogy néhány héttel a gyilkosság előtt Murarik sztrichnint kért tőle, de a tanu megtagadta a kérés teljesitését. Muhariék fia, *Bujdosó Péter,* aki az ügy egyik koronatanuja, azt vallotta, hogy a házaspár békés családi életet élt és csak azóta volt közöttük napirenden veszekedés, amióta Murarik a házukhoz járt. Rendszerint olyankor jött, amikor a gazdálkodó nem volt odahaza és *Muhari féltékeny is volt a feleségére Murarik gyakori látogatásai miatt.* Husvét vasárnapján este kampósbottal és puskával fegyverezve jelent meg Muhariéknál a vádlott Murarik és erőszakosan *belekötött a békésen vacsorázó Muhariba.* Reggel arra ébredt a tanu, hogy Murarik káromkodik az udvaron, Muhariné pedig arra biztatja, hogy akárhogyan faggatják is, tagadjon.

— A keresztanyám engem is megfenyegetett — vallotta *Bujdosó Péter* —, hogy *semmit sem árulják a csendőröknek és mondjam azt, hogy Murarik nem volt nálunk előző este.*

Dr. *Kluge Endre* egyetemi magántanár, törvényszéki elmeorvos szakértő szerint *Murarik* ép idegzetü ember, aki a gyilkosság időpontjában nem volt ittas és *Muhariné* is teljes mértékben beszámitható.

Sulyosan terhelő vallomást tett *Muhariné* 14 éves fia, *Muhari Imre. Muhariné* a terhelő vallomás hallatára olyan durva hangon kezdte szidalmazni fiát, hogy az *elnök kénytelen volt a kihallgatás idejére eltávolitani a teremből.* A fiu elmondotta, hogy amikor a vádlottak megölték a gazdálkodót, a *fiunak kellett kimenni az erdőszélre, hogy a revolvert a holttest mellé tegye.* Hallotta, amint anyja és Murarik arról beszéltek, hogy mindent ugy kell elrendezni, mintha öngyilkosság történt volna.

— Az anyám nyugtalankodott, hátha még van élet apámban — vallotta a fiu —, esetleg magához tér és el fogja őket árulni. Azt mondta *Murariknak,* menjen ki az erdőszélre és *lőjön bele mégegyszer.* A néném utánakiáltott, hogy *huzzon keztyüt,* nehogy az ujjlenyomatok elárulják. Nemsokára *Murarik* visszatért és csak annyit mondott, hogy mindent elintézett. *„Veled is végezni fogunk"* — mondta ekkor édesanyám felém fordulva.

— *Tudod-e, fiam, hogy a te vallomásod a legsulyosabb és a legdöntőbb* — mondta az elnök.

— *Tudom* — felelte a fiu.

— *Kitanitott téged valaki arra, hogy igy megvádoljad az anyádat?*

— *Nem. Az utolsó betüig szent igaz, amit mondtam.*

Az elnök utasitására *Muharinét* ismét visszakisérték a terembe és az elnök megkérdezte tőle, mit gondol, miért tett a fia ilyen sulyos vallomást ellene.

— Nem tudom, miért tette, de nem mond igazat, — válaszolta halk hangon az asszony.

— *De igenis igazat vallottam,* — tiltakozott a fiu anyja szavai ellen.

A törvényszék elrendelte a kis *Muhari Imre megesketését.* Mialatt a fiu az eskü szövegét mondotta, anyja zokogni kezdett.

Dr. *Jelmann Gusztáv* örkényi községi orvos tanuvallomásában elmondotta, hogy mivel a csendőrség semmi gyanus körülményt nem észlelt és *Muhari* holtteste mellett egy revolvert találtak, *öngyilkosságot* irt be a halotti bizonyitványba. A koponyán talált sérülésekről az volt a föltevése, hogy esés közben zuzhatta be a fejét. *A királyi ügyész megjegyezte, hogy a községi orvos ellen jelentésével kapcsolatosan felügyeleti közigazgatási eljárás indult.*

Ferenczi Károly csendőrőrmester tanuvallomásában előadta, hogy ő az első perctől kezdve *bünténynyre gyanakodott,* de a községi orvos és a nyomozást vezető csendőraltiszt megnyugtatták, hogy öngyilkosság történt. A vallomás szerint *Muhariné* a helyszini szemle alkalmával ezekkel a szavakkal támadt Murarikra: *„Ha kiszabadulunk, elveszel feleségül, mert különben megkeserülöd."*

— *Ez igaz* — jelenti ki a gyilkos *Murarik István.*

— *Nem igaz!* — tiltakozik a felbujtással vádolt Muhariné.

Hasonló vallomást tettek a többi csendőrök is. A késő délutáni órákban ujabb tanuk kihallgatása végett a biróság a tárgyalást *elnapolta* és egyben a fiatalkoru vádlottat szabadlábra helyezte.

1943. október 12.

Meghatódtak egy kihallgatott telefonbeszélgetéstől, ezért nem használták revolverüket az uzsokiutcai rablótámadók

Az uzsokiutcai álarcos rablótámadókat, akiket Hatvanban, illetve Egerben fogtak el, a főkapitányságra hozták. Tegnap egész nap tartott a kihallgatásuk. Elmondták, hogy lelkiismeretüket az uzsokiutcai eseten kívül még *13 betörés és két lopás* is terheli. Kihallgatásuk után helyszini szemlére vitték őket az Uzsoki-utcába.

Elmesélték a gengsztertámadás tettesei, hogy *három napon keresztü készültek a villa kifosztására.* Napokig figyelték Urbányiék lakását. Két betörő a lakásban »dolgozott«, három társuk a kertben, illetve az utcasorkon őrt állt, hogy azt, aki esetleg meg akarná akadályozni a rablást, azt *ártalmatlanná* tegyék.

A helyszíni szemlén az is kiderült, hogy a betörők *kihallgatták Urbányiék egyik telefonbeszélgetését.* A kirabolt MÁV-főfelügyelő tanítónő nővére e telefonbeszélgetés alkalmával *rendes, erkölcsös életre* figyelmeztette kis cselédlányát és arról beszélt, hogy mindig úgy fogják kezelni, *mint egy családtagot.* Ezt a beszélgetést hallotta az egyik gengszter és annyira meghatódott, hogy kiadta a parancsot társainak: *semmiesetre se lőjjenek a házbanlevőkre, még akkor se, ha ellenállást tanusítanak,* — bár az előzetes megbeszélésen abban egyeztek meg, hogy aki ellenkezik velük, azt *lelövik.*

Elmondották még, hogy a támadás után *összevesztek azon, hogy merre meneküljenek,* de meglepetésszerűen valamennyien találkoztak Hatvanban, mert ott volt *az orgazda* s mindegyik betörő be akarta csapni társát, hogy *nagyobb rész*' szerezzen magának.

Valamennyiüket letartóztatták és miután töltött revolverrel hatoltak be az uzsokiutcai lakásba és azzal fenyegették meg annak lakóit, *statáriális bíróság elé* kerülnek.

1939. május 10.

Angol font a cipőtalpban

939 V/10 — *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

A detektívek ma reggel előállították a valutaügyészség Szent István-körúti helyiségébe *Máté* Sándor Tamás 34 éves magántisztviselőt, akit az egyik határállomáson tartóztattak fel, mert gyanusan viselkedett. Megmotozása alkalmával *cipőjében elrejtve angol font és pengős bankjegyeket találtak.*

Kihallgatása során kiderült, hogy az egyik textilgyár tisztviselője volt és mikor végkielégítését megkapta, a pénzen zugforgalomban vásárolt valutákat s ezeket akarta kicsempészni. Dr. *Tóth* Sándor detektívfőfelügyelő hallgatta ki a fiatalembert és a kihallgatás eredményéről jelentést tett *Kotsis* Miklós alelnöknek, a valutaügyészség vezetőjének, aki azután kihirdette Máté előtt, hogy az ügyészség fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés büntette miatt előzetes *letartóztatásba helyezi.* Máté a végzés ellen felfolyamodást jelentett be. A nyomozás tart.

Elfogják a gyilkost . . .

Hajsza a tettes után — A helyszini szemlétől a letartóztatásig A moulage-eljárás, az ujjlenyomat és — a riport . . .

A *szegedi* rendőrség — mint megirtuk — csütörtökön éjjel *néhányórai nyomozással* kiderítette az *ujszegedi* gyilkosság tetteseit, majd a hajnali órákban tűzharc után az egyik tettest sebesülten elfogta. A másik holtan maradt a lövöldözés szinhelyén. *A példás gyorsaságu nyomozás nem első eset a magyar rendőrség történetében.* Hogyan történik egy ilyen bűneset kinyomozása, mi a módja, menete ennek a fáradságos munkának, erről beszélnek a következő sorok.

A rendőrőrszem, amint értesül a bűncselekményről, azonnal néhány rendőrt kér az őrszobáról, hogy *elzárhassa a kiváncsiak elől a gyilkosság szinhelyét*, nehogy ott bármi is megváltozzék és ez hátráltassa a nyomozást. A főkapitányságról a helyszini gépkocsin nyomban útnak indul a rendőri bizottság: a rendőrtisztek, a rendőrorvos, az ujjlenyomatozó tisztviselő, a rendőrségi fényképész és a gyilkossági ügyekben nyomozó detektivcsoport. Ha a soros vizsgálóbiró is megjelenik a szinhelyen, ő irányitja a szemlét, ellenkező esetben a rendőri bizottság feje ad irányt a helyszini szemle és nyomozás munkájának.

A szemle azzal kezdődik, hogy *fényképfelvételeket, rajzokat készitenek a szinhelyről és a halott eredeti helyzetéről*, mert az áldozat fekvéséből, az elmozdult butorok állásából, elejtett eszközök, vagy felboritott tárgyak helyzetéből is sokszor következtetni lehet a bűncselekmény lepergésére és a gyilkos menekülésének irányára. A rendőrorvos *megvizsgálja a hullát, megállapitja, hogy mikor halt meg az áldozat és mi okozta halálát.* Legtöbb esetben azonban csak a boncolás állapithatja meg pontosan a halál közvetlen okát. Ezután *átkutatják a halott ruháját.* A szövevényes bűnügyek rejtélye nem egyszer azzal kezdődik, hogy a helyszinen azt sem lehet kideriteni: *kit gyilkoltak meg?* Ha a hulla többnapos, oszlásnak indult, vagy arcát, testét eltorzitották a sérülések, nagyon nehéz megállapitani az áldozat kilétét.

A moulage-eljárás

Titokzatos, nagyarányu gyilkosságok esetében nem egyszer alkalmazzák az ugynevezett *moulage-eljárást, amellyel valósággal ujjáalakitják a holttestet.* Az erre használt különleges anyaggal *kitömik a hiányzó részeket*, az igy rendbehozott arcról vagy *testrészről levonatot készitenek és azt festékkel megszinesitik.* Ennek a munkának az a célja, hogy *a halott ismét ugy jelenjék meg a vizsgáló szemek előtt, amilyen életében volt.* A másolatot lefényképezik, a képet sokszorositják és szétküldik a nyomozó hatóságoknak. *Ujabban a rendőrség a napilapokban is közzéteszi a fényképeket*, hogy azok száz meg százezer példányban eljussanak a közönség széles rétegeihez és ismerőseik a fénykép nyomán *felismerhessék az áldozatot. Schäfner Kittynek a lainzi* vadaskertben talált, már oszlásnak indult hulláját is ilyen módon egészitették ki és a fényképek nyomán fel is ismerték a holttestben a szerencsétlen asszonyt. Emlékezetes az a titokzatos bűncselekmény, amely *„kofferes gyilkosság"* néven keltett nagy megdöbbenést. Bőröndbe gyömöszölve találták *Szolnokon* egy fiatal, meggyilkolt nőt, akinek személyét hasonló módon akarták kideriteni. *Magyarországon ebben az esetben alkalmazták először a moulage-eljárást.* Puszta véletlen, hogy *Schreiber Tamás* áldozatának, a bőröndbe gyömöszölt halott nőnek más módon, ujjlenyomat segitségével állapitották meg kilétét a *budapesti* főkapitányságon.

Nyomok és ujjlenyomatok

A rendőrtisztek kihallgatják és a detektivek kikérdezik a helyszinen található egyéneket és jegyzőkönyvbe foglalják vallomásaikat. A detektivek közben az egyik rendőrtisztnek vagy a detektivcsoport vezetőjének irányitásával *tüzetesen átkutatják a szinhelyet. Nyomot keresnek* — a nyomkereséshez azonban különös érzék, szakértelem és nagy gyakorlat kell. A hozzáértő a látszólag egészen jelentéktelen nyomot sem hanyagolja el, hiszen néha a *lehullott cigaretta- vagy szivarhamu is irányt szabhat a nyomozásnak.* Egy régebbi budapesti gyilkosság elkövetőjét — *egy elvesztett nadrággomb juttatta rendőrkézre.* A kitünő detektiv, aki a nadräggombot a gyilkosság szinhelyén megtalálta, kikutatta, hogy melyik szabó használt ilyen gombot és a szabómester utolsó megrendelőjének személyében kézre is keritette a gyilkost.

Lábnyomokról gipszlenyomatot késziteneк, mert a személyazonosság megállapitásánál fontos bizonyitékul szolgálhat.

Nemcsak bizonyitási eszköz, de büntetett előéletü emberekkel kapcsolatban a személyazonosság megállapitásánál a nyomozás elősegitésére is rendkivül fontos adat az *ujjlenyomat.* Sima, fényezett tárgyakon — mint pl. az üvegen — ottmarad az ember ujjának lenyomata. *A megrögzött bűnözők ujabban ezért használnak gumikesztyüt. Az emberi ujjak bőrének fodrozata olyan végtelen változatosságu, hogy nincs két emberi ujj, amely teljesen egyforma volna.* Az ujjnyomot lefényképezik, esetleg, ha kisebb mozditható tárgyon találták, magát a tárgyat lefoglalják és elviszik a rendőrségre. Az ujjnyomot a főkapitányság daktiloszkópiai osztályán összehasonlitják az ott őrzött ujjlenyomatokkal. Letartóztatás után ugyanis a bűnözőkről ujjlenyomatot vesznek fel és igy, *ha a bűnöző rovottmultu ember, „névjegyét", vagyis az ujjnyomát megtalálják a rendőrségen őrzött ujjlenyomatok között.* Viszont ha az elfogott gyilkos álnevet mond, tagadja személyazonosságát, „névjegyét" összehasonlitják az ujjával és a *kézujjfodrozat egyezése döntő bizonyiték ellene.* Ezért fontos, hogy kiváncsiak a szinhelyen össze ne fogdoshassák a tárgyakat, mert a felesleges ujjnyomok tévutra terelhetik a nyomozást, vagy éppen ártatlanokat keverhetnek gyanuba.

A gyilkos nyomában . . .

A tulajdonképeni nyomozás a helyszini szemle befejezése után kezdődik. A helyszinen talált adatok összevetése után elsősorban *azt kutatják, hogy az áldozat kikkel érintkezett közvetlenül halála előtt és a legutóbbi időben.* Megállapitják, *kinek állhatott érdekében, hogy az áldozatot eltegye láb alól.* Kutatják, hogy kik jártak utoljára a bűncselekmény szinhelyén és az igy egybegyüjtött szálak szövevényének rejtélyes utvesztőjében nyomrólnyomra haladva, fáradságos, rendkivüli türelmet, de ugyanannyi ügyességet kivánó munka után jut előre a nyomozó a gyilkos személye felé.

Az ujságok az áldozat, meg a gyanuba fogott eltünt ember személyleirásának, fényképének közlésével nagyban elősegithetik a nyomozás sikerét. Egy emlékezetes anyagyilkosság fiatalkoru tettesét ugy fogták el, hogy amikor egy határmenti város szállójából távozni akart, a *kapus az ujságokban közölt személyleirás alapján gyanuba fogta és felismerte.*

Nehéz, fáradságos és gyakran veszedelmes mesterség a nyomozás, de sok érdekességet nyujt munkaközben és valóságos szenvedéllyé válhat. Az ember egyik alaptulajdonsága ugyanis a kiváncsiság, az érdeklődés a titok iránt és minden ember természetében benne szunnyad a nyomozó-szenvedély: *kibogozni a rejtélyt.* Ezért fejtenek annyian keresztrejtvényt, olvasnak detektivregényt és vesznek részt legalább gondolatban, de gyakran a rendőrséghez juttatott ötletekkel, adatokkal a nyomozásban. Sajnos, a legtöbb esetben csak fölösleges munkát, fáradságot okoznak a detektiveknek, azonban már nem egyszer megtörtént, hogy a közönség segitett rendőrkézre juttatni a gyilkost. Éppen ezért a *rendőrség nem nélkülözheti a sajtó nyilvánosságát sem.* Az utóbbi évtizedben gyakran megtörtént, hogy a napilapok tudósitásai segitették előre a nyomozást, sőt megtörtént az is, hogy az ujságok tudósitásai és fényképei alapján — *a közönség fogta el a gyilkost.*

Gyilkosok, rablók, betörők nyomában

A bünügyi rendőrség munkája a nyomkereséstől a bünöző elfogatásáig

A detektivfőnök — mint megirtuk — nemrég dicsérő elismerésben részesitett egy detektivfelügyelőt és annak főcsoportjában működő több detektivfelügyelőt meg detektivet, mert *példásan sikeres nyomozással egy nap alatt kinyomozták egy vakmerő betörés elkövetőjét.* Kedden *ugyancsak egy nap alatt* nyomozta ki a rendőrség a Mikulás-álarcos *budafoki* rablógyilkos személyét és csak azért nem került rendőrkézre, mert a detektivek betoppanásakor *fejbelőtte magát.* A magyar rendőrség detektivjei éppen ugy megérdemlik az elismerést, mint a bünügyek nyomozását vezető rendőrtisztek. Az ő közös érdemük, hogy *Budapesten,* ahol a bünözésre az országban a legtöbb alkalom van, annyira javult a közbiztonság. A bankrablások, amelyek *tiz* évvel ezelőtt még elég gyakoriak voltak, *ma már szinte eltüntek a rendőri krónikából.* Trafikrablások, rablótámadások, de különösen betöréses lopások azonban természetesen mindig történnek és nagy munkát adnak a főkapitányság bünügyi osztályának és detektivtestületének. Mindegyre sikeresebben üldözi a rendőrség a vagyon elleni, de gyakran emberi élet és testi épség ellen is irányuló büncselekmények elkövetőit. *A rendőrség nehéz munkáját csak akkor értékelhetjük igazán, ha beletekintünk a nyomozás boszorkányos mesterségének titkaiba.*

Beszélő nyomok a helyszinen

A rablótámadások, betörések tetteseinek kinyomozása sokszor nehezebb, mint a gyilkosságok elkövetőinek felkutatása. Ha a helyszinen tartózkodók a rögtöni üldözést elmulasztják, a rendőrségnek nehéz feladattal kell megbirkóznia. Az első tennivaló természetesen a *helyszini szemle.* Rendőrtisztek, detektivek, daktiloszkopusok és fényképészek mennek a rablótámadás szinhelyére, *a helyiséget és környéket alaposan átkutatják, ujjnyomokat és más nyomokat keresnek.* Aki a pénzt kiemeli a pénztárból, fiókból, kibontja a falat, megfurja a pénzszekrényt, esetleg otthagyja a „névjegyét", vagyis az ujja nyomát. A bandita, a betörő, mikor befejezte bünös munkáját, eltünik az éj sötétjében a büncselekmény szinhelyéről, de ottmarad a titokzatos nyomokkal a kibontott fal, a megfurt páncélszekrény, a kirabolt helyiség.

A tett felfedezése után megkezdődik *a nyomkeresés.* A kutatás munkája természetesen mindent felhasznál, *semmit sem hagy figyelmen kivül és a korszerű műszaki eljárások egész sor módozatát alkalmazza.* A lábnyomokról *levonatot* készittet, hogy az a kutatás támpontjául, vagy gyanu esetén a bizonyitás céljára szolgáljon. Ahol büncselekmény történt, ott valaki járt, a lába tapodta a földet, lábnyomnak tehát maradnia kellene — de bizony mégsem mindig marad ott a gonosztevő lábanyoma. A menekülő vigyáz és gyakori az eset, amikor padlón, parketten, szőnyegen, füvön egyáltalán nem marad lábnyom, *különösen, ha a cipő nem sáros, nem mocskos.* Nemrégiben történt, hogy egy betörő mindig gummitalpu cipőt hordott, hogy zajtalanul járhasson. *Ez az óvatossága okozta a vesztét,* mert *a detektivek több betörés szinhelyén is megfigyelték, hogy a tettes gummitalpu cipőben járt.* Ezért gummitalpu cipővel járó betörőt kerestek az alvilágban és ezen a nyomon reá is akadtak.

A rendőrség a talált lábnyomokat *gipszlenyomat segitségével rögziti meg,* hogy megőrizhesse egyrészt a nyomozási munka egész folyamára, másrészt a későbbi bizonyitási eljárás céljára. *A talaj minőségétől függ, hogy lehet-e gipszlevonatot késziteni.* Gyepen — ami különben is hamar visszaborzolódik — és száraz homokon, szikkadt talajon, nem lehet gipszöntéssel levonatot venni. Az ilyen lábnyomokat legfeljebb *lemérni* lehet — miként a cipész a talpról mértéket vesz — és csak a mérések eredménye adhat némi támpontot affelől, hogy milyen volt a bünöző lábbelije, vagy talpa. *Nedves talajon, sürübb, keményebb sárban talált lábnyomot* a következő módon rögzitik meg: Hajszálszitán keresztül gipszet szitálnak rá egészen vékony rétegben. Erre fixircsővel vizet hintenek, ami a gipszet nedvessé teszi. Ezután ujabb gipszréteget szitálnak rá, amit ugyancsak megnedvesitenek. Két-három ilyen réteget raknak egymásra, amig *olyan erős lesz, hogy kibirja az öntést.* Amikor ez az állapot bekövetkezik, akkor a hig gipszet ráöntik és fapálcikákat tesznek bele. Megvárják, amig *megmerevedik* a gipszöntvény, aztán leemelik a lábnyomról. *Ez a másolat.*

Érdekes, hogy *hóban maradt lábnyomról is tudnak levonatot késziteni,* azonban csak akkor, ha erős hideg van és a hó ropogós kemény. Ilyenkor ugyanis jól meg-

marad benne a cipő, csizma, bakancs talpának, sarkának lenyomata és alkalmas arra, hogy *módosult eljárással* megrögzitsék a bűnügyi vizsgálat számára. A hóban maradt lábnyom levonata *gumiarábikum*, illetve *enyv* segitségével történik. Ilyenkor csak egészen gyenge gipszréteggel lehet dolgozni, mégpedig olymódon, hogy a gipszet enyves vizzel vagy gumiarábikummal fixálják. A gipsz igy kocsonyaszerüen vonja be a lábnyomot, amire azért van szükség, mert a gipsz kiöntésekor hőt fejleszt és igy a hó enyv nélkül elolvadna.

A magyar rendőrség már mintegy negyedszázada alkalmazza a lábnyomok megrögzitését, a többi korszerü müszaki eljárással együtt. Jobbára azonban csak mint *irányitó támpontot és mint bizonyitékot* lehetett használni. Csupán lábnyom alapján a legritkább esetben sikerült bűncselekmények titkát megoldani. Még a háboru idején történt, hogy Ujpesten meggyilkoltak egy katonai őrt egy községi épület előtt. A lábnyomról megállapitották, hogy az bakancstól származik. Ebből arra következtettek, hogy katona ölte meg a szerencsétlent. A detektivek meg is találták a gyilkost egy elzüllött szökött katona személyében. Egy régebbi bűncselekmény — az emlékezetes Gubacsi-uti postarablás — esetében is találtak a sáros udvaron lábnyomokat. *Vettek is ezekről gipszmásolatot, mégis egészen más módon nyomozták ki az álarcos, revolveres banditákat.*

Helyszin, környezet, rádiókörözés, — elfogatás

A rendőrtisztek kihallgatják a helyszinen a szemtanukat és *személyleirást* kérnek a banditáról. Sajnos, az ijedt embertől kapott személyleirás legtöbb esetben olyan hiányos vagy éppen eltérő, hogy annak alapján ritkán lehet a bűnöző nyomára jutni. Mégis *nem egyszer megtörtént, hogy rádió utján a hatóságokkal közölt személyleirás rendőr- vagy csendőrkézre juttatta a megszökött bünözőt. A sajtó is sokszor elősegiti a nyomozás sikerét.* Különösen, ha a rádióban leadott személyleirást vagy az elrabolt, ellopott tárgyak leirását közli.

A rendőrség a helyszini szemléből rendszerint meg tudja állapitani, hogy *olyan ember követte-e el a bűncselekményt, aki a helyszinnel ismerős*, bár a rablótámadók jobbára többszörös *„terepszemle"* után követik el tettüket és ez megtévesztő helyzetet teremthet. Ha a helyszinnel ismerős egyénben sejtik a tettest, akkor azt kutatják, hogy kik voltak ott korábban alkalmazásban, kit csaptak el közülök vagy kik jártak hozzájuk gyakrabban. *A környezetnek ez a tüzetes tanulmányozása általában gyakran nyomra vezet.* A helyszinen maradt fegyver, szerszám, ruhadarab, álarc, zsebkendő, fegyverhasználatnál a *golyó vagy lövés iránya, a feldöntött vagy helyükről kimozditott butorok*, mind jó támpontul szolgálhatnak. A detektivek legtöbb esetben a bünözők világában kutatnak az *ismeretlen* tettes után. *Ismert* és megszökött bünözők esetében ugyancsak az alvilágban keresik a szökevény barátait, ismerőseit, buvóhelyeit, hogy általuk nyomhoz jussanak. A detektivek minden esetben — de különösen ha a gyanuba fogott egyén nem megrögzött bünöző — a lakását figyelik. *Detektivek mennek minden olyan házba is, ahol hozzátartozója, barátja, bizalmas, ismerőse lakik*, mert a tettes jobbára saját lakása helyett rokonához vagy ismerőséhez megy az első órák izgalmában. *A budafoki rablógyilkost is igy találták meg kedden éjjel egyik nőismerősének lakásán*, miután egész éjjel figyelték a Szivutcai lakást, és *csak öngyilkossága gátolta meg elfogatását*. A Teleki-tér detektivjei pedig azokat figyelik, akik olcsón kinálgatnak értékes holmit eladásra, mert a betörők, tolvajok jobbára igyekeznek *gyorsan tuladni* a lopott holmin.

A detektivek munkája nemcsak szakértelmet, ötletességet, de *nagy türelmet, fáradhatatlanságot* is kiván, mert sokszor például a buvóhelyek, hozzátartozók vagy barátok lakásának figyelése *órákig, sőt napokig tartó ácsorgást igényel.* A magyar rendőrség ezt a nehéz és fáradságos munkát olyan sikerrel végzi, hogy *nem egyszer egész Európában hajszolt és hiába üldözött nemzetközi bünözőket leplez le és juttat az igazságszolgáltatás kezére.*

1942. július 24.

Vidám nyaralás közben, penzióban fogták el Tuskólábut, a betörővezért

Revolver a falábban, elásott ékszer a Dunaparton

Tegnap este a főkapitányság *Kóka*-detektívcsoportjának néhány tagja jelent meg egy pesthidegkúti penzióban, amelynek egyik szobájában azután *izgalmas körülmények között fogtak el egy hetek óta keresett hírhedt bűnözőt*, az alvilágban *Tuskóláb*ú néven ismert *Kurucz* Dezső többszörösen büntetett betörőt. *Kuruczot* gyanúsították, hogy szerepe volt Hajdúszoboszló polgármesterének: dr. *Erdős* Kálmánnak ottani villájában elkövetett 30.000 pengős ékszerbetörésben.

A betörés július 9-én történt. A hajduszoboszlói rendőrség megállapította, hogy *gyakorlott budapesti betörők* vitték el a volt polgármester családi ékszereit. A betektívek a betörés óta azt figyelték, hol értékesítik majd dr. *Erdős* értékes aranyneműit, a gyűrűket és órákat és hogy újabban melyik szabadlábon lévő bűnözők utaznak vidékre. Ekkor tűnt fel *Kurucz*, akit azért hívnak *Tuskólábúnak* bűnöző társai, mert évekkel ezelőtt, amikor detektívek üldözték, menekülése közben autó alá került s elveszítette egyik lábát.

A hírhedt *Tuskólábú* talán megneszelte a figyelést, mert napok óta már hiába keresték. Megállapították róla, hogy felesége az a *Bitter* Anna, aki első házasságában *Valent* Istvánnak, egy budapesti betörőcsalád fegyházviselt fejének volt a felesége. Első házasságából született gyermekei is betörők lettek. *Valent* István az egyik, a leánya pedig *Valent* Erzsi, akinek szintén már sok baja volt a hatóságokkal.

Keresték a *Valent*-testvéreket is, de nem kerültek meg. Ekkor egy más tolvajlásból kifolyólag kézrekerült *Steiner* Lajos rovottmultú volt magántisztviselő, aki egy *templomi kelyhet* akart értékesíteni orgazdájánál, *Hajgató* János budapesti kőművesmesternél.

Közben elfogták a kehely tolvaját, *Kálló* Józsefet, majd a rendőrségre került *Steiner* is. Rövid vallatás után beismerte, hogy ő volt a »*passzere*«, vagyis a továbbítója a hajduszoboszlói nagy ékszerrablás zsákmányának. Megtudták most már a detektívek, hogy *Kurucz* Dezső és mostohagyermekei »Valent Pista és Valent Erzsi« szerepeltek Hajduszoboszlón.

Valent Istvánt már nem találták, *huga azonban megkerült.* Elmondta, hogy ő Nagyváradon nyaralt a bátyjával s egy napon *kirándultak Hajdúszoboszlóra.* A fürdőhelyen sétálgatva kaptak kedvet az *Erdős*-villára. Azonnal sürgönyöztek mostohaapjukért: *jöjjön Dezső bácsi, mert munka van kilátásban!*

És »Dezső bácsi«, aki tuskólába ellenére igen fürgén mozog, a következő vonattal Szoboszlóra indult. Ez július 8-án volt, 9-ére fordulóra már hült helye volt az *Erdős*-villla ékszereinek.

Valent Istvánt országosan körözik. Tuskólábúra pedig úgy találtak rá, hogy emlékeztek rá: *tavaly nyáron is Pesthidegkúton nyaralt egy penzióban.* Most a legvidámabb nyaralás közben találtak rá. *Revolvert akart rántani a detektívekre, de a pisztolyt a lefürészelt térde és a faláb között egy kis résben tartotta és már nem tudta előrántani.* Három töltényre volt töltve, amikor kihúzták különös rejtekhelyéről.

A rendőrségről ma délben az egész társaságot vidékre kísérték, *Kuruczot*, *Steinert* és *Valent* Erzsit Hajduszoboszlóra, a kehelytolvaj *Kálló* Józsefet és orgazdáját, *Hajgatót* pedig Beregszászra. *Erdős* Kálmán ékszereinek nagyrészét *Tolnán ásta el a Duna* mellett a vidékre utazgató *Kurucz.* A csendőrség már értesítette is a főkapitányságot, hogy *ma délelőtt az ékszereket a megjelölt helyen megtalálták.*

1942. december 02.

Az orvosszakértői vélemény elhangzása után megtört és beismerő vallomást tett Lakos Erzsébet gyilkosa

Tízévi fegyházra ítélték

Takács (Oszvát) János budapesti gyárimunkást az ügyészség szándékos emberölés bűntettével vádolta, mert ez év szeptember 27-én menyasszonyát, *Lakos* Erzsébetet megfojtotta. Az ügyet a büntetőtörvényszék *Waldinger*-tanácsa tárgyalta.

Takács kijelentette a tárgyalás megnyitása után, hogy bűnösnek érzi magát, bár tettét menyasszonyával való közös megállapodás alapján követte el. Elmondta, hogy 1938-ban ismerkedett meg özvegy *Lakos* Sándorné Erzsébet nevű leányával, sokat járt hozzájuk, egy időben náluk is étkezett. Elhatározta, hogy a leányt feleségül veszi, és 1940 március 5-én el is jegyezte. Később féltékenységi jeleneteik támadtak. Ekkor összeveszett *Lakos* Erzsébettel, de aztán ismét kibékültek, sőt közben *Lakosné* lakásába is költözött. Mivel leendő anyósa Balatonszárszóra utazott és úgy látta, hogy nem lehetnek egymásé, mindketten rendkívül elkeseredtek és megbeszélték, hogy együtt mennek a halálba.

— Menyasszonyom sokat panaszkodott, — vallotta *Takács* — hogy anyját nem tudná elhagyni, engem viszont szeret, de tőlem sem tud elválni, ezért ajánlotta, hogy haljunk meg mindketten. Megállapodtunk abban, hogy elvágom Erzsi nyakát és felakasztom magam az ajtókilincsre. Azon az estén én a konyhaszekrény fiókjából konyhakést vettem magamhoz. Erzsi pedig lefeküdt a díványra és kezére támasztotta fejét. Én elkaptam a homlokát, hátra rántottam, Erzsi csak ennyit mondott: »*Jaj Istenem*, mire a késsel egyetlen rántással átvágtam a torkát.

— Ekkor azonban megijedtem, borzalom fogott el, eldobtam a kést, Erzsinek a pamlagról lelógó lábát feltettem, egy női ruhát terítettem rá és el akartam menni hazulról, de láttam, hogy csupa vér vagyok, ezért átöltöztem. Egy cédulát írtam, melyben bejelentettem, hogy a Dunába ugrom. Elmentem hazulról és a Horthy Miklós-hídról akartam vízbe ugrani, de *két rendőr jött* szembe, ezért ettől a tervemtől elálltam. Elutaztam Balatonszárszóra, hogy ott leszek öngyilkos. A mezőn dolgozó emberek fogtak el.

A vádlott vallomásának elhangzása után *Orsós* Ferenc egyetemi tanár, törvényszéki orvosszakértő ismertette a szakértői véleményt, amelyből kiderül, hogy *a boncolás adatai megcáfolják a vádlottnak azt az állítását, hogy késsel közös elhatározás alapján ölte volna meg menyasszonyát.* A szakvéleményből ugyanis megállapítható, hogy a leány halálát nem nyakának átvágása, hanem *fojtogatás útján bekövetkezett fulladás* idézte elő. A boncolásnál a holttesten 29 külsérelmi nyomot találtak. *Úgyszólván valamennyi* kézzel való fojtogatástól származik. A sérülések jellegéből megállapította *Orsós* professzor, hogy *az áldozat dulakodással igyekezett védekezni a fojtogató kezek szorítása ellen.* A nyak átvágása már *csak a halál beállta után* történt. Ezek az adatok megcáfolják Takácsnak azt az állítását, hogy a leányt annak kívánságára ölte meg.

Az orvosszakértői vélemény ismertetése után *Weidinger* elnök megjegyezte:

— Hallotta a szakvéleményt, mit szól hozzá? Maga nem állapodott meg menyasszonyával, hiszen a szerencsétlen leány dulakodott magával, irtózott a haláltól.

— Bevallom, — válaszolta most már teljesen megtörten a vádlott — *nem úgy volt,* ahogyan a vizsgálóbíró úr előtt elmondottam. *Veszekedtünk, féltékenykedtem, ezért öltem meg...*

A bíróság ezután több tanut hallgatott ki, majd a perbeszédek elhangzása után a vádlottat jogerősen *tízévi fegyházra ítélte.*

Rendőrrel kezdett ki, rendőrségre került

Szoldán Károly 26 éves kocsist tegnap este a rendőr igazoltatta a Szondy-utcában, mert az elsötétítés után nem világította ki kétfogatú kocsiját. Igazoltatás közben Szoldán összeszólalkozott a rendőrrel, akit meg is támadott. *Lerántotta a rendőr válláról szuronyos puskáját*, amelyet azután ki is akart csavarni dulakodás közben a rendőr kezéből. Közben a szurony hegye belefúródott Szoldán kezébe. Erre már elcsendesült a garázda kocsis, akit a főkapitányságon ma hatósági közeg ellen elkövetett erőszak miatt *letartóztatták.*

1943. február 06.

Hajsza a kőbányai gyilkosság kucsmás-bekecses gyanusitottja után

A rendőrség — amint megirtuk — aprólékosan tisztázza, hogy *Fábián Ilona*, a Kőbányán meggyilkolt egykori táncosnő január 14-én hol töltötte az időt délután négy órától este féltizenegyig, a gyilkosság valószinü időpontjáig. *Most a nyomozás során két tanura akadtak, akik ennek az időnek egy részletéről adtak felvilágositást.* Szerintük a végzetes napon *este két és félnyolc óra közt az Elnök-utcában* látták a kucsmás-bekecses férfit Fábián Ilonával. Nyilván ekkor mentek a Teleki-térről Kispest felé...

Részletes személyleirás

A detektivek mindazokat alaposan kikérdezték, akik ezt az ismeretlen férfit Fábián Ilona társaságában látták és *az igy kapott adatokból a rendőrség most részletes személyleirást állitott össze.*

Eszerint a volt táncosnő meggyilkolásával gyanusitható férfi 50 éves lehet, magyarul jól beszél, iparos vagy munkásküIsejü. Körülbelül 170 cm. magas. Kissé nyulánk, a rendesnél valamivel nagyobb orra egyenes alapu és élü. *Arca kissé hosszukás, telt, arcbőre pirosbarna. Haja és nyirott bajusza gesztenyebarna,* de lehet, hogy azóta leborotváltatta bajuszát. Kucsmája barna, középszürke, vagy barnaszinü, háromnegyednél rövidebb bőrből vagy szövetből készült, *bekecsén szőrme vagy saját gallér van. Szürke, vagy khaki nadrágot viselt, amelyre szürke pamutharisnyát és hosszuszáru vadászcipőt, lábszárvédőt, esetleg csizmát huzott.*

A rendőrség *rádiókörözést adott ki* az ismeretlen férfi felkutatására és a rádiókörözésben, valamint a sajtó utján közli ezt a személyleirást.

Megtalálták az „Ószeres Mancit"

Megemlékeztünk arról, hogy Fábián Ilona temetése után *Pestszentlőrincen* egy nő azt állitotta ismerőse előtt, hogy *érdekes dolgokat tudna mondani a titokzatos bűnüggyel kapcsolatban.* A detektivek csakhamar kinyomozták, hogy *Székely Máriát,* aki ezeket mondotta, *a Teleki-téren „Ószeres Manci" néven ismerik.* Mivel a rendőrség felhivására nem jelentkezett, a detektivek tovább nyomoztak és *meg is találták.*

Csütörtökön reggel Székely Máriát már ki is hallgatták a rendőrségen, de kiderült, hogy *Fábián Ilonát még táncosnő korában ismerte. A gyilkossággal kapcsolatban a nyomozás céljára semmi használható adatot nem tudott adni.* Kihallgatása után *eltávozott a rendőrségről.*

1943. március 05.

Halálra ítélték László Lászlót és betörőtársát

Betörés miatt rögtönítélő bíróság elé került a hírhedt spiritiszta csaló, aki annakidején a lélekbúvárokat akarta leleplezni

László László, a háboru utáni évek hirhedt szellemidéző médiuma kalandos és bűnöző élet után végzetes kirándulásra indult február végén egy betörő-társával. Éjszaka az elsötétítés ideje alatt akartak betörni, de elfogták őket. Igy kerültek most rögtönitélőbiróság elé.

László László neve jól ismeretes a közönség előtt. Annakidején számtalan hiszékeny spiritisztát csapott be és vezetett félre hókuszpókuszaival, mikor pedig csalásait leleplezték, szabad előadásokat tartott és most már ő hirdette fennhangon, hogy amit csinált, az szemfényvesztés volt. Az ő nevéhez fűződik a világhirüvé lett

„libazsiros vatta“ története.

László László, aki eleinte mint médium szerepelt, naiv spiritiszta hivőknek úgy idézett szellemeket sötét szobában, hogy vattadarabokat libazsirral és vegyi anyaggal bekenve a székek alá dugott, majd a sötétben kivette azokat és nagy hangon kijelentette:

— Ime, igy működik a szellem keze.

Eleinte hittek neki, de mikor az első komoly vizsgálásra került a sor, László László trükkje csődöt mondott. Erre mérgében telekürtölte a várost, hogy éveken keresztül ő vezette orránál fogva a tudósokat, akik nem vették észre csalásait.

A büntetőtörvényszék rögtönitélőtanácsa dr. *Krayzell* Miklós elnöklésével csütörtökön délelőtt vonta felelősségre *László* Lászlót és betörőtársát. László László, aki most 44 éves, már büntetve volt, mert egy fiatal varrónőt öngyilkosságra beszélt rá. A hirhedt öngyilkosságot kettős öngyilkosságnak igyekezett beállitani, a nőt maga elé állitotta és a nő a háta mögül lőtt önmagára.

A golyó átfúrta a nőt, a szembenálló László Lászlónak csupán a honalját érte.

Ezért itélték el annakidején egyévi fogházra. Később teljesen a bűn útjára tévedt és számos betöréses lopást követett el.

Ez év február 27-ről 28-ra virradó éjszaka az elsötétítés ideje alatt előzetes megbeszélés alapján *Kreiter* István magántisztviselővel együtt ment a Ferenc József-rakpart 18. számu házhoz, ahol egy festékkereskedésbe akartak betörni. A vasredőny le volt húzva, erre úgy segitettek magukon, hogy *László* László ráállt *Kreiter* vállára és igy elérte a redőny fölött lévő üvegablakot. A szellőztető nyiláson át akartak bemászni az üzletbe, közben azonban a szolgálatot teljesitő rendőrőrszem rajtukütött. A betörők hirtelen

akrobatamutatványnak beillő gyorsasággal szétugrottak és futásnak eredtek.

László Lászlót a Sörház utcában sikerült a rendőrnek elfognia és másnap társa, Kreiter István is kézrekerült. Kihallgatásuk során kiderült, hogy az utóbbi időben több nagyszabásu betörést követtek el, kétszer is betörtek a Molnár és Móser illatszerüzletbe, feltörtek egy Miatyánk utcai irodahelyiséget, majd a Herendi Porcellángyár váciutcai irodájában próbálkoztak kasszafúrással.

Dr. *Krayzell* Miklós elnök először *László* László személyi adatait kérdezte meg. Kiderült, hogy lopásért, rablásért, majd lopásert és szöktetésért, öngyilkosságra való rabirásért, ujból szöktetésért volt elitelve, 1934-ben pedig lopásért ötévi szigorított dologházat kapott. *Kreiter* István szintén sokszor volt már büntetve.

A rögtönitélőbiróság előtt *László* László igy védekezett:

— Csak annyiban érzem bűnösnek magam, hogy odamentem, de nem akartam lopni, csupán akkor akartunk betörni, mikor már nem volt elsötétités.

— Miért volt akkor magánál betörőszerszám? — kérdezte az elnök.

— Csak körül akartunk nézni,

mert előző napon láttam, hogy egy ablak nyitva van. Senki nem zavart bennünket, a rendőr akkor szólitott meg, mikor már messze jártunk. Később akartunk csak visszamenni.

Elébetárják a rendőrségen tett vallomását, amelyben mindent beismert, de László állhatatosan tagadja, hogy az elsötétités ideje alatt akart volna betörni. Ezután részletesen ismertették a két vád-

lott betörőlistáját. A rendőrség előtt László beismerte, hogy mikor legutóbb megfordultak a Molnár és Móser-cég helyiségében előbb

leitták magukat, aztán lefeküdtek.

Vasárnap nyugodtan dolgoztak és hajnalban kapunyitás után surrantak ki zsákmányukkal.

Kreiter István beismerte bűnösségét. Elmondotta, hogy a kérdéses napon az V. kerületi tűzőrség előtt találkoztak és megbeszélést tartottak. Azt állitotta, hogy mindenek László László az oka.

— **En nagystilü ember vagyok,**

— mondotta — ő sodródott hozzám, mert ő még hozzámképest csak kezdő. Most pedig nem akarja vállalni a dolgot.

Ezután *Bártfay* János rendőrt hallgatták ki, aki elfogta a két betörőt, majd több tanu tett vallomást, végül az orvosszakértők nyilatkoztak.

A rögtönitélőbiróság hosszas tanácskozás után *László* Lászlót és *Kreiter* Istvánt elsötétités ideje alatt elkövetett lopás kisérlete miatt

halálra itélte.

Mindkét halálra itélt védője utján kegyelmet kért.

A libazsíros spiritiszta szélhámost mint kasszafúrót is leleplezték

László László, a konjunktúra éveinek híres spiritiszta szélhámosa, aki libazsíros vattával különféle »*szellemkezeket*« jelentetett meg a hiszékeny spiritiszták köreiben, újból rendőrkézre került. Tegnap a Ferenc József-rakparton szolgálatot teljesítő rendőr két férfit fogott el, akik a 18-as számú ház félemeletén *Kun* Sándor festékkereskedésének ablakát igyekeztek felfeszíteni. Az egyik betörőt, László Lászlót a rendőr elfogta, mert *a derekára csatolt bőrövön 51 darab kasszafúró szerszám csüngött* és emiatt nehezen tudott mozogni. Még az éjszaka kézrekerült társa, *Kreiter* István is. Mindkettőjüket őrizetbe vették. 943.III.3.

1943. március 31.

Kegyelmet kapott a betörésért halálraítélt „libazsíros" László László

A büntetőtörvényszék rögtönitélő bírósága *Krayzell* Miklós elnöklésével *március 4-én halálra ítélte László Lászlót*, aki annakidején »libazsíros-vattás« spiritiszta csalásaival tette hírhedtté nevét, valamint *Kreitel* István magántisztviselőt, mert a légoltalmi elsötétítés idején a Ferenc József-rakparton betörést kíséreltek meg.

Védőjük, *Pfeiffer* Zoltán *kegyelmi kérvényt* nyujtott be érdekükben. A büntetőtörvényszék elnökségéhez most érkezett meg a kegyelmi kérvényre a válasz: a Kormányzó Úr legmagasabb elhatározásával megengedte, hogy *a két halálraítélt büntetését életfogytiglani fegyházra változtassák. Krayzell* tanácselnök ma hirdette ki a döntést az elítéltek előtt.

1943. április

Kétlaki életet él a pesti alvilág

Hercegek és lordok álarcában szédítenek a szélhámosok – Betörőraktár a temető kriptájában – Leleplezték a bűnözők vámszedőjét

Találmányok a bűn szolgálatában

Kemény Gábor dr. rendőrfőtanácsos, a főkapitányság bűnügyi osztályának h. vezetője rendkívül érdekes előadást tartott a budapesti Egyetemen a mai korszak gonosztevőiről és a bűnözők titkairól. A gonosztevők, mondotta, minden találmányt hasznosítanak a maguk céljára. A pénzszekrény zárát kezdetben puskaporral robbantották fel, azután dinamittal próbálkoztak, majd a ternit-gázt használták, amely kétezer hőfokot fejleszt.

Ma már villamos amerikai fúrókkal dolgoznak,

aminek beszerzése egész vagyont emészt fel. A mai gonosztevők jelentős része kétlaki életet él. Nappal és este elegánsan kiöltözve társaságba járnak, hercegnek, vagy lordnak adják ki magukat, éjszaka pedig fosztogató körútra indulnak. Évekig szerepelt Budapesten egy szélhámos lord Hampton néven, nagy tisztelettel bántak vele mindenütt, míg végül kiderült, hogy közönséges szélhámos. A Kerepesi-temetőben majdnem mindennap megjelent egy jól öltözött férfi egy kripta előtt és hosszú imába szokott elmerülni. Senkinek sem tűnhetett fel, hogy minden ilyen temetőlátogatás egy-egy nagyszabású betöréssel, vagy kasszafúrással esik össze. Végül is a rendőrség kiderítette, hogy a temetőlátogató a kriptában tartja kasszafúrószerszámait és innen szokott betörésre menni. Az illetőt Háger Józsefnek hívják, akinek nagyszabású betöréseiért a betörőkirály nevet adták. Jól menő kávémérése is volt és

napközben senki sem hitte volna róla, hogy betörő-bűnszövetkezetnek a főnöke.

A bűnözők között is érdekes jelenség egy 50 éves, nemrég szabadult gonosztevő, akinek az a különlegessége, hogy a bűnözők alvilágának tagjait szokta kifosztani. Valóságos szaktudósa a pesti bűnözők alvilágának és besúgói révén elsőnek szokta megtudni, hogy kik követtek el valami nagyobbszabású bűneselekményt, amiből hatalmas zsákmányra tettek szert, ezeket a hatalmas erejű gonosztevő megtámadta és fenyegetéssel, erőszakkal, gyakran késszúrással szokta arra kényszeríteni, hogy a zsákmány egy részét adják át neki.

Valóságos vámszedője a bűnözőknek.

Számtalan véres verekedésben vett már részt és testén több mint húsz késszúrás és vágás nyomát viseli. Emellett híres hamiskártyás és az a szenvedélye, hogy ha nagyobb összegre tesz szert, napokon át egyhuzamban mulat és dorbézol. Ez is kétlaki életet él, négyszobás lakását most rendezte be, feleségét rendesen ellátja pénzzel, háztartásáról gondoskodik, fiát pedig középiskolába járatja és szigorú szellemben neveli. Amikor leleplezték, nagyösszegű takarékkönyvet találtak nála és kiderült az is, hogy Zuglóban ingatlana van. Természetesen, amikor kiderült bűnös életmódja, alaposan megbűnhődött és összeomlott bűnös úton szerzett vagyona. Egy *Vörös* Béla álnéven szereplő bűnös főkapitánysági detektívek maszkjában szokott megjelenni és

és mint áldetektív zsarolta az embereket.

Rendezett családi életet élt, tiszta, szép nagy lakása volt és felesége, valamint jólnevelt leánya nem is sejtették, hogy a családfő milyen eszközökkel szerzi a pénzt. Egy huszonötször büntetett zsebtolvaj és vásári csaló,

kocsit és hátaslovat vett, feleségének díszes márványsírkövet állíttatott a bűnös úton szerzett pénzből.

Nemrég került a rendőrség kezére egy hírhedt zsebtolvaj, akit a bűnözők alvilágában *Uli* néven ismertek. Ez beosztotta működési területekre a fővárost és alkalmazottakat tartott, akiket az OTI-ban is bejelentett. Az alkalmazottaknak az általa megállapított területen kellett zsebtolvajlásokat elkövetniök. Uli tekintélyes ember volt, jól öltözködött és

a lóversenyen száz pengős tétekben játszott,

míg végre leleplezték és kiderült bűnös életmódja. A kétlaki életet élő bűnösök között sok a nő is. Van közöttük rendkívüli szépség is, akiknek kezéért előkelő gazdag emberek versenyeztek. A pesti bűnözők alvilága jelszavakkal dolgozik és mostanában állapították meg a jelszavak egyik másikának az értelmét. Az egyik gonosztevő ezt a szót suttogta társa fülébe, ha figyelmeztetni akarja, hogy meneküljön, mert veszély fenyegeti: *„Édes!"* Ha arra akarja figyelmeztetni társát, hogy detektív van a közelében, ezt suttogja neki:

„Szép ember!"

A zsebmetsző így figyelmezteti társát, hogy hagyja abba a zsebtolvajlást: *„Alma!"* — ilyen és hasonló titkos jelszavakkal élnek a bűnösök, de természetesen a rendőrség is ébren őrködik és bármilyen új trükköt találnak ki, hamarosan leleplezödnek, hurokra kerülnek és elveszik jól megérdemelt büntetésüket.

1943. május 21.

Az alvilágban kutatják Simkó Mária gyilkosát

Tisztázódott a gyilkosság minden részlete

A titokzatos háttérü hüvösvölgyi gyilkosság ügyében nagy erővel folyik a nyomozás. A rendőrség kiderítette, hogy *Simkó* Mária, a gyilkosság áldozata a mult hét keddjétől vagyis tizenegyedikétől kezdve minden éjszakáját a Tisza Kálmán-téri Győr-szállóban töltötte, ahol egy férfivel is találkozott. Május 15-én szombaton reggel 8 óra tájban ment el a szállóból és a következő napon, vasárnap délután találták meg a holttestet a hüvösvölgyi erdőnek a Nagykovácsi ut felé eső részén. Ezen a tájon a Hidegkuti uton van a főváros vámhatára és itt a vámépület előtt tartózkodó javadalmiőrök

szombaton délután 4 és 5 óra között két lövés dörejét hallották.

Valószínűnek látszik, hogy a javadalmi őrök a gyilkos fegyverének a dörejét hallották és ebből a rendőrség arra következtet, hogy Simkó Máriát szombaton délután négy és öt óra között ölte meg gyilkosa. A nyomozás során egyre inkább előtérbe kerül az a feltevés, hogy a 26 éves leányt bosszuból ölte meg valaki, aki szerelmes volt a leányba s akit Simkó Mária visszautasitott. Utána néztek a kiadott fegyverviselési engedélyek nyilvántartójában, hogy megállapítsák, ki kapott engedélyt különleges gyártmányu fegyver viselésére. A meggyilkolt nő szétroncsolt agyvelejében ugyanis különleges gyártmányu, rézcsikos golyót találtak, amilyent Magyarországon nem gyártanak és igy kétségtelennek látszott, hogy

külföldi gyártmányu fegyverrel és golyóval ölték meg Simkó Máriát.

Egyetlenegy ehhez hasonló fegyvert találtak s ennek a viselésére egy iparos kapott engedélyt. Megvizsgálták a fegyvert, ennek a golyója azonban nyolc milliméteres volt, mig a leány koponyájában talált golyónak a kalibere kilenc milliméter volt. Ez az egy milliméternyi különbözet kétségtelenül igazolta, hogy az iparos nem követhette el a borzalmas bűntényt és igy kihallgatása után el is bocsátották a rendőrségről. A nyomozás most azt tüzte ki feladatául, hogy

átfésüli a bünözők pesti alvilágának rejtekhelyeit,

mert lehetséges, hogy a gyilkos az alvilág tagjai közül került ki. A főváros és a környék ismertebb buvóhelyein razziákat is tartottak, több előállitás is történt.

1944. március 1.

Felmentették a Simkó Mária meggyilkolásával vádolt tűzkőárust

Továbbra is titok marad, ki ölte meg a gyárimunkásnőt

A büntetőtörvényszék *Gátay* tanácsa kedden tárgyalta az emlékezetes hüvösvölgyi gyilkosság ügyét. Tavaly május 15-én ugyanis a Nagykovácsi ut melletti erdőben holtan találták *Simkó* Mária gyári munkásnőt és a boncolás megállapította, hogy revolvergolyó oltotta ki életét.

A golyó a tarkóján át hatolt a koponyába.

A gyilkossággal kapcsolatban rengeteg alvilági gyanusított került a rendőrségre, de nagyobbrészt alibit igazoltak. A gyanu végül is *Szabó* György rovottmultu utcai tüzkőárusra, az alvilág Göndör Gyurkájára terelődött, aki számos tanu állítása szerint hosszú ideig jó barátságban volt, sőt együtt is lakott *Simkó* Máriával. Több nő azt is vallotta a rendőrségen, hogy Szabó elszedte a leány keresetét, majd megunta, elkergette, mikor pedig a nő botrányt rendezett, megfenyegette:

— Ha tovább jár a szád, rövidesen alulról szagolod az ibolyát.

Csalás miatt is vádat emeltek Szabó György ellen, mert 1480 pengő értékü ötpengőst vett át egy ismerősétől azzal az igérettel, hogy

az ötpengősöket darabonkint hét pengőért eladja,

a pénzzel azonban nem számolt el. A biróság előtt Szabó állhatatosan tagadta, hogy ő ölte volna meg Simkó Máriát. Kijelentette:

— Csak látásból ismertem, soha nem beszéltem vele. **Valószinüleg összetévesztették egy Jónás Mária nevü nővel, akit az alvilágban**

Cigány Marikának ismernek.

Marikával valóban hosszú ideig együtt éltem.

Egymásután vonultak fel az alvilági tanuk, bozontoshajú, sötét tekintetü férfiak, félvilági nők, akik viszont váltig állították, hogy Szabó nemcsak hogy ismerte Simkó Máriát, de együtt is lakott vele és gyakran fenyegette.

— Azért vallanak ellenem — utasította vissza a vádlott a tanuk vallomását, mert

ellenségeim csak a nők

— mutatott a hallgatóság soraiban ülő tanukra — a technológia előtt ácsorogtak és hangoskodásukkal zavarták az én „üzleti" tevékenységemet, hangos viselkedésükkel magukra vonták a detektivek figyelmét. Én elzavartam őket és azóta haragudtak rám.

A biróság végül is a gyilkosság vádja alól megnyugtató bizonyítékok hiányában felmentette *Szabó* Györgyöt, viszont csalás és közveszélyü munkakerülés miatt elitélte kétévi börtönre. Az indokolás szerint a biróság megállapította, hogy a tüzkőárus valóban ismerte *Simkó* Máriát, együtt is élt vele, kölcsönösen meg is fenyegették egymást, de a fenyegetődzések mindennapiak voltak, ugyhogy

erre megnyugtató itéletet alapitani a gyilkosságot illetően nem lehet.

Megállapították azt is, hogy *Szabó* bujkálása nem a rendőrség miatt történt, mert a rendőrség tudott a tüzkőárusitásról és állandó megfigyelés alatt volt *Szabó* György. Az itélet nem jogerős. Igy továbbrai s titok marad, ki ölte meg Simkó Máriát.

1943. május 28.

Váratlan fordulat történt a hűvösvölgyi gyilkosság nyomozásában

Szabó Göndör Gyurkát, az éjszakai lebujjlovagot gyanusítják Simkó Mária meggyilkolásával

Érdekes fordulata támadt ma délelőtt a hűvösvölgyi gyilkosság nyomozásának. A főkapitányság bűnügyi osztálya a közel két hétig tartó kutatás után megállapította, hogy a *gyilkosságnak alaposan gyanusítható tettese Szabó György aradi születésű 24 éves foglalkozás nélküli férfi*. Szabó ismert alakja az éjszakai szerelmi világnak. A körutakon és kapcsolt részein *Göndör Gyurka* néven ismerik.

A gyanusított fiatalember személyéhez váratlanul jutott el a rendőrség. A *Seléngi* és dr. *Knapik* detektívcsoportok két hét óta az alvilág minden lebuját végigrazziázták. Felkutatták mindazokat a fiatalembereket, akik lehetőség szerint valaha is ismerték *Simkó* Máriát. Igen sok adatot adtak azok a nők, akik a kiskocsmákban tanyáznak és jól ismerték a hűvösvölgyi gyilkosság áldozatát. Már ekkor szóba került Göndör Gyurka neve. A detektívek azt is kiderítették, hogy ez a név, mint *minden alvilágban szereplő nő vagy férfi neve, hamis*. A Göndör Gyurka egyszerűen *hajáról kapta nevét*. Az igazi nevét senki sem tudta.

Az ő személye állandóan a figyelem középpontjában állott, maga Göndör Gyurka azonban véletlenül került rendőrkézre. Egy kiskocsmában *betörőfogás* készült. Detektívek vették körül a józsefvárosi kisvendéglőt s ekkor csúszott a gyűrűbe *Szabó Göndör* Gyurka is. Néhány nő rögtön ráismert s miközben elvezették a detektívek, hangosan kiabálták:

— Itt megy az a csibész, aki fenyegette Simkó Máriát!

A főkapitányságon *a betörésben ártatlan* Szabó György állhatatosan *tagadta*, hogy valaha is ismerte volna Simkó Máriát. Rögtön igazolta is magát, állítva, hogy *ő nem Szabó György, hanem Horváth Gyula*. A detektívek utánjárása tisztázta, hogy Horváth Gyula valóban létezik, Szabó György barátja és lakótársa volt és *a fiatalember az ő iratait lopta el*, ezekkel igazolta magát.

Amikor személyazonossága kiderült, még mindig nem vallott be semmit. Azt állítja, hogy *öt éve nem is járt a Hűvösvölgyben*. Vallomásával szemben áll a már korábban kihallgatott tanuk állítása, hogy Szabó 13-áról 14-ére virradóra együtt volt Simkó Máriával, s *meg is fenyegette többek hallatára a lányt, hogy eltesz láb alól, ha nem ad neki pénzt*. Már Kassán is ismerte, mint mondták, Simkó Mária volt ismerősei és barátnői. *Barátságuk tehát régi keletű.*

Szabó Göndör Gyurkát *őrizetben tartották* a rendőrségen és a gyilkosságban való szerepének kutatása most már biztosabb nyomokon tovább folyik.

1943. június 12.

Levelez az alvilág

Lázas izgalomban tartja a bűnözők világát a gyilkosság miatt letartóztatott Göndör Gyuri

A hüvösvölgyi erdőben elkövetett gyilkosság nyomozása ügyében a rendőrség lezárta az iratokat azzal, hogy Göndör-Szabó Gyurit előre megfontolt szándékkal elkövetett gyilkosság címén letartóztatta és átkísértette az ügyészség fogházába. Göndör Gyuri további sorsáról most már ott fognak dönteni és

a vizsgálóbiró előtt kell majd számot adni a bűncselekményről.

Érdekes, hogy Göndör Gyurit, akit a pesti bűnözők alvilága valósággal kizárt a kebeléből, most újra keblükre akarják ölelni. Az alvilágnak, különösen a nőtagjai, lázas érdeklődést tanusítanak Göndör Gyuri sorsa iránt és szinte elárasztják levelekkel, nemcsak a rendőrséget, hanem a *Friss Ujság szerkesztőségét is* és hosszadalmas okadatolással mérlegelik, hogy vajjon igazán bűnös-e Göndör Gyuri és, hogy konok tagadása mögött nincs-e valami rejtély, aminek a kibogozása szerintük még hátra van. A levélírók egyike már régi ismerőse a rendőrségnek és minden nagyobb bűneset alkalmával életjelt ad magáról az utóbbi időben. Ez a levélíró arra szokott hivatkozni, hogy

a Ferde Lámpáshoz címzett vendéglőben

írta meg a levelét és annak a környékén tette postára. A Ferde Lámpás levélírója ezuttal azt írta, hogy Simkó Máriát is ő gyilkolta meg és Göndör Gyuri azért tagadott, mert *tényleg nem ő a gyilkos*. A rendőrség a levelet megvizsgálta és megállapította, hogy csakugyan ugyanaz a személy az írója, aki annakidején mint a volt táncosnő, Schwartz-Fábián Ilona gyilkosa jelentkezett levélében, s akkor azt írta, hogy a volt táncosnőt

ő gyilkolta meg.

A rendőrség véleménye szerint alighanem szerencsétlen elmebeteg lehet az illető, akinek az a mániája, hogy minden véres bűntényt magára vállal, nyilván azzal a hiú szándékkal, hogy zavart keltsen a bűnügyek nyomozásánál. Ezúttal egy újabb levélíró is jelentkezett, aki összefüggéstelen soraiban azt írja, hogy rabtársa volt Göndör Gyurinak és

ismeri a letartóztatott barátjának minden titkát.

Ha ezekről a titkokról többet akar tudni a rendőrség, akkor Hidegkút és Máriaremete környékén nézzenek körül. De hogy a két községben hol tekintsenek körül a detektívek, azt persze nem mondja meg a titokzatos levélíró. Egyébként a levelet Zuglóból irta és nyugodtan néz az elkövetkezendők elé, mert úgysem fogják őt elfogni. A legújabb levélíró kusza sorai odakerülnek a rendőrségen, ahova a többi hasonló levelek, nyilván a papírkosárba, mert más sorsot nem érdemelnek. Jellemző azonban, hogy a pesti alvilág *ontja a leveleket* ami utóvégre nem a legnagyobb baj, mert jobb, hogyha leveleznek, sem hogy bűncselekményeket követnek el és veszélyeztetik a közbiztonságot.

Két nap alatt „két asszonygyilkos" jelentkezett a főkapitányságon

Csakugyan megölték Horváth Juliannát? — Schwartz-Fábián Ilonát vasárnap temetik Pestszentlőrincen

Két nap alatt *másodszor történik, hogy magát gyilkossággal vádolva jelentkezik a főkapitányságon valaki,* — annyira elragadta a nagyközönség képzelőerejét, felzaklatta idegzetét a másfél hete porondon lévő *Schwartz-Fábián* Ilona-féle bűnügy egy-egy mozzanata. Tegnap este 10 óra tájban például egy 21 éves szabósegéd, *Dörömbözi* István állított be a főkapitányság központi ügyeletére és ezzel kezdte:

— *Gyilkos vagyok, uraim, tartóztassanak le!* Három revolverlövéssel megöltem a menyasszonyomat Kőbányán a Szent László-téren és *eltemettem a hóban.*

A fiatalember feldúlt volt, viselkedése nagyon hasonlított annak a gyárimunkásnak modor- és megjelenésbeli viselkedéséhez, aki két nappal előbb *azzal vádolta magát, hogy ő gyilkolta meg Kőbányán »Schrammel Máriát«.* Utóbb derült róla ki, hogy kényszerképzetei vannak, s nem is Schrammel Mária, hanem egyenesen a vengerkává lett békebeli táncosnő, *Schwartz Fábián* Ilona gyilkosának véli magát.

A szabósegéd fantasztikus előadása

A szabósegéd még fantasztikusabb történetet adott elő, mint elődje. Azt mondotta, hogy *Horváth* Juliannát, a Szent László-tér 4. számú házban egy főtisztviselő-családnál szolgáló szobaleányt, aki három év óta a menyasszonya és aki miatt egyszer már a Dunába ugrott, *három revolverlövéssel megölte.* Délután még találkájuk volt, de erre a randevúra menyasszonya egy másik férfival ment el. Ezen annyira felháborodott, hogy elrohant, a Teleki-téren sürgősen vásárolt egy Frommer-pisztolyt és este 9 órakor felkereste a Szent László-téri házban menyasszonyát.

— Jul'ska már otthon tartózkodott — beszélte izgatottan *Dörömbözi* —, kicsaltam az utcára, felelősségre vontam a délután történtek miatt s *aztán...* *Még a mozdulatával is utánozta, hogyan fogta rá a pisztolyt áldozatára* s hogyan kapart rá sok havat, amikor már meghalt.

Áldozat — sehol!

A főkapitányságról detektívek mentek ki a Szent László-térre, mert *annyira hihetőnek látszott* ez a grand-guignol-szerű történet. Nagy meglepetésre azonban *Horváth* Juliannát nemcsak a Szent László-téren a hókupacok alatt, de még szolgálati helyén sem találták. Egyetlen házban sem szolgál *Horváth* Julianna, sőt ma reggel a Teleki-téren is hiába jártak a detektívek, hogy felkutassák azt az alkalmi fegyverkereskedőt, aki pisztolyt adott el tegnap délután egy izgatott fiatalembernek. Már napok óta senki sem vásárolt fegyvert a Teleki-téri zsibárupiacon. *Áldozat tehát nincsen.* Ezzel szemben *Dörömbözi* István szabályosan és nyugodtan aláírta azt a jegyzőkönyvet, amelyet a rendőrségen készítettek vallomásáról. Ugyanakkor *Dörömböziről* derült ki, hogy két évvel ezelőtt hosszabb időn át *elmegyógyintézetben* ápolták.

Mi indította tehát a fiatal szabósegédet, hogy gyilkosként állítson be a rendőrségre? Nincs lakása, arra gondoltak, talán, így akar *alkalmi menedékhez jutni a tél hidege ellen.* Próbálták meggyőzni, hogy nem a legkellemesebb téli melegedőhely a főkapitányság 200-as cellája, vagy a Markó-utcai ügyészségi fogház. Dörömbözi erre ezt felelte:

— *Mindent megfontoltam, gyilkos vagyok! Megöltem Horváth Juliannát!*

Egyelőre tehát őrizetben tartották s most keresik, hogy ki az az állítólagos *Horváth* Julianna, aki esetleg meghalt egy revolvergolyótól. Természetesen nem kerülte el a rendőrség figyelmét, hogy *talán Dörömbözi is túlsokat olvasott Schwartz-Fábián Ilonáról,* a titokzatos és romantikus életű táncosnőről, akinek érdekes élete annyi szóbeszédre adott alkalmat a közönség egy bizonyos rétegében. Talán ő is a kényszerképzetekkel küzdő gyárimunkás sorsára jutott s beképzelte magának, hogy ő gyilkos. A szabósegéd tiltakozott ez ellen s *így most két gyilkosság ügyében nyomoz a rendőrség.* Keresi a *táncosnő* gyilkosát s keresi *Dörömbözi* állítólagos áldozatát.

Temetés

Schwartz-Fábián Ilonát egyébként vasárnap délután ¾4-kor temetik Pestszentlőrincen. A család a táncosnő régi támogatóitól kapott temetkezési költséget, így végre nyugvóhelyére kerülhet a hányatott életű, különös karriert befutott a szomorú véget ért szerencsétlen nő.

Megrendelésre fosztogatott Bikaerejű Pista, a szorgalmas betörő

Hurokra került az orgazdák fejedelme, a betörő-nagyvállalkozó
Lánckereskedelem és feketeüzérkedés Budapest és Nagyvárad között a lopott holmival

Egy vagón betörőzsákmány került a főkapitányságra

Bikaerejü Pista viselt dolgairól csodálatos dolgokat derit ki a még mindig teljes erővel folyó nyomozás. Az utóbbi tiz esztendő legvakmerőbb betörője, akinek igazi neve *Sterbinszki* István, meglepő üzleti érzékről tett tanuságot. Összeköttetésben állott egy *Varga* István nevü 47 éves ügynökféle emberrel, aki az üzleti érzék tekintetében méltó társa volt Bikaerejü Pistának. Varga István alig

Bikaerejü Pista

végzett iskolákat. Nagyváradon lakott, de a szomszédos Biharpüspökin is volt lakása, azonban egyik helyen sem jelentette be magát. Valaha Bukarestben fodrászsegéd volt, majd felcsapott kereskedőnek, azután csempelerakó vállalatot szervezett, majd áttért az ügynökösködésre és mindennel foglalkozott, amiből pénzt lehetett csinálni. Ezermesternek hivták őt az ismerősei és azt mondták róla, hogy olyan ember, aki még a kősziklából is vizet tud fakasztani és sohasem jön zavarba, ha pénzt akar előteremteni. Ez az ember volt büntársa és alighanem szellemi irányitója is Bikaerejü Pistának, aki Varga István utasitásai szerint követte el a sorozatos betöréseket, fosztogatásokat és lopásokat Budapesten és környékén. Bikaerejü Pista, akit egyébként a a rövidség okáért az alvilágban egyszerüen csak Bika Pistának hivtak, szorgalmasan dolgozott Budapesten és Varga István jövedelme annyira megszaporodott, hogy az orgazdaságon szerzett pénzen a Nagyvárad közelében lévő Ösi-telepen nagy,

kuriához hasonló kertes házat, hatalmas telket szerzett magának, kétlovas hintón járt, a lovakon sallangos szerszám volt és még parádéskocsist is tartott.

Varga egy Urbán Gyula nevü notórius bünöző révén ismerkedett meg Budapesten Bika Pistával. Varga István ugy szervezte meg a dolgot, hogy Bika Pista megrendelésre „dolgozott" neki, vagyis Varga utasitotta Pistát, hogy elsősorban olyan betöréseket kövessen el, ahol a mai időkben könnyen és drágán értékesithető holmikat talál. Varga István sorrajárta a Nagyvárad környéki fürdőket és községeket és maga gyüjtötte a megrendeléseket, azután

levélben vagy távirat utján értesítette Bikaerejü Pistát, hogy milyen árukra kapott megrendelést és mit lopjon.

Leginkább ruhaneműeket, szöveteket, kész férfi- és nőiruhákat, bundákat, bekecseket, tangóharmónikát, rádiót, cérnát, cipőt, csizmát, bőrtalpat, kerékpárgumit és más hasonló fontos közszükségleti cikkeket rendeltek a megbizók Varga István utján a Pesten müködő betörőnél, Bikaerejü Pistánál. Pista szorgalmasan eleget is tett a megrendelők kivánságának és mindig olyan üzletekbe tört be, ahol az árut megtalálta. Amikor Bika Pista már *„beszerezte"* a megrendelt árut, rövid távirati értesítést

küldött Vargának: *„A készlet együtt van és szállitható“*. A távirat kézhezvétele után Varga István Budapestre jött, átvette a betörésből származó holmikat és visszautazott vele Nagyváradra, illetve az Ősipusztán lévő fényűzően berendezett otthonába.

Rendszerint öt-tizezer pengőt érő árut vett át ilyenkor Varga a betörőtől.

Sokszor adósa maradt és nehéz hetekig kellett a pénzre várakoznia Bika Pistának, aki ilyenkor távirat utján sürgette a pénzt. Néha ilyen táviratot küldött főnökének: *„Készkiadásaim fedezésére sürgősen kell a pénz, ne kivánd, hogy hozzád utazzam, mert b. a f.“* (az utolsó három betü azt jelentette, hogy *beverem a fejed.)*

Varga az áruért nem fogadott el pénzt a megrendelőitől, hanem csak csereüzleteket bonyolitott le. Pénz helyett lisztet, zsirt, vajat, tojást, szalonnát, hust és más élelmiszereket kért. Az élelmiszereket összepakkolta és felhozta Budapestre, ahol feketén üzérkedett velük. Igy duplán keresett mint orgazda és mint feketeüzér. Varga István bűncselekményeit *Knapik* József dr. detektivfőfelügyelő irányitása mellett a *Tessényi* csoport két detektivje, *Solymossy* János és *Kollárik* Vilmos nyomozta ki és ők keritették kézre a vakmerően garázdálkodó orgazdát, akihez hasonló nagystilü bünözővel ebben a nemben még nem akadt dolga a rendőrségnek. A két detektiv egy héten át járta Vargával a Nagyvárad környéki községeket és fürdőhelyeket és pontosan össze is ket az orgazda adott el nekik cserealapon.

A betörésből származó holmit összegyüjtötték és külön tehervagonban hozták Budapestre.

A vagonszállitmány lopott áru értékét 100—150 ezer pengőre becsülik. A hatalmas készletet a főkapitányságon raktározták be és most folyik a leltározás. Közben mulatságos dolgok derültek ki. Varga István szerezte be például az egyik fürdőzenekar összes hangszereit. A hangszereket Bikaerejü Pista lopta el egy hangszerüzletből, ahol betörést követett el. Egy kántortanitó zsakettet rendelt Vargánál és pedig mérték szerint. Bikaerejü Pista betört egy ruhásboltba és addig keresgélt a zsakettek között, mig végre megtalálta a kántortanitó testméreteinek megfelelő darabot, amit azután gondosan becsomagolva, postán eljuttatott a megrendelőnek. Egy falusi kisbirónak csizmát szállitottak ilyen módon mérték szerint. Varga, akit a detektivek Budapestre hoztak és a főkapitányságon kihallgattak,

a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott Bika Pistáról

és kijelentette, hogy nála szorgalmasabb embert nem ismert és Pista olyan buzgalommal tett eleget a megrendeléseknek, hogy ez méltán „becsületére válik“. Varga Istvánt letartóztatták, a nyomozás azonban folyik tovább, mert a szorgalmas Bika Pista saját bevallása szerint *még négy orgazdával állott összeköttetésben.*

1943. július 19.

A betörők és tolvajok szüret-ideje — a nyár

Detektivek a strandfürdőkben — Hogyan védekezhetünk a lakásbetörések ellen

Nemcsak a régi rendőri tapasztalat, hanem a bűnügyi statisztika is bizonyitja, hogy nyáron megszaporodnak a betörések. A nyári hónapokban különösen juliusban és augusztusban — valósággal szüretelnek a betörők, tolvajok és ennek nyilván az az oka, hogy ilyenkor több alkalom nyilik a lakásbetörések, besurranó tolvajlások elkövetésére. A nyár a zsebtolvajok és a strand-tolvajok számára is sok alkalmat nyujt és emiatt a főkapitányság betörési és lopási detektivcsoportjai nyáron fokozottabb munkát kénytelenek végezni, hogy a betörőket és tolvajokat rendőrkézre juttassák.

Gondatlanság segiti elő a lakásbetöréseket

Az alvilágnak megrögzött gyakorlott bünösei a lakásbetörések elkövetői, akik a legkülönfélébb módokat használják fel a *budapesti* lakások főbérlőinek megkárositására. *Különösen a vidékeken nyaralók lakását látogatják meg előszeretettel.* Jobbára ketten-hárman szövetkeznek és bünözésre hajlamos háztartási alkalmazottak, meg más ismerőseik segitségével megfigyelik, kikutatják, hogy mely lakások gazdái utaztak el. Előbb kikémlelik a viszonyokat és kivált olyan lakásokba törnek be, amelyek nincsenek szem előtt. *A behatolásra többféle módot használnak.* Némely betörő nem riad vissza *a lakatleveréstől, és a zár felfeszitésétől* sem, de az óvatosabb fajta inkább az *álkulcsot* használja és olyan lakásokat szemel ki, amelyeket tulajdonosaik csak kulccsal zártak be. Az ugynevezett *„rigli-huzók"* is gyakran garázdálkodnak. Ezek kitünően értenek ahhoz, hogy az alsó reteszt kiemeljék helyéből és az igy bezárt ajtó szétnyiló szárnyait könnyen be tudják nyomni.

Leggyakoriabbak azonban nyáron a *besurranó tolvajlások, amit nagyrészt a villatulajdonosok, lakásbérlők vagy alkalmazottaik, gondatlansága segit elő.* A besurranó tolvajok ugyanis türelmesen kilesik azt a pillanatot, ami kor nyitva felejtik az ajtót, villákban, földszintes házakban, udvari lakásokban szürkületkor vagy éjszaka nyitva hagyják az ablakot és a vakmerő tolvaj az ajtón, ablakon át besurranva, őrizetlen pillanatban gyorsan összeszedi a kezeügyébe eső értéktárgyakat. Egy tolvaj vallomásában a következőket mondta a törvényszék előtt:

— *Eszem ágában sem volt aznap, hogy lopást kövessek el. Hazafelé ballagva, a néptelen utcán azonban észrevettem, hogy tárva-nyitva áll az ablak. A nyitott ablak kisértésbe hozott, benéztem és láttam, hogy senki sincs a nagy szobában. Nem tudtam ellenállni és beugrottam az ablakon..*

Ennek a besurranó tolvajnak a vallomása is igazolja a rendőri tapasztalatot és a régi közmondást, hogy — „az alkalom szüli a tolvajt". Gyakori eset, hogy éjszaka *a háztetőről leereszkednek a világitó udvarba és a mellékhelyiségek nyitott ablakán keresztül hatolnak be a lakásba.* Legutóbb megtörtént, hogy egy betörő éppen olyan szobába ugrott be a nyári melegben nyitva hagyott ablakon, amelyben a lakó aludt. A fiatalember felriadt a neszre, a betörő azonban nem ijedt meg tőle, *birokra kelt vele és leteperte.* A tolvaj a következő pillanatban már kiugrott az ablakon és eltünt. Csak távozása után vette észre a lakó, hogy éjjeli szekrényéről eltünt nagyértékü aranyórája

Detektivek — életveszélyben

A betörők és tolvajok jobbára viszszaeső, megrögzött bünösök, akik azonban óvakodnak attól, hogy — bár a vagyon elleni bűncselekményeket is sulyosan büntetik — valami „nagyot" kövessenek el. A betörők és a tolvajok a „nagy dolgon" a *gyilkosságot értik.* Régen megállapitották a rendőrségi szakemberek, hogy a *rablótámadásokat, rablógyilkosságokat jobbára olyanok követik el, akik először tévednek a bűn utjára. Tolvaj és betörő rendszerint nem is visz magával revolvert* vagy más gyilkoló szerszámot, de ha mégis felszereli magát ilyesmivel, a *fegyvert csak üldözés közben, kétségbeesett helyzetben használja.*

Ha a károsultakat legtöbb esetben nem is fenyegeti életveszély, még a tolvaj tettenérése esetén sem, *annál inkább kerülnek életveszedelmes helyzetbe a betörőket üldöző detektivek és rendőrök.* Gyakran előfordul, hogy éjszakai ellenőrző utjukat végző rendőrök üzleti betöréseket fedeznek fel. Legutóbb is megtörtént egy pestkörnyéki városkában, hogy a tettenért betörők a rendőr felszólitására, hogy adják meg magukat — *revolverlövésekkel válaszoltak.* A rendőrfőparancsnokság épületének falán *a kötelességteljesitésük közben megölt rendőrök nevének egész sorát vésték márványtáblára.* A főkapitányság márványemléktábláján három detektiv nevét olvassuk, akiknek életét *üldözés közben betörők, gonosztevők oltották ki. Barkóczy Mihály* detektivfelügyelő az Angyalföldön betörőüldözés közben lelte a halálát. Amikor ugyanis az üldözött betörő észrevette, hogy a felügyelő társaitól elszakadt, *revolvert rántott és lelőtte. Vargha István* detektivfelügyelő egyedül végzett házkutatást egy betöréssel gyanusitott egyén lakásán. Amikor a detektiv a szoba egyik sarkában lehajolt, hogy egy bőröndöt átvizsgáljon, *a betörő hátulról keresztüllőtte. Kalmár István* detektiv nyomozás közben egy kávéházban keresett egy betörőt. Az ott tartózkodó alvilági alakok gyorsan körülvették *és amint a detektiv revolvert rántott, kicsavarták a kezéből és saját fegyverével lőtték agyon.* Ezek az esetek birták arra a detektivtestület tagjait, hogy egyedül ne menjenek betörőüldözésre, vagy házkutatásra.

Tolvajlások a partfürdőkben

A nyári idény nemcsak a lakásbetörések számát szaporitja, hanem sok más alkalmat is nyujt a tolvajok számára. *Az elmult esztendőkben különösen elszaporodtak a lopások a partfürdőkben, még pedig a fürdőzők könnyelmüsége folytán.* A strandhomokon, a fák tövében, a part szélén vagy a kő-virádiszeken hagyott tarsolyokból ékszert, pénztárcát könnyen elcsen a fürdőruhába öltözött, gyakorlott zsebtolvaj. *Ha a fürdőzők értéktárgyaikat elhelyeznék a pénztárban és csak a legszükségesebb aprópénzt vinnék magukkal, nagyon megcsökkenne a strand-tolvajlások száma.*

Nyáron többet utaznak az emberek és amig a vonat el nem indul, nem szivesen tartózkodnak a nap hevétől átmelegedett fülkékben. Ez a körülmény a vasuti tolvajok garázdálkodását segiti elő, ezért szaporodnak meg nyáron a pályaudvari bőröndlopások.

A nyári lakásbetörések ellen természetesen tökéletes védekezés nincs, *de gondosság, óvatosság sok betörést meghiusit.* Ha a főbérlő *Budapesten* van, *célravezető védekezési mód, ha mindig tartózkodik valaki a lakásban, ajtót soha, ablakot pedig csak akkor hagy nyitva, ha azon nem lehet egykönnyen beugrani.* Nyaralás idején a legjobb módszer a védekezésre a házfelügyelő lakásába vezetett *villanyjelző készülék, amely villanycsengő segitségével sok betörést, tolvajlást akadályozott már meg.* A partfürdőkben elszaporodott lopások miatt dr. *Szrubián Dezső* detektivfőnök az idei nyár elején elrendelte, hogy *mindig tartózkodjanak detektivek a strandok területén.* A pályaudvarokon külön detektivkirendeltségek működnek, de természetesen mindenütt nem lehetnek ott, szükséges tehát, hogy mindenki maga is ügyeljen a holmijára.

Magyarország 1943. augusztus 06.

ÖNGYILKOSSÁG?

Sok gyanuok szól amellett, hogy Schrank likőrgyáros önkezével vetett véget életének — Megtalálták a gyilkos kést

Beszámoltunk arról, hogy a Ferenc József-rakpart 25. számú házban szerdán délután *átszúrt szívvel, holtan* találták *Schrank* Béla likőrgyárost. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a *rejtélyes haláleset* ügyében. *Több helyszini szemlét* tartottak a főkapitányság detektívjei és a nyomozást dr. *Zilahy* János rendőrkapitány, a gyilkossági ügyek referense vette át, akit szabadságról hívtak haza a titokzatos ügy kivizsgálására.

A nyomozás során több feltevés adódott. Az első az volt, hogy *rablógyilkosság* történt. Hiányzott ugyanis a likőrgyáros kabátja, a zsebében lévő *készpénzzel*, valamint egy értékes *platinaórá*. A likőrgyáros egyik barátja bejelentette, hogy biztos tudomása szerint Schranknak *20,000 pengős takarékkönyve* van az egyik belvárosi pénzintézetnél. Ezt a betétkönyvet sem találták meg és ez is alátámasztotta azt a gyanut, hogy rablógyilkosság történt az elmult szombaton a Ferenc József rakparti lakásban.

A másik feltevés szerint *szerelmi gyilkosság* áldozata lett Schrank Béla. Hosszabb idő óta udvarolt ugyanis *egy 45 éves elvált asszonynak*, akit feleségül is szándékozott venni, *az asszony 20 éves fia* azonban ellenezte a házasságot. A családtagok arról vallottak, hogy *többször volt hangos jelenet a likőrgyáros és a fiú között.* A fiú felszólította az öreg likőrgyárost, hogy hagyja abba az anyjával való ismeretséget, mert *ő sohasem egyeznék bele a házasságba.* Ezen a nyomon erélyes nyomozás indult, de az elvált asszony és fia *alibit igazolt.*

Felbukkant aztán az a nyom, hogy a házbeliek szerint minden szombat délután *egy szőke nő* látogatta meg a különc öregurat. Ezt a látogatót minden szombaton liften engedte fel a házmester, de a rejtélyes haláleset napján nem látta a titokzatos szőke nőt. Eddig öt *szőke nőt* állítottak elő, akik azonban *mind alibit igazoltak*, csupán egy, a likőrgyáros közeli ismeretségi köréhez tartozó szőke nő szerepe *tisztázatlan.*

Ma délelőtt újabb fordulatot adott a nyomozásnak az, hogy *megtalálták a lakásban azt a kést, amely Schrank Béla halálát okozta.* Ez azután azt a feltevést állítja előtérbe, hogy nem rablógyilkosság történt, hanem a *likőrgyáros önkezével vetett véget életének.* Emellett szól több más körülmény is.

Egyrészt *az orvosi vélemény*, amely szerint a tőrszúrások *egymáshoz egészen közel* hatoltak Schrank Béla mellébe, másrészt az a körülmény, hogy *a pizsamát nem szúrta át a kés*, hanem közvetlenül hatolt a testbe. Egyébként a kést az íróasztal egyik nyitott fiókjában találták meg, *a vérnyomok már nem voltak rajta.* Ennek a feltevésnek ellene szólnak az eltűnt értékes holmik, de az is lehetséges, hogy valaki, akinek kulcsa volt a lakáshoz, miután látta a holttestet, *a gyilkos »számlájára« vitte el az eltűnt holmikat*, majd megtörölte a véres kést és elhelyezte az íróasztal fiókjába.

Egyebek közt az öngyilkosság mellett szól az a körülmény is, hogy a Modern-kávéház főpincérének Schrank gyakran panaszkodott arról, hogy *nincs értelme az életének és öngyilkosságot fog elkövetni*, valamint az, hogy a főkapitányságon jelentkezett Schrank Béla egyik barátja, akinek az utolsó napon *búcsúverset* írt az öreg likőrgyáros és ebben a búcsúversben is olyan kitételek vannak, amelyek az öngyilkosság mellett szólnak. *»Elfogynak ajkamon a dalok«* és hasonló kifejezésekkel búcsúzik jóbarátjától.

A búcsúvers utolsó versszaka a következőképpen hangzik: »De egy *új, idegen országba* megyek, hol meghalok s nem lesz már dalom, *hol némaságra kárhozott leszek, hol nem nyílik búzavirág a síromon.*«

A ma délutáni *boncolás* fogja véglegesen megállapítani, hogy gyilkosság történt-e vagy öngyilkosság és az orvosszakértő jegyzőkönyvi véleménye esetleg pontot tesz a titokzatos ügy végére.

Magyarország 1943. augusztus 12.

Egy 26 év körüli szőke nőtől várják a fordulatot a meggyilkolt likőrgyáros holtpontra jutott bűnügyében

Csordásné és Politzer szerepe tisztázódott

Amikor Kolozsvárott elfogták *Csordás* Gyulánét és *Politzer* István Györgyöt, a főkapitányságon azt hitték, hogy megoldódik a Ferenc József rakparti titokzatos rablógyilkosság rejtélye. A kihallgatás során azonban kiderült, hogy *az a világi szép Renének és a rovottmultú Dilis Pistának semmi köze a titokzatos bűnügyhöz*. Mindkettőjüknek sikerült alibit bizonyítaniok.

Az a feltevés, hogy ők követték el a gyilkosságot, azért alakult ki, mert az alvilágban állandóan beszélt Csordásné és Politzer *egy bizonyos likőrgyárosról, akitől mindig nagyobb összegeket szereztek*. Kinyomozták, hogy valóban létezik egy ilyen likőrgyáros, de *nem azonos Schrank Bélával*. Kihallgatták ezt a másik likőrgyárost is, akiről kiderült, hogy régebben kapcsolatot tartott fenn Csordásnéval és kisebb-nagyobb összegekkel valóban támogatta.

Csordásné és Politzer szerepe a gyilkosság ügyében teljesen tisztázódott. Az ügyészségről azonban megkeresés érkezett, amelyben Politzert régebbi ügyei miatt *átkérték az ügyészségre*. Csordásnét erkölcsrendészeti okokból toloncházba utalták.

A rendőrség nem adta fel a reményt, hogy végül mégis nyomára jut a gyilkosnak. Még mindig azt *a szőke nőt* gyanusítják a gyilkossággal, aki *minden szombaton* látogatója volt az idős embernek. Évekre visszamenőleg összeállították a főkapitányságon azoknak a nőknek a listáját, akikkel a likőrgyáros az utóbbi években megfordult. Kiderült a nyomozás során, hogy a likőrgyárosnak úgynevezett *törzshelyei* voltak, néhány belvárosi szórakozóhelyet nap-nap után felkeresett és így nem volt nehéz összeállítani azoknak a nőknek névsorát, akikkel Schrank állandóan mutatkozott.

Már tudják, hogy ki volt az a nő, aki minden szombaton megjelent a likőrgyáros lakásán, csak a gyilkosság napján nem jelentkezett, hogy liften felvigye a házmester. Az illető *26 év körüli szőkehajú, igen csinos nő*, aki azonban a gyilkosságot követően *eltünt lakásáról és nyoma veszett*. A rendőrség most ezen a nyomon folytatja a nyomozást. Több mint száz detektív járja a várost, hogy megtalálja a titokzatos nő tartózkodási helyét. Most már a likőrgyáros titokzatos szombati nőlátogatójától várják a gyilkosság rejtélyének megoldását.

Magyarország 1943. augusztus 07.

Nyolc késszúrással ölték meg Schrank Bélát

Új nyomon keresi a gyilkost a rendőrség

A főkapitányság detektívjei nagy eréllyel folytatják a nyomozást *Schrank* Béla likőrgyáros rejtélyes halálesete körülményeinek kiderítésére. A hozzátartozóktól és a barátoktól megtudták azoknak az embereknek nevét, akik a likőrgyárosnál az utóbbi években megfordultak. Most ezeket hallgatja ki a rendőrség, keresvén közöttük, akikkel Schrank az utolsó hetekben érintkezett.

A főkapitányságnak az a feltevése, hogy az a szőke nő követhette el a gyilkosságot, akit a szerencsétlen likőrgyáros feleségül akart venni, megdőlt, mert *az asszony bebizonyította, hogy a gyilkosság idején Nagyváradon tartózkodott.*

Sokat várt a rendőri nyomozás a boncolás eredményétől is, mert a tegnapi nap folyamán az a feltevés alakult ki, hogy *Schrank sajátkezével* vetett véget életének. Dr. *Orsós* Ferenc professzor éjféltájban fejezte be a holttest felboncolását és minden kétséget kizáróan megállapította, hogy nem öngyilkosság, hanem gyilkosság történt és nem négy, hanem *nyolc késszúrás okozta a halált.*

Ma délután a főkapitányság detektívjei olyan nyom birtokába jutottak, amelyet a nyomozás érdekében egyelőre nem közölnek részletesen, de ettől várják a rejtély megoldódását.

1943. augusztus 25.

2500 pengőt kap, aki leleplezi a likőrgyáros gyilkosát

Új nyomokon ke resik a gyilkost

Közel egy hónapja fedezték fel a Ferenc József rakpart 26. sz. házban azt a nagy kegyetlenséggel végrehajtott gyilkosságot, amelynek áldozata *Schrank* Béla 70 éves likőrgyáros. A rendőrség azóta hatalmas munkát fejtett ki a nyomozás terén, amelyet azonban mindmáig nem koronázott siker. Ritkán állt a nyomozás ilyen szövevényes rejtéllyel szemben és nehéz a feladatuk azoknak, akik a páratlan érdekességű, véres bűnügy titkát közelebb akarják hozni a megoldáshoz. Eleinte, miként a *Friss Ujság* sorozatos cikkekben megírta,

az áldozat nőismerősei között keresték a tettest

és a gyanu egy olyan szőke nőre terelődött, aki a gyilkosság elkövetésekor, július 31-én délután látogatta meg lakásán a likőrgyárost. Sok szőke nőt állítottak elő és hallgattak ki, de mindegyikről kiderült, hogy nincs köze a bestiális bűnügyhöz. Ezután a rendőrség azt kutatta,

kik voltak Schrank Béla ismerősei,

de ezek között sem akadt olyan, aki komolyan gyanusítható lett volna. *Szép* Röné és *Dilis* Pista, akik után lázas hajsza indult meg, szintén igazolták, hogy semmi közük a gyilkossághoz. Ezután a nyomozás más irányokba terelődött, de azért tovább kutatták azt, hogy kik voltak *Schrank* Béla rejtélyesnek tünő látogatói. Később beszámolt a *Friss Ujság* Schrank Béla vagyonokat érő briliáns nyakékének titkáról. A nyomozás erre is kiterjedt, de azt állapította meg, hogy

a likőrgyáros a hatalmas értékü nyakéket már régebben eladta, vagy pedig egyes darabjait elajándékozta.

A nyakék sem eredményezett döntő fordulatot s most a rendőrség új irányokba terelte a nyomozást. Közben ugyanis kiderült az, hogy a likőrgyáros

pénzkölcsönzéssel is foglalkozott

és így nem tartják kizártnak, hogy esetleg valamely adósa áll a véres bűnügy hátterében. Lankadatlan erővel folyik tovább a hajsza a gyilkos után és az újabb nyomozásnak lendületet ad az a körülmény is, hogy az áldozat hozzátartozói

jutalmat tűztek ki annak, aki a gyolkost kiszolgáltatja, vagy a rendőrséget a tettes nyomára vezeti.

A jutalomdíj 2500 pengő s így remény van arra, hogy bejelentések érkeznek majd a rendőrséghez, amelyek döntő fordulathoz juttathatják a nyomozást.

1943. november

A bűnöző lelke – örök rejtély

Dr. Szrubián Dezső detektívfőnök harminc év tapasztalatairól

Dr. Szrubián Dezső detektivfőnök — aki oly mélyen nézhetett az élet, a bűn, az emberi lélek rejtelmeibe, mint kevesen — három évtizedes rendőrtiszti szolgálatának tapasztalatait dolgozta föl a most megjelent „Rendőrtudományi tanulmányok" cimü művében. A kötetben foglalt tanulmányok oly szerencsés kézzel kapcsolják szintétikus egységbe a büntetőjog dogmatikáját s a kriminalisztikát, aminőre eddigelé a magyar büntetőjogi irodalomban példa még nem volt — irja dr. *Angyal Pál* egyetemi tanár, a kiváló jogtudós, Szrubián könyvének előszavában. A harmincegy tanulmány mindenike elárulja szerzőjük mélységes elméleti tudását, de egyben tüneményes gyakorlati jártasságát. Ehhez csak annyit tehetünk hozzá, hogy e témák annyira kapcsolatosak a mindennapi élettel, hogy mindenkit érdekelhetnek és külön érdeklődésre tarthatnák számot a példaként felsorolt bünügyi esetek, amelyek viszont — nem mindennapi történetek. A könyvébe sürített tapasztalataiból ismertetünk itt néhány érdekes esetet és megállapitást, amivel a detektivfőnök bevilágit a bünöző lelkének rejtélyes világába.

Vannak-e törvényszerüségek a büncselekmények elkövetésében?

Sok esztendő tapasztalata és megfigyelése bizonyitja — állapitja meg a detektivfőnök — hogy *a legtöbb rablással párosult gyilkosság a téli hónapokban, leginkább novemberben és decemberben történik.* Különös azonban, hogy a ködös, sötét és hideg téli napokon — *nem a nyomorgók követik el a rablógyilkosságokat.* Nem is a téli nyomor e bűntettek inditó oka, hanem inkább a tél sötétsége, mozdulatlansága és ködös misztikuma hat oly módon az emberi lélekre, hogy *elősegiti, fokozza a bűnös gondolatokat és a bűntettre való hajlandóságot.* Hozzájárul ehhez a remény, hogy a korai sötétség megnehezíti az üldözést és elősegiti az elrejtőzés, a menekülés sikerét.

Gyakran történik gyilkosság és lopás karácsony, szilveszter és husvét előtt, de családi ünnepre, táncmulatságokra való készülődések idején is. Bűnre is kész ugyanis ilyenkor nem egy ember, csakhogy szórakozhasson, könnyebben élhessen, ajándékokat vehessen. Sajátságos körülmény, hogy a hozzátartozóknak nem tünik fel, *miből vette az értékes ajándékot csekélykeresetü* családtagjuk. Jóhiszeműen vallják, hogy nem gondoltak rosszra, hiszen hozzátartozójukat tisztességes embernek ismerték. E vallomások őszinték — mert *a legsulyosabb bűncselekményeket legtöbbször büntetlen előéletü emberek követik el!* Az igazi bünöző rendszerint tartózkodik az erőszakos cselekedetek elkövetésétől és csak szorultságában vagy menekülés közben használ fegyvert.

Érdekes tünet az is, hogy valamely sulyos bűncselekmény pl. gyilkosság elkövetését rövid időn belül ujabb hasonló bűncselekmény szokta követni, *különösen akkor, hogy ha a megelőző eset nyomozása — sikeres volt!* Miért? Az elfogott tettesek, ha megkérdezik őket, elképesztő választ adnak. Megvallják, *mivel az előző bűncselekmény nyomozása eredményes volt, éppen azért remélték,* hogy az övékét nem derítik ki! Ilyen különösen alakul a tervéhez csökönyösen ragaszkodó, botor bűnöző gondolkodása… A bűn elkövetésére hajlamos emberre sok külső körülmény hat és ha létezik is rendszer a bűncselekmények elkövetésében, *bizonyos csak az, hogy — a bünöző lelke rejtély marad.*

Amikor nem segit a „remek alibi"

Az *alibi* latin szó. Jelentése: máshol, másutt. E szónak tartalmi lényegén igen sok mulik a bűncselekmények nyomozásával kapcsolatban. A *máshollét* megállapitása ugyanis a nyomozás egyik legfontosabb és egyszersmind egyik legnehezebb feladata. A kétségtelen bizonyosság e tekintetben jobbára súlyos akadályokba ütközik mert a máshollét igazolásánál legtöbbször a gyanúba vett személy rokoni, baráti vagy ismeretségi körére van a rendőrség utalva. Tőlük azonban pontos és lelkiismeretes adatszolgáltatást ritkán kaphat. A tapasztalat azt mutatja, hogy a tettesek valamely bűncselekmény elkövetése után előszeretettel mennek nyilvános helyekre, rendszerint kocsmákba, hogy ottlétüket több tanuval bizonyithassák. Abban biznak, hogy hosszabb ottartózkodásuk folytán érkezésük és távozásuk időpontjára senki sem emlékszik majd pontosan. Bizonyság erre a következő érdekes eset:

Egy kereskedősegéd meggyilkolt egy trafikosnőt, akit régebben ismert. A kést már a kora esti órákban magához véve, elment egy kocsmába, amely közel esett a trafikosnő lakásához. Éjfél előtt észrevétlenül kisurrant az ivóból, átsietett a házba és meggyilkolta a trafikosnőt. Mivel tudta, hogy áldozata hol tartja a pénzét, a zsákmányt gyorsan zsebébe rejtette, aztán visszasurrant a kocsmába és kártyázni kezdett. Amikor a nyomok feléje vezettek, kétségbeesetten tiltakozott a gyanu ellen és hangoztatta, hogy egész este, *záróráig a kocsmában volt, ismerőseivel beszélgetett és kártyázott.* Több tanu, akivel együtt ült, jóhiszeműen igazolta is állitását, mert — *senki sem vette észre rövid távollétét.* Motozáskor azonban nagyobb összegü pénzt találtak nála, a házkutatás alkalmával pedig egyik ruhadarabján *vérnyomokat leltek.* Hiába eszelte ki a „remek alibit", *végül mégis arra kényszerült, hogy beismerje a gyilkosságot.* Vallomása szerint azt remélte, hogy a kocsmában iddogáló személyek éjfél felé már mámorosak lesznek és nem emlékeznek rövid ideig tartó eltünésére.

1943. november 11.

Tóparti nádkunyhóban bujkált két budapesti betörő

Vadkacsavadászat közben fogták el őket

Potchen Kálmán üzemvezető Szépvölgyi ut 100/n. számu házban lévő lakását nemrégiben betörők látogatták meg. Többezer pengő értékü ruhát, fehérneműt és ékszert zsákmányoltak. A betörők közül az egyik ottfelejtette zsebkendőjét, amelyben *B. I.* kezdőbetük voltak. Az üzemvezető feljelentésére megindult a nyomozás a lakástolvajok kézrekeritésére. A detektivek a zsebkendő kezdőbetüjéről következtettek az egyik tettes nevére és kutattak a bünügyi nyilvántartóban. *Bakáts* István nevére bukkantak, aki annál is inkább gyanussá vált, mert

negyven rendbeli betörésért és lopásért bebörtönözték,

ahonnan nemrégiben szabadult. A detektivek megtudták azt is, hogy Bakátssal egyidőben szabadult egy másik betörő is, *Sipos* Ferenc 19 éves napszámos. Őket kezdték tehát keresni és a nyomozás szálai Mezőzombor községhez vezettek. A rendőrség megkeresésére az ottani csendőrség kutatott a körözöttek után. Egy csendőrjárőr portyája során

revolverdörrenést hallott a nádasból.

A lövés irányába mentek és egy nádfedelü kunyhóra bukkantak, amelynek közelében két fiatalember vigan vadkacsákra vadászott. Pisztollyal vették célba a vadkacsákat, hogy vacsorára leteritsenek egyet. A csendőrök igazolták a két fiatalembert, majd a kunyhóba mentek velük. Itt ennivalót, ruhaneműt és ágyneműt találtak. Kiderült, hogy Bakáts István és Sipos Ferenc kerültek kézre, akik vidéken kerestek menedéket. A tóparti nádfedelü kunyhóban rendezkedtek be és itt akartak még néhány napot eltölteni. Gondoskodtak ennivalóról,

ők maguk főztek a kunyhóban bográcson.

Elfogatásukkor éppen rotyogott a a lábasban a viz, hogy vadkacsát főzzenek vacsorára. A csendőrök értesítették a főkapitányságot a két betörő elfogatásáról. Budapestre hozták őket és kihallgatásukkor öt betörést ismertek be. Valamennyit a börtönből való szabadulásuk után követték el. Bakátsot és Sipost letartóztatták.

1944. február 11.

Boncolási meglepetés: nem vasdorong, hanem fulladás ölte meg Ferenczi Erzsébetet

Detektívek légiója hajszolja a brutális gyilkost

A főkapitányságon továbbra is nagy eréllyel folyik a nyomozás a nagyfuvarosutcai gyilkos, *Csobán* Lajos után.

Ma délben a törvényszéki orvostani intézetben *felboncolták az áldozat holttestét.* A boncolás meglepő eredménnyel járt. A szerencsétlen elvált asszony halálát nem agyvelőroncsolás okozta, — amint azt az első pillanatban gondolták — hanem *fulladás.* A boncolás megállapította, hogy a gyilkos szorításával teljesen összetörte a gégefőt és ez volt közvetlen okozója Ferenczi Erzsébet halálának.

A meglepő boncolási adat után újra kihallgatták a gyilkos tettestársát, a fiatalkorú suhancot. Elmondotta, hogy amikor Csobán Lajos már fejbeütötte Ferenczi Erzsébetet és az hátrarogyva segítségért kezdett kiáltozni, *ebben a pillanatban kopogás is hallatszott.*

Mint később kiderült, az áldozat sógornője volt a kopogtató, aki látogatóba jött Ferenczi Erzsébethez. A gyilkos ekkor ragadta *torkon* a szerencsétlen asszonyt, szájára tapasztotta tenyerét, másik kezével orrát fogta be. Ferenczi Erzsébet nem tudott lélegzeni és megfulladt.

A fiatalkorú tettestárs ezután a gyilkosságot követő napról *újabb részletet* mondott el: Ő szolgálatba ment, bátyja azonban kiment egy újpesti zugszállodába lakni, Pestről magával vitt egy fiatal nőt, akivel régebben viszonya volt és azzal élt az újpesti szállodában két napig.

A főkapitányságra egymásután érkeznek bejelentések ismert és ismeretlen emberektől, akik egy-egy újabb adattal akarnak hozzájárulni az eredményes nyomozáshoz. *A gyilkos eddig még nem került elő,* de a főkapitányság detektívjei nem adták fel a reményt.

A detektívek egész légiója hajszolja Budapesten és környékén a brutális gyilkost. Remélhető, hogy a nyomozás rövidesen erdményes lesz és kézrekerül Csobán Lajos, a 160 cm magas, lányosarcú, beesettszemű, feltűnően vékony hangon beszélő gyilkos.

1944. február 22.

Éjszakai revolverharc a betörő és a cukorárus között

A hóban talált vérfoltok vezették nyomra a detektíveket

Nagy Dezső cukorkakereskedő, akinek az Angyalföldön, a Béke utca 47. számú házban van az üzlete és a lakása, este 9 óra után gyanús zajt hallott az utca felől. Felkelt az ágyból, az ablakhoz ment és észrevette, hogy valaki a szomszéd szoba ablaka felé közeledik. Látta, hogy egy fiatalember a gyanús látogató, aki benyomta az ablaküveget, majd

a párkanyon át be akar mászni a szobába.

Nagy Dezső ekkor magához vette revolverét és a betörő felé célozva, riasztólövést tett. A betörő, aki már majdnem bent volt a szobában, gyorsan visszaugrott és leugrott az ablakból. Meghújt a falnál, majd felemelkedett és

revolverlövéssel válaszolt.

Nagy Dezső újból rálőtt a betörőre. Ekkor a rejtélyes látogató felkiáltott, majd menekülve elhagyta a ház környékét. A cukorkaárus kiment az utcára, hogy elfogja a sebesült betörőt. Mindenfelé kereste, de már nem akadt a nyomára. Az izgalmas kalandot közölte a közeli rendőrőszemmel, aki jelentést tett a főkapitányságon. Detektívek mentek ki a helyszínre és nyomozni kezdtek a betörő után.

A detektívek a hóban vérnyomokat találtak,

amelyek elárulták, hogy a cukorkakereskedő golyója valóban eltalálta a betörőt. A vércseppek azonban csak egy darabig mutatták az utat, azon túl már nem lehetett tudni, merre haladt a sebesült fiatalember. A detektíveknek az volt a feltevésük, hogy a sebtől vérző betörő nem juthatott túlmessze és valószínűleg valamelyik korházban segélynyujtásra jelentkezett. Ezért végigtelefonálták a kórházakat, hogy nem jelentkezett-e valaki lőttsebbel bekötözés végett. A telefonálás eredményes volt, mert a Róbert Károly körúti helyőrségi kórházban azt a választ adták, hogy a kérdéses időpontban

odavánszorgott egy fiatalember, akinek a jobb combján lött seb volt.

Azt mondta, hogy az utcán haladt, amikor a sötétből egy ismeretlen férfi rálőtt. A helyőrségi kórházban bekötözték a fiatalember sebét, majd értesítették a mentőket, akik a pórul járt betörőt a Magdolna-kórházba szállították. A detektívek a kórházban kihallgatták a cukorkakereskedő betörőjét, aki azt állította, hogy nem tett egyetlen lövést sem, nem is volt nála revolver. Nem valószínű, hogy vallomása megfelel a valóságnak, mert lehetséges, hogy

menekülés közben a fegyvert eldobta magától.

Felgyógyulása után előállítják a főkapitányságra és átadják a *fiatalkorúak bíróságának.*

1944. február 25.

Hibás revolvere árulta el a gyilkost

A láthatatlan nyomok szerepe a bűntény kiderítésénél

Nemrégiben a Jászságban, egy tápiómenti faluban kegyetlen gyilkosság történt. A falu közelében egy dülőnél, egy akácfa mellett holtan találtak egy 21 éves legényt, aki híres verekedő hírében állott. *Gáspár* volt a legény neve és a falubeli szép lányok sokat beszéltek róla. Gáspár kötekedéseivel, kocsmai mulatozásaival és a szépnemnél elért hóditásaival felkeltette a többi legények bosszúját. Valaki meg is jósolta a nótás, erős öklű, hevesvérű legénynek, hogy úgy jár majd, mint ama bizonyos nótában Gacsaj Pesta . . .

Gáspárt utol is érte végzete. Valaki

a téli estén megleste, amint egy tanyáról hazafelé jött és golyót röpitett szivébe.

A csendőrök erélyesen nyomoztak a tettes után. Elővették a vetélytársakat, a haragosokat és mindazokat, akikről feltételezhető volt, hogy bosszúvágy fűtötte Gáspár iránt. A kihallgatások nem vezettek eredményre. A nyomozást igen megnehezítette az, hogy közvetlen

a gyilkosság után erősen havazott és még nyomok sem látszottak a helyszínen.

A csendőrök azonban egy revolvertöltény hüvelyét találták a holttest közelében. Ez a kilőtt töltényhüvely volt az egyetlen, de bizonytalan támpont. Hosszú nyomozás után a gyanu egy *Antal* nevű gazdalegényre terelődött, aki azonban állhatatosan tagadott. A csendőrök biztosra vették, hogy ő a tettes, de bizonyíték hiányában tehetetlenek voltak. Elmentek a legény házához és

a trágyadombban elrejtve megtalálták a revolvert.

A töltényhüvely beleillett, azonban ez még kevés bizonyiték, mert rengeteg azonos nagyságú és gyártmányú revolver van. Rá kellett bizonyitani a gyanusítottra azt, hogy valóban az ő revolveréből lőtték ki a rézhüvelyt. Itt azonban már csak a tudomány segíthet. A rézhüvelyt és a revolvert egy ki nem lőtt tölténnyel elküldték a csendőrség bünügyi laboratóriumába. Itt percek alatt kiderítették azt, amit a szabadszem nem vehet észre. A többszázszorosan nagyitó mikroszkóp alá tették a kilőtt és a ki nem lőtt hüvelyt és

szabadszemmel láthatatlan nyomokat fedeztek fel rajtuk.

A két töltényen azonos horpadás és karcolás volt. Ez arra vallott, hogy a revolver tölténykivetője kissé még van görbülve. Ugyancsak mikroszkóppal megvizsgálták a tölténykivetőt és a górcső kétséget kizáróan megállapította, hogy a két töltényhüvelyen észlelt hiba a tölténykivetőtől származik. A górcső nem csal és olyan titkokat tár fel, amihez az emberi szem puszta látása nem fér hozzá. A gorcsővizsgálat eredménye után újra vallatóra fogták Antalt, aki továbbra is állhatatosan tagadott. Ekkor azonban eléje tették a két azonos töltényhüvelyről és a revolver töltényklvetőjéről készült felvételeket.

— *Hiába is tagadsz Antal, nincs meg egy ilyen revolver a világon, amelynek ez a hibája volna — nézett erősen a legény szemébe a csendőr.*

Antal megtört és bevallotta, hogy a dülőmenti akácfánál ő lőtte agyon szerelmi féltékenységből Gáspárt.

A tárgyaláson

a néma fénykép volt a koronatanu

és a legény tiz évet kapott. Ilyen korszerű és biztos eszközökkel nyomoz a csendőrség, amelynek bünügyi laboratóriuma tudományos műszereivel és rejtélyes eszközeivel áll az igazság szolgálatában. **O. I.**

1944. február 27.

Gyilkos a filmen

A csendőrség filmre veszi és lejátszatja a tettessel a véres bűntényeket

A bűnügyi nyomozás sikerének elsőrendű feltétele a gyorsaság, Minél előbb biztosítja a nyomozás a bizonyítékokat és az adatokat, annál hamarább hurokra kerül a tettes. Sok bűnözőnek az a szerencséje, hogy a bűnoselekményt napok, esetleg hetek mulva fedezik fel, s akkorra már elhalványultnak, vagy elkallódnak a nyomok, amelyek friss állapotban célhoz vezethetnek. A csendőr, aki a legtöbbször nagyobb távolságokon nyomoz és munkájába gyakran beleszól az időjárás, a természet, más eszközökkel végzi feladatát, mint a városban a detektív. A nyomozó csendőrnek nagy segítségére van az úgynevezett helyszinelő bőrönd. E nélkül ma már sok bűntény maradna felderítetlen.

A helyszínelő bőrönd amolyan titokzatos ördöngős valami, mint az ezermester boszorkányos műhelye.

Ebben a bőröndben minden van, ami a helyszíni nyomozáshoz szükséges. Látcső, fényképezőgép, mintázó készülék, lépésmérő, körző, nyomlevevő felszerelés, kézigóresó, vegyszerek, szerszámok, dobozok, fiolák és még sokféle tárgy, készülék. Főleg

a szabadban történt gyilkosságnál van nagy szerepe a helyszinelő bőröndnek.

A csendőrök megjelennek a helyszínen, kinyitják a bőröndöt és azonnal hozzákezdenek a nyomok berögzítéséhez. Ha fába fúródott a golyó, akkor viasz segítségével mintát vesznek a fába fúródott golyóról, hogy megállapítsák annak irányát, nagyságát és azt, hogy milyen távolságról történt a lövés. A holttestet nemcsak lefényképezik, hanem az

arcát is viaszba mintázzák.

Ezt percek alatt elintézi az ügyes csendőr. Az áldozaton lévő sebről is mintát készitenek. Gipsszel és selyempapírral is történhetik a mintázás, amely hűen örökít. A lábnyomokat is lemérik és üveglappal mintázzák a láb kerületét. A vércseppeket fiolákba helyezik a későbbi vegyvizsgálat céljaira. A helyszínen felvett minták és nyomok visszakerülnek a helyszínelő bőröndbe, majd később eljuttatják azokat a csendőrség bűnügyi laboratóriumába, ahol tudományos eszközökkel folytatják tovább a nyomozást. A górcsőn kívül fontos kelléke a bűnügyi laboratóroumnak a kvarc-lámpa. Ez alá teszik azokat a tárgyakat, amelyeknek anyagösszetételét akarják megvizsgálni. A kvarclámpa fénye, főleg az ibolyántúli sugár, többet mond, mint a gyilkos vallomása. Főleg az összehasonlításoknál van nagy szerepe az ibolyántúli sugárnak. Ha a helyszínen talált tárgyat összehasonlítják egy másik hasonló tárggyal,

ez a kisértetiesen világító sugár azonnal eldönti, hogy azonos-e a két tárgy vagy sem.

Főleg írások, papírdarabok, gyöngyök, üvegek összehasonlításánál van döntő szerepe a kvarclámpának. Az állhatatosan tagadó gyilkost, vagy betörőt sokszor

ez a titokzatos sugár fogja meg és rakat bilincset a kezére.

Amit a tettes elhallgat és titokként magában hord, azt a kvarclámpa és az ibolyántúli sugár megcáfolhatatlan tényként tárja fel.

A csendőrség egyes nagy bűnügyek befejezése után filmhőssé avatja a gyilkost.

A tettessel a helyszinen lejátszatják a bűncselekményt minden apró mozzanatával és ezt filmre felveszik.

Természetesen némafilm lesz belőle, de megörökíti a halálos dráma minden részletét. Izgalmas, megrendítő ez a film, mert nem a képzelet termelte ki, hanem az élet maga írta és főszereplője nem színész, hanem maga a gyilkos: az elbukott ember. A filmet később bemutatják a csendőrlegénységnek hogy hasznos tapasztalatokat gyüjtsön a nyomozáshoz.

(O. I.)

1944. március 19.

Száz detektiv hajszolja Lenkey őrnagy gyilkosát

Titokzatos színinövendék a gyilkosság hátterében — Több gyanusitottat előállitottak a rendőrségre

Egész Pestszentlőrinc lakosságát izgalomban tartja az a példátlan gyilkosság, amely csütörtökön este történt a Bartók Lajos utca 5. számú ikervillában. Egy ismeretlen férfi, valószínűleg betörő, négy revolverlövéssel megölte dr. *Lenkey* István őrnagyot, aki az édesanyjánál elfogyasztott születésnapi vacsora közben zajt hallott és kardot rántva átment a másik lakásba. Ott szembetalálta magát a betörővel, akivel élet-halál-harcot vívott. A menekülő betörő futás közben leütötte az őrnagy 77 éves beteg édesanyját, *Lenkey* Jánosnét is, aki súlyos fejsérülésesl került a MÁV-kórházba. Az idős asszonnyal

még mindig nem közölték hős fiának tragikus halálát,

nehogy az amugyis beteg asszonyt az események még jobban összetörjék.

Az elmenekült gyilkos személyére vonatkozólag egyelőre csupán egyetlen nyom van a rendőrség birtokában. *Pál* Emánuel szabómester a gyilkosság estéjén arra haladt és látott egy fekete télikabátos, hosszú, vékony embert átugorni a ház kerítésén.

A menekülő ember Vecsés irányába futott.

A rendőrség egész Pestkörnyéket végigrazziázta és ma már több mint száz detektív hajszolja az elvetemült gyilkost, akinek kézrekerítése csupán rövid idő kérdése. A gyilkos körülbelül 170 centiméter magas, soványarcú ember, valószínű, hogy az őrnagy kardvágásaitól megsebesült, tehát mindenki gyanus, akinek testén, vagy arcán friss vágás van.

A fegyverszakértők szerint a gyilkosságot 7,65 milliméteres pisztollyal követték el.

Dr. *Lenkey* István, a pestszentlőrinci dráma áldozata Budapesten született és postatiszt volt. Később végleg a katonai pályára lépett. Előzőleg mint fiatal katona Horthy Miklós kormányzó felmentő seregével vonult be Budapestre. Az őrnagy 1933. óta a Márvány utca 24. számú ház harmadik emeletén lakott feleségével és anyósával, Lukács Lajosnéval. A házasélet harmóniáját 1940 tavaszán felborította egy különös esemény. Lenkeyné az egyik kórházban mint önkéntes ápolónő megismerkedett egy nyúlánk, fiatal színinövendékkel, aki a kórházban irodai munkát végzett. A fiunak

állandó anyagi gondjai és kérései voltak,

személye miatt pedig állandó nézeteltérés volt a házasfelek között, úgy hogy végül is válni akartak. Közben azonban az asszony 1941-ben súlyos beteg lett és meghalt.

Lenkey István naponta este hat óráig dolgozott, akkor hazatért, majd márványutcai lakásáról kiment Pestszentlőrincre édesanyjához, hogy a beteg asszonyt egyedüllétében gyámolítsa. Legutóbb végleg ki akart költözni a kettős villalakásba. Az elfelejtett színinövendék pár héttel ezelőtt újra megjelent és Lenkey István távollétében meglátogatta az anyóst, Lukács Lajosnét. Mikor látta, hogy nem veszik szívesen látogatását, eltávozott, de a következő megjegyzést tette:

— Úgy látom, maguknak túl jó dolguk van.

Más embernek viszont semmije sincs, mint nekem.

A fenyegető kijelentés után felkereste Lenkey Istvánt is, akivel szemben követelőleg lépett fel. Valószínűleg zsarolni akarta az őrnagyot, mert *Lenkey* István végül is

erélyesen kiutasította.

Azóta nem látták.

A rendőrség keresi a titokzatos színinövendéket, akinek vallomása sok mindent tisztázhat. Ugyanakkor több más gyanus személyt is előállítottak és megkezdték kihallgatásukat, eddig azonban megnyugtató bizonyítékokat egyikkel kapcsolatban sem találtak. Mindenesetre, ha a színinövendék előkerül

vallomása szenzációs részleteket hozhat

és közelebb viheti a megoldáshoz a pestszentlőrinci gyilkosság rejtélyét.

1944. június 27.

Horváth József beismerte, hogy ő lőtte agyon Lenkey őrnagyot

Beszámoltunk arról hogy a rendőrség kézrekerített egy tizenkéttagú cigánybandát. Gyilkosságokat, betöréseket és utonállásokat követtek el. A zsákmányból nagymennyiségű arany- ezüstneműeket találtak a bűnszövetkezet tagjainál. Főleg a főváros környékén követték el a betöréseket. *A károsultak jelentkezzenek* dr. *Tárnoki* Pál rendőrtanácsosnál, a főkapitányságon.

A banda alvezére *Kozák* József, akit Balassagyarmaton fogtak el, elmondotta, hogy *Horváth* József rovottmultú cigány, akit az alvilágban „Miló" néven ismertek, volt a bűnszövetkezet szervezője. *Horváth ölte meg Lakatos Illés cigányt Nagykőrösön*, aki azzal fenyegette, hogy feljelenti. *Horváth* volt *Szijártó* István *rendőrőrmester gyilkosa* is. A cigányokat kedd reggel kivitték Pestszentlőrincre, ahol helyszíni szemlét tartottak *Lenkey* őrnagy villájában. *Kozák szemébe mondta Horváthnak, hogy ő lőtte agyon dr. Lenkey István őrnagyot* és revolverének agyával fejbeverte az őrnagy édesanyját. *Horváth a helyszínen beismerő vallomást tett.* A cigánybanditák statáriális bíróság elé kerülnek.

1944. június 2.

Titokzatos gyilkosság áldozata lett 14 havi frontszolgálat után és esküvője előtt egy kéktaxi-sofőr

Csütörtökön a délutáni órákban kegyetlen módon végrehajtott titokzatos gyilkosság történt a Gellérthegyen. Pehl István 26 éves sofőr, aki a Romanelli-utca 10. számú házban lakott, a J. K. 505. rendszámú kéktaxival bekanyarodott a Béro-utcába. A zsákutca végén meg akart fordulni kocsijával, amikor utasa revolvert rántott és kétszer rálőtt. Az első golyó célt tévesztett, a második a balfül mellett behatolt a sofőr koponyájába. A merénylő elmenekült. A súlyosan sérült Pehl alig húszméternyire tudott távozni a kocsitól, ereje elfogyott, rádőlt egy kőkerítésre és ott összeesett.

A járókelők fedezték fel a merényletet és értesítették a mentőket. A nagy vérveszteségtől eszméletét vesztett áldozatot a Magdolna-kórházban megoperálták. Rövid időre visszanyerte eszméletét, de nem lehetett kihallgatni, mert beszélőszerveit is összeroncsolta a golyó. Pénteken délelőtt belehalt sérülésébe, anélkül, hogy vallomásával fényt deríthetett volna a gyilkosság hátterére.

A rendőri bizottság a helyszinen megállapította, hogy valószínűleg dulakodás előzte meg a merényletet. Az utasfülkét elválasztó üveglap betört és cserepei erősen megsértették a merénylő kezét, mert a hátsó ülés és a kocsi ajtaja vérfoltokkal borított. Vérnyomok jelzik a gyilkos menekülésének irányát. A merénylet az autóban történt. A hátsó ülésen egy 7.65-ös kaliberű pisztolyból kilőtt hüvelyt találtak. A földön egy vértől átitatott zsebkendő feküdt, valószínűleg a gyilkos kötötte be vele vérző kezét.

A szemtanuk szerint a gyilkos 20—22 év körüli, mintegy 175 cm magas, szőke, izmos fiatalember, aki világosszürke ruhát, fehér inget és fekete cipőt viselt. A taxaméró 20 pengő 15 fillért mutatott, a gyilkos tehát hosszú utat tett meg áldozatával. Pehl István zsebében megtalálták iratait és pénztárcáját, amelyben 105 pengő volt. Annak gyanuja, hogy rablógyilkosság történt, ezzel megdőlt.

A rendőri nyomozás elsősorban annak megállapítására törekszik, hogy az áldozat honnan vitte gyilkosát a Gellérthegyre. A főkapitányság felhívja az orvosokat és a kórházakat, jelentsék be, ha a személyleírásnak megfelelő külsejű fiatalember jelentkezett volna náluk elsősegélynyujtást kérve. Kihallgatták Gerstenbein István autófuvarozót, az áldozat bátyját, aki elmondotta, hogy Pehl István alig egy hónapja jött haza a keleti frontról, ahol 14 hónapig szolgált. Jó katona volt és több kitüntetést szerzett. Pünkösdkor tartotta eljegyzését és már kitűzték esküvője napját is. A kocsit felváltva vezették. Csütörtökön Gerstenbein Istvánnak kellett volna a kormánykerék mellé ülnie, de nem érezte jól magát és öccse látta el helyette a szolgálatot.

Lehetségesnek tartják, hogy a gyilkosság személyes bosszú műve. Talán Pehl István egyik régi haragosa, vagy vetélytársa volt a tettes. A nyomozás mint fontos adatot állapította meg, hogy a gyilkos gömbölyű talpvédő bőrrel ellátott cipőt viselt. Remélik, hogy a részletes személyleírás és a tanuvallomásokból szolgáltatott adatok alapján rövidesen kézrekerül az a jólöltözött fiatalember, aki megölte Pehl Istvánt.

Statáriális bíróság elé kerül a Vácon letartóztatott gellérthegyi rablógyilkos

Mintegy két héttel ezelőtt, a Béroutcában, egy ismeretlen férfi lelőtte Péhl István taxisofőrt. Az elmenekült gyilkos után lázasan nyomozott a rendőrség. Vasárnap délután a váci rendőrkapitányság értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy sikerült elfogni a gyilkost Csicsely Mihály berègböszörményi születésü 21 éves kovácslegény személyében.

A Budapestre hozott gyilkost Knapik József detektívfőfelügyelő hallgatta ki. Csicsely elmondotta, hogy céltalanul járkált a budapesti utcákon. Feltűnt neki, hogy a taxisofőröknek nagy bankjegyeik vannak. Ekkor fogamzott meg benne a gondolat, hogy taxival valamely elhagyatott helyre viteti magát egy sofőrrel és ott kirabolja.

A Ferenc-körút egyik taxiállomásán szállt be egy kocsiba. Össze-vissza vitette magát a Gellérthegyre, a Béroutcába. Amikor a zsákutca végére értek, Csicsely kiugrott az autóból, a sofőr a pénzt követelte, mire a fiatalember revolvert rántott a sofőrre. Két golyót lőtt ki revolveréből, azután átkutatta Péhl István zsebeit. Pénztárcáját kereste, de nem találta, csak a kabátja külső zsebében lévő 9 pengő aprópénzt.

Néhány napig Budapesten tartózkodott, majd Vácra ment. Ott, miután elfogyott a pénze, eladta felöltőjét. Vasárnap kora délután egy kocsmában nagymennyiségű pálinkát ivott. Tántorogva látta meg egy rendőr az utcán és igazolásra szólította a részeg embert. Kiderült, hogy ő gyilkolta meg a taxisofőrt. A helyszinen lejátszatták vele a gyilkosságot, a szemtanuk is ráismertek a gyilkosra. Hétfőn Csicselyt letartóztatták; kedden kisérik át az ügyészség fogházába. Statáriális bíróság elé kerül.

1944. szeptember 24.

Schwartz-Fábián Ilona gyilkosa és a királyerdői leánycsonkító egy személy

Megállapították a tettazonosságot a két szörnyű bűnügyben
A kéjgyilkos egyforma módszerrel végzett két áldozatával

1943 január 21-én gyilkolták meg borzalmas körülmények között *Schwartz-Fábián* Ilona világot járt pesti származású táncosnőt. Holttestét borzalmasan megcsonkítva fedezték fel egy gyömrőiuti telek kerítése mellett. A nyomozás máig sem tudta kideríteni, ki a tettes, habár a detektivek százai állandóan kutattak a gyilkos után. Az ez év szeptember elején a csepeli Királyerdőben felfedezett szörnyű kéjgyilkosság azonban a rendőri nyomozás szerint arra mutat, hogy

Schwartz-Fábián Ilona gyilkosa nem más, mint Rácz Pál 31 éves csepeli esztergályossegéd,

aki augusztus végén kéjgyilkosságot követett el és borzalmasan megcsonkította *Gábor* Ilonka 21 éves munkásleányt. A rendőrség ezért feltételezi hogy Rácz Pál volt Schwartz-Fábián Ilona gyilkosa is, mert Gábor Ilonkát is

hasonló körülmények között tették el láb alól.

A tettazonosság a két esetben megállapítható. Mind a két áldozatnál a gyilkos nyakmetszést alkalmazott azonkívül

a nyaktól egészen a medencecsontig felmetszette a mellkast és a hasat.

A különbség a két gyilkosságnál csak az, hogy a gyilkos Schwartz-Fábián Ilona hátából bőrdarabokat hasított ki éles beretvájával, míg Gábor Ilonkának a két mellét vagdosta le. Mindkét esetben a bestialitásnak, az elvetemültségnek és az elmebajnak a tünetei nyilatkoznak meg. Ezért a rendőrség erősen hiszi, hogy Schwartz-Fábián Ilona gyilkosa nem más, mint Rácz Pál csepeli esztergályossegéd, aki, mint a *Friss Ujság* megirta, a királyerdői rémtett után önmaga mondott itéletet tette felett és Székesfehérvár—Bény között

a vonat elé ugrott, hogy a kerekekkel lefejeztesse magát.

A kóros állapot tehát mindkét esetben beigazolható és annál is inkább valószínű a rendőri feltevés szerint, hogy a két szörnyű gyilkosság tettese ugyanaz, mert Rácz Pál elmebajával nem emlékezett vissza korábban elkövetett tetteire. Rácz Pálról különben kiderült, hogy 1943 telén, a táncosnő meggyilkolása idején bőrkabátot viselt és hogy abban az időpontban kórházi ápolás alatt állott, nem járt munkába s

gyakran megfordult a Teleki-tér környékén, ahol Schwartz-Fábián Ilona is akkoriban tartózkodott.

A rendőrség a két bűnügy szadista hajlamosságának azonossága és a meggyőző bizonyítékok párhuzama alapján annyira biztosra veszi, hogy Rácz Pál a királyerdői elmebajos kéjgyilkos volt Schwartz-Fábián Ilona gyilkosa is, hogy

a híres táncosnő bűnügyét most már befejezettnek tekinti.

Rácz Pált nem lehetett kihallgatni, mert holtan került elő. Lehet, hogy kihallgatása megerősítette volna a rendőri feltevést, azonban így is a nyomozásnak elegendő próbaeszköze van arra, hogy valóban Schwartz-Fábián Ilona gyilkosáról lehet szó.

Feloszlatták a csendőrséget

Hétfőn nyujtotta be *ötödször* a minisztertanács elé *Erdei* belügyminiszter a csendőrség feloszlatásáról szóló rendelettervezetet.

A rendelet lényeges részei kimondják, hogy a csendőrség a mult népellenes kormányait feltétlen engedelmességgel kiszolgálta, kíméletlen eszközökkel törekedett a magyar demokratikus mozgalmak megsemmisítésére. A magyar munkásság és parasztság ellen megszámlálhatatlan erőszakosságot követett el. Ezért a magyar nép egységes ítéletének végrehajtásaképpen meg kell állapítani a csendőrség kollektív felelősségét és fel kell azt oszlatni. Mindazokat, akik eddig a csendőrség szolgálatában állottak, általános igazolási eljárás lefolytatása nélkül szolgálatukból elbocsátják.

Sem nekik, sem hozzátartozóiknak nyug- és kegydíjra igényük nincsen.

A belügyminisztériumban *„a volt csendőrségi személyek igazolására alakult különleges igazolóbizottságot”* állítanak fel. Csak ennek áll jogában azokat a csendöröket igazoltatnia, akik ezt külön kérik. *Igazolni csak azt a volt csendőrt lehet, aki személyesen és hatékonyan résztvett a németellenes ellenállási mozgalomban*, vagy tényleges segítséget nyujtott demokratikus szervezkedéseknek, vagy az ország felszabadulása előtt működött magyar kormányok törvényeivel, rendeleteivel, intézkedéseivel és utasításaival tevőlegesen vagy szolgálati mulasztásokkal szembefordult. *Csak az a volt csendőr teljesíthet a jövőben bármilyen köz- vagy honvédségi szolgálatot, akit ez a bizottság igazol.*

Az 1939 szeptember 1-e után elhalt csendőrök özvegyei és árvái nyugdíjra csak akkor igényjogosultak, ha a volt csendőr életbenléte esetén igazolható volna.

Ez a rendelettervezet *februárban készült el.* Azóta

négy alkalommal terjesztették a minisztertanács elé. Jelentéktelen változtatások eszközlése céljából mind a négyszer visszautasították. Közben a gyülölt kakastollasok tovább garázdálkodnak az országban.

A pénzügyminiszter úr gondoskodott illetményeik kifizetéséről. *A budai őrzászlóaljnál honvéd-egyenruhába bujtatott Nemzeti Számonkérő csendőrök teljesítettek szolgálatot.* A honvédelmi minisztérium budapesti kirendeltségénél a hírhedt *Kapossy* tanácsos úr vezetése alatt volt csendőrtisztek osztályokat vezettek.

A hétfői minisztertanács most végre Erdei belügyminiszter tervezetét elfogadta s ezzel a csendőrség feloszlatásáról szóló rendelet életbelépett.

Erdei belügyminiszter a rendőrségről

A vasárnapi „Szabad Szó”-ban Erdei Ferenc belügyminiszter nyilatkozott a magyar rendőrségről. Megállapította, hogy a rendőrség elleni panaszok sokszor indokoltak és ezek a kormányzatnak is gondot okoznak. Az elhangzott panaszok épp úgy vonatkoznak a rendőrség erélytelenségére, mint túlkapásaira.

A működési hibák azonban nem veszélyeztetik a pártok együttműködését, mert meg vannak győződve arról, hogy közös erővel kell kiküszöbölni a bajokat. Erre legszebb bizonyítékot éppen a Kommunista Párt pünkösdi konferenciája mutatta. A cél egy szervezett, fegyelmezett és képzett, jobb rendőrség megteremtése.

A rendőrségi túlkapásokra vonatkozó panaszokra a belügyminiszter a reakció fájdalmait hozta fel indokul. A magyar rendőrség mindjárt a felszabadulás után megalakult és ez az oka a vidéki szervezetlenségének. Most folyik a rendőrség egységessé tétele. A belügyminiszter hangsúlyozta, hogy az átszervezés hatalmas munkája mellett is igyekezett már eddig ellenőrzés alá vonni az önállóan működő rendőrséget.

Szabályozták az internálások rendszerét is és fellebbezési fórumnak tették meg a belügyminisztériumot. Naponta száz és száz felcbbezést intéznek el és ezzel tulajdonképpen a rendőrség ellenőrzését is megteremtették. Erélyesen folyik a tisztogatás akciója is. A belügyminiszter reméli, hogy rövidesen létrejöhet az egységes államrendőrség.